



**Programación Docente de Acústica aplicada a la producción y gestión (I)**  
 Enseñanzas Superiores de Música Título superior de música (enseñanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro)

**1. Identificación e contextualización:**

<b>DISCIPLINA</b> Acústica aplicada a la producción y gestión (I)										
<b>ESPECIALIDADE</b>	TECNOLOXÍA MUSICAL						<b>ITINERARIO</b>	-----		
<b>CARÁCTER</b>	OBRIGATORIA						<b>TIPO DE CLASES</b>	COLECTIVA		
<b>DEPARTAMENTO</b>	PRODUCCIÓN E XESTIÓN						<b>XEFE/A DO DEPARTAMENTO</b>	D.Oswaldo Costal Oro		
<b>CURSOS</b>	<b>1.º curso</b>	<b>2.º curso</b>	<b>3.º curso</b>	<b>4.º curso</b>		<b>COORDINADOR/A DA DISCIPLINA</b>	D.Oswaldo Costal Oro			
<b>CUADRIMESTRE</b>	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	<b>Horas de clase</b>	1
<b>ETCS/ CUADRIMESTRE</b>		3							<b>Observacións</b>	
<b>DOCENTES</b>	<b>NOME E APELIDOS</b>			<b>MAIL/TEL/WEB</b>			<b>TITORÍA</b>			
	D.Oswaldo Costal Oro			oswald_costal@csmvigo.com			Mércores 10:00- 11:00			

**2. Descritor e competencias**

Ver lista e descrición de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

<b>DESCRITOR</b>	Fundamentos de acústica aplicada á música e emprego de ferramentas propias do audio dixital para a comprensión do fenómeno acústico. Deseño de materiais acústicos para a composición por ordenador. Comprensión dos medios de reprodución electrónica do son e estudo de mesturas (acústica e electrónica).
<b>COÑECEMENTOS PREVIOS</b>	Os requeridos na proba de acceso ao grao superior, e para cuadrimestres diferentes ao primeiro, coñecementos e habilidades adquiridas do cuadrimestre anterior
<b>RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS</b>	Composición; Tecnoloxías aplicadas á composición; Acústica Xeral
<b>TRANSVERSAIS</b>	T1, T3, T4, T16
<b>XERAIS</b>	X5, X8, X9, X20, X22, X24
<b>ESPECÍFICAS</b>	EC4, EC5, EC6, EC7, EC8

**3. Obxectivos**

DESCRIPCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
1. Coñecer os conceptos básicos do tratamento do son, analóxicos e dixitais.	T1, T3, T4, T16 X5, X8, X9, X20, X22, X24 EC4, EC5, EC6, EC7, EC8
2. Coñecer as ferramentas dixitais para a comprensión do fenómeno acústico	T1, T3, T4, T16 X5, X8, X9, X20, X22, X24 EC4, EC5, EC6, EC7, EC8
3. Coñecer e comprender o deseño de materiais acústicos para a composición por ordenador	T1, T3, T4, T16 X5, X8, X9, X20, X22, X24 EC4, EC5, EC6, EC7, EC8
4. Comprender os medios de reprodución electrónica do son, e as mesturas.	T1, T3, T4, T16 X5, X8, X9, X20, X22, X24 EC4, EC5, EC6, EC7, EC8

**4. Contidos**

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
1. Características do son analóxico e dixital.	1. Son e ruído. Amplitude, frecuencia, timbre e tempo. Tipos de formas de onda. Concepto de envolvente no tempo.	1
2. A conversión analóxico/dixital	2. Frecuencia de muestreo e resolución en bits. Frecuencia nyquist e aliasing.	1
3. Ferramentas de análise e manipulación de son.	3. Estudo do programa sonic visualiser. Interpretación de espectrogramas, sonogramas e outras representación gráficas do son.	1



4. Síntese do son. Sintetizadores.	4. Estudo do programa libre Spear para comprender os diferentes tipos de síntese aditiva, sustractiva, granular, e outras. Sintetizadores históricos analóxicos. Sintetizadores virtuais. Hardware e software.	6
5. Deseño de materiais acústicos.	5. Uso de diferentes ferramentas de edición de audio coma soundforge, adobe audition, spear, reaper, etc., e de diferentes procesos de edición, mestura e masterizaición, para o seu uso na creación de materiais sonoros compositivos. Xeración de materiais sonoros básicos a traves de plugins, como Iris2, morphine, argtlunar, e outros	7
6. Visión histórica e tendencias no campo da creación electrónica do son e da acústica na composición.	6. Historia da creación artificial do son. Primeiros instrumentos electromecánicos e eléctricos: fundamentos acústicos. Novos dispositivos e o ordenador. Música concreta e música electroacústica.	1
Total de sesións por cuadrimestre		17

## 5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Clases prácticas	12		12
Exposición traballos	5		5
Avaliación	1		1
Revisión do exame	1		1
Titorías	1		1
Traballo persoal		70	70
Total de horas por cuadrimestre			90

## 6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
<b>ORDINARIA</b>			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			
Exame escrito	Realización dunha ou varias probas teórico-prácticas, que comprendan algún dos obxectivos e Contados contemplados na programación cuadrimestral e que demostren o coñecemento teórico e práctico dos contidos aprendidos. As probas realizaranse na aula e durarán un máximo de 2 horas	T1, T3, T4, T16 X5, X8, X9, X20 X22, X24	40%
Traballo persoal	Ademáis das probas obxectivas correspondentes para ter garantía de superar a materia no exame, cada cuadrimestre deberase entregar polo menos os traballos que se relacionan no apartado 9. O rendemento diario.	EC4, EC5, EC6 EC7, EC8	40 % 20%
*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado..			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro-)			
Exame escrito	Realización dunha ou varias probas teórico-prácticas, que comprendan algún dos obxectivos e contidos contemplados na programación cuadrimestral e que demostren o coñecemento teórico e práctico dos contidos aprendidos. As probas realizaranse na aula e durarán un máximo de 2 horas	T1, T3, T4, T16 X5, X8, X9, X20 X22 X24 EC4, EC5, EC6 EC7, EC8	40%
Traballo persoal	Ademáis das probas obxectivas correspondentes para ter garantía de superar a materia no exame,	T1, T3, T4, T16 X5, X8, X9, X20 X22	40% 20%



	cada cuatrimestre deberase entregar polo menos os traballos que se relacionan no apartado 9. O rendemento diario.	X24 EC4,EC5,EC6 EC7, EC8	
<b>AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)</b>			
Exame escrito	Realización dunha proba global cos exercicios que determine o Departamento, ou polo Profesor da materia, consistente na realización dun ou varios exercicios que comprendan os obxectivos e contidos da materia cuatrimestral, nos que o alumno demostre que está capacitado para atinxir os obxectivos e contidos establecidos na programación.	T1,T3, T4, T16 X5,X8, X9, X20 X22 X24 EC4,EC5,EC6 EC7, EC8	80 %
Traballo persoal	Asemade, cada cuatrimestre entregará polo menos os traballos cuatrimestrais mencionados no apartado 9.	T1,T3, T4, T16 X5,X8, X9, X20 X22 X24 EC4,EC5,EC6 EC7, EC8	20%
<b>EXTRAORDINARIA</b>			
Exame escrito	Realización dunha proba global cos exercicios que determine o Departamento, ou polo Profesor da materia, consistente na realización dun ou varios exercicios que comprendan os obxectivos e contidos da materia cuatrimestral, nos que o alumno demostre que está capacitado para atinxir os obxectivos e contidos establecidos na programación.	T1,T3, T4, T16 X5,X8, X9, X20 X22 X24 EC4,EC5,EC6 EC7, EC8	80%
Traballo persoal	Asemade, cada cuatrimestre entregará polo menos os traballos cuatrimestrais mencionados no apartado 9.	T1,T3, T4, T16 X5,X8, X9, X20 X22 X24 EC4,EC5,EC6 EC7, EC8	20
<b>ERASMUS</b>			
Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.			
Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.			
<b>7. Alumnado con necesidades educativas especiais</b>			
<b>DESCRIPCIÓN</b>		<b>CRITERIOS E PAUTAS</b>	
No marco do establecido no Real decreto lexislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade eda súa inclusión social, deberanse cumprir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.		Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.	
<b>8. Bibliografía, materiais e documentos</b>			
<ul style="list-style-type: none"> <li>• Meyer, Jurgen - Acoustics and the performance of music. Verlag das Musikinstrument, Frankfurt t am Main, 1978</li> <li>• Núñez, Adolfo - Informática y electrónica musical. Paraninfo S. A., Madrid, 1992</li> <li>• Pierce, John - Los sonidos de la música. Prensa Científica, Barcelona, 1985</li> <li>• Reck Kiranda, Eduardo - Perspectivas para el siglo XXI. Ed. Música y nuevas tecnoloxías. Recuero López, Manuel - Acústica arquitectónica aplicada. Paraninfo, Madrid, 2000</li> <li>• Riemann, H.- Teoría General de la Música.</li> <li>• Roederer, Juan G. - Acústica e Psicoacústica da Música. Ed. Ricordi.</li> <li>• Rumsey, Francis &amp; McCormick, Tim - Sonido y Grabación. Introducción a las técnicas sonoras. Savioli, Carlos Umber to - Acústica Práctica". Librerías y Editorial Alsina, 1992</li> <li>• Schaefer, - Tratado de los objetos musicales</li> <li>• Tribaldos, Clemente - Sonido profesional. Paraninfo S. A., Madrid, 1999</li> <li>• Agulló, Joachim - Acústica musical", Prensa Científica (Libros de Investigación y Ciencia), Barcelona, 1989</li> <li>• Calvo-Manzano, Antonio - Acústica físico-musical.</li> <li>• Carrión, A. - Diseño acústico de espacios arquitectónicos - Ediciones UPC, Barcelona, 1998</li> <li>• De Diego, A. M. &amp; Merino, M. - Fundamentos físicos de la música. ICE Universidad de Valladolid, 1988</li> <li>• Fdez. de la Gándara, Gonzalo &amp; Lorente, M. - Acústica musical. Henrique, Luís L. - Acústica Musica</li> </ul>			



## Programación Docente de Acústica aplicada á composición

Ensinanzas Superiores de Música Título Superior de Música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro e 171/2016, do 24 de novembro)

### 1. Identificación e contextualización

#### DISCIPLINA TECNOLOXÍA MUSICAL

ESPECIALIDADE	COMPOSICIÓN								ITINERARIO	COMPOSICIÓN
CARÁCTER	B) Obrigatoria								TIPO DE CLASES	Colectiva
DEPARTAMENTO	COMPOSICIÓN								XEFE/A DO DEPARTAMENTO	D. José Antonio Cantal Mariño
CURSOS	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	D.Oswaldo Costal Oro
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase	1
ETCS/ CUADRIMESTRE			3						Observacións	
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TITORÍA	
	Oswaldo Costal Oro				oswaldos_costal@csmvigo.com				Mércores 10-11h	

### 2. Descritor e competencias

Ver lista e descrición de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Fundamentos de acústica aplicada á música e emprego de ferramentas propias do audio dixital para a comprensión do fenómeno acústico. Deseño de materiais acústicos para a composición por ordenador. Comprensión dos medios de reprodución electrónica do son e estudo de mesturas (acústica e electrónica).
COÑECEMENTOS PREVIOS	Os requeridos na proba de acceso ao grao superior, e para cuadrimestres diferentes ao primeiro, coñecementos e habilidades adquiridas do cuadrimestre anterior.
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	Composición; Tecnoloxías aplicadas á composición; Acústica Xeral
TRANSVERSAIS	T1, T3, T4, T16
XERAIS	X5, X8, X9, X20, X22, X24
ESPECÍFICAS	EC4, EC5, EC6, EC7, EC8

### 3. Obxectivos

DESCRIPCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
1. Coñecer os conceptos básicos do tratamento do son, analóxicos e dixitais.	T1, T3, T4, T16 X5, X8, X9, X20, X22, X24 EC4, EC5, EC6, EC7, EC8
2. Coñecer as ferramentas dixitais para a comprensión do fenómeno acústico.	T1, T3, T4, T16 X5, X8, X9, X20, X22, X24 EC4, EC5, EC6, EC7, EC8
3. Coñecer e comprender o deseño de materiais acústicos para a composición por ordenador.	T1, T3, T4, T16 X5, X8, X9, X20, X22, X24 EC4, EC5, EC6, EC7, EC8
4. Comprender os medios de reprodución electrónica do son, e as mesturas.	T1, T3, T4, T16 X5, X8, X9, X20, X22, X24 EC4, EC5, EC6, EC7, EC8

### 4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
1. Características do sonanalóxico e dixital.	1. Son e ruído. Amplitude, frecuencia, timbre e tempo. Tipos de formas de onda. Concepto de envolvente no tempo.	1
2. A conversión analóxico/dixital.	2. Frecuencia de muestreo e resolución en bits. Frecuencia nyquist e aliasing.	1
3. Ferramentas de análise e manipulación de son.	3. Estudo do programa sonic visualiser. Interpretación de espectrogramas, sonogramas e outras representacións gráficas do son.	1
4. Síntese do son. Sintetizadores.	4. Estudo do programa libre Spear para comprender os diferentes tipos de síntese aditiva, sustractiva, granular, e outras. Sintetizadores históricos analóxicos. Sintetizadores virtuais. Hardware e software.	6
5. Deseño de materiais acústicos.	5. Uso de diferentes ferramentas de edición de audio coma soundforge, adobe audition, spear, reaper, etc., e de diferentes procesos de edición, mestura e masterización, para o seu uso na creación de materiais sonoros compositivos. Xeración de materiais sonoros básicos a través de plugins, como Iris2, morphine, argtlunar, e outros.	7
6. Visión histórica e tendencias no campo da creación electrónica do son e da acústica na composición.	6. Historia da creación artificial do son. Primeiros instrumentos electromecánicos e eléctricos: fundamentos acústicos. Novos dispositivos e o ordenador. Música concreta e música electroacústica.	1



TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN			HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Clases prácticas			12		12
Exposición traballos			5		5
Avaliación			1		1
Revisión do exame			1		1
Titorías			1		1
Traballo persoal				70	70
Total de horas por cuadrimestre					90

Total de sesións por cuadrimestre 17

## 5. Metodoloxía e Planificación Docente

**Avaliación inicial**  
A avaliación inicial realizarase durante a primeira semana do curso escolar co fin de identificar as dificultades do alumnado, así como as súas necesidades de atención educativa: a) análise dos informes de avaliación individualizados do curso anterior; b) detección das aprendizaxes imprescindibles non adquiridas no curso 20-21; c) coñecemento personalizado do alumnado e da súa situación emocional co fin de tomar as decisións profesionais de actuación por parte do profesorado.

Se a situación sanitaria o requirise, as clases teórico-prácticas poderán ser substituídas na totalidade por sesións telemáticas non presenciais.

## 6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
<b>ORDINARIA</b>			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			
Exame escrito	Realización dun exercicio – traballo final da materia	T1, T3, T4, T16 X5, X8, X9, X20, X22, X24 EC4, EC5, EC6, EC7, EC8	60%
Traballo persoal	Realización dos exercicios propostos na aula para a súa consecución na casa	T1, T3, T4, T16 X5, X8, X9, X20, X22, X24 EC4, EC5, EC6, EC7, EC8	40%
*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado..			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro-)			
Exame escrito	Realización dun exercicio – traballo final da materia	T1, T3, T4, T16 X5, X8, X9, X20, X22, X24 EC4, EC5, EC6, EC7, EC8	60%
Traballo persoal	Realización dos exercicios propostos na aula para a súa consecución na casa	T1, T3, T4, T16 X5, X8, X9, X20, X22, X24 EC4, EC5, EC6, EC7, EC8	40%
AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)			
Exame escrito	Realización dun exercicio – traballo final da materia	T1, T3, T4, T16 X5, X8, X9, X20, X22, X24 EC4, EC5, EC6, EC7, EC8	80%
Traballo persoal	Realización dos exercicios propostos na aula para a súa consecución na casa	T1, T3, T4, T16 X5, X8, X9, X20, X22, X24 EC4, EC5, EC6, EC7, EC8	20%
<b>EXTRAORDINARIA</b>			



Exame escrito	Realización dun exercicio – traballo final da materia	T1, T3, T4, T16 X5, X8, X9, X20, X22, X24 EC4, EC5, EC6, EC7, EC8	80%
Traballo persoal	Realización dos exercicios propostos na aula para a súa consecución na casa	T1, T3, T4, T16 X5, X8, X9, X20, X22, X24 EC4, EC5, EC6, EC7, EC8	20%

\* Soamente se fai a ponderación final se o alumno supera as dúas partes (tanto na avaliación ordinaria como na extraordinaria)

**Se a situación sanitaria o requirise, a porcentaxe do exame substituirase pola entrega dos traballos que determine o profesor. Polo tanto a porcentaxe do exame engadírase a do rendemento do traballo persoal.**

#### ERASMUS

Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.

Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.

### 7. Alumnado con necesidades educativas especiais

DESCRIPCIÓN	CRITERIOS E PAUTAS
No marco do establecido no Real decreto legislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberán cumprirse as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.	Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.

### 8. Bibliografía, materiais e documentos

Agulló, Joachim - Acústica musical", Prensa Científica (Libros de Investigación y Ciencia), Barcelona, 1989

Calvo-Manzano, Antonio - Acústica físico-musical.

Carrión, A. - Diseño acústico de espacios arquitectónicos - Ediciones UPC, Barcelona, 1998

De Diego, A. M. & Merino, M. - Fundamentos físicos de la música. ICE Universidad de Valladolid, 1988

Fdez. de la Gándara, Gonzalo & Lorente, M. - Acústica musical. Enrique, Luís L. - Acústica Musical

Meyer, Jurgen - Acoustics and the performance of music. Verlag das Musikinstrument, Frankfurt am Main, 1978

Núñez, Adolfo - Informática y electrónica musical. Paraninfo S. A., Madrid, 1992

Pierce, John - Los sonidos de la música. Prensa Científica, Barcelona, 1985

Reck Kiranda, Eduardo - Perspectivas para el siglo XXI. Ed. Música y nuevas tecnologías. Recuero López, Manuel - Acústica arquitectónica aplicada. Paraninfo, Madrid, 2000

Riemann, H.- Teoría General de la Música.

Roederer, Juan G. - Acústica e Psicoacústica da Música. Ed. Ricordi.

Rumsey, Francis & McCormick, Tim - Sonido y Grabación. Introducción a las técnicas sonoras. Savioli, Carlos Umberto - Acústica Práctica". Librerías y Editorial Alsina, 1992

Schaefer, - Tratado de los objetos musicales

Tribaldos, Clemente - Sonido profesional. Paraninfo S. A., Madrid, 1999



<b>Programación Docente de Acústica xeral (I)</b>										
Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro)										
<b>1. Identificación e contextualización:</b>										
<b>DISCIPLINA</b> Acústica xeral (I)										
<b>ESPECIALIDADE</b>	TECNOLOXÍA MUSICAL				<b>ITINERARIO</b>		-----			
<b>CARÁCTER</b>	OBRIGATORIA				<b>TIPO DE CLASES</b>		COLECTIVA			
<b>DEPARTAMENTO</b>	PRODUCCIÓN E XESTIÓN				<b>XEFE/A DO DEPARTAMENTO</b>		D.Oswaldo Costal Oro			
<b>CURSOS</b>	1.º curso	2.º curso	3.º curso	4.º curso	<b>COORDINADOR/A DA DISCIPLINA</b>		D.Oswaldo Costal Oro			
<b>CUADRIMESTRE</b>	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	<b>Horas de clase</b>	1
<b>ETCS/ CUADRIMESTRE</b>	3								<b>Observacións</b>	
<b>DOCENTES</b>	<b>NOME E APELIDOS</b>			<b>MAIL/TEL/WEB</b>			<b>TITORÍA</b>			
	D.Oswaldo Costal Oro			oswaldos_costal@csmvigo.com			Mércores 10:00- 11:00			
<b>2. Descritor e competencias</b>										
Ver lista e descrición de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016										
<b>DESCRITOR</b>	Fundamentos de acústica aplicada á música e emprego de ferramentas propias do audio dixital (de xeración, manipulación e procesamento do son) de cara a unha mellor comprensión dos conceptos acústicos e do funcionamento dos instrumentos musicais.									
<b>COÑECEMENTOS PREVIOS</b>	Os propios do remate dos estudos de grao profesional.									
<b>RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS</b>	Composición; Tecnoloxías aplicadas á composición; Acústica aplicada									
<b>TRANSVERSAIS</b>	T1, T3, T4, T16									
<b>XERAIS</b>	X5, X8, X9, X20, X22, X24									
<b>ESPECÍFICAS</b>	Composición EC4, EC6, EC7, EC8 Interpretación E14 Pedagogía EP11									
<b>3. Obxectivos</b>										
<b>DESCRIPCIÓN</b>						<b>COMPETENCIAS RELACIONADAS</b>				
1. Coñecer de forma teórica e práctica os procedementos e ferramentas da acústica musical.						T1, T3, T4, T16 X5, X8, X9, X20, X22, X24 EC4, EC6, EC7, EC8, E14, EP11				
2. Ser capaz de relacionar os diferentes aspectos da acústica con problemáticas musicais.						T1, T3, T4, T16 X5, X8, X9, X20, X22, X24 EC4, EC6, EC7, EC8, E14, EP11				
3. Adquirir unha visión histórica das relacións entre acústica e práctica musical.						T1, T3, T4, T16 X5, X8, X9, X20, X22, X24 EC4, EC6, EC7, EC8, E14, EP11				
4. Adquirir unha visión crítica das decisións que como pedagogos, directores ou compositores tómanse en base a criterios das diferentes ramas da acústica.						T1, T3, T4, T16 X5, X8, X9, X20, X22, X24 EC4, EC6, EC7, EC8, E14, EP11				
<b>4. Contidos</b>										
<b>TEMAS</b>			<b>DESCRITOR SUBTEMAS</b>				<b>SESIÓNS</b>			
1. Acústica física			1.1. Ondas acústicas. O son e a súa propagación 1.2. Calidades do son. Interferencia, ondas estacionarias e resonancia				6			
2. Acústica musical: Intervalos, gamas musicais e instrumentos musicais			2.1 Escalas musicais; consonancia e disonancia. 2.2 Instrumentos de corda, vento e percusión.				6			
3. Acústica fisiolóxica			3.1 O sistema auditivo 3.2 O sistema fonador				3			





	Repaso xeral dos contidos previos	2
Total de sesións por cuadrimestre		17

## 5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Clases prácticas	12		12
Exposición traballos	5		5
Avaliación	1		1
Revisión do exame	1		1
Titorías	1		1
Traballo persoal		70	70
Total de horas por cuadrimestre			<b>90</b>

## 6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
<b>ORDINARIA</b>			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			
Exame escrito	Realización dunha ou varias probas teórico-prácticas, que comprendan algún dos obxectivos e Contados contemplados na programación cuadrimestral e que demostren o coñecemento teórico e práctico dos contidos aprendidos.As probas realizaranse na aula e durarán un máximo de 2 horas	T1, T3, T4, T16 X5,X8,X9,X20,X22 X24	40%
Traballo persoal	Ademáis das probas obxectivas correspondentes para ter garantía de superar a materia no exame, cada cuadrimestre deberase entregar polo menos os traballos que se relacionan no apartado 9. O rendemento diario.	EC4,EC6,EC7,EC8, E14, EP11	40 % 20%
*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado..			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro-)			
Exame escrito	Realización dunha ou varias probas teórico-prácticas, que comprendan algún dos obxectivos e contidos contemplados na programación cuadrimestral e que demostren o coñecemento teórico e práctico dos contidos aprendidos.As probas realizaranse na aula e durarán un máximo de 2 horas	T1, T3, T4, T16 X5, X8, X9, X20 X22, X24 EC4,EC6,EC7,EC8, E14, EP11	40%
Traballo persoal	Ademáis das probas obxectivas correspondentes para ter garantía de superar a materia no exame, cada cuadrimestre deberase entregar polo menos os traballos que se relacionan no apartado 9. O rendemento diario.	T1, T3, T4, T16 X5, X8, X9, X20 X22, X24 EC4,EC6,EC7,EC8, E14, EP11	40% 20%
AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)			
Exame escrito	Realización dunha proba global cos exercicios que determine o Departamento, ou polo Profesor da materia, consistente na realización dun ou varios exercicios que comprendan os obxectivos e contidos da materia cuadrimestral, nos que o alumno demostre que está capacitado para atinxir os obxectivos e contidos establecidos na programación.	T1, T3, T4, T16 X5, X8, X9, X20 X22, X24 EC4,EC6,EC7,EC8, E14, EP11	80 %





Traballo persoal	Asemade, cada cuadrimestre entregará polo menos os traballos cuadrimestrais mencionados no apartado 9.	T1, T3, T4, T16 X5, X8, X9, X20 X22, X24 EC4,EC6,EC7,EC8, E14, EP11	20%
<b>EXTRAORDINARIA</b>			
Exame escrito	Realización dunha proba global cos exercicios que determine o Departamento, ou polo Profesor da materia, consistente na realización dun ou varios exercicios que comprendan os obxectivos e contidos da materia cuadrimestral, nos que o alumno demostre que está capacitado para atinxir os obxectivos e contidos establecidos na programación.	T1, T3, T4, T16 X5, X8, X9, X20 X22, X24 EC4,EC6,EC7,EC8, E14, EP11	80%
Traballo persoal	Asemade, cada cuadrimestre entregará polo menos os traballos cuadrimestrais mencionados no apartado 9.	T1, T3, T4, T16 X5, X8, X9, X20 X22, X24 EC4,EC6,EC7,EC8, E14, EP11	20

**ERASMUS**

Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.

Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.

**7. Alumnado con necesidades educativas especiais**

DESCRIPCIÓN	CRITERIOS E PAUTAS
No marco do establecido no Real decreto legislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade eda súa inclusión social, deberánse cumprir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.	Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.

**8. Bibliografía, materiais e documentos**

- Acústica musical. Una aproximación didáctica. J.M. Merino de la Fuente. Ed. Universidad de Valladolid (Valladolid, 2012).
- Acústica musical. Luís Colomer Blasco (2016) Documento esta realizado bajo licencia Creativ Commons "ReconocimientoCompartirIgual 4.0 Internacional".
- Acústica físico-musical. Antonio Calvo-Manzano. Real Musical (Madrid, 1991).
- Acústica para todos, ¡incluidos los músicos! Miguel Fernández. Colección música, arte y proceso (Vitoria-Gasteiz, 2000).
- Acústica musical. Francisco Estévez Días. Opera tres. Ediciones (Madrid, 1990).
- Afinación y temperamentos históricos. J. Javier Goldáraz Gainza. Alianza Música (Madrid, 2004).
- Los Sonidos de la música. John R Pierce. Biblioteca "Scientific American" (Barcelona, 1995).
- Ingeniería acústica. Manuel Recuero. Paraninfo (Madrid, 1994).
- Acústica musical y organología. T. De Olazábal. Ed. Ricordi (Santander, 1988)

**Programación docente de Contabilidade e Xestión Orzamentaria I**Ensinanzas Superiores de Música - Título Superior de Música en Producción e Xestión  
(ensinanzas reguladas polo Decreto 171/2016, do 24 de novembro)**1. Identificación e contextualización****DISCIPLINA CONTABILIDADE E XESTIÓN ORZAMENTARIA I**

<b>ESPECIALIDADE</b>	Producción e Xestión								<b>ITINERARIO</b>	Producción e Xestión
<b>CARÁCTER</b>	Obrigatorio								<b>TIPO DE CLASES</b>	Colectiva
<b>DEPARTAMENTO</b>	Producción e Xestión								<b>XEFE/A DO DEPARTAMENTO</b>	Oswaldo Costal
<b>CURSOS</b>	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso		<b>COORDINADOR/A DA DISCIPLINA</b>	Andrea González
<b>CUADRIMESTRE</b>	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	<b>HORAS DE CLASE SEMANAIS</b>	1
<b>ETCS/ CUADRIMESTRE</b>					2				<b>OBSERVACIÓNS</b>	
<b>DOCENTES</b>	<b>NOME E APELIDOS</b>				<b>MAIL/TEL/WEB</b>				<b>TITORÍA</b>	
	Andrea González				andrea.glez.perez@csmvigo.com				Lúns 20.30 – 21.30	
									*Solicitar cita previa	

**2. Descritor e competencia**

Ver lista e descrición de competencias nos anexos II e III do decreto 171/2016, do 24 de novembro (DOG do 12 de decembro de 2016)

<b>DESCRITOR</b>	O plan contable. Aplicación da contabilidade analítica, discriminación dos instrumentos de financiación e ordenación de balances e contas, resultados, xestión de plans de tesourería, cálculo de desviacións, compatibilidade analítica e instrumentos de financiación
<b>COÑECEMENTOS PREVIOS</b>	Os requeridos na proba de acceso ao grao superior, e para cuadrimestres diferentes ao primeiro, coñecementos e habilidades adquiridas do cuadrimestre anterior
<b>RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS</b>	Materia de Xestión económica: Contabilidade e xestión orzamentaria (outros cuadrimestres); Relacións empresariais e institucionais
<b>TRANSVERSAIS</b>	T1, T2, T3, T8, T9, T16, T17
<b>XERAIS</b>	X10, X16, X18, X24, X27
<b>ESPECÍFICAS</b>	EPX1, EPX8

**3. Obxectivos**

DESCRIPCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
1. Desenvolver habilidades e criterios contables	T1, T2, T3, T8, T9, T16, T17, X10, X16, X18, X24, X27, EPX1, EPX8
2. Aplicar coñecementos contables nas entidades musicais	
3. Elaborar e xestionar os orzamentos dunha entidade musical	
4. Comprender e contabilizar a tributación da actividade artística	

**4. Contidos**

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
Introducción á contabilidade	Que é a contabilidade, a súa orixe e aplicación na industria musical	3
Plan Xeral de Contabilidade	Estudio e comprensión do Real Decreto 1514/2017 e disposicións	4
As contas anuais	Normas de elaboración das contas anuais. Modelos abreviados para entidades musicais. Cadro de contas.	4
Funcións económica e financeira	Estructura económica e financeira dunha entidade musical	2
O balance	Elaboración, comprensión e lectura do balance de entidades musicais	4
<b>Total de sesións por cuadrimestre</b>		<b>17</b>

**5. Metodoloxía e Planificación Docente**

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRIPCIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Exposición maxistral	17		17
Lectura guiada de fontes	3		3
Exposición de traballos	6		6
Traballo persoal		18	18
Pescuda de información		10	10
Actividades complementarias		10	10
Avaliación e revisión		3	3
Titorías		1	1
<b>Total de horas por cuadrimestre</b>			<b>60</b>



## 6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
<b>ORDINARIA</b>			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			
Asistencia e participación	Asistencia e participación activa nas clases e outros proxectos online e presenciais.	T1, T2, T3, T8, T9, T16, T17, G10,	50%
Traballos e/ou exercicios	Avaliación do grao de elaboración e completitude dos traballos e/ou exercicios realizados ao longo do curso, e da súa presentación e defensa no seu caso.	G16, G18, G24, G27, EPX1, EPX8	50%
*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada -Decembro-)			
Exame	Proba escrita que versará sobre aspectos contemplados nos contidos tratados durante o cuadrimestre	T1, T2, T3, T8, T9, T16, T17, G10,	50%
Traballos e/ou exercicios	Avaliación do grao de elaboración e completitude dos traballos e/ou exercicios non realizados ao longo do curso, e da súa presentación e defensa no seu caso	G16, G18, G24, G27, EPX1, EPX8	50%
AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)			
Exame	Proba escrita que versará sobre aspectos contemplados nos contidos tratados durante o cuadrimestre	T1, T2, T3, T8, T9, T16, T17, G10,	50%
Traballos e/ou exercicios	Avaliación do grao de elaboración e completitude dos traballos e/ou exercicios non realizados ao longo do curso, e da súa presentación e defensa no seu caso	G16, G18, G24, G27, EPX1, EPX8	50%
EXTRAORDINARIA			
Exame	Proba escrita que versará sobre aspectos contemplados nos contidos tratados durante o cuadrimestre	T1, T2, T3, T8, T9, T16, T17, G10,	50%
Traballos e/ou exercicios	Avaliación do grao de elaboración e completitude dos traballos e/ou exercicios non realizados ao longo do curso, e da súa presentación e defensa no seu caso	G16, G18, G24, G27, EPX1, EPX8	50%
<b>ERASMUS</b>			
Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados			
Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas			
<b>7. Alumnado con necesidades educativas especiais</b>			
<b>DESCRIPCIÓN</b>	<b>CRITERIOS E PAUTAS</b>		
No marco do establecido no Real decreto lexislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberanse cumprir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade	Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación		
<b>8. Bibliografía, materiais e documentos</b>			
<ul style="list-style-type: none"> <li>• BLANCO DOPICO, Ma ISABEL: Introducción a las Contabilidad: Contabilidad Financiera. I. Ed. Prentice Hall 2000</li> <li>• INSTITUTO DE CONTABILIDAD Y AUDITORÍA DE CUENTAS: Informe sobre la situación actual de la contabilidad en España y líneas básicas para abordar su reforma. (Libro Blanco para la reforma de la contabilidad en España). ICAC 2002</li> <li>• MENÉNDEZ MENÉNDEZ, MANUEL: Contabilidad general. Ed. Civitas 1995</li> <li>• MUÑOZ MERCANTE, A: Fundamentos de Contabilidad. Ed. UNED 1997</li> <li>• REQUENA RODRIGUEZ, J.M.: La epistemología de la contabilidad como teoría científica. Ed. Universidad de Málaga.</li> <li>• REQUENA RODRÍGUEZ, JOSE Ma La homogenización de magnitudes en la Cincia de la Contabilidad. Ed. ICE. 1997</li> <li>• RIVERO ROMERO, JOSÉ: Supuestos de contabilidad financiera. Ed. Trivium, D.L. 2000</li> <li>• SAEZ TORRECILLA, A.: Contabilidad general. Ed. McGraw Hill 1994</li> <li>• SÁNCHEZ FERNÁNDEZ DE VALDERRAMA. J.L. Y GALLEGO DIEZ, E.: Análisis y desarrollos prácticos del Plan general de Contabilidad. Ed. Pirámide 1998</li> <li>• SOTERO AMADOR FERNÁNDEZ Y FRANCISCO ESTEO SÁNCHEZ: Contabilidad Financiera: 230 casos prácticos sobre principios y normas de valoración. Ed. Centro de Estudios Financieros 1998.</li> <li>• TUA PEREDA, JORGE: El Marco Conceptual para la Información Financiera: Análisis y comentarios. Ed. AECA 2000.</li> <li>• HERAS, O (2017). Loentiendo. Recuperado de <a href="https://loentiendo.com/diferencias-entre-contrato-mercantil-y-contrato-laboral/">https://loentiendo.com/diferencias-entre-contrato-mercantil-y-contrato-laboral/</a></li> <li>• MARTÍNEZ ARGUDO, J (2020). Economía sublime. Recuperado de <a href="http://www.econosublime.com/2018/02/que-es-seguro-tipos-economia-4-eso.html">http://www.econosublime.com/2018/02/que-es-seguro-tipos-economia-4-eso.html</a></li> <li>• Recursos e materiais proporcionados polo profesorado</li> </ul>			

**Programación docente de Contabilidade e Xestión Orzamentaria II**Ensinanzas Superiores de Música - Título Superior de Música en Producción e Xestión  
(ensinanzas reguladas polo Decreto 171/2016, do 24 de novembro)**1. Identificación e contextualización****DISCIPLINA CONTABILIDADE E XESTIÓN ORZAMENTARIA II**

<b>ESPECIALIDADE</b>	Producción e Xestión				<b>ITINERARIO</b>	Producción e Xestión					
<b>CARÁCTER</b>	Obrigatorio				<b>TIPO DE CLASES</b>	Colectiva					
<b>DEPARTAMENTO</b>	Producción e Xestión				<b>XEFE/A DO DEPARTAMENTO</b>	Oswaldo Costal					
<b>CURSOS</b>	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso		<b>COORDINADOR/A DA DISCIPLINA</b>	Andrea González	
<b>CUADRIMESTRE</b>	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	<b>HORAS DE CLASE SEMANAIS</b>	1	
<b>ETCS/ CUADRIMESTRE</b>						2			<b>OBSERVACIÓNS</b>		
<b>DOCENTES</b>	<b>NOME E APELIDOS</b>				<b>MAIL/TEL/WEB</b>				<b>TITORÍA</b>		
	Andrea González				andrea.glez.perez@csmvigo.com				Lúns 20:30 – 21:30		
									*Solicitar cita previa		

**2. Descritor e competencias**

Ver lista e descrición de competencias nos anexos II e III do decreto 171/2016, do 24 de novembro (DOG do 12 de decembro de 2016)

<b>DESCRITOR</b>	O plan contable. Aplicación da contabilidade analítica, discriminación dos instrumentos de financiación e ordenación de balances e contas, resultados, xestión de plans de tesourería, cálculo de desviacións, compatibilidade analítica e instrumentos de financiación
<b>COÑECEMENTOS PREVIOS</b>	Os requeridos na proba de acceso ao grao superior, e para cuadrimestres diferentes ao primeiro, coñecementos e habilidades adquiridas do cuadrimestre anterior
<b>RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS</b>	Materia de Xestión económica: Contabilidade e xestión orzamentaria (outros cuadrimestres); Relacións empresariais e institucionais
<b>TRANSVERSAIS</b>	T1, T2, T3, T8, T9, T16, T17
<b>XERAIS</b>	X10, X16, X18, X24, X27
<b>ESPECÍFICAS</b>	EPX1, EPX8

**3. Obxectivos**

DESCRIPCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
1. Desenvolver habilidades e criterios contables	T1, T2, T3, T8, T9, T16, T17, X10, X16, X18, X24, X27, EPX1, EPX8
2. Aplicar coñecementos contables nas entidades musicais	
3. Elaborar e xestionar os orzamentos dunha entidade musical	
4. Comprender e contabilizar a tributación da actividade artística	

**4. Contidos**

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
Análise e interpretación de estados financeiros	O fondo de manobra e as principais ratios financeiras	5
A conta de resultados	Elaboración, comprensión e lectura da conta de resultados de entidades musicais	5
O ciclo contable	Calendarización da contabilidade dunha entidade musical	3
Feitos contables	Rexistro dos feitos contables	4
Total de sesións por cuadrimestre		<b>17</b>

**5. Metodoloxía e Planificación Docente**

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRIPCIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Exposición maxistral	17		17
Lectura guiada de fontes	3		3
Exposición de traballos	6		6
Traballo persoal		18	18
Pescuda de información		10	10
Actividades complementarias		10	10
Avaliación e revisión		3	3
Titorías		1	1
Total de horas por cuadrimestre			<b>60</b>

**6. Avaliación**

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
<b>ORDINARIA</b>			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			
Asistencia e participación	Asistencia e participación activa nas clases presenciais e outros proxectos online e presenciais.	T1, T2, T3, T8, T9, T16, T17, X10, X16, X18, X24, X27, EPX1, EPX8	50%
Traballos e/ou exercicios	Avaliación do grao de elaboración e completitude dos traballos e/ou exercicios realizados ao longo do curso, e da súa presentación e defensa no seu caso		50%
*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada -Decembro-)			
Exame	Proba escrita que versará sobre aspectos contemplados nos contidos tratados durante o cuadrimestre	T1, T2, T3, T8, T9, T16, T17, G10, G16, G18, G24, G27, EPX1, EPX8	50%
Traballos e/ou exercicios	Avaliación do grao de elaboración e completitude dos traballos e/ou exercicios non realizados ao longo do curso, e da súa presentación e defensa no seu caso		50%
AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)			
Exame	Proba escrita que versará sobre aspectos contemplados nos contidos tratados durante o cuadrimestre	T1, T2, T3, T8, T9, T16, T17, G10, G16, G18, G24, G27, EPX1, EPX8	50%
Traballos e/ou exercicios	Avaliación do grao de elaboración e completitude dos traballos e/ou exercicios non realizados ao longo do curso, e da súa presentación e defensa no seu caso		50%
<b>EXTRAORDINARIA</b>			
Exame	Proba escrita que versará sobre aspectos contemplados nos contidos tratados durante o cuadrimestre	T1, T2, T3, T8, T9, T16, T17, G10, G16, G18, G24, G27, EPX1, EPX8	50%
Traballos e/ou exercicios	Avaliación do grao de elaboración e completitude dos traballos e/ou exercicios non realizados ao longo do curso, e da súa presentación e defensa no seu caso		50%
<b>ERASMUS</b>			
Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados			
Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas			
<b>7. Alumnado con necesidades educativas especiais</b>			
<b>DESCRIPCIÓN</b>		<b>CRITERIOS E PAUTAS</b>	
No marco do establecido no Real decreto lexislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberanse cumprir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade		Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación	
<b>8. Bibliografía, materiais e documentos</b>			
<ul style="list-style-type: none"> <li>• BLANCO DOPICO, Ma ISABEL: Introducción a las Contabilidad: Contabilidad Financiera. I . . Ed. Prentice Hall 2000</li> <li>• INSTITUTO DE CONTABILIDAD Y AUDITORÍA DE CUENTAS: Informe sobre la situación actual de la contabilidad en España y líneas básicas para abordar su reforma. (Libro Blanco para la reforma de la contabilidad en España). ICAC 2002</li> <li>• MENÉNDEZ MENÉNDEZ, MANUEL: Contabilidad general. Ed. Civitas 1995</li> <li>• MUÑOZ MERCANTE, A: Fundamentos de Contabilidad. Ed. UNED 1997</li> <li>• REQUENA RODRIGUEZ, J.M.: La epistemología de la contabilidad como teoría científica. Ed. Universidad de Málaga.</li> <li>• REQUENA RODRÍGUEZ, JOSE Ma La homogenización de magnitudes en la Cincia de la Contabilidad. Ed. ICE. 1997</li> <li>• RIVERO ROMERO, JOSÉ: Supuestos de contabilidad financiera. Ed. Trivium, D.L. 2000</li> <li>• SAEZ TORRECILLA, A: Contabilidad general. Ed. McGraw Hill 1994</li> <li>• SÁNCHEZ FERNÁNDEZ DE VALDERRAMA. J.L. Y GALLEG0 DIEZ, E.: Análisis y desarrollos prácticos del Plan general de Contabilidad. Ed. Pirámide 1998</li> <li>• SOTERO AMADOR FERNÁNDEZ Y FRANCISCO ESTEO SÁNCHEZ,: Contabilidad Financiera: 230 casos prácticos sobre principios y normas de valoración. Ed. Centro de Estudios Financieros. 1998</li> <li>• HERAS, O (2017). Loentiendo. Recuperado de <a href="https://loentiendo.com/diferencias-entre-contrato-mercantil-y-contrato-laboral/">https://loentiendo.com/diferencias-entre-contrato-mercantil-y-contrato-laboral/</a></li> <li>• MARTÍNEZ ARGUDO. J (2020). Economía sublime. Recuperado de <a href="http://www.econosublime.com/2018/02/que-es-seguro-tipos-economia-4-eso.html">http://www.econosublime.com/2018/02/que-es-seguro-tipos-economia-4-eso.html</a></li> <li>• TUA PEREDA, JORGE: El Marco Conceptual para la Información Financiera.: Análisis y comentarios. Ed. AECA 2000.</li> <li>• Recursos e materiais proporcionados polo profesorado</li> </ul>			



<b>Programación docente de Contabilidade e Xestión Orzamentaria III</b>										
Ensinanzas Superiores de Música - Título Superior de Música en Producción e Xestión (ensinanzas reguladas polo Decreto 171/2016, do 24 de novembro)										
<b>1. Identificación e contextualización</b>										
<b>DISCIPLINA CONTABILIDADE E XESTIÓN ORZAMENTARIA III</b>										
<b>ESPECIALIDADE</b>	Producción e Xestión				<b>ITINERARIO</b>	Producción e Xestión				
<b>CARÁCTER</b>	Obrigatorio				<b>TIPO DE CLASES</b>	Colectiva				
<b>DEPARTAMENTO</b>	Producción e Xestión				<b>XEFE/A DO DEPARTAMENTO</b>	Oswaldo Costal				
<b>CURSOS</b>	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso		<b>COORDINADOR/A DA DISCIPLINA</b>	Andrea González
<b>CUADRIMESTRE</b>	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	<b>HORAS DE CLASE SEMANAIS</b>	1
<b>ETCS/ CUADRIMESTRE</b>							2		<b>OBSERVACIÓNS</b>	
<b>DOCENTES</b>	<b>NOME E APELIDOS</b>				<b>MAIL/TEL/WEB</b>				<b>TITORÍA</b>	
	Andrea González				andrea.glez.perez@csmvigo.com				Lúns 20:30 – 21:30	
									*Solicitar cita previa	
<b>2. Descritor e competencias</b>										
Ver lista e descrición de competencias nos anexos II e III do decreto 171/2016, do 24 de novembro (DOG do 12 de decembro de 2016)										
<b>DESCRITOR</b>	O plan contable. Aplicación da contabilidade analítica, discriminación dos instrumentos de financiación e ordenación de balances e contas, resultados, xestión de plans de tesourería, cálculo de desviacións, compatibilidade analítica e instrumentos de financiación									
<b>COÑECEMENTOS PREVIOS</b>	Os requeridos na proba de acceso ao grao superior, e para cuadrimestres diferentes ao primeiro, coñecementos e habilidades adquiridas do cuadrimestre anterior									
<b>RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS</b>	Materia de Xestión económica: Contabilidade e xestión orzamentaria (outros cuadrimestres); Relacións empresariais e institucionais									
<b>TRANSVERSAIS</b>	T1, T2, T3, T8, T9, T16, T17									
<b>XERAIS</b>	X10, X16, X18, X24, X27									
<b>ESPECÍFICAS</b>	EPX1, EPX8									
<b>3. Obxectivos</b>										
<b>DESCRIPCIÓN</b>								<b>COMPETENCIAS RELACIONADAS</b>		
1. Desenvolver habilidades e criterios contables								T1, T2, T3, T8, T9, T16, T17, X10, X16, X18, X24, X27, EPX1, EPX8		
2. Aplicar coñecementos contables nas entidades musicais										
3. Elaborar e xestionar os orzamentos dunha entidade musical										
4. Comprender e contabilizar a tributación da actividade artística										
<b>4. Contidos</b>										
<b>TEMAS</b>		<b>DESCRITOR SUBTEMAS</b>						<b>SESIÓNS</b>		
Contas anuais		Elaboración, comprensión e lectura do balance e contas de resultados de entidades musicais						4		
Impostos		Os principais impostos da actividade musical. Imposto sobre o Valor Engadido. Imposto sobre a Renta das Persoas Físicas. Imposto de Sociedades						3		
Tributación da actividade artística		Elaboración e contabilidade de nóminas e facturas						3		
Xestión orzamentaria		Tipos de orzamentos. Elaboración, control e seguimento do orzamento dunha entidade musical. Elaboración e xustificación de orzamentos de subvencións						4		
Orzamento de tesourería		Elaboración e xestión do orzamento de tesourería						3		
<b>Total de sesións por cuadrimestre</b>								<b>17</b>		
<b>5. Metodoloxía e Planificación Docente</b>										
<b>TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRIPCIÓN</b>					<b>HORAS PRESENCIAIS</b>	<b>HORAS NON PRESENCIAIS</b>	<b>TOTAL HORAS</b>			
Exposición maxistral					17		17			
Lectura guiada de fontes					3		3			
Exposición de traballos					6		6			
Traballo persoal						18	18			
Pescuda de información						10	10			
Actividades complementarias						10	10			
Avaliación e revisión						3	3			
Titorías						1	1			
<b>Total de horas por cuadrimestre</b>								<b>60</b>		





<b>6. Avaliación</b>			
FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
<b>ORDINARIA</b>			
<b>AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)</b>			
Asistencia e participación	Asistencia e participación activa nas clases presenciais e outros proxectos online e presenciais.	T1, T2, T3, T8, T9, T16, T17, G10, G16, X18, X24, X27, EPX1, EPX8	50%
Traballos e/ou exercicios	Avaliación do grao de elaboración e completitude dos traballos e/ou exercicios realizados ao longo do curso, e da súa presentación e defensa no seu caso		50%
*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado			
<b>AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada -Decembro-)</b>			
Exame	Proba escrita que versará sobre aspectos contemplados nos contidos tratados durante o cuadrimestre	T1, T2, T3, T8, T9, T16, T17, G10, G16, G18, G24, G27, EPX1, EPX8	50%
Traballos e/ou exercicios	Avaliación do grao de elaboración e completitude dos traballos e/ou exercicios non realizados ao longo do curso, e da súa presentación e defensa no seu caso		50%
<b>AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)</b>			
Exame	Proba escrita que versará sobre aspectos contemplados nos contidos tratados durante o cuadrimestre	T1, T2, T3, T8, T9, T16, T17, G10, G16, G18, G24, G27, EPX1, EPX8	50%
Traballos e/ou exercicios	Avaliación do grao de elaboración e completitude dos traballos e/ou exercicios non realizados ao longo do curso, e da súa presentación e defensa no seu caso		50%
<b>EXTRAORDINARIA</b>			
Exame	Proba escrita que versará sobre aspectos contemplados nos contidos tratados durante o cuadrimestre	T1, T2, T3, T8, T9, T16, T17, G10, G16, G18, G24, G27, EPX1, EPX8	50%
Traballos e exercicios	Avaliación do grao de elaboración e completitude dos traballos e/ou exercicios non realizados ao longo do curso, e da súa presentación e defensa no seu caso		50%
<b>ERASMUS</b>			
Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados			
Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas			
<b>7. Alumnado con necesidades educativas especiais</b>			
DESCRIPCIÓN	CRITERIOS E PAUTAS		
No marco do establecido no Real decreto legislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberanse cumprir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade	Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación		
<b>8. Bibliografía, materiais e documentos</b>			
<ul style="list-style-type: none"> <li>• BLANCO DOPICO, Ma ISABEL: Introducción a las Contabilidad: Contabilidad Financiera. Ed. Prentice Hall 2000</li> <li>• España y líneas básicas para abordar su reforma. (Libro Blanco para la reforma de la contabilidad en España). ICAC</li> <li>• INSTITUTO DE CONTABILIDAD Y AUDITORÍA DE CUENTAS: Informe sobre la situación actual de la contabilidad en 2002</li> <li>• MENÉNDEZ MENÉNDEZ, MANUEL: Contabilidad general. Ed. Civitas 1995</li> <li>• MUÑOZ MERCANTE, A: Fundamentos de Contabilidad. Ed. UNED 1997</li> <li>• REQUENA RODRIGUEZ, J.M.: La epistemología de la contabilidad como teoría científica. Ed. Universidad de Málaga.</li> <li>• REQUENA RODRÍGUEZ, JOSE Ma La homogenización de magnitudes en la Cincia de la Contabilidad. Ed. ICE. 1997</li> <li>• RIVERO ROMERO, JOSÉ: Supuestos de contabilidad financiera. Ed. Trivium, D.L. 2000</li> <li>• SAEZ TORRECILLA, A: Contabilidad general. Ed. McGraw Hill 1994</li> <li>• SÁNCHEZ FERNÁNDEZ DE VALDERRAMA, J.L. Y GALLEGU DIEZ, E.: Análisis y desarrollos prácticos del Plan general de Contabilidad. Ed. Pirámide 1998</li> <li>• SOTERO AMADOR FERNÁNDEZ Y FRANCISCO ESTEO SÁNCHEZ.: Contabilidad Financiera: 230 casos prácticos sobre principios y normas de valoración. Ed. Centro de Estudios Financieros. 1998</li> <li>• Heras, O (2017). Loentiendo. Recuperado de <a href="https://loentiendo.com/diferencias-entre-contrato-mercantil-y-contrato-laboral/">https://loentiendo.com/diferencias-entre-contrato-mercantil-y-contrato-laboral/</a></li> <li>• Martínez Argudo, J (2020). Economía sublime. Recuperado de <a href="http://www.econosublime.com/2018/02/que-es-seguro-tipos-economia-4-eso.html">http://www.econosublime.com/2018/02/que-es-seguro-tipos-economia-4-eso.html</a></li> <li>• TUA PEREDA, JORGE: El Marco Conceptual para la Información Financiera.: Análisis y comentarios. Ed. AECA 2000.</li> <li>• Plan xeral de contabilidade 2010</li> <li>• Recursos e materiais proporcionados polo profesorado</li> </ul>			





Programación docente de Conxunto I													
Ensinanzas Superiores de Música - Título Superior de Música en Producción e Xestión (ensinanzas reguladas polo Decreto 171/2016, do 24 de novembro)													
1. Identificación e contextualización													
DISCIPLINA CONXUNTO I													
ESPECIALIDADE			Producción e Xestión				ITINERARIO			Producción e Xestión			
CARÁCTER			Obrigatorio				TIPO DE CLASES			Colectiva			
DEPARTAMENTO			Producción e Xestión				XEFE/A DO DEPARTAMENTO			Oswaldo Costal			
CURSOS			1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA		Andrea González
CUADRIMESTRE			I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	HORAS DE CLASE SEMANAIS		1,5
ETCS/ CUADRIMESTRE					2,5						OBSERVACIÓNS		
DOCENTES			NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TITORÍA		
			Andrea González				andrea.glez.perez@csmvigo.com				Lúns 20:30 – 21:30		
											*Solicitar cita previa		
2. Descritor e competencias													
Ver lista e descrición de competencias nos anexos II e III do decreto 171/2016, do 24 de novembro (DOG do 12 de decembro de 2016)													
DESCRITOR			Actuación musical nun grupo con diferentes formacións, repertorios e instrumentos, incluído ou instrumento principal. Desenvolvemento de hábitos e técnicas de proba. Publicación en común de criterios interpretativos. Fundamentos da xestión en pequenos grupos. Desenvolvemento de proxectos musicais colectivos										
COÑECEMENTOS PREVIOS			Os requeridos na proba de acceso ao grao superior, e para cuadrimestres diferentes ao primeiro, coñecementos e habilidades adquiridas do cuadrimestre anterior										
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS			Materia de Música de Conxunto: Conxunto (outros cuadrimestres); Coro										
TRANSVERSAIS			T1, T7, T9, T10										
XERAIS			X2, X3, X4, X6, X7, X8, X13, X17, X21, X22										
ESPECÍFICAS			EPX5, EPX6, EPX7										
3. Obxectivos													
DESCRIPCIÓN										COMPETENCIAS RELACIONADAS			
1. Proporcionar ao alumno ferramentas para aumentar o seu éxito na programación, xestión e execución do concerto musical										T1, T7, T9, T10, X2, X3, X4, X6, X7, X8, X13, X17, X21, X22, EPX5, EPX6, EPX7			
2. Adquirir habilidades de emprendemento na elaboración dunha proposta escénica													
3. Crear unha 'storytelling' vinculada a un repertorio musical													
4. Traballar e interpretar en conxunto, facer arranxos musicais e adaptar o repertorio musical á proposta													
5. Fomentar a interdisciplinidade e didáctica das propostas musicais													
4. Contidos													
TEMAS				DESCRITOR SUBTEMAS					SESIÓNS				
Ideación, creación e execución dun proxecto musical grupal, <u>interdisciplinar</u> , no que outros elementos artísticos agás da música interveñan na posta en escea.				Introducción sobre a ideación dun proxecto musical interdisciplinar					1				
				'Brainstorming'					1				
				Estudio de mercado sobre proxectos musicais interdisciplinares					1				
				Investigación e esolla do material musical e artístico-literario					2				
				Sintetización da idea					1				
				Guión da actuación, escaleta da produción, necesidades técnicas, etc					1				
				Ensaio musical, postural, verbal, multimedia, atrezzo, etc					6				
				Divulgación do programa musical					1				
				Interpretación					2				
				Análise de mellora					1				
<b>Total de sesións por cuadrimestre</b>										<b>17</b>			
5. Metodoloxía e Planificación Docente													
TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRIPCIÓN							HORAS PRESENCIAIS		HORAS NON PRESENCIAIS		TOTAL HORAS		
Exposición maxistral							17				17		
Ensaio e lectura a vista							14				14		
Interpretación grupal							9				9		



Ensaio de grupo e interpretación musical		17,5	17,5
Traballo persoal e p escuda de información		29	29
Avaliación e revisión	2		2
Titorías		1,5	1,5
<b>Total de horas por cuadrimestre</b>			<b>90</b>

## 6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
---------------------------	-------------------------	------------------------	-------------

### ORDINARIA

#### AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)

Asistencia e participación	Asistencia e participación activa nas clases presenciais e outros proxectos online e presenciais.	T1, T7, T9, T10, X2, X3, X4, X6, X7, X8, X13, X17,	50%
Traballos e/ou exercicios	Avaliación do grao de elaboración e completitude dos traballos e/ou exercicios realizados ao longo do curso, e da súa presentación e defensa no seu caso	X21, X22, EPX5, EPX6, EPX7	50%

\*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado.

#### AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro-)

Exame	Proba escrita que versará sobre aspectos contemplados nos contidos tratados durante o cuadrimestre	T1, T7, T9, T10, X2, X3, X4, X6, X7, X8, X13, X17,	50%
Traballos e/ou exercicios	Avaliación do grao de elaboración e completitude dos traballos e/ou exercicios non realizados ao longo do curso, e da súa presentación e defensa no seu caso	X21, X22, EPX5, EPX6, EPX7	50%

#### AVALIACIÓN ALTERNATIVA (\*Para alumnado con perda da Avaliación continua)

Exame	Proba escrita que versará sobre aspectos contemplados nos contidos tratados durante o cuadrimestre	T1, T7, T9, T10, X2, X3, X4, X6, X7, X8, X13, X17,	50%
Traballos e/ou exercicios	Avaliación do grao de elaboración e completitude dos traballos e/ou exercicios non realizados ao longo do curso, e da súa presentación e defensa no seu caso	X21, X22, EPX5, EPX6, EPX7	50%

### EXTRAORDINARIA

Exame	Proba escrita que versará sobre aspectos contemplados nos contidos tratados durante o cuadrimestre	T1, T7, T9, T10, X2, X3, X4, X6, X7, X8, X13, X17,	50%
Traballos e/ou exercicios	Avaliación do grao de elaboración e completitude dos traballos e/ou exercicios non realizados ao longo do curso, e da súa presentación e defensa no seu caso	X21, X22, EPX5, EPX6, EPX7	50%

### ERASMUS

Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados

Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas

## 7. Alumnado con necesidades educativas especiais

DESCRIPCIÓN	CRITERIOS E PAUTAS
No marco do establecido no Real decreto lexislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberanse cumprir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade	Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación

## • 8. Bibliografía, materiais e documentos

- Fundación Juan March
- Conciertos para Jóvenes de Leonard Bernstein
- Servicio Educativo da Casa da Música de Oporto
- Proxecto Discovery da London Symphony Orchestra
- Guía de escoita do Teatro alla Scala de Milán
- AEOS. Asociación Española de Orquestas Sinfónicas
- El estudio de Andrea. Revista Ritmo (entrevistas a xestores musicais en España)
- Juventudes Musicales de España
- Roselló Cerezuela, D. (2006). Diseño y evaluación de proxectos culturais.
- Recursos e materiais proporcionados polo profesorado



Programación docente de Conxunto II											
Ensinanzas Superiores de Música - Título Superior de Música en Producción e Xestión (ensinanzas reguladas polo Decreto 171/2016, do 24 de novembro)											
1. Identificación e contextualización											
DISCIPLINA CONXUNTO II											
ESPECIALIDADE	Producción e Xestión							ITINERARIO	Producción e Xestión		
CARÁCTER	Obrigatorio							TIPO DE CLASES	Colectiva		
DEPARTAMENTO	Producción e Xestión							XEFE/A DO DEPARTAMENTO	Oswaldo Costal		
CURSOS	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	Andrea González	
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII			
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	HORAS DE CLASE SEMANAIS	1,5	
ETCS/ CUADRIMESTRE				2,5					OBSERVACIÓNS		
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TITORÍA		
	Andrea González				andrea.glez.perez@csmvigo.com				Lúns 20:30 – 21:30		
									*Solicitar cita previa		
2. Descritor e competencias											
Ver lista e descrición de competencias nos anexos II e III do decreto 171/2016, do 24 de novembro (DOG do 12 de decembro de 2016)											
DESCRITOR	Actuación musical nun grupo con diferentes formacións, repertorios e instrumentos, incluído ou instrumento principal. Desenvolvemento de hábitos e técnicas de proba. Publicación en común de criterios interpretativos. Fundamentos da xestión en pequenos grupos. Desenvolvemento de proxectos musicais colectivos										
COÑECEMENTOS PREVIOS	Os requeridos na proba de acceso ao grao superior, e para cuadrimestres diferentes ao primeiro, coñecementos e habilidades adquiridas do cuadrimestre anterior										
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	Materia de Música de conxunto: Conxunto; Coro										
TRANSVERSAIS	T1, T7, T9, T10										
XERAI	X2, X3, X4, X6, X7, X8, X13, X17, X21, X22										
ESPECÍFICAS	EPX5, EPX6, EPX7										
3. Obxectivos											
DESCRIPCIÓN							COMPETENCIAS RELACIONADAS				
1. Proporcionar ao alumno ferramentas para aumentar o seu éxito na programación, xestión e execución do concerto musical							T1, T7, T9, T10, X2, X3, X4, X6, X7, X8, X13, X17, X21, X22, EPX5, EPX6, EPX7				
2. Adquirir habilidades de emprendemento na elaboración dunha proposta escénica											
3. Crear unha 'storytelling' vinculada a un repertorio musical											
4. Traballar e interpretar en conxunto, facer arranxos musicais e adaptar o repertorio musical á proposta											
5. Fomentar a interdisciplinabilidade e didáctica das propostas musicais											
4. Contidos											
TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS							SESIÓNS			
Ideación, creación e execución dun proxecto musical grupal, <u>didáctico</u> , no que outros elementos artísticos agás da música interveñan na posta en escea.	Introducción sobre a ideación dun proxecto musical didáctico							1			
	'Brainstorming'							1			
	Estudio de mercado sobre proxectos musicais interdisciplinares							1			
	Investigación e escaleta do material musical e artístico-literario							2			
	Sintetización da idea							1			
	Guión da actuación, escaleta da produción, necesidades técnicas, etc							1			
	Ensaio musical, postural, verbal, multimedia, atrezzo, etc							5			
	Elaboración da guía didáctica do profesorado e alumnado							2			
	Interpretación							2			
Análise de mellora							1				
<b>Total de sesións por cuadrimestre</b>							<b>17</b>				
5. Metodoloxía e Planificación Docente											
TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRIPCIÓN	HORAS PRESENCIAIS		HORAS NON PRESENCIAIS		TOTAL HORAS						
Exposición maxistral	17				17						
Ensaio e lectura a vista	14				14						



Interpretación grupal	9		9
Ensaio de grupo e interpretación musical		17,5	17,5
Traballo persoal e p escuda de información		29	29
Avaliación e revisión	2		2
Titorías		1,5	1,5
<b>Total de horas por cuadrimestre</b>			<b>90</b>

## 6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
<b>ORDINARIA</b>			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			
Asistencia e participación	Asistencia e participación activa nas clases presenciais e outros proxectos online e presenciais.	T1, T7, T9, T10, X2, X3, X4, X6, X7, X8, X13, X17, X21, X22, EPX5, EPX6, EPX7	50 %
Traballos e/ou exercicios	Avaliación do grao de elaboración e completitude dos traballos e/ou exercicios realizados ao longo do curso, e da súa presentación e defensa no seu caso		50 %
*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto acontece, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado.			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiada -Decembro-)			
Exame	Proba escrita que versará sobre aspectos contemplados nos contidos tratados durante o cuadrimestre	T1, T7, T9, T10, X2, X3, X4, X6, X7, X8, X13, X17, X21, X22, EPX5, EPX6, EPX7	50%
Traballos e/ou exercicios	Avaliación do grao de elaboración e completitude dos traballos e/ou exercicios non realizados ao longo do curso, e da súa presentación e defensa no seu caso		50%
AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)			
Exame	Proba escrita que versará sobre aspectos contemplados nos contidos tratados durante o cuadrimestre	T1, T7, T9, T10, X2, X3, X4, X6, X7, X8, X13, X17, X21, X22, EPX5, EPX6, EPX7	50%
Traballos e/ou exercicios	Avaliación do grao de elaboración e completitude dos traballos e/ou exercicios non realizados ao longo do curso, e da súa presentación e defensa no seu caso		50%
<b>EXTRAORDINARIA</b>			
Exame	Proba escrita que versará sobre aspectos contemplados nos contidos tratados durante o cuadrimestre	T1, T7, T9, T10, X2, X3, X4, X6, X7, X8, X13, X17, X21, X22, EPX5, EPX6, EPX7	50%
Traballos e/ou exercicios	Avaliación do grao de elaboración e completitude dos traballos e/ou exercicios non realizados ao longo do curso, e da súa presentación e defensa no seu caso		50%
<b>ERASMUS</b>			
Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados			
Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas			
<b>7. Alumnado con necesidades educativas especiais</b>			
<b>DESCRIPCIÓN</b>		<b>CRITERIOS E PAUTAS</b>	
No marco do establecido no Real decreto lexislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberán cumprir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade		Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación	
<b>8. Bibliografía, materiais e documentos</b>			
<ul style="list-style-type: none"> <li>• Fundación Juan March</li> <li>• Roselló Cerezuela, D. (2006). Diseño y evaluación de proyectos culturales.</li> <li>• Recursos e materiais proporcionados polo profesorado</li> </ul>			



## Programación docente de Crítica Musical I

Ensinanzas Superiores de Música - Título Superior de Música en Producción e Xestión  
(ensinanzas reguladas polo Decreto 171/2016, do 24 de novembro)

### 1. Identificación e contextualización

#### DISCIPLINA CRÍTICA MUSICAL I

ESPECIALIDADE	Producción e Xestión				ITINERARIO	Producción e Xestión				
CARÁCTER	Obrigatorio				TIPO DE CLASES	Colectiva				
DEPARTAMENTO	Producción e Xestión				XEFE/A DO DEPARTAMENTO	Oswaldo Costal				
CURSOS	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	Andrea González
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	HORAS DE CLASE SEMANAIS	1
ETCS/ CUADRIMESTRE			2						OBSERVACIÓNS	
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TITORÍA	
	Andrea González				andrea.glez.perez@csmvigo.com				Lúns 20:30 – 21:30	
									*Solicitar cita previa	

### 2. Descritor e competencias

Ver lista e descrición de competencias nos anexos II e III do decreto 171/2016, do 24 de novembro (DOG do 12 de decembro de 2016)

DESCRITOR	Coñecemento e práctica dos elementos básicos da noticia como fonte de información (titular, entrada, corpo, epígrafe, etc.). Técnicas para a narrativa. Redacción de pezas en estilo xornalístico, utilizando as ferramentas propias da crítica textual e aplicadas ás diversas manifestacións musicais (concertos, programacións, acústica arquitectural, etc.)
COÑECEMENTOS PREVIOS	Os requeridos na proba de acceso ao grao superior, e para cuadrimestres diferentes ao primeiro, coñecementos e habilidades adquiridas do cuadrimestre anterior
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	Materia de Comunicación, promoción e representación: Crítica musical (outros cuadrimestres); Socioloxía da música; Técnicas de mercado; Inglés / francés; Alemán / italiano
TRANSVERSAIS	T2, T3, T4, T5, T11, T16, T17
XERAIS	X1, X4, X10, X11, X12, X14, X15, X16, X17, X18, X26
ESPECÍFICAS	EPX1, EPX3, EPX6, EPX7, EPX8

### 3. Obxectivos

DESCRIPCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
1. Analizar e interpretar os datos relativos á disciplina para poder expresar argumentos fundamentados	T2, T4, T8, T10, T11, T12, T13, T14, T15, T17, X1, X4, X10, X11, X12, X14, X15, X16, X17, X18, X26, EPX1, EPX3, EPX6, EPX7, EPX8
2. Valorar, sintetizar e aplicar conceptos e datos relevantes achega de obras e fenómenos de natureza musical para xerar xuízos razoados sobre na narrativa musical	
3. Desenvolver certo grao de autonomía persoal á hora de empregar as ferramentas de investigación propias da musicoloxía, aplicándoas de xeito autónomo ao estudo da música empregando un vocabulario axeitado e respectando as opinións alleas	
4. Valorar o papel da música no desenvolvemento cultural e artístico da sociedade en cada momento	
5. Captar, a través do análise e da audición, as características da música de cada período estudado, co fin de entender a súa evolución e situar as obras musicais no tempo	
6. Coñecer as principais fontes bibliográficas para o estudo da cultura musical	

### 4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
Introdución á crítica musical	Definición e función. O crítico musical. Os obxectivos da crítica	2
A crítica musical	Técnicas xerais para a narrativa dun texto musical. Tipos de textos musicais. Fontes	2
Clipping críticas musicais	A elaboración dun resumo de críticas musicais	1
A divulgación musical	Técnicas, lectura, audición e elaboración de críticas musicais	3
	Técnicas, lectura e elaboración de notas de prensa	3
	Técnicas, lectura e elaboración de libretos de tempadas de concertos	3
	Técnicas, lectura e elaboración de notas ao programa	3
<b>Total de sesións por curso académico</b>		<b>17</b>

### 5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRIPCIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Exposición maxistral	17		17
Seminarios prácticos	3		3
Exposición de traballos	7		7
Traballo persoal		20	20



Pescuda de información		10	10
Actividades complementarias		7	7
Avaliación e revisión		1	1
Titorías		1	1
<b>Total de horas por cuadrimestre</b>			<b>60</b>

## 6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
---------------------------	-------------------------	------------------------	-------------

### ORDINARIA

#### AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)

Asistencia e participación	Asistencia e participación activa nas clases presenciais e outros proxectos online e presenciais.	T2, T4, T8, T10, T11, T12, T13, T14, T15, T17, X1, X4, X10, X11, X12, X14, X15, X16, X17, X18, X26, EPX1, EPX3, EPX6, EPX7, EPX8	50%
Traballos e/ou exercicios	Avaliación do grao de elaboración e completitude dos traballos e/ou exercicios realizados ao longo do curso, e da súa presentación e defensa no seu caso		50%

\*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado

#### AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiñada-December)

Exame	Proba escrita que versará sobre aspectos contemplados nos contidos tratados durante o cuadrimestre	T2, T4, T8, T10, T11, T12, T13, T14, T15, T17, X1, X4, X10, X11, X12, X14, X15, X16, X17, X18, X26, EPX1, EPX3, EPX6, EPX7, EPX8	50%
Traballos e/ou exercicios	Avaliación do grao de elaboración e completitude dos traballos e/ou exercicios non realizados ao longo do curso, e da súa presentación e defensa no seu caso		50%

#### AVALIACIÓN ALTERNATIVA (\*Para alumnado con perda da Avaliación continua)

Exame	Proba escrita que versará sobre aspectos contemplados nos contidos tratados durante o cuadrimestre	T2, T4, T8, T10, T11, T12, T13, T14, T15, T17, X1, X4, X10, X11, X12, X14, X15, X16, X17, X18, X26, EPX1, EPX3, EPX6, EPX7, EPX8	50%
Traballos e/ou exercicios	Avaliación do grao de elaboración e completitude dos traballos e/ou exercicios non realizados ao longo do curso, e da súa presentación e defensa no seu caso		50%

### EXTRAORDINARIA

Exame	Proba escrita que versará sobre aspectos contemplados nos contidos tratados durante o cuadrimestre	T2, T4, T8, T10, T11, T12, T13, T14, T15, T17, X1, X4, X10, X11, X12, X14, X15, X16, X17, X18, X26, EPX1, EPX3, EPX6, EPX7, EPX8	50%
Traballos e/ou exercicios	Avaliación do grao de elaboración e completitude dos traballos e/ou exercicios non realizados ao longo do curso, e da súa presentación e defensa no seu caso		50%

### ERASMUS

Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados

Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas

## 7. Alumnado con necesidades educativas especiais

DESCRIPCIÓN	CRITERIOS E PAUTAS
No marco do establecido no Real decreto lexislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberánse cumprir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade	Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación

## 8. Bibliografía, materiais e documentos

- BARTHES, Roland. Crítica y verdad. Madrid: Siglo XXI, D.L. 2005.
- BATISTA, Antoni. "La crítica musical en las modernas ciencias de la comunicación", Revista de Musicología, 26, vol. 2, 2003, pp. 613-628.
- BARTHES, Roland. Crítica y verdad. Madrid: Siglo XXI, D.L. 2005.
- BATISTA, Antoni. "La crítica musical en las modernas ciencias de la comunicación", Revista de Musicología, 26, vol. 2, 2003, pp. 613-628.
- CARREIRA, Xoán Manuel. "Variaciones sobre la crítica musical", Ritmo, núm 51, 1981, pp. 29-36.
- CASARES, Emilio: "Crítica", Diccionario de la Música Española e Hispanoamericana, Madrid: Fundación AUTOR, 1999.
- COOK, Nicholas: Analysing musical multimedia, Oxford: Clarendon Press, 1998.
- DEAN, Winton: "Criticism", The New Grove Dictionary of Music and Musicians, Londres: Macmillan, 1980, vol. V, pp. 36-50.
- ERICKSON, Gregory: "Speaking of Music: Explorations in the Language of Music Criticism", Enculturation, vol. 2, no2, primavera de 1999.
- GRAF, Max: Composer and critic, Nueva York: Norton, 1971.
- SAID, Edward W. Musical Elaborations. New York: Columbia University Press, 1991. SCHICK, Robert D.: Classical Music Criticism, Nueva York: Oxford University Press, 1996.
- Recursos e materiais proporcionados polo profesorado







<b>Programación Docente de Crítica Musical II</b> Ensinanzas Superiores de Música - Título Superior de Música en Producción e Xestión (ensinanzas reguladas polo Decreto 171/2016, do 24 de novembro)												
<b>1. Identificación e contextualización</b>												
<b>DISCIPLINA CRÍTICA MUSICAL II</b>												
ESPECIALIDADE			Producción e Xestión					ITINERARIO			Producción e Xestión	
CARÁCTER			Obrigatorio					TIPO DE CLASES			Colectiva	
DEPARTAMENTO			Producción e Xestión					XEFE/A DO DEPARTAMENTO			Oswaldo Costal	
CURSOS		1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA		Andrea González
CUADRIMESTRE		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	HORAS DE CLASE SEMANAIS	1	
ETCS/ CUADRIMESTRE					2					OBSERVACIÓNS		
DOCENTES			NOME E APELIDOS					MAIL/TEL/WEB			TITORÍA	
			Andrea González					andrea.glez.perez@csmvigo.com			Lúns 20:30 – 21:30	
											*Solicitar cita previa	
<b>2. Descritor e competencias</b>												
Ver lista e descrición de competencias nos anexos II e III do decreto 171/2016, do 24 de novembro (DOG do 12 de decembro de 2016)												
DESCRITOR			Coñecemento e práctica dos elementos básicos da noticia como fonte de información (titular, entrada, corpo, epígrafe, etc.). Técnicas para a narrativa. Redacción de pezas en estilo xornalístico, utilizando as ferramentas propias da crítica textual e aplicadas ás diversas manifestacións musicais (concertos, programacións, acústica arquitectural, etc.)									
COÑECEMENTOS PREVIOS			Os requeridos na proba de acceso ao grado superior, e para cuadrimestres diferentes ao primeiro, coñecementos e habilidades adquiridas do cuadrimestre anterior									
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS			Materia de Comunicación, promoción e representación: Crítica musical (outros cuadrimestres); Socioloxía da música; Técnicas de mercado; Inglés / francés; Alemán / italiano									
TRANSVERSAIS			T2, T3, T4, T5, T11, T16, T17									
XERAIS			X1, X4, X10, X11, X12, X14, X15, X16, X17, X18, X26									
ESPECÍFICAS			EPX1, EPX3, EPX6, EPX7, EPX8									
<b>3. Obxectivos</b>												
DESCRIPCIÓN										COMPETENCIAS RELACIONADAS		
1. Analizar e interpretar os datos relativos á disciplina para poder expresar argumentos fundamentados										T2, T4, T8, T10, T11, T12, T13, T14, T15, T17, X1, X4, X10, X11, X12, X14, X15, X16, X17, X18, X26, EPX1, EPX3, EPX6, EPX7, EPX8		
2. Valorar, sintetizar e aplicar conceptos e datos relevantes achega de obras e fenómenos de natureza musical para xerar xuízos razoados sobre na narrativa musical												
3. Desenvolver certo grao de autonomía persoal á hora de empregar as ferramentas de investigación propias da musicoloxía, aplicándoas de xeito autónomo ao estudo da música empregando un vocabulario axeitado e respectando as opinións alleas												
4. Valorar o papel da música no desenvolvemento cultural e artístico da sociedade en cada momento												
5. Captar, a través do análise e da audición, as características da música de cada período estudado, co fin de entender a súa evolución e situar as obras musicais no tempo												
6. Coñecer as principais fontes bibliográficas para o estudo da cultura musical												
<b>4. Contidos</b>												
TEMAS				DESCRITOR SUBTEMAS					SESIÓNS			
Historia da crítica musical en España e internacional				Concertos, proxectos discográficos e festivais a través da prensa, radio, televisión, cine e medios dixitais españois e internacionais					4			
A divulgación musical				Técnicas, lectura e elaboración de libretos de discos					3			
				Técnicas, lectura e elaboración de entrevistas					3			
				Técnicas, lectura e elaboración de críticas musicais en radio e televisión					3			
				Técnicas, lectura e elaboración de textos sobre música para redes sociais					2			
				Técnicas, lectura e elaboración de textos sobre música para blogs e webs					2			
<b>Total de sesións por curso académico</b>								<b>17</b>				
<b>5. Metodoloxía e Planificación Docente</b>												
TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRIPCIÓN							HORAS PRESENCIAIS		HORAS NON PRESENCIAIS		TOTAL HORAS	
Exposición maxistral							17				17	
Seminarios prácticos							3				3	



Exposición de traballos	7	7
Traballo persoal		20
Pescuda de información		10
Actividades complementarias		7
Avaliación e revisión		1
Titorías		1
<b>Total de horas por cuadrimestre</b>		<b>60</b>

**6. Avaliación**

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
<b>ORDINARIA</b>			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			
Asistencia e participación	Asistencia e participación activa nas clases presenciais e outros proxectos online e presenciais.	T2, T4, T8, T10, T11, T12, T13, T14, T15, T17, X1, X4, X10, X11, X12, X14, X15, X16, X17, X18, X26, EPX1, EPX3, EPX6, EPX7, EPX8	50%
Traballos e/ou exercicios	Avaliación do grao de elaboración e completitude dos traballos e/ou exercicios realizados ao longo do curso, e da súa presentación e defensa no seu caso		50%
*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada -Decembro-)			
Exame	Proba escrita que versará sobre aspectos contemplados nos contidos tratados durante o cuadrimestre	T2, T4, T8, T10, T11, T12, T13, T14, T15, T17, X1, X4, X10, X11, X12, X14, X15, X16, X17, X18, X26, EPX1, EPX3, EPX6, EPX7, EPX8	50%
Traballos e/ou exercicios	Avaliación do grao de elaboración e completitude dos traballos e/ou exercicios non realizados ao longo do curso, e da súa presentación e defensa no seu caso		50%
AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)			
Exame	Proba escrita que versará sobre aspectos contemplados nos contidos tratados durante o cuadrimestre	T2, T4, T8, T10, T11, T12, T13, T14, T15, T17, X1, X4, X10, X11, X12, X14, X15, X16, X17, X18, X26, EPX1, EPX3, EPX6, EPX7, EPX8	50%
Traballos e/ou exercicios	Avaliación do grao de elaboración e completitude dos traballos e/ou exercicios non realizados ao longo do curso, e da súa presentación e defensa no seu caso		50%
<b>EXTRAORDINARIA</b>			
Exame	Proba escrita que versará sobre aspectos contemplados nos contidos tratados durante o cuadrimestre	T2, T4, T8, T10, T11, T12, T13, T14, T15, T17, X1, X4, X10, X11, X12, X14, X15, X16, X17, X18, X26, EPX1, EPX3, EPX6, EPX7, EPX8	50%
Traballos e/ou exercicios	Avaliación do grao de elaboración e completitude dos traballos e/ou exercicios non realizados ao longo do curso, e da súa presentación e defensa no seu caso		50%
<b>ERASMUS</b>			
Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.			
Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.			
<b>7. Alumnado con necesidades educativas especiais</b>			
<b>DESCRIBIÓN</b>		<b>CRITERIOS E PAUTAS</b>	
No marco do establecido no Real decreto legislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e a súa inclusión social, deberán cumprirse as disposicións vixentes en materia de promoción e accesibilidade.		Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.	
<b>8. Bibliografía, materiais e documentos</b>			



•	<ul style="list-style-type: none"><li>• BARTHES, Roland. <i>Crítica y verdad</i>. Madrid: Siglo XXI, D.L. 2005.</li><li>• BATISTA, Antoni. "La crítica musical en las modernas ciencias de la comunicación", <i>Revista de Musicología</i>, 26, vol. 2, 2003, pp. 613-628.</li><li>• BARTHES, Roland. <i>Crítica y verdad</i>. Madrid: Siglo XXI, D.L. 2005.</li><li>• BATISTA, Antoni. "La crítica musical en las modernas ciencias de la comunicación", <i>Revista de Musicología</i>, 26, vol. 2, 2003, pp. 613-628.</li><li>• CARREIRA, Xoán Manuel. "Variaciones sobre la crítica musical", <i>Ritmo</i>, núm 51, 1981, pp. 29-36.</li><li>• CASARES, Emilio: "Crítica", <i>Diccionario de la Música Española e Hispanoamericana</i>, Madrid: Fundación AUTOR, 1999.</li><li>• COOK, Nicholas: <i>Analysing musical multimedia</i>, Oxford: Clarendon Press, 1998.</li><li>• DEAN, Winton: "Criticism", <i>The New Grove Dictionary of Music and Musicians</i>, Londres: Macmillan, 1980, vol. V, pp. 36-50.</li><li>• ERICKSON, Gregory: "Speaking of Music: Explorations in the Language of Music Criticism", <i>Enculturation</i>, vol. 2, no2, primavera de 1999.</li><li>• GRAF, Max: <i>Composer and critic</i>, Nueva York: Norton, 1971.</li><li>• SAID, Edward W. <i>Musical Elaborations</i>. New York: Columbia University Press, 1991. SCHICK, Robert D.: <i>Classical Music Criticism</i>, Nueva York: Oxford University Press, 1996.</li><li>• Recursos e materiais proporcionados polo profesorado</li></ul>
---	----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------



## Programación docente de Dereito Aplicado e Propiedade Intelectual I

Ensinanzas Superiores de Música - Título Superior de Música en Producción e Xestión  
(ensinanzas reguladas polo Decreto 171/2016, do 24 de novembro)

### 1. Identificación e contextualización

#### DISCIPLINA DEREITO APLICADO E PROPIEDAD INTELECTUAL I

ESPECIALIDADE	Producción e Xestión				ITINERARIO				Producción e Xestión	
CARÁCTER	Obrigatorio				TIPO DE CLASES				Colectiva	
DEPARTAMENTO	Producción e Xestión				XEFE/A DO DEPARTAMENTO				Oswaldo Costal	
CURSOS	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	Andrea González
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	HORAS DE CLASE SEMANAIS	1
ETCS/ CUADRIMESTRE					2				OBSERVACIÓNS	
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TITORÍA	
	Andrea González				andrea.glez.perez@csmvigo.com				Lúns 20:30 – 21:30	
									*Solicitar cita previa	

### 2. Descritor e competencias

Ver lista e descrición de competencias nos anexos II e III do decreto 171/2016, do 24 de novembro (DOG do 12 de decembro de 2016)

DESCRITOR	Coñecemento das formas xurídicas aplicables aos/as artistas e institucións culturais; modelos de contratación, contratos de compravenda de servizos; institucións de xestión e xestión de seguros no espectáculo musical. Dereito mercantil, dereito fiscal e dereito laboral. Regularización da propiedade intelectual e dereitos de autor/a e intérprete. Regularización da propiedade intelectual e da imaxe pública
COÑECEMENTOS PREVIOS	Os requeridos na proba de acceso ao grao superior, e para cuadrimestres diferentes ao primeiro, coñecementos e habilidades adquiridas do cuadrimestre anterior
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	----
TRANSVERSAIS	T1, T2, T3, T8, T13
XERAIS	X10, X18, X19, X27
ESPECÍFICAS	EPX1, EPX8

### 3. Obxectivos

DESCRIPCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
1. Coñecer a lexislación vixente nacional en materias artísticas, de espectáculos, dereitos de autor/a, e propiedade intelectual	T1, T2, T3, T8, T13, X10, X18, X19, X27, EPX1, EPX8
2. Coñecer as distintas personalidades xurídicas máis habituais no ámbito musical	
3. Coñecer as características básicas do contrato laboral	
4. Coñecer xenéricamente a normativa e follas de ruta internacionais para a cultura	

### 4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
Introducción ao dereito aplicado na actividade musical	Dereito público e dereito privado no ordenamento xurídico español	1
Personalidades xurídicas	Normativa sobre asociacións. Constitución dunha asociación destinada á actividade musical	4
	Normativa sobre fundacións. Constitución dunha fundación destinada á actividade musical	4
	Normativa sobre empresas. Constitución dunha empresa destinada á actividade musical	4
	Normativa sobre cooperativas. Constitución dunha cooperativa destinada á actividade musical	4
<b>Total de sesións por cuadrimestre</b>		<b>17</b>

### 5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRIPCIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Exposición maxistral	17		17
Lectura guiada de fontes	3,5		3,5
Exposición de traballos	5		5
Traballo persoal		16	16
Pescuda de información		10	10
Actividades complementarias		6,5	6,5
Avaliación e revisión		1	1
Titorías		1	1
<b>Total de horas por cuadrimestre</b>			<b>60</b>

### 6. Avaliación



FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
<b>ORDINARIA</b>			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			
Asistencia e participación	Asistencia e participación activa nas clases presenciais e outros proxectos online e presenciais.	T1, T2, T3, T8, T13, X10, X18, X19, X27, EPX1, EPX8	50%
Traballos e/ou exercicios	Avaliación do grao de elaboración e completitude dos traballos e/ou exercicios realizados ao longo do curso, e da súa presentación e defensa no seu caso.		50%
*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto acontece, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada -Decembro-)			
Exame	Proba escrita que versará sobre aspectos contemplados nos contidos tratados durante o cuatrimestre.	T1, T2, T3, T8, T13, X10, X18, X19, X27, EPX1, EPX8	50%
Traballos e/ou exercicios	Avaliación do grao de elaboración e completitude dos traballos e/ou exercicios non realizados ao longo do curso, e da súa presentación e defensa no seu caso.		50%
AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)			
Exame	Proba escrita que versará sobre aspectos contemplados nos contidos tratados durante o cuatrimestre.	T1, T2, T3, T8, T13, X10, X18, X19, X27, EPX1, EPX8	50%
Traballos e/ou exercicios	Avaliación do grao de elaboración e completitude dos traballos e/ou exercicios non realizados ao longo do curso, e da súa presentación e defensa no seu caso.		50%
<b>EXTRAORDINARIA</b>			
Exame	Proba escrita que versará sobre aspectos contemplados nos contidos tratados durante o cuatrimestre.	T1, T2, T3, T8, T13, X10, X18, X19, X27, EPX1, EPX8	50%
Traballos e/ou exercicios	Avaliación do grao de elaboración e completitude dos traballos e/ou exercicios non realizados ao longo do curso, e da súa presentación e defensa no seu caso.		50%
<b>ERASMUS</b>			
Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados			
Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas			
<b>7. Alumnado con necesidades educativas especiais</b>			
<b>DESCRIPCIÓN</b>		<b>CRITERIOS E PAUTAS</b>	
No marco do establecido no Real decreto lexislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberánse cumprir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade		Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación	
<b>8. Bibliografía, materiais e documentos</b>			
<ul style="list-style-type: none"> <li>• AA.VV. Guía Legal y Financiera de la Música en España. Madrid: Instituto de Derecho de Autor, 2014</li> <li>• Albaladejo M., Derecho Civil I. Introducción y parte General. Barcelona: Librería Bosch, S.L., 2002</li> <li>• Díez Soto, C.M., Lecciones de Introducción al Derecho Civil. Universidad Politécnica de Cartagena, 2008.</li> <li>• Román Hernández, J., Manual de Derecho Mercantil. Barcelona: Ediciones San José S.C.P., 2003</li> <li>• Mas, A., Cooperativas de Músicos: un nuevo modelo de gestión. Sociedad de Artistas AIE, 2013.</li> <li>• Centro de Estudios Fiscales (CEF), Guía Fiscal 2016. Madrid: Autor, 2016.</li> <li>• Recursos e materiais proporcionados polo profesorado</li> </ul>			



## Programación docente de Dereito Aplicado e Propiedade Intelectual II

Ensinanzas Superiores de Música - Título Superior de Música en Produción e Xestión  
(ensinanzas reguladas polo Decreto 171/2016, do 24 de novembro)

### 1. Identificación e contextualización

#### DISCIPLINA DEREITO APLICADO E PROPIEDAD INTELECTUAL II

<b>ESPECIALIDADE</b>	Produción e Xestión				<b>ITINERARIO</b>	Produción e Xestión				
<b>CARÁCTER</b>	Obrigatorio				<b>TIPO DE CLASES</b>	Colectiva				
<b>DEPARTAMENTO</b>	Produción e Xestión				<b>XEFE/A DO DEPARTAMENTO</b>	Oswaldo Costal				
<b>CURSOS</b>	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso		<b>COORDINADOR/A DA DISCIPLINA</b>	Andrea González
<b>CUADRIMESTRE</b>	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	<b>HORAS DE CLASE SEMANAIS</b>	1
<b>ETCS/ CUADRIMESTRE</b>						2			<b>OBSERVACIÓNS</b>	
<b>DOCENTES</b>	<b>NOME E APELIDOS</b>				<b>MAIL/TEL/WEB</b>				<b>TITORÍA</b>	
	Andrea González				andrea.glez.perez@csmvigo.com				Lúns 20:30 – 21:30	
									*Solicitar cita previa	

### 2. Descritor e competencias

Ver lista e descrición de competencias nos anexos II e III do decreto 171/2016, do 24 de novembro (DOG do 12 de decembro de 2016)

<b>DESCRITOR</b>	Coñecemento das formas xurídicas aplicables aos/as artistas e institucións culturais; modelos de contratación, contratos de compravenda de servizos; institucións de xestión e xestión de seguros no espectáculo musical. Dereito mercantil, dereito fiscal e dereito laboral. Regularización da propiedade intelectual e dereitos de autor/a e intérprete. Regularización da propiedade intelectual e da imaxe pública
<b>COÑECEMENTOS PREVIOS</b>	Os requeridos na proba de acceso ao grao superior, e para cuadrimestres diferentes ao primeiro, coñecementos e habilidades adquiridas do cuadrimestre anterior
<b>RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS</b>	---
<b>TRANSVERSAIS</b>	T1, T2, T3, T8, T13
<b>XERAIS</b>	X10, X18, X19, X27
<b>ESPECÍFICAS</b>	EPX1, EPX8

### 3. Obxectivos

DESCRIPCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
1. Coñecer a lexislación vixente nacional en materias artísticas, de espectáculos, dereitos de autor/a, e propiedade intelectual	T1, T2, T3, T8, T13, X10, X18, X19, X27, EPX1, EPX8
2. Coñecer as distintas personalidades xurídicas máis habituais no ámbito musical	
3. Coñecer as características básicas do contrato laboral	
4. Coñecer xenéricamente a normativa e follas de ruta internacionais para a cultura	

### 4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
O Estatuto do artista	Coñecemento do Estatuto do artista. Proposta de melloras no ámbito fiscal e laboral	1
Materia laboral	Reximen xurídico laboral dos artistas. O contrato de traballo	3
Materia fiscal	Reximen fiscal dos artistas	2
Propiedade Intelectual	Normativa vixente sobre Propiedade Internacional en España e Internacional	5
Subvencións	Normativa vixente sobre subvencións no plano nacional e rexional	3
Mecenazgo, doazón e patrocinio	Normativa vixente sobre mecenazgo, doazón e patrocinio en España	3
Total de sesións por cuadrimestre		17

### 5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRIPCIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Exposición maxistral	17		17
Lectura guiada de fontes	3,5		3,5
Exposición de traballos	5		5
Traballo persoal		16	16
Pescuda de información		10	10
Actividades complementarias		6,5	6,5



Avaliación e revisión		1	1
Titorías		1	1
<b>Total de horas por cuadrimestre</b>			<b>60</b>

## 6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
<b>ORDINARIA</b>			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			
Asistencia e participación	Asistencia e participación activa nas clases presenciais e outros proxectos online e presenciais.	T1, T2, T3, T8, T13, X10, X18, X19, X27, EPX1, EPX8	50%
Traballos e/ou exercicios	Avaliación do grao de elaboración e completitude dos traballos e/ou exercicios realizados ao longo do curso, e da súa presentación e defensa no seu caso.		50%
*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporan a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto acontece, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada -Decembro-)			
Exame	Proba escrita que versará sobre aspectos contemplados nos contidos tratados durante o cuadrimestre.	T1, T2, T3, T8, T13, X10, X18, X19, X27, EPX1, EPX8	50%
Traballos e/ou exercicios	Avaliación do grao de elaboración e completitude dos traballos e/ou exercicios non realizados ao longo do curso, e da súa presentación e defensa no seu caso.		50%
AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)			
Exame	Proba escrita que versará sobre aspectos contemplados nos contidos tratados durante o cuadrimestre.	T1, T2, T3, T8, T13, X10, X18, X19, X27, EPX1, EPX8	50%
Traballos e/ou exercicios	Avaliación do grao de elaboración e completitude dos traballos e/ou exercicios non realizados ao longo do curso, e da súa presentación e defensa no seu caso.		50%
<b>EXTRAORDINARIA</b>			
Exame	Proba escrita que versará sobre aspectos contemplados nos contidos tratados durante o cuadrimestre.	T1, T2, T3, T8, T13, X10, X18, X19, X27, EPX1, EPX8	50%
Traballos e/ou exercicios	Avaliación do grao de elaboración e completitude dos traballos e/ou exercicios non realizados ao longo do curso, e da súa presentación e defensa no seu caso.		50%
<b>ERASMUS</b>			
Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados			
Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas			
<b>7. Alumnado con necesidades educativas especiais</b>			
<b>DESCRICIÓN</b>		<b>CRITERIOS E PAUTAS</b>	
No marco do establecido no Real decreto lexislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberán cumprirse as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade		Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.	
<b>8. Bibliografía, materiais e documentos</b>			
<ul style="list-style-type: none"> <li>• AA.VV. Guía Legal y Financiera de la Música en España. Madrid: Instituto de Derecho de Autor, 2014</li> <li>• Albaladejo M., Derecho Civil I. Introducción y parte General. Barcelona: Librería Bosch, S.L., 2002</li> <li>• Díez Soto, C.M., Lecciones de Introducción al Derecho Civil. Universidad Politécnica de Cartagena, 2008.</li> <li>• Román Hernández, J., Manual de Derecho Mercantil. Barcelona: Ediciones San José S.C.P., 2003</li> <li>• Mas, A., Cooperativas de Músicos: un nuevo modelo de gestión. Sociedad de Artistas AIE, 2013.</li> <li>• Centro de Estudios Fiscales (CEF), Guía Fiscal 2016. Madrid: Autor, 2016.</li> <li>• Recursos e materiais proporcionados polo profesorado</li> </ul>			





## Programación docente de Dereito Aplicado e Propiedade Intelectual III

Ensinanzas Superiores de Música - Título Superior de Música en Producción e Xestión  
(ensinanzas reguladas polo Decreto 171/2016, do 24 de novembro)

### 1. Identificación e contextualización

#### DISCIPLINA DEREITO APLICADO E PROPIEDAD INTELECTUAL III

ESPECIALIDADE	Producción e Xestión				ITINERARIO	Producción e Xestión				
CARÁCTER	Obrigatorio				TIPO DE CLASES	Colectiva				
DEPARTAMENTO	Producción e Xestión				XEFE/A DO DEPARTAMENTO	Oswaldo Costal				
CURSOS	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	Andrea González
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	HORAS DE CLASE SEMANAIS	1
ETCS/ CUADRIMESTRE							2		OBSERVACIÓNS	
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TITORÍA	
	Andrea González				andrea.glez.perez@csmvigo.com				Lúns 20:30 – 21:30	
									*Solicitar cita previa	

### 2. Descritor e competencias

Ver lista e descrición de competencias nos anexos II e III do decreto 171/2016, do 24 de novembro (DOG do 12 de decembro de 2016)

DESCRITOR	Coñecemento das formas xurídicas aplicables aos/as artistas e institucións culturais; modelos de contratación, contratos de compravenda de servizos; institucións de xestión e xestión de seguros no espectáculo musical. Dereito mercantil, dereito fiscal e dereito laboral. Regularización da propiedade intelectual e dereitos de autor/a e intérprete. Regularización da propiedade intelectual e da imaxe pública.
COÑECEMENTOS PREVIOS	Os requeridos na proba de acceso ao grao superior, e para cuadrimestres diferentes ao primeiro, coñecementos e habilidades adquiridas do cuadrimestre anterior
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	---
TRANSVERSAIS	T1, T2, T3, T8, T13
XERAIS	X10, X18, X19, X27
ESPECÍFICAS	EPX1, EPX8

### 3. Obxectivos

DESCRIPCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
1. Coñecer a lexislación vixente nacional en materias artísticas, de espectáculos, dereitos de autor/a, e propiedade intelectual	T1, T2, T3, T8, T13, X10, X18, X19, X27, EPX1, EPX8
2. Coñecer as distintas personalidades xurídicas máis habituais no ámbito musical	
3. Coñecer as características básicas do contrato laboral	
4. Coñecer xenéricamente a normativa e follas de ruta internacionais para a cultura	

### 4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
Introdución ás políticas culturais	Concepto e definición	1
	Declaración de México sobre políticas culturais	2
	Convención sobre a protección e a promoción da diversidade das expresións culturais	2
Dereito da cultura no ámbito nacional	A cultura como dereito constitucional. Plano cultural do Goberno de España. O código das Artes Escénicas e da Música.	3
Dereito da cultura no ámbito rexional	A cultura no Estatuto de Autonomía de Galicia. Estratexia da Cultura Galega. Outras estratexias culturais autonómicas en España.	3
Dereito da cultura no ámbito local	Plan cultural local. Capital Europea da cultura. Desenvolvemento dun plan cultural na localidade do alumnado	4
Dereito da cultura no ámbito internacional	Axenda 2030 para o desenvolvemento sostible da ONU. Outras estratexias culturais internacionais	2
<b>Total de sesións por cuadrimestre</b>		<b>17</b>

### 5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRIPCIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Exposición maxistral	17		17
Lectura guiada de fontes	3,5		3,5
Exposición de traballos	5		5
Traballo persoal		16	16



Pescuda de información		10	10
Actividades complementarias		6,5	6,5
Avaliación e revisión		1	1
Titorías		1	1
Total de horas por cuatrimestre			<b>60</b>

## 6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
<b>ORDINARIA</b>			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			
Asistencia e participación	Asistencia e participación activa nas clases presenciais e outros proxectos online e presenciais.	T1, T2, T3, T8, T13, X10, X18, X19, X27, EPX1, EPX8	50%
Traballos e/ou exercicios	Avaliación do grao de elaboración e completitude dos traballos e/ou exercicios realizados ao longo do curso, e da súa presentación e defensa no seu caso		50%
*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro-)			
Exame	Proba escrita que versará sobre aspectos contemplados nos contidos tratados durante o cuatrimestre	T1, T2, T3, T8, T13, X10, X18, X19, X27, EPX1, EPX8	50%
Traballos e/ou exercicios	Avaliación do grao de elaboración e completitude dos traballos e/ou exercicios non realizados ao longo do curso, e da súa presentación e defensa no seu caso		50%
AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)			
Exame	Proba escrita que versará sobre aspectos contemplados nos contidos tratados durante o cuatrimestre	T1, T2, T3, T8, T13, X10, X18, X19, X27, EPX1, EPX8	50%
Traballos e/ou exercicios	Avaliación do grao de elaboración e completitude dos traballos e/ou exercicios non realizados ao longo do curso, e da súa presentación e defensa no seu caso		50%
<b>EXTRAORDINARIA</b>			
Exame	Proba escrita que versará sobre aspectos contemplados nos contidos tratados durante o cuatrimestre	T1, T2, T3, T8, T13, X10, X18, X19, X27, EPX1, EPX8	50%
Traballos e/ou exercicios	Avaliación do grao de elaboración e completitude dos traballos e/ou exercicios non realizados ao longo do curso, e da súa presentación e defensa no seu caso		50%

### ERASMUS

Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados

Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas

## 7. Alumnado con necesidades educativas especiais

DESCRIPCIÓN	CRITERIOS E PAUTAS
No marco do establecido no Real decreto lexislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberán cumprirse as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade	Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación

## 8. Bibliografía, materiais e documentos

- Alfons M.& Teixeira C. Políticas culturais: concepto configuración y tendencias. UOC, 2018.
- Alfons M.& Teixeira C. Cultura y ciudad: la gestión de las políticas culturales locales. UOC, 2018.
- AA.VV. Guía Legal y Financiera de la Música en España. Madrid: Instituto de Derecho de Autor, 2014
- Albaladejo M., Derecho Civil I. Introducción y parte General. Barcelona: Librería Bosch, S.L., 2002
- David Stoppes. Cómo vivir de la música. Industrias creativas. OMPI
- Díez Soto, C.M., Lecciones de Introducción al Derecho Civil. Universidad Politécnica de Cartagena, 2008.
- Patricia, M. As entidades de xestión. Universidad autónoma de Madrid, 2010.
- Román Hernández, J., Manual de Derecho Mercantil. Barcelona: Ediciones San José S.C.P., 2003
- Mas, A., Cooperativas de Músicos: un nuevo modelo de gestión. Sociedad de Artistas AIE, 2013.
- Centro de Estudios Fiscales (CEF), Guía Fiscal 2016. Madrid: Autor, 2016.
- Pradier Sebastián, A. (2020). Código de las artes escénicas y de la música. Ministerio de cultura y deporte
- Recursos e materiais proporcionados polo profesorado



## Programación docente de Dereito Aplicado e Propiedade Intelectual IV

Ensinanzas Superiores de Música - Título Superior de Música en Produción e Xestión  
(ensinanzas reguladas polo Decreto 171/2016, do 24 de novembro)

### 1. Identificación e contextualización

#### DISCIPLINA DEREITO APLICADO E PROPIEDAD INTELECTUAL IV

ESPECIALIDADE	Produción e Xestión				ITINERARIO	Produción e Xestión				
CARÁCTER	Obrigatorio				TIPO DE CLASES	Colectiva				
DEPARTAMENTO	Produción e Xestión				XEFE/A DO DEPARTAMENTO	Oswaldo Costal				
CURSOS	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	Andrea González
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	HORAS DE CLASE SEMANAIS	1
ETCS/ CUADRIMESTRE								2	OBSERVACIÓNS	
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TITORÍA	
	Andrea González				andrea.glez.perez@csmvigo.com				Lúns 20:30 – 21.30	
									*Solicitar cita previa	

### 2. Descritor e competencias

Ver lista e descrición de competencias nos anexos II e III do decreto 171/2016, do 24 de novembro (DOG do 12 de decembro de 2016)

DESCRITOR	Coñecemento das formas xurídicas aplicables aos/as artistas e institucións culturais; modelos de contratación, contratos de compravenda de servizos; institucións de xestión e xestión de seguros no espectáculo musical. Dereito mercantil, dereito fiscal e dereito laboral. Regularización da propiedade intelectual e dereitos de autor/a e intérprete. Regularización da propiedade intelectual e da imaxe pública
COÑECEMENTOS PREVIOS	Os requeridos na proba de acceso ao grao superior, e para cuadrimestres diferentes ao primeiro, coñecementos e habilidades adquiridas do cuadrimestre anterior
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	---
TRANSVERSAIS	T1, T2, T3, T8, T13
XERAIS	X10, X18, X19, X27
ESPECÍFICAS	EPX1, EPX8

### 3. Obxectivos

DESCRIPCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
1. Coñecer a lexislación vixente nacional en materias artísticas, de espectáculos, dereitos de autor/a, e propiedade intelectual	T1, T2, T3, T8, T13, X10, X18, X19, X27, EPX1, EPX8
2. Coñecer as distintas personalidades xurídicas máis habituais no ámbito musical	
3. Coñecer as características básicas do contrato laboral	
4. Coñecer xenéricamente a normativa e follas de ruta internacionais para a cultura	

### 4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
Lexislación estatal e autonómica para espectáculos	Normativa de espectáculos públicos e actividades recreativas de Galicia	4
	Normativa do emprendemento e a competitividade económica de Galicia: a declaración responsable, a autorización e a licenza	4
	Normativa sobre o plan de autoprotección na Comunidade Autónoma de Galicia	2
	Normativa sobre o control de accesos aos espectáculos públicos	2
	Catálogo de espectáculos	1
Normativa laboral para actividades artísticas, técnicas e auxiliares	Normativa laboral e reforma. O contrato artístico	2
	Convenio colectivo de eventos de Galicia	2
<b>Total de sesións por cuadrimestre</b>		<b>17</b>

### 5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRIPCIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Exposición maxistral	17		17
Lectura guiada de fontes	3,5		3,5
Exposición de traballos	5		5
Traballo persoal		16	16



Pescuda de información		10	10
Actividades complementarias		6,5	6,5
Avaliación e revisión		1	1
Titorías		1	1
<b>Total de horas por cuadrimestre</b>			<b>60</b>

## 6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
---------------------------	-------------------------	------------------------	-------------

### ORDINARIA

#### AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)

Asistencia e participación	Asistencia e participación activa nas clases presenciais e outros proxectos online e presenciais.	T1, T2, T3, T8, T13, X10, X18, X19, X27, EPX1, EPX8	50%
Traballos e/ou exercicios	Avaliación do grao de elaboración e completitude dos traballos e/ou exercicios realizados ao longo do curso, e da súa presentación e defensa no seu caso		50%

\*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado

#### AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada -Decembro-)

Exame	Proba escrita que versará sobre aspectos contemplados nos contidos tratados durante o cuadrimestre	T1, T2, T3, T8, T13, X10, X18, X19, X27, EPX1, EPX8	50%
Traballos e/ou exercicios	Avaliación do grao de elaboración e completitude dos traballos e/ou exercicios non realizados ao longo do curso, e da súa presentación e defensa no seu caso		50%

#### AVALIACIÓN ALTERNATIVA (\*Para alumnado con perda da Avaliación continua)

Exame	Proba escrita que versará sobre aspectos contemplados nos contidos tratados durante o cuadrimestre	T1, T2, T3, T8, T13, X10, X18, X19, X27, EPX1, EPX8	50%
Traballos e/ou exercicios	Avaliación do grao de elaboración e completitude dos traballos e/ou exercicios non realizados ao longo do curso, e da súa presentación e defensa no seu caso		50%

### EXTRAORDINARIA

Exame	Proba escrita que versará sobre aspectos contemplados nos contidos tratados durante o cuadrimestre	T1, T2, T3, T8, T13, X10, X18, X19, X27, EPX1, EPX8	50%
Traballos e/ou exercicios	Avaliación do grao de elaboración e completitude dos traballos e/ou exercicios non realizados ao longo do curso, e da súa presentación e defensa no seu caso		50%

### ERASMUS

Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados

Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas

## 7. Alumnado con necesidades educativas especiais

DESCRIPCIÓN	CRITERIOS E PAUTAS
No marco do establecido no Real decreto lexislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberán cumprir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade	Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.

## 8. Bibliografía, materiais e documentos

- AA.VV. Guía Legal y Financiera de la Música en España. Madrid: Instituto de Derecho de Autor, 2014
- Albaladejo M., Derecho Civil I. Introducción y parte General. Barcelona: Librería Bosch, S.L., 2002
- Abbing, H. Why Are Artists Poor? The Exceptional Economy of the Arts. Amsterdam: Amsterdam University Press, 2002.
- Boll, D. (2011). Art for Sale. A Candid View of the Art Market. Ostfildern: Hatje Cantz.
- Centro de Estudios Fiscales (CEF), Guía Fiscal 2016. Madrid: Autor, 2016.
- Díez Soto, C.M., Lecciones de Introducción al Derecho Civil. Universidad Politécnica de Cartagena, 2008
- Elkins, J. (2003). What Happened to Art Criticism?. Chicago: Prickly Paradigm Press
- Helguera, P. (2007). The Pablo Helguera Manual of Contemporary Art Style. Nueva York: Jorge Pinto Books. (Edición en español: Manual de estilo del arte contemporáneo. México: Anómalos, 2006).
- Lind, M.; Velthuis, O. (eds.) (2012). Contemporary Art and its Commercial Markets. A Report on Current Conditions and Future Scenarios. Berlín: Sternberg Press.
- Román Hernández, J., Manual de Derecho Mercantil. Barcelona: Ediciones San José S.C.P., 2003
- Mas, A., Cooperativas de Músicos: un nuevo modelo de gestión. Sociedad de Artistas AIE, 2013.
- Moulin, R. Le marché de l'art: Mondialisation et nouvelles technologies. Paris: Flammarion, 2009.
- O'Doherty, B. Dentro del cubo blanco. La ideología del espacio expositivo. Murcia: CEN- DEAC, 2011.
- Pau Waelder . El sector de las artes plásticas y visuales. UOC, 2018.
- Pradier Sebastián. A. Código de las artes escénicas y de la música. Ministerio de cultura y deporte. 2020.
- Peist, N. El éxito en el arte moderno. Trayectorias artísticas y proceso de reconocimiento. Madrid: Abada Editores, 2012.
- Ptak, A. (ed.) RE-tooling RESIDENCIES: A Closer Look at the Mobility of Art Professionals. Varsovia: Centre for Contemporary Art Ujazdowski Castle, 2011.
- Saatchi, C. My Name is Charles Saatchi and I am an Artaholic. Londres: Phaidon. Stallabrass, J. (2004). Art Incorporated. The Story of Contemporary Art. Oxford: Oxford University Press, 2009.



- Thomson, D. The \$12 Million Stuffed Shark. The Curious Economics of Contemporary, 2008.
- Art and Auction Houses. Londres: Aurum Press.
- Thornton, S. Seven Days in the Art World. Nueva York / Londres: W. W. Norton, 2008.
- Luis B, Alvaro G. Héctor S. y Guimar A. (2009). Políticas para la creatividad. Guía para el desarrollo de las industrias culturales y creativas. Unesco.
- Velthuis, O. Talking Prices. Symbolic Meanings of Prices on the Market for Contemporary Art. Princeton: Princeton University Press, 2007.
- Recursos e materiais proporcionados polo profesorado



## Programación docente de Inglés I-II

Ensinanzas Superiores de Música - Título Superior de Música en Producción e Xestión  
(ensinanzas reguladas polo Decreto 171/2016, do 24 de novembro)

### 1. Identificación e contextualización

#### DISCIPLINA INGLÉS I-II

ESPECIALIDADE	Producción e Xestión				ITINERARIO	Producción e Xestión				
CARÁCTER	Obrigatorio				TIPO DE CLASES	Colectiva				
DEPARTAMENTO	Producción e Xestión				XEFE/A DO DEPARTAMENTO	Oswaldo Costal				
CURSOS	1.º curso	2.º curso	3.º curso	4.º curso	COORDINADOR/A DA	Andrea González				
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	HORAS DE CLASE SEMANAIS	1
ETCS/ CUADRIMESTRE	2	2							OBSERVACIÓNS	
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TITORÍA	
	Andrea González				andrea.glez.perez@csmvigo.com				Lúns 20:30 – 21:30	
									*Solicitar cita previa	

### 2. Descritor e competencias

Ver lista e descrición de competencias nos anexos II e III do decreto 171/2016, do 24 de novembro (DOG do 12 de decembro de 2016)

DESCRITOR	Adquisición dos coñecementos gramaticais básicos dunha lingua estranxeira (inglés ou francés) que permita a comprensión do idioma e facilite, a si mesmo, a comunicación na promoción e comercialización de artistas e nas técnicas de venta
COÑECEMENTOS PREVIOS	Os requiridos na proba de acceso ao grao superior, e para cuadrimestres diferentes ao primeiro, coñecementos e habilidades adquiridas do cuadrimestre anterior
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	Materia de Comunicación, promoción e representación: Inglés (outros cuadrimestres); Socioloxía da música; Técnicas de mercado; Crítica musical; Alemán / italiano
TRANSVERSAIS	T1, T2, T4, T5, T6, T9, T12, T13
XERAIS	X8, X16, X18, X21, X24, X26
ESPECÍFICAS	EPX1

### 3. Obxectivos

DESCRCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
1. Demostrar a capacidade para desenvolverse en situacións cotiás en inglés	T1, T2, T4, T5, T6, T9, T12, T13, X8, X16, X18, X21, X24, X26, EPX1
2. Dominar a terminoloxía base do inglés aplicado á xestión e produción da música	
3. Adquirir habilidades de comprensión oral e lectora, e expresión oral e escrita en inglés	
4. Comprender de maneira xeral a industria musical no sistema inglés	

### 4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
Comprensión oral	Adquisición das habilidades en inglés para a escoita en contextos da xestión e produción da música. Vocabulario específico e recursos lingüísticos.	17
Expresión oral	Adquisición das habilidades en inglés para falar en contextos da xestión e produción da música. Vocabulario específico e recursos. Vocabulario específico e recursos lingüísticos.	17
Comprensión lectora	Adquisición das habilidades en inglés para ler en contextos da xestión e produción da música. Vocabulario específico e recursos. Vocabulario específico e recursos lingüísticos.	17
Expresión escrita	Adquisición das habilidades en inglés para escribir en contextos da xestión e produción da música. Vocabulario específico e recursos. Vocabulario específico e recursos lingüísticos.	17
Proxecto final	Elaboración e presentación dun proxecto final que comprenda a comprensión oral e lectora, e a expresión oral e escrita, como por exemplo un <i>business plan</i> , un CV, entre outros.	4
<b>Total de sesións por cuadrimestre</b>		<b>17</b>

### 5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRCIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Exposición maxistral	17		17
Lectura guiada de fontes	3		3
Exposición de traballos	6		6
Traballo persoal		18	18
Pescuda de información		14	14
Actividades complementarias		8	8
Avaliación e revisión		1	1
Titorías		1	1
<b>Total de horas por cuadrimestre</b>			<b>60</b>



## 6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
<b>ORDINARIA</b>			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			
Asistencia e participación	Asistencia e participación activa nas clases presenciais e outros proxectos online e presenciais.	T1, T2, T4, T5, T6, T9, T12, T13, X8, X16, X18, X21, X24, X26, EPX1	50%
Traballos e exercicios	Avaliación do grao de elaboración e completitude dos traballos e/ou exercicios realizados ao longo do curso, e da súa presentación e defensa no seu caso		50%
*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado..			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro)			
Exame	Proba escrita que versará sobre aspectos contemplados nos contidos tratados durante o cuadrimestre	T1, T2, T4, T5, T6, T9, T12, T13, X8, X16, X18, X21, X24, X26, EPX1	50%
Traballos e/ou exercicios	Avaliación do grao de elaboración e completitude dos traballos e/ou exercicios non ealizados ao longo do curso, e da súa presentación e defensa no seu caso		50%
AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continúa)			
Exame	Proba escrita que versará sobre aspectos contemplados nos contidos tratados durante o cuadrimestre	T1, T2, T4, T5, T6, T9, T12, T13, X8, X16, X18, X21, X24, X26, EPX1	50%
Traballos e/ou exercicios	Avaliación do grao de elaboración e completitude dos traballos e/ou exercicios non ealizados ao longo do curso, e da súa presentación e defensa no seu caso		50%
<b>EXTRAORDINARIA</b>			
Exame	Proba escrita que versará sobre aspectos contemplados nos contidos tratados durante o cuadrimestre	T1, T2, T4, T5, T6, T9, T12, T13, X8, X16, X18, X21, X24, X26, EPX1	50%
Traballos e/ou exercicios	Avaliación do grao de elaboración e completitude dos traballos e/ou exercicios non ealizados ao longo do curso, e da súa presentación e defensa no seu caso		50%
<b>ERASMUS</b>			
Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.			
Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.			
<b>7. Alumnado con necesidades educativas especiais</b>			
<b>DESCRIPCIÓN</b>		<b>CRITERIOS E PAUTAS</b>	
No marco do establecido no Real decreto legislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberanse cumprir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade		Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación	
<b>8. Bibliografía, materiais e documentos</b>			
<ul style="list-style-type: none"> <li>• Be Your Own Manager. A career handbook for classical musicians. Bernhard Kerres &amp; Betthina Mehne (Authors)</li> <li>• All You Need to Know About The Music Business. Passman, Donald S. (Author)</li> <li>• How to Make It in the New Music Business. Herstand, Ari (Author)</li> <li>• The Music Business Advice Book: 150 Immediately Useful Tips From The Pros. Owsinski, Bobby (Author)</li> <li>• Artist Management for the Music Business. Paul Allen (Author)</li> <li>• Start Your Music Business: How to Earn Royalties, Own Your Music, Sample Music, Protect Your Name &amp; Structure Your Music Business. Audrey K. Chisholm Esq. (Author) - Nader Nademejad (Narrator)</li> <li>• Awakening your business brain.(2015) An iCadenza Guide to Launching your Music Career. Jennifer Rosenfeld and Julia Torgovitskaya</li> <li>• Diccionario Bilingüe Inglés-Español</li> <li>• English Grammar in Use.For intermediate learners of English. Cambridge</li> <li>• Webs de teatros, auditorios, festivais, radios, etc., en inglés</li> <li>• Recursos e materiais proporcionados polo profesorado</li> </ul>			





## Programación docente de Italiano II-III

Ensinanzas Superiores de Música - Título Superior de Música en Producción e Xestión  
(ensinanzas reguladas polo Decreto 171/2016, do 24 de novembro)

### 1. Identificación e contextualización

#### DISCIPLINA INGLÉS I-II

ESPECIALIDADE	Producción e Xestión				ITINERARIO	Producción e Xestión				
CARÁCTER	Obrigatorio				TIPO DE CLASES	Colectiva				
DEPARTAMENTO	Producción e Xestión				XEFE/A DO DEPARTAMENTO	Oswaldo Costal				
CURSOS	1.º curso	2.º curso	3.º curso	4.º curso	COORDINADOR/A DA	Andrea González				
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	HORAS DE CLASE SEMANAIS	1
ETCS/ CUADRIMESTRE			2	2					OBSERVACIÓNS	
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TITORÍA	
	Andrea González				andrea.glez.perez@csmvigo.com				Lúns 20:30 – 21:30	
									*Solicitar cita previa	

### 2. Descritor e competencias

Ver lista e descrición de competencias nos anexos II e III do decreto 171/2016, do 24 de novembro (DOG do 12 de decembro de 2016)

DESCRITOR	Adquisición dos coñecementos gramaticais básicos dunha lingua estranxeira (alemán o italiano) que permita a comprensión do idioma e facilite, a si mesmo, a comunicación na promoción e comercialización de artistas e nas técnicas de venta
COÑECEMENTOS PREVIOS	Os requiridos na proba de acceso ao grao superior, e para cuadrimestres diferentes ao primeiro, coñecementos e habilidades adquiridas do cuadrimestre anterior
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	Materia de Comunicación, promoción y representación: Italiano (outros cuadrimestres); Socioloxía da música; Técnicas de mercado; Crítica musical; Inglés / francés
TRANSVERSAIS	T1, T2, T4, T5, T6, T9, T12, T13
XERAIS	X8, X16, X18, X21, X24, X26
ESPECÍFICAS	EPX1

### 3. Obxectivos

DESCRIPCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
1. Demostrar a capacidade para desenvolverse en situacións cotiás en italiano	T1, T2, T4, T5, T6, T9, T12, T13, X8, X16, X18, X21, X24, X26, EPX1
2. Dominar a terminoloxía base do inglés aplicado á xestión e produción da música	
3. Adquirir habilidades de comprensión oral e lectora, e expresión oral e escrita en italiano	
4. Comprender de maneira xeral a industria musical no sistema italiano	

### 4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
Comprensión oral	Adquisición das habilidades en italiano para a escoita en contextos da xestión e produción da música. Vocabulario específico e recursos lingüísticos.	17
Expresión oral	Adquisición das habilidades en italiano para falar en contextos da xestión e produción da música. Vocabulario específico e recursos. Vocabulario específico e recursos lingüísticos.	17
Comprensión lectora	Adquisición das habilidades en italiano para ler en contextos da xestión e produción da música. Vocabulario específico e recursos. Vocabulario específico e recursos lingüísticos.	17
Expresión escrita	Adquisición das habilidades en italiano para escribir en contextos da xestión e produción da música. Vocabulario específico e recursos. Vocabulario específico e recursos lingüísticos.	17
Proxecto final	Elaboración e presentación dun proxecto final que comprenda a comprensión oral e lectora, e a expresión oral e escrita, como por exemplo un <i>business plan</i> , un CV, entre outros.	4
Total de sesións por cuadrimestre		17

### 5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRIPCIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Exposición maxistral	17		17
Lectura guiada de fontes	3		3
Exposición de traballos	6		6
Traballo persoal		18	18
Pescuda de información		14	14
Actividades complementarias		8	8
Avaliación e revisión		1	1
Titorías		1	1
Total de horas por cuadrimestre			60



## 6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
<b>ORDINARIA</b>			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			
Asistencia e participación	Asistencia e participación activa nas clases presenciais e outros proxectos online e presenciais.	T1, T2, T4, T5, T6, T9, T12, T13, X8, X16, X18, X21, X24, X26, EPX1	50%
Traballos e exercicios	Avaliación do grao de elaboración e completitude dos traballos e/u exercicios realizados ao longo do curso, e da súa presentación e defensa no seu caso		50%
*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado..			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro)			
Exame	Proba escrita que versará sobre aspectos contemplados nos contidos tratados durante o cuadrimestre	T1, T2, T4, T5, T6, T9, T12, T13, X8, X16, X18, X21, X24, X26, EPX1	50%
Traballos e/ou exercicios	Avaliación do grao de elaboración e completitude dos traballos e/ou exercicios non ealizados ao longo do curso, e da súa presentación e defensa no seu caso		50%
AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continúa)			
Exame	Proba escrita que versará sobre aspectos contemplados nos contidos tratados durante o cuadrimestre	T1, T2, T4, T5, T6, T9, T12, T13, X8, X16, X18, X21, X24, X26, EPX1	50%
Traballos e/ou exercicios	Avaliación do grao de elaboración e completitude dos traballos e/ou exercicios non ealizados ao longo do curso, e da súa presentación e defensa no seu caso		50%
<b>EXTRAORDINARIA</b>			
Exame	Proba escrita que versará sobre aspectos contemplados nos contidos tratados durante o cuadrimestre	T1, T2, T4, T5, T6, T9, T12, T13, X8, X16, X18, X21, X24, X26, EPX1	50%
Traballos e/ou exercicios	Avaliación do grao de elaboración e completitude dos traballos e/ou exercicios non ealizados ao longo do curso, e da súa presentación e defensa no seu caso		50%
<b>ERASMUS</b>			
Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.			
Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.			
<b>7. Alumnado con necesidades educativas especiais</b>			
<b>DESCRIPCIÓN</b>		<b>CRITERIOS E PAUTAS</b>	
No marco do establecido no Real decreto legislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberanse cumprir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade		Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación	
<b>8. Bibliografía, materiais e documentos</b>			
<ul style="list-style-type: none"> <li>• Organizziamo un evento artistico in dieci mosse. Giovanni Scoz (Autore). Franzo Angeli</li> <li>• Organizzare musica. Legislazione, produzione, distribuzione, gestione nel sistema italiano. Cecilia Balestra</li> <li>• Recursos académicos:             <ul style="list-style-type: none"> <li>○ Il sistema Festival. Andrea Minetto</li> <li>○ Project management. Giulia Ciancio</li> <li>○ Negoziazione. Alessandro Rubini .</li> <li>○ Finanziare progetti. Alessandro Rubini-Fondazione Cariplo</li> <li>○ Le risorse pubbliche, private, fundraising. Alessandro Valenti</li> <li>○ Diritto d'autore e SIAE. Salvatore Solimeno</li> <li>○ Editorie. M. Guastoni</li> <li>○ Associazioni. Giovanni Scoz</li> <li>○ Economia della musica in Italia. Cecilia Balestra</li> </ul> </li> <li>• Diccionario Bilingüe Italiano-Español</li> <li>• Progetto Italiano 1 e 2. Libro dello studente (Nuovo Progetto Italiano). Edi Lingua</li> <li>• Grammatica essenziale della lingua italiana con esercizi. Guerra Edizioni</li> <li>• Webs de teatros, auditorios, festivais, radios, etc., en italiano</li> <li>• Recursos e materiais proporcionados polo profesorado</li> </ul>			



## Programación docente de Patrimonio Musical

Ensinanzas Superiores de Música - Título Superior de Música en Producción e Xestión  
(ensinanzas reguladas polo Decreto 171/2016, do 24 de novembro)

### 1. Identificación e contextualización

#### DISCIPLINA PATRIMONIO MUSICAL

<b>ESPECIALIDADE</b>	Producción e Xestión				<b>ITINERARIO</b>				Producción e Xestión	
<b>CARÁCTER</b>	Obrigatorio				<b>TIPO DE CLASES</b>				Colectiva	
<b>DEPARTAMENTO</b>	Producción e Xestión				<b>XEFE/A DO DEPARTAMENTO</b>				Oswaldo Costal	
<b>CURSOS</b>	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso		<b>COORDINADOR/A DA DISCIPLINA</b>	Andrea González
<b>CUADRIMESTRE</b>	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	<b>HORAS DE CLASE SEMANAIS</b>	1
<b>ETCS/ CUADRIMESTRE</b>								3	<b>OBSERVACIÓNS</b>	
<b>DOCENTES</b>	<b>NOME E APELIDOS</b>				<b>MAIL/TEL/WEB</b>				<b>TITORÍA</b>	
	Andrea González				andrea.glez.perez@csmvigo.com				Lúns 20:30 – 21:30	
									*Solicitar cita previa	

### 2. Descritor e competencias

Ver lista e descrición de competencias nos anexos II e III do decreto 171/2016, do 24 de novembro (DOG do 12 de decembro de 2016)

<b>DESCRITOR</b>	Afondamento no estudo do patrimonio musical, especialmente o español e enmarcado na música occidental, co obxectivo da súa revalorización e / ou recuperación. Punto de partida e referencia na actividade musical, de investigación, xestión, interpretación e docencia. Metodoloxía de catalogación e conservación do patrimonio musical.
<b>COÑECEMENTOS PREVIOS</b>	Os requeridos na proba de acceso ao grao superior, e para cuadrimestres diferentes ao primeiro, coñecementos e habilidades adquiridas do cuadrimestre anterior
<b>RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS</b>	Materia de Producción: Planificación e deseño de proxectos culturais; Producción aplicada á industria musical
<b>TRANSVERSAIS</b>	T1, T2, T3, T4, T8, T12, T16, T17
<b>XERAIS</b>	X1, X10, X12, X13, X14, X15, X16, X17, X18, X26
<b>ESPECÍFICAS</b>	EPX6, EPX7

### 3. Obxectivos

DESCRIPCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
1. Afondar no estudo do patrimonio musical da música occidental	T1, T2, T3, T4, T8, T12, T16, T17, X1, X10, X12, X13, X14, X15, X16, X17, X18, X26, EPX6, EPX7
2. Investigar, xestionar e interpretar o ensino do patrimonio musical español	
3. Coñecer as formas de catalogar e conservar o patrimonio musical	

### 4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
Estudo do patrimonio da música occidental, especialmente a española e na importancia da súa conservación, recuperación e revalorización	Introdución ao patrimonio musical. Bibliotecas, arquivos, museos, coleccións e órganos patrimoniais. O papel da Universidade. Políticas xeoculturais. Recuperación e difusión.	3
Investigación, xestión, interpretación e ensino do patrimonio musical español	Mapa do patrimonio de música e danza en España. Archivos sonoros. Coleccións de instrumentos musicais. Catálogo de fondos.	3
Principais bens musicais	Música manuscrita e impresa en todo tipo de soportes	1
	Instrumentos musicais e obradoiros para a conservación e reparación	1
	Documentos escritos sobre música	1
	Iconografía musical	1
	Grabacións sonoras e audiovisuais en todo tipo de soportes	1
	Aparatos de reprodución e manipulación	1
	Espacios para a audición e produción de música	1
O patrimonio musical no marco legal	Patrimonio musical inmaterial – músicas tradicionais	1
	UNESCO. Convención de 1972. Constitución Española. Ley do patrimonio histórico Español. Convención de 2003. Ley para a salvaguarda do patrimonio cultural inmaterial. Patrimonio cultural de Galicia	3
<b>Total de sesións por cuadrimestre</b>		<b>17</b>

### 5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRIPCIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Exposición maxistral	17		17



Lectura guiada de fontes	7		7
Exposición de traballos	8		8
Traballo persoal		30	30
Pescuda de información		20	20
Actividades complementarias		5	5
Avaliación e revisión		2	2
Titorías		1	1
<b>Total de horas por cuadrimestre</b>			<b>90</b>

## 6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
<b>ORDINARIA</b>			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			
Asistencia e participación	Asistencia e participación activa nas clases presenciais e outros proxectos online e presenciais.	T1, T2, T3, T4, T8, T12, T16, T17, X1, X10, X12, X13, X14, X15, X16, X17, X18, X26, EPX6, EPX7	50%
Traballos e/ou exercicios	Avaliación do grao de elaboración e completitude dos traballos e/ou exercicios realizados ao longo do curso, e da súa presentación e defensa no seu caso.		50%

\*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado..

AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada -Decembro-)			
Exame	Proba escrita que versará sobre aspectos contemplados nos contidos tratados durante o cuadrimestre.	T1, T2, T3, T4, T8, T12, T16, T17, X1, X10, X12, X13, X14, X15, X16, X17, X18, X26, EPX6, EPX7	50%
Traballos e/ou exercicios	Avaliación do grao de elaboración e completitude dos traballos e/ou exercicios non realizados ao longo do curso, e da súa presentación e defensa no seu caso.		50%

AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)			
Exame	Proba escrita que versará sobre aspectos contemplados nos contidos tratados durante o cuadrimestre.	T1, T2, T3, T4, T8, T12, T16, T17, X1, X10, X12, X13, X14, X15, X16, X17, X18, X26, EPX6, EPX7	50%
Traballos e/ou exercicios	Avaliación do grao de elaboración e completitude dos traballos e/ou exercicios non realizados ao longo do curso, e da súa presentación e defensa no seu caso.		50%

EXTRAORDINARIA			
Exame	Proba escrita que versará sobre aspectos contemplados nos contidos tratados durante o cuadrimestre.	T1, T2, T3, T4, T8, T12, T16, T17, X1, X10, X12, X13, X14, X15, X16, X17, X18, X26, EPX6, EPX7	50%
Traballos e/ou exercicios	Avaliación do grao de elaboración e completitude dos traballos e/ou exercicios non realizados ao longo do curso, e da súa presentación e defensa no seu caso.		50%

## ERASMUS

Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados

Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas

## 7. Alumnado con necesidades educativas especiais

DESCRIPCIÓN	CRITERIOS E PAUTAS
No marco do establecido no Real decreto lexislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberán cumprir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade	Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación

## 8. Bibliografía, materiais e documentos

- Alvarez, Gómez, Gonzalez, Gutierrez y Marcos. La gestión del patrimonio musical. Situación actual y perspectivas de futuro (2014, Madrid). Recuperado de <http://www.sibetrans.com/public/docs/actas-la-gestion-del-patrimonio-musical.pdf>
- ALÉN, María Pilar. "Panorama y reflexiones sobre un cuarto de siglo de historiografía y actividades musicales en Galicia (ca. 1972-1997)". En: *AEDOM. Boletín de la Asociación Española de Documentación Musical*, vol. 4, nº 2 (jul - dic. 1997) pp. 5-69. ISSN 1134-3117.
- CACHEIRO, María Josefa. *Catálogo de fuentes musicales españolas de Música en Compostela*. Santiago de Compostela: Servicio de Publicacións e Intercambio Científico, Universidade de Santiago de Compostela, 1998. 249 p.; 24 cm. ISBN 84-8121-699-2.
- GARBAYO MONTABES, Francisco Javier. "Historiografía musical de las catedrales gallegas: más de un siglo de aportaciones y alguna acotación de futuro". En: *SEMATA, Ciencias Sociales e Humanidades*, nº 22 (2010) pp. 103-129. ISSN 1137-9669.



- GONZÁLEZ GARCÍA, Miguel Ángel y GONZÁLEZ PAZ, J. "Órganos en la provincia de Orense". Ponencia en: COLÓQUIO GALAICO-MINHOTO (3º. 1984. Viana do Castelo) *Actas do III Colóquio Galaico-Minhoto*. Congreso celebrado en Viana do Castelo (Portugal), 27-29 de septiembre de 1985. [Viana do Castelo]: Câmara Municipal de Viana do Castelo, 1994, pp. 681-700. ISBN 972-588-058-7.
- Iglesias y Lozano (2008). La música del siglo XIX. Una herramienta para su descripción bibliográfica. Recuperado de <http://www.bne.es/export/sites/BNWEB1/en/Servicios/NormasEstandares/ManualDeCatalogacionDePartituras/Docs/manualpartiturasXIX.pdf>
- Inaem. Mapa del patrimonio musical en España. Centro de documentación de música y danza. Bibliografías por comunidades autónomas. Ministerio de educación cultura y deporte. Recuperado de <http://cdmyd.mcu.es/mapatrimoniomusical/bibliografia-general.html>
- YLC Collazo (2019). Patrimonio musical, un acercamiento. Revista AV Notas, No7 ISSN: 2529-8577 Mayo, 2019
- Recursos e materiais proporcionados polo profesorado



Programación Docente de Prácticas de xestión												
Ensinanzas Superiores de Música - Título Superior de Música en Producción e Xestión												
(ensinanzas reguladas polo Decreto 171/2016, do 24 de novembro)												
1. Identificación e contextualización:												
DISCIPLINA PRÁCTICAS DE XESTIÓN												
ESPECIALIDADE	Producción e xestión musical						ITINERARIO	-----				
CARÁCTER	OBRIGATORIA						TIPO DE CLASES	COLECTIVA				
DEPARTAMENTO	Producción e xestión musical						XEFE/A DO DEPARTAMENTO	Oswaldo Costal				
CURSOS	1.º curso	2.º curso		3.º curso		4.º curso	COORDINADOR/A DA DISCIPLINA					
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase semanais	1		
ETCS/ CUADRIMESTRE							8	Observacións				
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TITORÍA			
	Andrea González Pérez				Andrea.glez.perez@@csmvigo.com				Lunes 20:30-21:30			
2. Descriptor e competencias												
Ver lista e descrición de competencias no anexo II e III do decreto 171/2016, do 24 de novembro (DOG do 12 de decembro de 2016)												
DESCRITOR	Prácticas en eventos ou empresas profesionais de diversas obras de interpretación musical ou artística aplicando as habilidades adquiridas durante os estudos de especialización en traballos interdisciplinares tanto colectivos como individuais. Busca a unión entre os contidos aprendidos na especialidade e a práctica diaria na xestión de empresas e organizacións que se desenvolven ou traballan no sector cultural e musical. Cemento máis profundo para a xestión empresarial.											
COÑECEMENTOS PREVIOS	Os requeridos na proba de acceso ao grao superior, e para cuadrimestres diferentes ao primeiro, coñecementos e habilidades adquiridas do cuadrimestre anterior.											
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	Prácticas de produción escénica											
TRANSVERSAIS	T1, T2, T3, T4, T5, T8, T13, T17											
XERAIS	X12, X14, X16, X17, X18, X24, X25, X27											
ESPECÍFICAS	EPX1, EPX2, EPX3, EPX4, EPX5, EPX6, EPX7, EPX8											
3. Obxectivos												
DESCRIPCIÓN										COMPETENCIAS RELACIONADAS		
1. Demostrar a capacidade para organizarse e planificar ou traballar de forma eficiente e motivadora, resolvendo problemas e tomando decisións										T1, T2, T3, T4, T5, T8, T13, T17, X12, X14, X16, X17, X18, X24, X25, X27, EPX1, EPX2, EPX3, EPX4, EPX5, EPX6, EPX7, EPX8.		
2. Demostrar a capacidade de recoller, analizar e sintetizar información significativa e demostrar un éxito adecuado.												
3. Demostrar capacidade para non usar e aplicar un papel crítico ao traballo individual e en equipo das tecnoloxías da información e comunicación.												
4. Demostrar a aplicación de principios éticos e non o desenvolvemento profesional.												
5. Demostrar a capacidade para integrar, dirixir e xestionar equipos de traballo multidisciplinar e en contextos culturais diversos.												
6. Demostrar a capacidade para traballar de forma autónoma, avaliando a iniciativa e o espírito emprendedor.												
7. Demostrar calidade e excelencia nas actividades profesionais.												
8. Demostrar coñecemento da lexislación nacional e internacional actual en asuntos artísticos, de entretemento e dereitos de autor.												
9. Demostrar coñecemento de economía, xestión, contabilidade, estratexias de mercado e recursos humanos.												
10. Constrúe as características de dous espazos culturais, con especial atención á acústica das salas e á loxística de grupos musicais de diferentes formatos.												
11. Dominar redes informáticas da música, oficina e comunicación.												
4. Contidos												
TEMAS						DESCRITOR SUBTEMAS						
Realización de prácticas de xestión externa nunha das organizacións e institucións coas que o centro ten un convenio de colaboración para este fin.						Para realizar estas prácticas de xestión empresarial externa inclúense:						



Prácticas en eventos ou diversos traballos de xestión musical ou artística aplicando as habilidades adquiridas durante os estudos da especialidade en traballos interdisciplinares tanto colectivos como individuais	<ul style="list-style-type: none"> <li>-Planificación e execución de proxectos relacionados coa música e as artes escénicas, en calquera hai posibles fases como a creación, produción, gravación, exposición pública ou distribución, entre outras. Realizaranse actividades en economía empresarial, contabilidade, estratexias de mercado, contratación e recursos humanos, difusión de eventos musicais e dominio da informática musical, ofimática e redes de comunicación, estudando as características estruturais de dous espazos culturais, con especial atención á acústica. salas e grupos musicais de diferentes formatos. Así mesmo, as actividades estarán estreitamente relacionadas coas accións de xestión musical antes e despois do evento.</li> <li>-Traballo en equipo en diferentes campos de acción, como economía, comunicación, organización humana e recursos materiais, xestión lóxística e planificación estratéxica.</li> <li>-Elaboración dun cuestionario de satisfacción que se incluírá no informe.</li> <li>-Memoria de prácticas externas</li> </ul>
----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------	-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------

### 5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	TOTAL HORAS
Horas presenciais e non presenciais nas empresas o instituciónes	200
Horas presenciais na titorías.	20
Traballo da memoria final.	20
<b>Total de horas por curso</b>	<b>240</b>

### 6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
---------------------------	-------------------------	------------------------	-------------

#### ORDINARIA

#### AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)

Prácticas externas de xestión musical.	Realización de 160 horas de prácticas de xestión empresarial externa e 40 horas de prácticas de xestión no Conservatorio Superior de Música de Vigo.	T1, T2, T3, T4, T5, T8, T13, T17, X12, X14, X16, X17, X18, X24, X25, X27, EPX1, EPX2, EPX3, EPX4, EPX5, EPX6, EPX7, EPX8.	80 %
Traballo escrito	Realización e presentación puntual do informe final de prácticas externas por parte dos alumnos Realización de traballos e / ou actividades en prácticas de xestión de empresas externas (Informe de prácticas, cuestionario de satisfacción, seguimento semanal asignado por el titor/a de la empresa e entregado ao titor/a académico): -Aqueles traballos literalmente copiados ou non feitos por devandito alumno clasificaranse como "0". -Aqueles traballos que non se axusten ás pautas dadas serán cualificados negativamente. A extensión da memoria será dun mínimo de 12 páxinas e un máximo de 15. Fonte Arial 12.Espazamento entre liñas 1.5	T1, T2, T3, T4, T5, T8, T13, T17, X12, X14, X16, X17, X18, X24, X25, X27, EPX1, EPX2, EPX3, EPX4, EPX5, EPX6, EPX7, EPX8.	20 %

\*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado.

\*O traballo escrito é indispensable entregalo para avaliar as prácticas externas.

#### AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro-)

Prácticas externas de xestión musical.	Realización de 160 horas de prácticas de xestión empresarial externa e 40 horas de prácticas de xestión no Conservatorio Superior de Música de Vigo.		80 %
Traballo escrito	Realización e presentación puntual do informe final de prácticas externas por parte dos alumnos Realización de traballos e / ou actividades en prácticas de xestión de empresas externas (Informe de prácticas, cuestionario de satisfacción, seguimento semanal asignado por el titor/a de la empresa e entregado ao titor/a académico): -Aqueles traballos literalmente copiados ou non feitos por devandito alumno clasificaranse como "0". -Aqueles traballos que non se axusten ás pautas dadas serán cualificados negativamente. A extensión da memoria será dun mínimo de 12 páxinas e un máximo de 15. Fonte Arial 12.Espazamento entre liñas 1.5	T1, T2, T3, T4, T5, T8, T13, T17, X12, X14, X16, X17, X18, X24, X25, X27, EPX1, EPX2, EPX3, EPX4, EPX5, EPX6, EPX7, EPX8.	20 %

#### AVALIACIÓN ALTERNATIVA (\*Para alumnado con perda da Avaliación continua)

Prácticas externas de xestión musical.	Realización de 160 horas de prácticas de xestión empresarial externa e 40 horas de prácticas de xestión no Conservatorio Superior de Música de Vigo.	T1, T2, T3, T4, T5, T8, T13, T17, X12,	80 %
----------------------------------------	------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------	----------------------------------------	------





Traballo escrito	<p>Realización e presentación puntual do informe final de prácticas externas por parte dos alumnos</p> <p>Realización de traballos e / ou actividades en prácticas de xestión de empresas externas (Informe de prácticas, cuestionario de satisfacción, seguimento semanal asignado por el titor/a de la empresa e entregado ao titor/a académico):</p> <p>-Aqueles traballos literalmente copiados ou non feitos por devandito alumno clasificaranse como "0".</p> <p>-Aqueles traballos que non se axusten ás pautas dadas serán cualificados negativamente.</p> <p>A extensión da memoria será dun mínimo de 12 páxinas e un máximo de 15. Fonte Arial 12.Espazamento entre liñas 1.5</p>	<p>X14, X16, X17,          X18, X24, X25,          X27, EPX1, EPX2,          EPX3, EPX4,          EPX5, EPX6,          EPX7, EPX8.</p>	20 %
------------------	----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------	------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------	------

\*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado.

\*O traballo escrito é indispensable entregalo para avaliar as prácticas externas.

**EXTRAORDINARIA**

Prácticas externas de xestión musical.	<p>Realización de 160 horas de prácticas de xestión empresarial externa e 40 horas de prácticas de xestión no Conservatorio Superior de Música de Vigo.</p>		80 %
Traballo escrito	<p>Realización e presentación puntual do informe final de prácticas externas por parte dos alumnos</p> <p>Realización de traballos e / ou actividades en prácticas de xestión de empresas externas (Informe de prácticas, cuestionario de satisfacción, seguimento semanal asignado por el titor/a de la empresa e entregado ao titor/a académico):</p> <p>-Aqueles traballos literalmente copiados ou non feitos por devandito alumno clasificaranse como "0".</p> <p>-Aqueles traballos que non se axusten ás pautas dadas serán cualificados negativamente.</p> <p>A extensión da memoria será dun mínimo de 12 páxinas e un máximo de 15. Fonte Arial 12.Espazamento entre liñas 1.5</p>	<p>T1, T2, T3, T4, T5,          T8, T9, T13, T17,          X12, X14, X16,          X17, X18, X24,          X25, X27, EPX1,          EPX2, EPX3,          EPX4, EPX5,          EPX6, EPX7,          EPX8.</p>	20 %

\*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado.

\*O traballo escrito é indispensable entregalo para avaliar as prácticas externas.

**ERASMUS**

Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.

Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.

**7. Alumnado con necesidades educativas especiais**

DESCRIPCIÓN	CRITERIOS E PAUTAS
<p>No marco do establecido no Real decreto legislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberanse cumprir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.</p>	<p>Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.</p>

**8. Bibliografía, materiais e documentos**

DECRETO 171/2016, de 24 de novembro, por el que se establece el Plan de estudios de las enseñanzas artísticas superiores de Música, en las especialidades de Dirección y Producción y Gestión, y se amplían los anexos del plan de estudios correspondiente a la especialidad de Interpretación, establecidos en el Decreto 163/2015, de 29 de octubre, mediante la incorporación de nuevos itinerarios.



## Programación Docente de Formación, creación e dirección de empresas I – II – III – IV

Ensinanzas Superiores de Música - Título Superior de Música en Producción e Xestión

(ensinanzas reguladas polo Decreto 171/2016, do 24 de novembro)

### 1. Identificación e contextualización

#### DISCIPLINA FORMACIÓN, CREACIÓN E DIRECCIÓN DE EMPRESAS I – II – III - IV

ESPECIALIDADE	PRODUCCIÓN E XESTIÓN				ITINERARIO				
CARÁCTER	OBRIGATORIA				TIPO DE CLASES				COLECTIVA
DEPARTAMENTO	PRODUCCIÓN E XESTIÓN				XEFE/A DO DEPARTAMENTO				Oswaldo Costal Oro
CURSOS	1.º curso	2.º curso	3.º curso	4.º curso	COORDINADOR/A DA DISCIPLINA				María Fernández Trillo
CUADRIMESTRE			I	II	III	IV	Horas de clase		1
ETCS/ CUADRIMESTRE			2	2	2	2	Observacións		
DOCENTES	NOME E APELIDOS			MAIL/TEL/WEB				TITORÍA	
	María Fernández Trillo			maria.fernandez.trillo@csmvigo.com				Con cita previa por mail presencial ou telemática	

### 2. Descritor e competencias

Ver lista e descrición de competencias no anexo II e III do decreto 171/2016, do 24 de novembro (DOG do 12 de decembro de 2016)

DESCRITOR	Análise e interpretación de estados financeiros do sector artístico. Compravenda de servizos. Formas de contratación laboral e mercantil. Xestión de dereitos e de seguros. Xestión fiscal de IVE, IRPF e seguridade social. Elaboración e xestión de balances e contas de resultados
COÑECEMENTOS PREVIOS	Nivel de inglés acorde cos estudos de ensinanza obrigatoria
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	Contabilidade e xestión presupostaria; Relacións empresariais e institucionais.
TRANSVERSAIS	T1, T2, T3, T8, T10, T12, T14, T15
XERAIS	X10, X12, X16, X18, X24, X27
ESPECÍFICAS	EPX1, EPX8

### 3. Obxectivos

DESCRIPCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
Definir o concepto de empresa e as funcións dentro dun sistema de economía de mercado. Clasificar as empresas dende distintos puntos de vista.	T1, T2, T3, T8, T10, T12, T14, T15, X10, X12, X16, X18, X24, X27, EPX1, EPX8.
Definir que se entende por entorno da empresa e determinar os distintos tipos de entorno existentes.	
Presentar a empresa como institución impulsora do cambio social, resaltando a importancia da ética e a responsabilidade social da empresa.	
Coñecer a evolución do pensamento sobre organización e administración de empresas, expoñer as principais aportacións teóricas en administración de empresas. Analizar as distintas funcións da administración.	
Definir e explicar os termos e conceptos básicos que se recollen na función de dirección. Comprender a natureza do liderazgo e as teorías que o explican.	

### 4. Contidos

3º curso

Formación, creación e xestión de empresas I – II

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
As empresas como obxecto de estudo. O emprendedor	Concepto de empresa. Tipos de empresas. O emprendedor.	7
A empresa e o seu entorno. A empresa como sistema: Teoría de sistemas	Entorno xeral e entorno específico dunha empresa. A empresa como sistema.	6
Dirección da empresa	Dirección, liderado e control na empresa.	6
A organización empresarial	Factores para o deseño de postos organizativos. Deseño da superestrutura: os departamentos. As estruturas organizativas. Funcións.	7



Estratexias comerciais e análise	Estratexias, análises e resultados.	6
	Total de sesións por cuatrimestre	16
	Total de sesións por curso	32

4º curso

Formación, creación e xestión de empresas III- IV

Ferramentas de supervisión económica financeira	Ferramentas de supervisión económica financeira. Orzamento. O inventario.	6
Productividade	Conceptualización. Tipos e importancia. Factores influentes.	4
Valoración da empresa.	O valor. Razóns para valorar unha empresa. Principios e fases da avaliación. Criterios da avaliación.	5
A empresa virtual.	Definición e evolución.	5
Gestión de seguros	Conceptualización. Tipos.	3
Formas de contratación	Contratos.	5
Nóminas e facturas	Nóminas e facturas.	4
	Total de sesións por cuatrimestre	16
	Total de sesións por curso	32

## 5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN POR CUADRIMESTRE	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Exposición maxistral	32		32
Lectura guiada de fontes	6		6
Exposición de traballos	8		8
Traballo persoal		22	22
Pescuda de información		10	10
Actividades complementarias		8	8
Avaliación e revisión		3	3
Titorías		1	1
	Total de horas por cuatrimestre		90

## 6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
<b>ORDINARIA</b>			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			
Exame escrito	Valoraranse as capacidades de síntese e de desenvolvemento sobre as cuestións plantexadas na proba escrita, que versará sobre os contidos tratados durante o cuatrimestre.	T1, T2, T3, T8, T10, T12, T14, T15, X10, X12, X16, X18, X24, X27, EPX1, EPX8.	60%
Traballos, prácticas e/ou actividades (de ser indicado polo profesorado)	Valoraranse as capacidades de claridade conceptual, síntese e desenvolvemento a través da presentación por escrito e posterior exposición pública de traballos, no que o discente debe presentar un tema relacionado coa materia dun xeito orixinal, cun uso axeitado das fontes dispoñibles e evitando o plaxio en todo momento.		20%
Asistencia e actitude	Por medio do rendemento diario nas aulas.		20%

\*No caso de que o profesorado considere non realizar unha das partes, a porcentaxe desa sección será engadida entre as outras dúas porcentaxes.

\*Consideraranse positivas as cualificacións iguais ou superiores a cinco e negativas as restantes. Cando o alumnado deba ser avaliado unicamente a través da realización dunha proba, e non se presente á súa realización, a cualificación será a de «non presentado/a» (NP).

\*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado.

AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro-)



Exame escrito	Valoraranse as capacidades de síntese e de desenvolvemento sobre as cuestións plantexadas na proba escrita, que versará sobre os contidos tratados durante o cuadrimestre.	T1, T2, T3, T8, T10, T12, T14, T15, X10, X12, X16, X18, X24, X27, EPX1, EPX8.	80%
Traballos, prácticas e/ou actividades (de ser indicado polo profesorado)	Valoraranse as capacidades de claridade conceptual, síntese e desenvolvemento a través da presentación por escrito e posterior exposición pública de traballos, no que o discente debe presentar un tema relacionado coa materia dun xeito orixinal, cun uso axeitado das fontes dispoñibles e evitando o plaxio en todo momento.		20%
*No caso de que o profesorado considere non realizar unha das partes, a porcentaxe desa sección será engadida na outra porcentaxe.			
*Consideraranse positivas as cualificacións iguais ou superiores a cinco e negativas as restantes. Cando o alumnado deba ser avaliado unicamente a través da realización dunha proba, e non se presente á súa realización, a cualificación será a de «non presentado/a» (NP).			
<b>AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)</b>			
Exame escrito	Valoraranse as capacidades de síntese e de desenvolvemento sobre as cuestións plantexadas na proba escrita, que versará sobre os contidos tratados durante o cuadrimestre.	T1, T2, T3, T8, T10, T12, T14, T15, X10, X12, X16, X18, X24, X27, EPX1, EPX8.	80%
Traballos, prácticas e/ou actividades (de ser indicado polo profesorado)	Valoraranse as capacidades de claridade conceptual, síntese e desenvolvemento a través da presentación por escrito e posterior exposición pública de traballos, no que o discente debe presentar un tema relacionado coa materia dun xeito orixinal, cun uso axeitado das fontes dispoñibles e evitando o plaxio en todo momento.		20%
*No caso de que o profesorado considere non realizar unha das partes, a porcentaxe desa sección será engadida na outra porcentaxe.			
*Consideraranse positivas as cualificacións iguais ou superiores a cinco e negativas as restantes. Cando o alumnado deba ser avaliado unicamente a través da realización dunha proba, e non se presente á súa realización, a cualificación será a de «non presentado/a» (NP).			
<b>EXTRAORDINARIA</b>			
Exame escrito	Valoraranse as capacidades de síntese e de desenvolvemento sobre as cuestións plantexadas na proba escrita, que versará sobre os contidos tratados durante o cuadrimestre.	T1, T2, T3, T8, T10, T12, T14, T15, X10, X12, X16, X18, X24, X27, EPX1, EPX8.	80%
Traballos, prácticas e/ou actividades (de ser indicado polo profesorado)	Valoraranse as capacidades de claridade conceptual, síntese e desenvolvemento a través da presentación por escrito e posterior exposición pública de traballos, no que o discente debe presentar un tema relacionado coa materia dun xeito orixinal, cun uso axeitado das fontes dispoñibles e evitando o plaxio en todo momento.		20%
*No caso de que o profesorado considere non realizar unha das partes, a porcentaxe desa sección será engadida na outra porcentaxe.			
*Consideraranse positivas as cualificacións iguais ou superiores a cinco e negativas as restantes. Cando o alumnado deba ser avaliado unicamente a través da realización dunha proba, e non se presente á súa realización, a cualificación será a de «non presentado/a» (NP).			
<b>ERASMUS</b>			
Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.			
Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.			
<b>7. Alumnado con necesidades educativas especiais</b>			
<b>DESCRIPCIÓN</b>		<b>CRITERIOS E PAUTAS</b>	
No marco do establecido no Real decreto lexislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberanse cumprir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.		Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.	
<b>8. Bibliografía, materiais e documentos</b>			
<ul style="list-style-type: none"> <li>- Albizu, E. y Landeta, J. (2001). <i>Dirección estratéxica de los recursos humanos</i>. Madrid. Ed. Pirámide. Partes 1 y 2.</li> <li>- Aduna, A.P. (2008). <i>Empresas culturales y gestión</i>. Tijuana: XII congreso de investigación en ciencias administrativas.</li> <li>- Aguer, M. &amp; Pérez, E. (2010). <i>Manual de administración y dirección de empresas</i>. Madrid: Editorial centro de Estudios Ramón Areces.</li> <li>- Bueno, E. (2002). <i>Economía de la empresa. Análisis de las decisiones empresariales</i>. Madrid: Ediciones Pirámide.</li> <li>- Castillo, A.M. (Dir. y coord.) (2003): <i>Introducción a la Economía y Administración de Empresas</i>. Pirámide. 9788436817140.</li> <li>- Castillo, A.M.; ABAD, I.M. (2013): <i>Dirección de Empresas</i>. Ed. Pirámide, Madrid.</li> <li>- Cuervo, A. (director) (2008): <i>Introducción a la Administración de Empresas</i>. Ed. Civitas, 6a Edición, Madrid.</li> <li>- Danés, J. (2019). <i>La nómina y cómo entender sus conceptos. Lo entiendo</i>. <a href="https://loentiendo.com/">https://loentiendo.com/</a></li> <li>- Instituto Autor (2014). <i>Guía Legal y Financiera de la Música en España</i>. Madrid: Instituto de Derecho de Autor.</li> <li>- Lippi, A. &amp; Morisi, M. (2008). <i>Gestión y Administración pública</i>. Valencia: Editorial Tirant lo Blanch.</li> <li>- Material aportado polo profesorado.</li> <li>- Ministerio de trabajo y economía social (s.f.). <i>Servicio Público de Empleo Estatal</i>.</li> <li>- Navarro, A. (2009). <i>Creación de empresas en el ámbito cultural</i>. Madrid: Fundación autor.</li> <li>- Rodrigo, C. (2008). <i>Administración y funciones de la empresa</i>. Sanz y Torres. Palma España</li> <li>- Seltzer, J.C. &amp; Repetto, V. <i>Teoría de la Organización</i>. Buenos aires: Material elaborado por los Equipos Técnicos de la Dirección de Educación de Adultos y Formación Profesional de la Dirección General de Cultura y Educación de la Provincia de Buenos Aires.</li> <li>- Sympathy for the Lawyer (2019) <i>Guía para facturar conciertos y actuaciones artísticas (altas, IVA, IRPF)</i>. <i>Sympathy for the Lawyer</i>. <a href="http://sympathyforthelawyer.com/2017/07/27/facturar-conciertos-actuaciones-artisticas-iva-alta-autonomos-irpf/#Requisitos_de_las_facturas_de_musicos_y_artistas">http://sympathyforthelawyer.com/2017/07/27/facturar-conciertos-actuaciones-artisticas-iva-alta-autonomos-irpf/#Requisitos_de_las_facturas_de_musicos_y_artistas</a></li> </ul>			



- Tena, J. (1992): El entorno en la empresa. Barcelona. Ed. Gestió 2000.
- UNESCO. (2010). Políticas para la creatividad. Guía para el desarrollo de las industrias culturales y creativas. <https://es.unesco.org/creativity/sites/creativity/files/220384s.pdf>.
- Vernis, A. (2004). La gestión de las organizaciones no lucrativas. Barcelona: Ediciones Deusto.



## Programación Docente de Planificación e deseño de proxectos culturais I – II – III – IV

Ensinanzas Superiores de Música - Título Superior de Música en Producción e Xestión

(ensinanzas reguladas polo Decreto 171/2016, do 24 de novembro)

### 1. Identificación e contextualización

#### DISCIPLINA PLANIFICACIÓN E DESEÑO DE PROXECTOS CULTURALS I – II – III - IV

<b>ESPECIALIDADE</b>	PRODUCCIÓN E XESTIÓN				<b>ITINERARIO</b>					
<b>CARÁCTER</b>	OBRIGATORIA				<b>TIPO DE CLASES</b>		COLECTIVA			
<b>DEPARTAMENTO</b>	PRODUCCIÓN E XESTIÓN				<b>XEFE/A DO DEPARTAMENTO</b>		Oswaldo Costal Oro			
<b>CURSOS</b>	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso		<b>COORDINADOR/A DA DISCIPLINA</b>	María Fernández Trillo
<b>CUADRIMESTRE</b>	I	II	III	IV					<b>Horas de clase</b>	1,5
<b>ETCS/ CUADRIMESTRE</b>	3	3	3	3					<b>Observacións</b>	
<b>DOCENTES</b>	<b>NOME E APELIDOS</b>				<b>MAIL/TEL/WEB</b>				<b>TITORÍA</b>	
	María Fernández Trillo				maria.fernandez.trillo@csmvigo.com				Con cita previa por mail presencial ou telemática	

### 2. Descritor e competencias

Ver lista e descrición de competencias no anexo II e III do decreto 171/2016, do 24 de novembro (DOG do 12 de decembro de 2016)

<b>DESCRITOR</b>	Coñecemento das estruturas e tendencias socioculturais actuais e dos elementos que interveñen na produción artística. Planificación de proxectos culturais e artísticos, cos seus mecanismos e estratexias específicas de promoción. Particularidades da xestión de recursos humanos en empresas e institucións do mundo da cultura e do entretemento.
<b>COÑECEMENTOS PREVIOS</b>	Nivel de inglés acorde cos estudos de ensinanza obrigatoria
<b>RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS</b>	Produción aplicada a la industria musical; Patrimonio musical
<b>TRANSVERSAIS</b>	T1, T2, T6, T7, T9, T10, T11, T13, T15, T17
<b>XERAIS</b>	X5, X10, X11, X12, X14, X16, X17, X18, X21, X23, X25, X27
<b>ESPECÍFICAS</b>	EPX1, EPX2, EPX3, EPX6, EPX8

### 3. Obxectivos

DESCRIPCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
1. Adquirir coñecementos respecto das estruturas e tendencias socioculturais actuais e dos elementos que interveñen na produción artística.	T1, T2, T6, T7, T9, T10, T11, T13, T15, T17, X5, X10, X11, X12, X14, X16, X17, X18, X21, X23, X25, X27, EPX1, EPX2, EPX3, EPX6, EPX8.
2. Planificación de proxectos culturais e artísticos, cos seus mecanismos e estratexias	
3. Entende a xestión cultural	
4. Coñecer as políticas culturais	
5. Saber levar a cabo proxectos escénicos.	

### 4. Contidos

1º curso

Planificación y diseño de proxectos culturais I – II

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
Xestión cultural	Concepto. Especificidades da xestión cultural. Animación cultural e xestión cultural. Industrias culturais. O campo profesional.	7
Políticas culturais	Políticas e axentes culturais. Tipos. Modelos de xestión cultural.	7
O proxecto como ferramenta cultural	Terminoloxía. Niveis de planificación. Requisitos os proxectos culturais. Niveis e versións do proxectos. Métodos para a planificación do proxecto.	6
Accesibilidade e sustentabilidade de eventos culturais	Accesibilidade. Sustentabilidade.	6



Prevención de riscos no contorno do evento	Consideracións de prevención de riscos relacionadas coa celebración de eventos culturais.	6
	Total de sesións por cuatrimestre	16
	Total de sesións por curso	32
<b>2º curso</b>		
Planificación y diseño de proyectos culturales III - IV		
Instalacións culturais	Conceptualización. Clasificación. Principios. Ferramentas metodolóxicas para a práctica do ASC. Actividades a partir das que se pode realizar animación cultural.	6
Museos	Conceptualización. Xestión. Estruturação. As colección. Espazo. Función socieducativa dos museos. Accesibilidade nos museos.	9
Exposicións	Conceptualización. Clasificación. Deseño da exposición. Equipo. Elementos importantes nas exposicións.	9
Galerías	Axentes do mercado da arte.	4
Creatividade e animación artística	Creatividade. Técnicas de creatividade. Animación artística.	4
	Total de sesións por cuatrimestre	16
	Total de sesións por curso	32

## 6. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN POR CUATRIMESTRE	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Exposición maxistral	32		32
Lectura guiada de fontes	6		6
Exposición de traballos	8		8
Traballo persoal		22	22
Pescuda de información		10	10
Actividades complementarias		8	8
Avaliación e revisión		3	3
Titorías		1	1
	Total de horas por cuatrimestre		90

## 7. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
<b>ORDINARIA</b>			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			
Exame escrito	Valoraranse as capacidades de síntese e de desenvolvemento sobre as cuestións plantexadas na proba escrita, que versará sobre os contidos tratados durante o cuatrimestre.	T1, T2, T6, T7, T9, T10, T11, T13, T15, T17, X5, X10, X11, X12, X14, X16, X17, X18, X21, X23, X25, X27, EPX1, EPX2, EPX3, EPX6, EPX8.	50%
Traballos, prácticas e/ou actividades (de ser indicado polo profesorado)	Valoraranse as capacidades de claridade conceptual, síntese e desenvolvemento a través da presentación por escrito e posterior exposición pública de traballos, no que o discente debe presentar un tema relacionado coa materia dun xeito orixinal, cun uso axeitado das fontes dispoñibles e evitando o plaxio en todo momento.		30%
Asistencia e actitude	Por medio do rendemento diario nas aulas.		20%
<p>*No caso de que o profesorado considere non realizar unha das partes, a porcentaxe desa sección será engadida entre as outras dúas porcentaxes.</p> <p>*Consideraranse positivas as cualificacións iguais ou superiores a cinco e negativas as restantes. Cando o alumnado deba ser avaliado unicamente a través da realización dunha proba, e non se presente á súa realización, a cualificación será a de «non presentado/a» (NP).</p> <p>*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado..</p>			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Dicembro-)			
Exame escrito	Valoraranse as capacidades de síntese e de desenvolvemento sobre as cuestións plantexadas na proba escrita, que versará sobre os contidos tratados durante o cuatrimestre.	T1, T2, T6, T7, T9, T10, T11, T13,	70%





Traballos, prácticas e/ou actividades (de ser indicado polo profesorado)	Valoraranse as capacidades de claridade conceptual, síntese e desenvolvemento a través da presentación por escrito e posterior exposición pública de traballos, no que o discente debe presentar un tema relacionado coa materia dun xeito orixinal, cun uso axeitado das fontes dispoñibles e evitando o plaxio en todo momento.	T15, T17, X5, X10, X11, X12, X14, X16, X17, X18, X21, X23, X25, X27, EPX1, EPX2, EPX3, EPX6, EPX8.	30%
--------------------------------------------------------------------------	-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------	----------------------------------------------------------------------------------------------------	-----

\*No caso de que o profesorado considere non realizar unha das partes, a porcentaxe desa sección será engadida na outra porcentaxe.

\*Consideraranse positivas as cualificacións iguais ou superiores a cinco e negativas as restantes. Cando o alumnado deba ser avaliado unicamente a través da realización dunha proba, e non se presente á súa realización, a cualificación será a de «non presentado/a» (NP).

#### AVALIACIÓN ALTERNATIVA (\*Para alumnado con perda da Avaliación continua)

Exame escrito	Valoraranse as capacidades de síntese e de desenvolvemento sobre as cuestións plantexadas na proba escrita, que versará sobre os contidos tratados durante o cuadrimestre.	T1, T2, T6, T7, T9, T10, T11, T13, T15, T17, X5, X10, X11, X12, X14, X16, X17, X18, X21, X23, X25, X27, EPX1, EPX2, EPX3, EPX6, EPX8.	70%
Traballos, prácticas e/ou actividades (de ser indicado polo profesorado)	Valoraranse as capacidades de claridade conceptual, síntese e desenvolvemento a través da presentación por escrito e posterior exposición pública de traballos, no que o discente debe presentar un tema relacionado coa materia dun xeito orixinal, cun uso axeitado das fontes dispoñibles e evitando o plaxio en todo momento.	T1, T2, T6, T7, T9, T10, T11, T13, T15, T17, X5, X10, X11, X12, X14, X16, X17, X18, X21, X23, X25, X27, EPX1, EPX2, EPX3, EPX6, EPX8.	30%

\*No caso de que o profesorado considere non realizar unha das partes, a porcentaxe desa sección será engadida na outra porcentaxe.

\*Consideraranse positivas as cualificacións iguais ou superiores a cinco e negativas as restantes. Cando o alumnado deba ser avaliado unicamente a través da realización dunha proba, e non se presente á súa realización, a cualificación será a de «non presentado/a» (NP).

#### EXTRAORDINARIA

Exame escrito	Valoraranse as capacidades de síntese e de desenvolvemento sobre as cuestións plantexadas na proba escrita, que versará sobre os contidos tratados durante o cuadrimestre.	T1, T2, T6, T7, T9, T10, T11, T13, T15, T17, X5, X10, X11, X12, X14, X16, X17, X18, X21, X23, X25, X27, EPX1, EPX2, EPX3, EPX6, EPX8.	70%
Traballos, prácticas e/ou actividades (de ser indicado polo profesorado)	Valoraranse as capacidades de claridade conceptual, síntese e desenvolvemento a través da presentación por escrito e posterior exposición pública de traballos, no que o discente debe presentar un tema relacionado coa materia dun xeito orixinal, cun uso axeitado das fontes dispoñibles e evitando o plaxio en todo momento.	T1, T2, T6, T7, T9, T10, T11, T13, T15, T17, X5, X10, X11, X12, X14, X16, X17, X18, X21, X23, X25, X27, EPX1, EPX2, EPX3, EPX6, EPX8.	30%

\*No caso de que o profesorado considere non realizar unha das partes, a porcentaxe desa sección será engadida na outra porcentaxe.

\*Consideraranse positivas as cualificacións iguais ou superiores a cinco e negativas as restantes. Cando o alumnado deba ser avaliado unicamente a través da realización dunha proba, e non se presente á súa realización, a cualificación será a de «non presentado/a» (NP).

#### ERASMUS

Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.

Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.

### 7. Alumnado con necesidades educativas especiais

DESCRIPCIÓN	CRITERIOS E PAUTAS
No marco do establecido no Real decreto lexislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberanse cumprir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.	Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.

### 8. Bibliografía, materiais e documentos

- Ander-Egg, E. y Aguilar, J.M. (s.f.). *Cómo elaborar un proyecto*. Buenos Aires. Ed.LUMEN
- Alonso, L. (2003). *Diseño de exposiciones. Concepto, instalación y montaje*. Madrid
- Ariel, H. (2007) *Gestión cultural y desarrollo: claves del desarrollo*. Agencia española de Cooperación Internacional para el Desarrollo.
- Barry L, Gail L. (1998) *Manual de Gestión de Diseños*. Barcelona
- Bernárdez, J. *La profesión de la gestión cultural: definiciones y retos*. Artículo en [www.gestioncultural.org](http://www.gestioncultural.org)
- Bonet, L., Castañer, X. (2006). *Gestión de proyectos culturales. Análisis de casos*. Barcelona. Editorial Ariel
- Cánoves, G. et al. (2014). *Turismo de interior: renovarse o morir*. Universidad de Valencia. Servicio de publicación. <https://dialnet.unirioja.es/servlet/libro?codigo=558294>
- Carreño, T. (2014). *La gestión de festivales en tiempos de crisis: análisis de las estrategias financieras y laborales e impacto de la recesión económica. La gestión de festivales en tiempos de crisis: análisis de las estrategias financieras y laborales e impacto de la recesión económica*. [Tesis doctoral]. Departamento de Economía Pública, Economía Política y Economía Española, Universidad de Barcelona. <https://www.tdx.cat/handle/10803/134819#page=1>
- Council of Europe/ERICarts (2010) *Compendium of Cultural Policies and Trends in Europe*. [www.culturalpolicies.net](http://www.culturalpolicies.net)
- Devesa, M. et al. (2012). *Repercusiones económicas y sociales de los festivales Culturales: el caso del Festival Internacional de Cine de Valdivia*. *EURE*, Vol.38. 95-115. <https://www.scielo.cl/pdf/eure/v38n115/art05.pdf>



- Domínguez, J. (2020). El virus desenchufa los festivales de música. *El País*. <https://elpais.com/economia/2020-05-15/el-virus-desenchufa-los-festivales-de-musica.html>
- García, G. (1996). Diseño y evaluación de proyectos sociales. Ed. Certeza.
- García, A. (1999) *La exposición: un medio de comunicación*. Madrid
- Gimeno, J. (2001) *Educación y convivir en la cultura global*. Madrid
- Gordillo, J.A. *Algunos modelos actuales de Gestión cultural: El caso de la ciudad de las artes y las ciencias*
- Hormigos, J. (2012). La sociología de la música, teorías clásicas y puntos de partida en la definición de la disciplina. *Barataria*. <https://revistabarataria.es/web/index.php/rb/article/view/102>
- Jijena Sanchez, R. (2004). A, B, C, D, Eventos. Buenos Aires
- Jiménez, M.C. (2009). Música y sociedad. *Innovación y experiencias educativas* (Nº19). [https://archivos.csif.es/archivos/andalucia/ensenanza/revistas/csicsif/revista/pdf/Numero\\_19/MARIA%20CARMEN\\_JIMENEZ\\_GONZALEZ01.pdf](https://archivos.csif.es/archivos/andalucia/ensenanza/revistas/csicsif/revista/pdf/Numero_19/MARIA%20CARMEN_JIMENEZ_GONZALEZ01.pdf)
- Junta de Andalucía. (19 de junio del 2020). Orden de 19 de junio de 2020, por la que se adoptan medidas preventivas de salud pública en la Comunidad Autónoma de Andalucía para hacer frente a la crisis sanitaria ocasionada por el coronavirus (COVID-19), una vez superado el estado de alarma. VE 00173926. Recuperado de: [https://www.juntadeandalucia.es/boja/2020/539/BOJA20-539-00052-6553-01\\_00173926.pdf](https://www.juntadeandalucia.es/boja/2020/539/BOJA20-539-00052-6553-01_00173926.pdf)
- López de Aguilera, I. (2000) *Cultura y ciudad. Manual de política cultural municipal*. Ed. Trea
- Martinell, A. (2001). Diseño y elaboración de proyectos de cooperación cultural. Organización de Estados Iberoamericanos
- Marín, M.A.: *"Tendencias y desafíos de la programación musical"*. Universidad de La Rioja – Fundación Juan March
- Material aportado polo profesorado
- Mena, F. (2021). Medidas de seguridad o cancelación: ¿Qué será de los conciertos y festivales este 2021?. *Radio Televisión Española*. <https://www.rtve.es/noticias/20210523/conciertos-festivales-2021-pandemia-coronavirus/2090350.shtml>
- Ministerio de Sanidad de España. (2020). *Recomendaciones para eventos y actividades multitudinarias en el contexto de nueva normalidad por covid-19 en España*. [https://www.mscbs.gob.es/profesionales/saludPublica/ccayes/alertasActual/nCov/documentos/COVID19\\_Recomendaciones\\_eventos\\_masivos.pdf](https://www.mscbs.gob.es/profesionales/saludPublica/ccayes/alertasActual/nCov/documentos/COVID19_Recomendaciones_eventos_masivos.pdf)
- Musemecci, G., Bonina, A. (2004). Cómo organizar eventos. Buenos Aires. Ed. Valletta
- Navarro, A. *¿Es la gestión cultural una profesión? Artículo en www.gestioncultural.org*
- Pedrotti, G.(s.f.): PLANIFICACIÓN DE EVENTOS
- Rausell, P. (2002) *Una aproximación a la política cultural y sus implicaciones en el concepto de la gestión cultural*. Valencia.
- Real Instituto Elcano de Estudios Internacionales y Estratégicos (2004) *La política cultural en España*
- Roselló, D.; Colombo, A. (2008). Gestión cultural. Estudios de caso. Barcelona. Ed. Ariel
- Roselló, D. (2011): Diseño y evaluación de proyectos culturales. Barcelona. Ed. Ariel
- Terrill, A y Jacob, A. (2015). Qué beneficios obtienen las ciudades al ayudar a crecer la industria musical. *OMPI*. [http://www.wipo.int/wipo\\_magazine/es/](http://www.wipo.int/wipo_magazine/es/)
- Ocaña, C. et al. (2020). *Impacto social de la pandemia en España. Una evaluación preliminar*. Funcas. <https://www.funcas.es/wp-content/uploads/2020/11/Impacto-social-de-la-pandemia-en-Espa%C3%B1a.pdf>
- Siskind, B. (2007). Marketing de eventos: estrategias clave para ferias comerciales, presentaciones, conferencias y otros eventos. Barcelona. Ed. Deusto.
- Sociedad General de Autores y Editores. (2002). *Anuario 2002 (Música Grabada)*. <http://www.anuariosgae.com/anuario2002/anuariopdfs/MUSICA%20GRABADA%202002.pdf>
- Sociedad General de Autores y Editores. (2019). Informe de gestión. Departamento de publicaciones
- Zoltán, J. [János]. (2010). La investigación acerca de los festivales. *Boletín Gestión Cultural*, (19), 1–7. [https://nanopdf.com/download/la-investigacion-acerca-de-los-festivales\\_pdf](https://nanopdf.com/download/la-investigacion-acerca-de-los-festivales_pdf)



## Programación Docente de Prácticas de producción I – II

Ensinanzas Superiores de Música - Título Superior de Música en Producción e Xestión

(ensinanzas reguladas polo Decreto 171/2016, do 24 de novembro)

### 1. Identificación e contextualización

#### DISCIPLINA PRÁCTICAS DE PRODUCCIÓN I – II

<b>ESPECIALIDADE</b>	PRODUCCIÓN E XESTIÓN				<b>ITINERARIO</b>					
<b>CARÁCTER</b>	OBRIGATORIA				<b>TIPO DE CLASES</b>	COLECTIVA				
<b>DEPARTAMENTO</b>	PRODUCCIÓN E XESTIÓN				<b>XEFE/A DO DEPARTAMENTO</b>	Oswaldo Costal Oro				
<b>CURSOS</b>	1.º curso	2.º curso	3.º curso	4.º curso	<b>COORDINADOR/A DA DISCIPLINA</b>	María Fernández Trillo				
<b>CUADRIMESTRE</b>	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	<b>Horas de clase</b>	1
<b>ETCS/ CUADRIMESTRE</b>					10	10			<b>Observacións</b>	
<b>DOCENTES</b>	<b>NOME E APELIDOS</b>				<b>MAIL/TEL/WEB</b>			<b>TITORÍA</b>		
	María Fernández Trillo				maria.fernandez.trillo@csmvigo.com			Con cita previa		

### 2. Descritor e competencias

Ver lista e descrición de competencias nos anexos II e III do decreto 171/2016, do 24 de novembro (DOG do 12 de decembro de 2016)

<b>DESCRITOR</b>	Prácticas en eventos ou empresas profesionais de diversos postos de traballo de promoción aplicando as competencias adquiridas durante os estudos da especialidade e traballo interdisciplinar tanto colectivo como individual. Busca da unión entre os contidos aprendidos na especialidade e a práctica diaria na xestión de empresas e organizacións que desenvolvan o seu traballo no sector cultural e musical. Coñecemento máis profundo da xestión empresarial, produción musical e posibles casuísticas que poidan xurdir na práctica
<b>COÑECEMENTOSPREVIOS</b>	Os requeridos na proba de acceso ao grao superior, e para cuadrimestres diferentes ao primeiro, coñecementos e habilidades adquiridas do cuadrimestre anterior
<b>RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS</b>	MPrácticas de xestión empresarial
<b>TRANSVERSAIS</b>	T1, T2, T3, T4, T5, T8, T13, T13, T17
<b>XERAIS</b>	X12, X14, X16, X17, X18, X24, X25, X27
<b>ESPECÍFICAS</b>	EPX1, EPX2, EPX3, EPX4, EPX5, EPX6, EPX7, EPX8

### 3. Obxectivos

DESCRIPCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
1. Adquirir coñecementos respecto das estruturas, procesos e actores que interveñen na produción musical.	T1, T2, T3, T4, T5, T8, T13, T13, T17, X12, X14, X16, X17, X18, X24, X25, X2, EPX1, EPX2, EPX3, EPX4, EPX5, EPX6, EPX7, EPX8
2. Adquirir coñecementos respecto do marco legal que regula a actividade de produción musical.	
3. Dotarse de capacidade de análise para unha lectura axeitada e actual dos entornos dun mercado cambiante.	
4. Coñecer diferentes medidas de marketing cultural, tendo en conta as estratexias de promoción dos produtos da industria musical.	
5. Coñecer criterios de programación cultural.	
6. Crear un produto musical e estudar estratexias de promoción.	
7. Valorar a importancia das redes sociais como elemento da produción musical.	
8. Demostrar a capacidade para organizar e planificar o traballo de forma eficiente e motivadora, resolvendo problemas e tomando decisións.	
9. Demostrar a capacidade de recoller, analizar e sintetizar información significativa e xestionala de xeito adecuado.	
10. Demostrar capacidade no uso e aplicación crítica ao traballo individual e en equipo das tecnoloxías da información e da comunicación.	
11. Demostrar a aplicación de principios éticos no desenvolvemento profesional.	
12. Demostrar a capacidade para integrar, dirixir e xestionar equipos de traballo multidisciplinar e en contextos culturais diversos.	
13. Demostrar a capacidade para traballar de forma autónoma, valorando a iniciativa e o espírito emprendedor.	
14. Demostrar calidade e excelencia na actividade profesional.	
15. Demostrar o dominio da lexislación nacional e internacional vixente en asuntos artísticos, de entretemento e dereitos de autor.	
16.. Buscar a excelencia e a calidade na túa actividade profesional.	
17. Resolver problemas e tomar decisións que respondan aos obxectivos do traballo realizado nunha produción musical.	
18. Realizar autocrítica cara á actuación profesional da figura do produtor de escena	
19. Empregar habilidades de comunicación e crítica construtiva no traballo en equipo	
20. Razoar e desenvolve ideas e argumentos de xeito crítico..	
21. Desenvolver unha ética profesional baseada na apreciación estética, ambiental e diversidade e sensibilidade na práctica laboral.	



#### 4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS
Realización de prácticas de produción nunha das organizacións e institucións coas que o centro ten un convenio de colaboración para este fin.  Prácticas en eventos ou diversos traballos de xestión musical ou artística aplicando as habilidades adquiridas durante os estudos da especialidade en traballos interdisciplinares tanto colectivos como individuais.	<p>1. Traballo na realización e produción de concertos e espectáculos escénicos:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Traballo en equipo nas diferentes etapas da produción de concertos e espectáculos: Capacidades de Organización e planificación nun produción escénica.</li> <li>Recoller información significativa da produción, análise, sintetizar e xestiona adecuadamente.</li> <li>Xestión e desenvolvemento de informes de produción.</li> <li>Control do custo económico de produción, xestión da comunicación durante o evento musical, capacidade de organización do persoal implicado na produción e xestión axeitada dos recursos materiais, xestión lóxística e planificación estratéxica.</li> </ul> <p>2. Elaboración dun cuestionario de satisfacción que se incluírá na memoria.</p> <p>3. Realización dunha memoria de prácticas de produción escénica.</p>

#### 5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	TOTAL HORAS
Horas presenciais e non presenciais nas empresas o institucións	260
Horas de tutorías	20
Traballo da memoria final	20
<b>Total de horas por curso académico</b>	<b>300</b>

#### 6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
<b>ORDINARIA</b>			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			
Prácticas externas de produción musical.	Realización de 200 horas de prácticas de produción empresarial externa e 60 horas de prácticas de produción no Conservatorio Superior de Música de Vigo	T1, T2, T3, T4, T5, T8, T13, T13, T17, X12, X14, X16, X17, X18, X24, X25, X2, EPX1, EPX2, EPX3, EPX4, EPX5, EPX6, EPX7, EPX8	80 %
Traballo escrito	Realización e presentación puntual do informe final de prácticas externas por parte do alumnado. Realización de traballos e/ou actividades en prácticas de produción de empresas externas (informe de prácticas, cuestionario de satisfacción, seguimento semanal asignado por el titor/a de la empresa e entregado ao titor/a académico): -Aqueles traballos literalmente copiados ou non feitos por ao alumnado clasificaranse como "0". -Aqueles traballos que non se axusten ás pautas dadas serán cualificados negativamente. A extensión da memoria será dun mínimo de 12 páxinas e un máximo de 15. Fonte Arial 12.Espazamento entre liñas 1.5		20 %
*As faltas de asistencia ás prácticas (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado. *O traballo escrito é indispensable entregalo para avaliar as prácticas externas. Ademais, Para avaliar as prácticas debe facerse o mínimo esixible das horas, é dicir, as 260 horas estipuladas para as prácticas en empresas e institucións internas e externas. A baremación da nota final dependerá do devandita enchemento e da baremación final dos títulos ou tutorías.			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada -Decembro-)			
Prácticas externas de xestión musical.	Realización de 200 horas de prácticas de produción empresarial externa e 60 horas de prácticas de produción no Conservatorio Superior de Música de Vigo.	T1, T2, T3, T4, T5, T8, T13, T13, T17, X12, X14, X16, X17, X18, X24, X25, X2, EPX1, EPX2, EPX3, EPX4, EPX5, EPX6, EPX7, EPX8	80 %
Traballo escrito	Realización e presentación puntual do informe final de prácticas externas por parte dos alumnos. Realización de traballos e / ou actividades en prácticas de xestión de empresas externas (informe de prácticas, cuestionario de satisfacción, seguimento semanal asignado por el titor/a de la empresa e entregado ao titor/a académico): -Aqueles traballos literalmente copiados ou non feitos por ao alumnado clasificaranse como "0". -Aqueles traballos que non se axusten ás pautas dadas serán cualificados negativamente. A extensión da memoria será dun mínimo de 12 páxinas e un máximo de 15. Fonte Arial 12.Espazamento entre liñas 1.5		20 %
*As faltas de asistencia ás prácticas (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado. *O traballo escrito é indispensable entregalo para avaliar as prácticas externas. Ademais, Para avaliar as prácticas debe facerse o mínimo esixible das horas, é dicir, as 260 horas estipuladas para as prácticas en empresas e institucións internas e externas. A baremación da nota final dependerá do devandita enchemento e da baremación final dos títulos ou tutorías.			
AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)			



Prácticas externas de xestión musical.	Realización de 200 horas de prácticas de produción empresarial externa e 60 horas de prácticas de produción no Conservatorio Superior de Música de Vigo.	T1, T2, T3, T4, T5, T8, T13, T13, T17, X12, X14, X16, X17, X18, X24, X25, X2, EPX1, EPX2, EPX3, EPX4, EPX5, EPX6, EPX7, EPX8	80 %
Traballo escrito	Realización e presentación puntual do informe final de prácticas externas por parte do alumnado. Realización de traballos e/ou actividades en prácticas de xestión de empresas externas (informe de prácticas, cuestionario de satisfacción, seguimento semanal asignado por el titor/a de la empresa e entregado ao titor/a académico): -Aqueles traballos literalmente copiados ou non feitos por ao alumnado clasificaranse como "0". -Aqueles traballos que non se axusten ás pautas dadas serán cualificados negativamente. A extensión da memoria será dun mínimo de 12 páxinas e un máximo de 15. Fonte Arial 12.Espazamento entre liñas 1.5		20 %

\*O traballo escrito é indispensable entregalo para avaliar as prácticas externas. Ademais, Para avaliar as prácticas debe facerse o mínimo esixible das horas, é dicir, as 260 horas estipuladas para as prácticas en empresas e institucións internas e externas. A baremación da nota final dependerá do devandita enchemento e da baremación final dos titores ou titoras.

**EXTRAORDINARIA**

Prácticas externas de xestión musical.	Realización de 200 horas de prácticas de produción empresarial externa e 60 horas de prácticas de produción no Conservatorio Superior de Música de Vigo.		80 %
Traballo escrito	Realización e presentación puntual do informe final de prácticas externas por parte dos alumnos. Realización de traballos e / ou actividades en prácticas de xestión de empresas externas (informe de prácticas, cuestionario de satisfacción, seguimento semanal asignado por el titor/a de la empresa e entregado ao titor/a académico): -Aqueles traballos literalmente copiados ou non feitos por ao alumnado clasificaranse como "0". -Aqueles traballos que non se axusten ás pautas dadas serán cualificados negativamente. A extensión da memoria será dun mínimo de 12 páxinas e un máximo de 15. Fonte Arial 12.Espazamento entre liñas 1.5	T1, T2, T3, T4, T5, T8, T13, T13, T17, X12, X14, X16, X17, X18, X24, X25, X2, EPX1, EPX2, EPX3, EPX4, EPX5, EPX6, EPX7, EPX8	20 %

\*O traballo escrito é indispensable entregalo para avaliar as prácticas externas. Ademais, Para avaliar as prácticas debe facerse o mínimo esixible das horas, é dicir, as 260 horas estipuladas para as prácticas en empresas e institucións internas e externas. A baremación da nota final dependerá do devandita enchemento e da baremación final dos titores ou titoras.

**ERASMUS**

Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.

Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.

**7. Alumnado con necesidades educativas especiais**

DESCRIPCIÓN	CRITERIOS E PAUTAS
No marco do establecido no Real decreto lexislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberán cumprirse as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.	Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.

**8. Bibliografía, materiais e documentos**

DECRETO 171/2016, de 24 de novembro, por el que se establece el Plan de estudios de las enseñanzas artísticas superiores de Música, en las especialidades de Dirección y Producción y Gestión, y se amplían los anexos del plan de estudios correspondiente a la especialidad de Interpretación, establecidos en el Decreto 163/2015, de 29 de octubre, mediante la incorporación de nuevos itinerarios.



## Programación Docente de Producción aplicada á industria musical I – II – III – IV

Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música

(ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro)

### 1. Identificación e contextualización

#### DISCIPLINA PRODUCCIÓN APLICADA Á INDUSTRIA MUSICAL I – II – III - IV

<b>ESPECIALIDADE</b>	PRODUCCIÓN E XESTIÓN				<b>ITINERARIO</b>	
<b>CARÁCTER</b>	OBRIGATORIA				<b>TIPO DE CLASES</b>	COLECTIVA
<b>DEPARTAMENTO</b>	PRODUCCIÓN E XESTIÓN				<b>XEFE/A DO DEPARTAMENTO</b>	Oswaldo Costal Oro
<b>CURSOS</b>	1.º curso	2.º curso	3.º curso	4.º curso	<b>COORDINADOR/A DA DISCIPLINA</b>	María Fernández Trillo
<b>CUADRIMESTRE</b>		I II	III IV		<b>Horas de clase</b>	1
<b>ETCS/ CUADRIMESTRE</b>		3 3	3 3		<b>Observacións</b>	
<b>DOCENTES</b>	<b>NOME E APELIDOS</b>			<b>MAIL/TEL/WEB</b>		<b>TITORÍA</b>
	María Fernández Trillo			maria.fernandez.trillo@csmvigo.com		Con cita previa por mail presencial ou telemática

### 2. Descritor e competencias

Ver lista e descrición de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

<b>DESCRITOR</b>	Coñecemento dos elementos que interveñen na produción artística, das estruturas e tendencias socioculturais actuais aplicadas á produción musical e os seus mecanismos e estratexias promocionais e específicas. Criterios de programación cultural.
<b>COÑECEMENTOS PREVIOS</b>	Nivel de inglés acorde cos estudos de ensinanza obrigatoria
<b>RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS</b>	Planificación e deseño de proxectos culturais; Patrimonio musical
<b>TRANSVERSAIS</b>	T1, T2, T6, T7, T9, T10, T11, T13, T15, T17
<b>XERAIS</b>	X5, X10, X11, X12, X14, X16, X17, X18, X21, X23, X25, X27
<b>ESPECÍFICAS</b>	EPX1, EPX2, EPX3, EPX6, EPX8

### 3. Obxectivos

DESCRIPCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
1. Adquirir coñecementos respecto das estruturas, procesos e actores que interveñen na produción musical.	T1, T2, T6, T7, T9, T10, T11, T13, T15, T17, X5, X10, X11, X12, X14, X16, X17, X18, X21, X23, X25, X27, EPX1, EPX2, EPX3, EPX6, EPX8
2. Coñecer das estruturas e tendencias socioculturais actuais.	
3. Comprender os diferentes tipos de eventos existentes.	
4. Coñecer as TIC e súa importancia dentro da industria.	
5. Coñecer os elementos que interveñen na produción artística.	
6. Analizar as distintas fases da produción artística aplicadas a un proxecto escénico.	
7. Adquirir vocabulario técnico necesario nunha produción.	
8. Aprender criterios de programación musical.	
9. Saber levar a cabo proxectos escénicos.	

### 4. Contidos

2º curso

Producción aplicada á industria musical I – II

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
Eventos.	Concepto. Tipos de eventos, características. Clasificación.	6
Etapas, estruturas e elementos básicos na produción.	Etapas de produción. O produtor cultural. Estruturas básicas de produción. Elementos básicos na produción. Etapa posterior ao evento.	6
Organización de eventos musicais.	Implicacións derivadas da lei de propiedade intelectual.	5
As TIC e a súa importancia na industria musical	Industria musical. Evolución da industria musical e enumeración das principais redes e o seu papel da visibilización dos produtos musicais. Community manager.	5





Analise económico da industria musical.	Movemento económico da industria musical.	5
Estudio de casos de proxectos escénicos.	Análise de distintos casos de proxectos escénicos.	5
	Total de sesións por cuadrimestre	16
	Total de sesións por curso	32
<b>3º curso</b>		
<b>Produción aplicada á industria musical III - IV</b>		
Programación musical	Conceptualización. O concerto. Tendencias nas programaciónes. Retos da programación.	5
Esquema para o deseño de proxectos culturais	Esquema, exemplos y consideracións na redacción de proxectos e a súa realización	8
Festivais de música	Conceptualización. Historia. Repercusión. Producción.	6
A produción musical no ensino	Conciertos didácticos.	7
	Total de sesións por cuadrimestre	16
	Total de sesións por curso	32

## 5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN POR CUADRIMESTRE	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Exposición maxistral	32		32
Lectura guiada de fontes	6		6
Exposición de traballos	8		8
Traballo persoal		22	22
Pescuda de información		10	10
Actividades complementarias		8	8
Avaliación e revisión		3	3
Titorías		1	1
	Total de horas por cuadrimestre		90

## 6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
<b>ORDINARIA</b>			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			
Exame escrito	Valoraranse as capacidades de síntese e de desenvolvemento sobre as cuestións plantexadas na proba escrita, que versará sobre os contidos tratados durante o cuadrimestre.	T1, T2, T6, T7, T9, T10, T11, T13, T15, T17, X5, X10, X11, X12, X14, X16, X17, X18, X21, X23, X25, X27, EPX1, EPX2, EPX3, EPX6, EPX8	50%
Traballos, prácticas e/ou actividades (de ser indicado polo profesorado)	Valoraranse as capacidades de claridade conceptual, síntese e desenvolvemento a través da presentación por escrito e posterior exposición pública de traballos, no que o discente debe presentar un tema relacionado coa materia dun xeito orixinal, cun uso axeitado das fontes dispoñibles e evitando o plaxio en todo momento.		30%
Asistencia e actitude	Por medio do rendemento diario nas aulas.		20%

\*No caso de que o profesorado considere non realizar unha das partes, a porcentaxe desa sección será engadida entre as outras dúas porcentaxes.

\*Consideraranse positivas as cualificacións iguais ou superiores a cinco e negativas as restantes. Cando o alumnado deba ser avaliado unicamente a través da realización dunha proba, e non se presente á súa realización, a cualificación será a de «non presentado/a» (NP).

\*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado..

AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro-)			
Exame escrito	Valoraranse as capacidades de síntese e de desenvolvemento sobre as cuestións plantexadas na proba escrita, que versará sobre os contidos tratados durante o cuadrimestre.	T1, T2, T6, T7, T9, T10, T11, T13,	70%





Traballos, prácticas e/ou actividades (de ser indicado polo profesorado)	Valoraranse as capacidades de claridade conceptual, síntese e desenvolvemento a través da presentación por escrito e posterior exposición pública de traballos, no que o discente debe presentar un tema relacionado coa materia dun xeito orixinal, cun uso axeitado das fontes dispoñibles e evitando o plaxio en todo momento.	T15, T17, X5, X10, X11, X12, X14, X16, X17, X18, X21, X23, X25, X27, EPX1, EPX2, EPX3, EPX6, EPX8	30%
--------------------------------------------------------------------------	-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------	---------------------------------------------------------------------------------------------------	-----

\*No caso de que o profesorado considere non realizar unha das partes, a porcentaxe desa sección será engadida na outra porcentaxe.

\*Consideraranse positivas as cualificacións iguais ou superiores a cinco e negativas as restantes. Cando o alumnado deba ser avaliado unicamente a través da realización dunha proba, e non se presente á súa realización, a cualificación será a de «non presentado/a» (NP).

#### AVALIACIÓN ALTERNATIVA (\*Para alumnado con perda da Avaliación continua)

Exame escrito	Valoraranse as capacidades de síntese e de desenvolvemento sobre as cuestións plantexadas na proba escrita, que versará sobre os contidos tratados durante o cuadrimestre.	T1, T2, T6, T7, T9, T10, T11, T13, T15, T17, X5, X10, X11, X12, X14, X16, X17, X18, X21, X23, X25, X27, EPX1, EPX2, EPX3, EPX6, EPX8	70%
Traballos, prácticas e/ou actividades (de ser indicado polo profesorado)	Valoraranse as capacidades de claridade conceptual, síntese e desenvolvemento a través da presentación por escrito e posterior exposición pública de traballos, no que o discente debe presentar un tema relacionado coa materia dun xeito orixinal, cun uso axeitado das fontes dispoñibles e evitando o plaxio en todo momento.	T1, T2, T6, T7, T9, T10, T11, T13, T15, T17, X5, X10, X11, X12, X14, X16, X17, X18, X21, X23, X25, X27, EPX1, EPX2, EPX3, EPX6, EPX8	30%

\*No caso de que o profesorado considere non realizar unha das partes, a porcentaxe desa sección será engadida na outra porcentaxe.

\*Consideraranse positivas as cualificacións iguais ou superiores a cinco e negativas as restantes. Cando o alumnado deba ser avaliado unicamente a través da realización dunha proba, e non se presente á súa realización, a cualificación será a de «non presentado/a» (NP).

#### EXTRAORDINARIA

Exame escrito	Valoraranse as capacidades de síntese e de desenvolvemento sobre as cuestións plantexadas na proba escrita, que versará sobre os contidos tratados durante o cuadrimestre.	T1, T2, T6, T7, T9, T10, T11, T13, T15, T17, X5, X10, X11, X12, X14, X16, X17, X18, X21, X23, X25, X27, EPX1, EPX2, EPX3, EPX6, EPX8	70%
Traballos, prácticas e/ou actividades (de ser indicado polo profesorado)	Valoraranse as capacidades de claridade conceptual, síntese e desenvolvemento a través da presentación por escrito e posterior exposición pública de traballos, no que o discente debe presentar un tema relacionado coa materia dun xeito orixinal, cun uso axeitado das fontes dispoñibles e evitando o plaxio en todo momento.	T1, T2, T6, T7, T9, T10, T11, T13, T15, T17, X5, X10, X11, X12, X14, X16, X17, X18, X21, X23, X25, X27, EPX1, EPX2, EPX3, EPX6, EPX8	30%

\*No caso de que o profesorado considere non realizar unha das partes, a porcentaxe desa sección será engadida na outra porcentaxe.

\*Consideraranse positivas as cualificacións iguais ou superiores a cinco e negativas as restantes. Cando o alumnado deba ser avaliado unicamente a través da realización dunha proba, e non se presente á súa realización, a cualificación será a de «non presentado/a» (NP).

#### ERASMUS

Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.

Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.

### 7. Alumnado con necesidades educativas especiais

DESCRIPCIÓN	CRITERIOS E PAUTAS
No marco do establecido no Real decreto lexislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberanse cumprir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.	Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.

### 8. Bibliografía, materiais e documentos

- Ander-Egg, E. y Aguilar, J.M. (s.f.). *Cómo elaborar un proyecto*. Buenos Aires. Ed.LUMEN
- Bonet, L., Castañer, X. (2006). *Gestión de proyectos culturales. Análisis de casos*. Barcelona. Editorial Ariel
- Cánoves, G. et al. (2014). *Turismo de interior: renovarse o morir*. Universidad de Valencia. Servicio de publicación. <https://dialnet.unirioja.es/servlet/libro?codigo=558294>
- Carreño, T. (2014). *La gestión de festivales en tiempos de crisis: análisis de las estrategias financieras y laborales e impacto de la recesión económica. La gestión de festivales en tiempos de crisis: análisis de las estrategias financieras y laborales e impacto de la recesión económica*. [Tesis doctoral]. Departamento de Economía Pública, Economía Política y Economía Española, Universidad de Barcelona. <https://www.tdx.cat/handle/10803/134819#page=1>
- Devesa, M. et al. (2012). Repercusiones económicas y sociales de los festivales Culturales: el caso del Festival Internacional de Cine de Valvidia. *EURE, Vol.38*. 95-115. <https://www.scielo.cl/pdf/eure/v38n115/art05.pdf>
- Domínguez, J. (2020). El virus desenchufa los festivales de música. *El País*. <https://elpais.com/economia/2020-05-15/el-virus-desenchufa-los-festivales-de-musica.html>
- García, G. (1996). *Diseño y evaluación de proyectos sociales*. Ed. Certeza.
- Hormigos, J. (2012). La sociología de la música, teorías clásicas y puntos de partida en la definición de la disciplina. *Barataria*. <https://revistabarataria.es/web/index.php/rb/article/view/102>



- Jijena, R. (2004). A, B, C, D, Eventos. Buenos Aires
- Jiménez, M.C. (2009). Música y sociedad. *Innovación y experiencias educativas* (Nº19).  
[https://archivos.csif.es/archivos/andalucia/ensenanza/revistas/csicsif/revista/pdf/Numero\\_19/MARIA%20CARMEN\\_JIMENEZ\\_GONZALEZ01.pdf](https://archivos.csif.es/archivos/andalucia/ensenanza/revistas/csicsif/revista/pdf/Numero_19/MARIA%20CARMEN_JIMENEZ_GONZALEZ01.pdf)
- Junta de Andalucía. (19 de junio del 2020). Orden de 19 de junio de 2020, por la que se adoptan medidas preventivas de salud pública en la Comunidad Autónoma de Andalucía para hacer frente a la crisis sanitaria ocasionada por el coronavirus (COVID-19), una vez superado el estado de alarma. VE 00173926. Recuperado de: [https://www.juntadeandalucia.es/boja/2020/539/BOJA20-539-00052-6553-01\\_00173926.pdf](https://www.juntadeandalucia.es/boja/2020/539/BOJA20-539-00052-6553-01_00173926.pdf)
- Martinell, A. (2001). Diseño y elaboración de proyectos de cooperación cultural. Organización de Estados Iberoamericanos
- Marín, M.A.: "*Tendencias y desafíos de la programación musical*". Universidad de La Rioja – Fundación Juan March
- Material aportado polo profesorado
- Mena, F. (2021). Medidas de seguridad o cancelación: ¿Qué será de los conciertos y festivales este 2021?. *Radio Televisión Española*.  
<https://www.rtve.es/noticias/20210523/conciertos-festivales-2021-pandemia-coronavirus/2090350.shtml>
- Ministerio de Sanidad de España. (2020). *Recomendaciones para eventos y actividades multitudinarias en el contexto de nueva normalidad por covid-19 en España*.  
[https://www.mscbs.gob.es/profesionales/saludPublica/ccayes/alertasActual/nCov/documentos/COVID19\\_Recomendaciones\\_eventos\\_masivos.pdf](https://www.mscbs.gob.es/profesionales/saludPublica/ccayes/alertasActual/nCov/documentos/COVID19_Recomendaciones_eventos_masivos.pdf)
- Musemecci, G., Bonina, A. (2004). Cómo organizar eventos. Buenos Aires. Ed. Valletta
- Pedrotti, G.(s.f.): PLANIFICACIÓN DE EVENTOS
- Roselló, D.; Colombo, A. (2008). Gestión cultural. Estudios de caso. Barcelona. Ed. Ariel
- Roselló, D. (2011): Diseño y evaluación de proyectos culturales. Barcelona. Ed. Ariel
- Terrill, A y Jacob, A. (2015). Qué beneficios obtienen las ciudades al ayudar a crecer la industria musical. *OMPI*. [http://www.wipo.int/wipo\\_magazine/es/](http://www.wipo.int/wipo_magazine/es/)
- Ocaña, C. et al. (2020). *Impacto social de la pandemia en España. Una evaluación preliminar*. Funcas. <https://www.funcas.es/wp-content/uploads/2020/11/Impacto-social-de-la-pandemia-en-Espa%C3%B1a.pdf>
- Siskind, B. (2007). Marketing de eventos: estrategias clave para ferias comerciales, presentaciones, conferencias y otros eventos. Barcelona. Ed. Deusto.
- Sociedad General de Autores y Editores. (2002). *Anuario 2002 (Música Grabada)*.  
<http://www.anuariosgae.com/anuario2002/anuariopdfs/MUSICA%20GRABADA%202002.pdf>
- Sociedad General de Autores y Editores. (2019). Informe de gestión. Departamento de publicaciones
- Zoltán, J. [János]. (2010). La investigación acerca de los festivales. *Boletín Gestión Cultural*, (19), 1–7. [https://nanopdf.com/download/la-investigacion-acerca-de-los-festivales\\_pdf](https://nanopdf.com/download/la-investigacion-acerca-de-los-festivales_pdf)



## Programación Docente de Relacións empresariais e institucionais I – II – III – IV

Ensinanzas Superiores de Música - Título Superior de Música en Producción e Xestión

(ensinanzas reguladas polo Decreto 171/2016, do 24 de novembro)

### 1. Identificación e contextualización

#### DISCIPLINA RELACIONES EMPRESARIAIS E INSTITUCIONAIS I – II – III - IV

ESPECIALIDADE	PRODUCCIÓN E XESTIÓN				ITINERARIO				
CARÁCTER	OBRIGATORIA				TIPO DE CLASES				COLECTIVA
DEPARTAMENTO	PRODUCCIÓN E XESTIÓN				XEFE/A DO DEPARTAMENTO				Oswaldo Costal Oro
CURSOS	1.º curso	2.º curso	3.º curso	4.º curso	COORDINADOR/A DA DISCIPLINA				María Fernández Trillo
CUADRIMESTRE			I	II	III	IV	Horas de clase		1
ETCS/ CUADRIMESTRE			2	2	2	2	Observacións		
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TITORÍA
	María Fernández Trillo				maria.fernandez.trillo@csmvigo.com				Con cita previa por mail presencial ou telemática

### 2. Descritor e competencias

Ver lista e descrición de competencias no anexo II e III do decreto 171/2016, do 24 de novembro (DOG do 12 de decembro de 2016)

DESCRITOR	Coñecemento da teoría e práctica do patrocinio privado e público e das súas características e diferenzas, dos diferentes programas de soporte cultural das administracións e institucións e das diferentes formas de rendibilidade do patrocinio privado, así como dos seus mecanismos de acceso.
COÑECEMENTOS PREVIOS	Nivel de inglés acorde cos estudos de ensinanza obrigatoria
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	Formación, creación e dirección de empresas; Contabilidade e xestión presupostaria.
TRANSVERSAIS	T1, T2, T3, T8, T9, T16, T17
XERAIS	X10, X16, X18, X24, X27
ESPECÍFICAS	EPX1, EPX8

### 3. Obxectivos

DESCRIPCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
1. Definir o concepto de patrocinio. Diferenciar entre o patrocinio público e privado.	T1, T2, T3, T8, T9, T16, T17, X10, X16, X18, X24, X27, EPX1, EPX8.
2. Saber elaborar unha proposta de patrocinio.	
3. Coñecer os principais aspectos da lei de mecenazgo.	
4. Coñecer as principais fontes de financiación do sector da cultura en España.	
5. Identificar as principais fontes de financiación pública da cultura: as subvencións públicas.	
6. Coñecer os principais mecanismos de financiación aplicables ao sector cultural.	
7. Evaluar la dimensión da cultura no desarrollo	

### 4. Contidos

3º curso

Relacións empresariais e institucionais I – II

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
Fontes financeiras	Financiamento público e privado.	5
A financiación pública da cultura	Principais fontes de financiación pública no sector cultural. Financiamento autonómico, nacional e comunitario.	5
Organismos públicos para o financiamento da cultura en España.	Principais axencias e operación.	6
As fundacións	Concepto, tipos e funcionamento.	5
Financiamento privado. Patrocinio	Concepto de patrocinio: ideas básicas.	5



Propostas de patrocinio	Pasos a seguir na elaboración dunha proposta de patrocinio.	6
		Total de sesións por cuadrimestre
		16
		Total de sesións por curso
		32
<b>4º curso</b>		
<b>Relacións empresariais e institucionais III - IV</b>		
Análisis y propuesta dossier de proyecto/proposta de patrocinio	Análisis y propuesta dossier de proyecto/proposta de patrocinio.	6
Financiamento privado. Mecenazgo	Concepto de mecenazgo. Ideas básicas. Patrocinio e mecenazgo empresarial como parte da responsabilidades social corporativa. Convergencia de conceptos entre patrocinio e mecenazgo.	6
La cultura y su relación con la educación, comunicación y el desarrollo	Dimensión da cultura no desarrollo.	6
Los recursos humanos dentro de la empresa	Evolución. Factores. Objetivos. Políticas. Finalidades. Organización. Dirección estratégica.	7
Relaciones empresariales: relación empresa-público. Atraer e vincular audiencias.	Tipos de públicos e a súa relación coa organización cultural. Estratexias de vinculación.	8
		Total de sesións por cuadrimestre
		16
		Total de sesións por curso
		32

## 5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN POR CUADRIMESTRE	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Exposición maxistral	16		16
Lectura guiada de fontes	3.5		3.5
Exposición de traballos	4		4
Traballo persoal		16	16
Pescuda de información		10	10
Actividades complementarias		8.5	8.5
Avaliación e revisión		1	1
Titorias		1	1
		Total de horas por cuadrimestre	60

## 6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
<b>ORDINARIA</b>			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			
Exame escrito	Valoraranse as capacidades de síntese e de desenvolvemento sobre as cuestións plantexadas na proba escrita, que versará sobre os contidos tratados durante o cuadrimestre.	T1, T2, T3, T8, T9, T16, T17, X10, X16, X18, X24, X27, EPX1, EPX8.	60%
Traballos, prácticas e/ou actividades (de ser indicado polo profesorado)	Valoraranse as capacidades de claridade conceptual, síntese e desenvolvemento a través da presentación por escrito e posterior exposición pública de traballos, no que o discente debe presentar un tema relacionado coa materia dun xeito orixinal, cun uso axeitado das fontes dispoñibles e evitando o plaxio en todo momento.		20%
Asistencia e actitude	Por medio do rendemento diario nas aulas.		20%

\*No caso de que o profesorado considere non realizar unha das partes, a porcentaxe desa sección será engadida entre as outras dúas porcentaxes.

\*Consideraranse positivas as cualificacións iguais ou superiores a cinco e negativas as restantes. Cando o alumnado deba ser avaliado unicamente a través da realización dunha proba, e non se presente á súa realización, a cualificación será a de «non presentado/a» (NP).

\*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado.

AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro-)



Exame escrito	Valoraranse as capacidades de síntese e de desenvolvemento sobre as cuestións plantexadas na proba escrita, que versará sobre os contidos tratados durante o cuadrimestre.		80%
Traballos, prácticas e/ou actividades (de ser indicado polo profesorado)	Valoraranse as capacidades de claridade conceptual, síntese e desenvolvemento a través da presentación por escrito e posterior exposición pública de traballos, no que o discente debe presentar un tema relacionado coa materia dun xeito orixinal, cun uso axeitado das fontes dispoñibles e evitando o plaxio en todo momento.	T1, T2, T3, T8, T9, T16, T17, X10, X16, X18, X24, X27, EPX1, EPX8.	20%
*No caso de que o profesorado considere non realizar unha das partes, a porcentaxe desa sección será engadida na outra porcentaxe.			
*Consideraranse positivas as cualificacións iguais ou superiores a cinco e negativas as restantes. Cando o alumnado deba ser avaliado unicamente a través da realización dunha proba, e non se presente á súa realización, a cualificación será a de «non presentado/a» (NP).			
<b>AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)</b>			
Exame escrito	Valoraranse as capacidades de síntese e de desenvolvemento sobre as cuestións plantexadas na proba escrita, que versará sobre os contidos tratados durante o cuadrimestre.		80%
Traballos, prácticas e/ou actividades (de ser indicado polo profesorado)	Valoraranse as capacidades de claridade conceptual, síntese e desenvolvemento a través da presentación por escrito e posterior exposición pública de traballos, no que o discente debe presentar un tema relacionado coa materia dun xeito orixinal, cun uso axeitado das fontes dispoñibles e evitando o plaxio en todo momento.	T1, T2, T3, T8, T9, T16, T17, X10, X16, X18, X24, X27, EPX1, EPX8.	20%
*No caso de que o profesorado considere non realizar unha das partes, a porcentaxe desa sección será engadida na outra porcentaxe.			
*Consideraranse positivas as cualificacións iguais ou superiores a cinco e negativas as restantes. Cando o alumnado deba ser avaliado unicamente a través da realización dunha proba, e non se presente á súa realización, a cualificación será a de «non presentado/a» (NP).			
<b>EXTRAORDINARIA</b>			
Exame escrito	Valoraranse as capacidades de síntese e de desenvolvemento sobre as cuestións plantexadas na proba escrita, que versará sobre os contidos tratados durante o cuadrimestre.		80%
Traballos, prácticas e/ou actividades (de ser indicado polo profesorado)	Valoraranse as capacidades de claridade conceptual, síntese e desenvolvemento a través da presentación por escrito e posterior exposición pública de traballos, no que o discente debe presentar un tema relacionado coa materia dun xeito orixinal, cun uso axeitado das fontes dispoñibles e evitando o plaxio en todo momento.	T1, T2, T3, T8, T9, T16, T17, X10, X16, X18, X24, X27, EPX1, EPX8.	20%
*No caso de que o profesorado considere non realizar unha das partes, a porcentaxe desa sección será engadida nas outra porcentaxe.			
*Consideraranse positivas as cualificacións iguais ou superiores a cinco e negativas as restantes. Cando o alumnado deba ser avaliado unicamente a través da realización dunha proba, e non se presente á súa realización, a cualificación será a de «non presentado/a» (NP).			
<b>ERASMUS</b>			
Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.			
Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.			
<b>7. Alumnado con necesidades educativas especiais</b>			
<b>DESCRIPCIÓN</b>		<b>CRITERIOS E PAUTAS</b>	
No marco do establecido no Real decreto lexislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberán cumprirse as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.		Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.	
<b>8. Bibliografía, materiais e documentos</b>			
<ul style="list-style-type: none"> <li>- Albizu, E. y Landeta, J. (2001). Dirección estratégica de los recursos humanos. Madrid. Ed. Pirámide. Partes 1 y 2</li> <li>- Besseyre des Horts, C.H. (1989). Gestión estratégica de los recursos humanos. Bilbao. Ed. Deusto. Cap. 0 y 1</li> <li>- Beer, M.; Spector, B; Lawrence, P; Mills, D.Q. y Walton, R.E. (1989). Gestión de recursos humanos. Madrid. Centro de Publicaciones del Ministerio de Trabajo y Seguridad Social. 1ª versión en inglés en 1985, cap. 4</li> <li>- Barquero, D. (2002). Comunicación y Relaciones Públicas. Madrid. Ed. ESERP.</li> <li>- Bel, J.I. (2005). Comunicar para crear valor. La Dirección de comunicación en las organizaciones. Navarra. Ed. EUNSA</li> <li>- Carretón, M<sup>ª</sup>C., Ramos, I. (2009). Las relaciones públicas en la gestión de la comunicación interna. Sevilla. Ed. AIRPE.</li> <li>- Gómez de la Iglesia, R. (2011). <i>Manual práctico para la búsqueda de patrocinio</i>, Observatorio Cultural Atalaya</li> <li>- Juan de Andrés, (1993) <i>Mecenazgo y Patrocinio. Las claves del marketing del siglo XXI</i>. Madrid. Ed. Edimex.</li> <li>- Loring, J. (1994). <i>La gestión financiera</i>. Bilbao. Ediciones Deusto.</li> <li>- Martinell, A. (s.f.). Cultura y Desarrollo. Universitat Oberta de Catalunya.</li> <li>- Material aportado polo profesorado.</li> <li>- Moscoso Prado, A. y Díez Alonso, A., (2014). <i>Guía legal y financiera de la música en España</i>, Madrid:</li> <li>- Página web del Ministerio de Cultura.</li> <li>- Página web de la Organización de las Naciones Unidas.</li> </ul>			



## Programación Docente de Técnicas de mercado IV- V- VI- VII

Ensinanzas Superiores de Música - Título Superior de Música en Producción e Xestión

(ensinanzas reguladas polo Decreto 171/2016, do 24 de novembro)

### 1. Identificación e contextualización

#### DISCIPLINA TÉCNICAS DE MERCADO IV- V – VI - VII

ESPECIALIDADE	PRODUCCIÓN E XESTIÓN								ITINERARIO	
CARÁCTER	OBRIGATORIA								TIPO DE CLASES	COLECTIVA
DEPARTAMENTO	PRODUCCIÓN E XESTIÓN								XEFE/A DO DEPARTAMENTO	Oswaldo Costal Oro
CURSOS	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	María Fernández Trillo
CUADRIMESTRE		I	II	III	IV	V	VI	VII	Horas de clase	1,5
ETCS/ CUADRIMESTRE					2	2	2	2	Observacións	
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TITORÍA	
	María Fernández Trillo				maria.fernandez.trillo@csmvigo.com				Con cita previa por mail presencial ou telemática	

### 2. Descritor e competencias

Ver lista e descrición de competencias no anexo II e III do decreto 171/2016, do 24 de novembro (DOG do 12 de decembro de 2016)

DESCRITOR	Estratexias de promoción de artistas. Técnicas de venda. Principais axentes a nivel nacional e internacional. Estratexias de promoción, difusión e comercialización de produtos e servizos. Marketing en empresas e institucións do ámbito cultural. Emprego da tecnoloxía e as telecomunicacións en relación coa música, aprendizaxe, creación e difusión
COÑECEMENTOS PREVIOS	Nivel de inglés acorde cos estudos de ensinanza obrigatoria
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	Socioloxía de la música; Crítica musical
TRANSVERSAIS	T1, T3, T4, T5, T7, T10, T13, T15, T17
XERAIS	X5, X10, X11, X12, X16, X18, X19, X23, X24, X26, X27
ESPECÍFICAS	EPX1, EPX2, EPX3, EPX6, EPX8

### 3. Obxectivos

DESCRIPCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
1. Coñecer as principais estratexias de promoción artística.	T1, T3, T4, T5, T7, T10, T13, T15, T17, X5, X10, X11, X12, X16, X18, X19, X23, X24, X26, X27, EPX1, EPX2, EPX3, EPX6, EPX8.
2. Traballar con estratexias de promoción cultural.	
3. Traballar na difusión cultural.	
4. Profundizar na comercialización de produtos e servizos relacionados coa produción e difusión cultural.	
5. Empregar as TIC na relación coa música, a creación e a difusión cultural e artística.	
6. Coñecer o marketing cultural nos seus diferentes aspectos.	
7. Saber analizar o contorno específico dunha empresa	
8. Comprender a metodoloxía para realizar investigación de mercado: métodos cualitativos e cuantitativos	

### 4. Contidos

3º curso

Técnicas de mercado IV - V

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
Unha visión xeral de marketing e investigación	Marketing: concepto e evolución. Conceptos básicos de marketing. Técnicas de investigación de mercados.	5
Marketing cultural	Significados de marketing cultural. O marketing cultural como estratexia empresarial. Investigación de mercado.	6
Coñecemento e información nas decisións de marketing	Marketing na sociedade do coñecemento. O sistema de apoio á decisión de marketing.	7
Análise do contorno específico. Análise do competidor	As cinco forzas. O prezo. Canles de distribución. A variable de promoción.	7





Métodos cualitativos de investigación de mercado	Técnicas cualitativas e a súa clasificación. Dinámica de grupos ou grupos focais. Entrevista persoal en profundidade. Técnicas proyectivas. Entrevistas de pseudocompra. Técnicas de observación.	7
	Total de sesións por cuatrimestre	16
	Total de sesións por curso	32
<b>4º Curso</b>		
<b>Técnicas de mercado VI-VII</b>		
Métodos cuantitativos na investigación de mercados. A enquisa como medio de recollida de información	A enquisa. Vantaxes e desvantaxes das enquisas. Tipos de enquisas. O plan de mostraxe.	4
A enquisa	Deseño do cuestionario. Estructura do cuestionario. Tipo de preguntas. Preguntas a escala, escalas de medida de actitude. Desenvolvemento da enquisa: traballo de campo e recollida de información.	6
Análise da información: técnicas univariadas e bivariadas	Análise da información e clasificación de técnicas de análise. Técnicas univariadas. Técnicas bivariadas.	6
Deseño do informe de investigación de mercado	Comunicación dos resultados da investigación: a importancia do informe final. Normas para a redacción do informe escrito. Estructura do informe escrito. O uso de gráficos no informe. Presentación oral dos resultados.	6
Comunicación corporativa	Creación e xestión da imaxe corporativa. Estudo do perfil de imaxe corporativa.	6
Principais ferramentas de marketing dixital	Estratexias de marketing nas redes sociais y la web. Principais tendencias nas redes sociais. Aplicacións para xestionar campañas en redes sociais.	4
	Total de sesións por cuatrimestre	16
	Total de sesión por curso	32

## 5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN POR CUATRIMESTRE	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Exposición maxistral	16		16
Lectura guiada de fontes	3.5		3.5
Exposición de traballos	4		4
Traballo persoal		16	16
Pescuda de información		10	10
Actividades complementarias		8.5	8.5
Avaliación e revisión		1	1
Titorías		1	1
	Total de horas por cuatrimestre		60

## 6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
<b>ORDINARIA</b>			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continúa)			
Exame escrito	Valoraranse as capacidades de síntese e de desenvolvemento sobre as cuestións plantexadas na proba escrita, que versará sobre os contidos tratados durante o cuatrimestre.	T1, T3, T4, T5, T7, T10, T13, T15, T17, X5, X10, X11, X12, X16, X18, X19, X23, X24, X26, X27, EPX1,	50%
Traballos, prácticas e/ou actividades (de ser indicado polo profesorado)	Valoraranse as capacidades de claridade conceptual, síntese e desenvolvemento a través da presentación por escrito e posterior exposición pública de traballos, no que o discente debe presentar un tema relacionado coa materia dun xeito orixinal, cun uso axeitado das fontes dispoñibles e evitando o plaxio en todo momento.	EPX2, EPX3, EPX6, EPX8.	30%
Asistencia e actitude	Por medio do rendemento diario nas aulas.		20%

\*No caso de que o profesorado considere non realizar unha das partes, a porcentaxe desa sección será engadida entre as outras dúas porcentaxes.

\*Consideraranse positivas as cualificacións iguais ou superiores a cinco e negativas as restantes. Cando o alumnado deba ser avaliado unicamente a través da realización dunha proba, e non se presente á súa realización, a cualificación será a de «non presentado/a» (NP).





\*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado..

**AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro-)**

Exame escrito	Valoraranse as capacidades de síntese e de desenvolvemento sobre as cuestións plantexadas na proba escrita, que versará sobre os contidos tratados durante o cuadrimestre.	T1, T3, T4, T5, T7, T10, T13, T15, T17, X5, X10, X11, X12, X16, X18, X19, X23, X24, X26, X27, EPX1, EPX2, EPX3, EPX6, EPX8.	70%
Traballos, prácticas e/ou actividades (de ser indicado polo profesorado)	Valoraranse as capacidades de claridade conceptual, síntese e desenvolvemento a través da presentación por escrito e posterior exposición pública de traballos, no que o discente debe presentar un tema relacionado coa materia dun xeito orixinal, cun uso axeitado das fontes dispoñibles e evitando o plaxio en todo momento.		30%

\*No caso de que o profesorado considere non realizar unha das partes, a porcentaxe desa sección será engadida na outra porcentaxe.

\*Consideraranse positivas as cualificacións iguais ou superiores a cinco e negativas as restantes. Cando o alumnado deba ser avaliado unicamente a través da realización dunha proba, e non se presente á súa realización, a cualificación será a de «non presentado/a» (NP).

**AVALIACIÓN ALTERNATIVA (\*Para alumnado con perda da Avaliación continua)**

Exame escrito	Valoraranse as capacidades de síntese e de desenvolvemento sobre as cuestións plantexadas na proba escrita, que versará sobre os contidos tratados durante o cuadrimestre.	T1, T3, T4, T5, T7, T10, T13, T15, T17, X5, X10, X11, X12, X16, X18, X19, X23, X24, X26, X27, EPX1, EPX2, EPX3, EPX6, EPX8.	70%
Traballos, prácticas e/ou actividades (de ser indicado polo profesorado)	Valoraranse as capacidades de claridade conceptual, síntese e desenvolvemento a través da presentación por escrito e posterior exposición pública de traballos, no que o discente debe presentar un tema relacionado coa materia dun xeito orixinal, cun uso axeitado das fontes dispoñibles e evitando o plaxio en todo momento.		30%

\*No caso de que o profesorado considere non realizar unha das partes, a porcentaxe desa sección será engadida na outra porcentaxe.

\*Consideraranse positivas as cualificacións iguais ou superiores a cinco e negativas as restantes. Cando o alumnado deba ser avaliado unicamente a través da realización dunha proba, e non se presente á súa realización, a cualificación será a de «non presentado/a» (NP).

**EXTRAORDINARIA**

Exame escrito	Valoraranse as capacidades de síntese e de desenvolvemento sobre as cuestións plantexadas na proba escrita, que versará sobre os contidos tratados durante o cuadrimestre.	T1, T3, T4, T5, T7, T10, T13, T15, T17, X5, X10, X11, X12, X16, X18, X19, X23, X24, X26, X27, EPX1, EPX2, EPX3, EPX6, EPX8.	70%
Traballos, prácticas e/ou actividades (de ser indicado polo profesorado)	Valoraranse as capacidades de claridade conceptual, síntese e desenvolvemento a través da presentación por escrito e posterior exposición pública de traballos, no que o discente debe presentar un tema relacionado coa materia dun xeito orixinal, cun uso axeitado das fontes dispoñibles e evitando o plaxio en todo momento.		30%

\*No caso de que o profesorado considere non realizar unha das partes, a porcentaxe desa sección será engadida na outra porcentaxe.

\*Consideraranse positivas as cualificacións iguais ou superiores a cinco e negativas as restantes. Cando o alumnado deba ser avaliado unicamente a través da realización dunha proba, e non se presente á súa realización, a cualificación será a de «non presentado/a» (NP).

**ERASMUS**

Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.

Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.

**7. Alumnado con necesidades educativas especiais**

DESCRIPCIÓN	CRITERIOS E PAUTAS
No marco do establecido no Real decreto lexislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberán cumprirse as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.	Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.

**8. Bibliografía, materiais e documentos**

- Allen, P. (2018). Artist Management.
- Argués, N. (2019). E ti, de que marca es? 20 claves para xestionar a túa reputación persoal.
- Capriotti, P. (2009). Fundamentos para la gestión estratégica de la Identidad Corporativa. Branding Corporativo.
- Carr, E. & Paul, M. (2011): Rompiendo la quinta pared: marketing para las artes en la era digital. Madrid. Fundación Autor.
- Colbert, F. & Cuadrado, M. (2007). Marketing de las Artes y de la Cultura. Ed. Ariel Patrimonio.
- Colomer, J. (2013). La formación y gestión de públicos escénicos en una sociedad tecnológica. Madrid. Fundación Autor.
- Como dejamos de pagar por la música: el fin de una industria, el cambio de siglo y el paciente cero de piratería. Stephen Witt. 2016



- Como elaborar un plan de marketing. BIC Galicia. Colección Manuales prácticos pyme.
- Comunicación y Marketing 2.0 BIC Galicia. Manuales prácticos de xestión.
- Díez, F. (2018). Fundamentos de gestión financiera, marketing y producción.
- Diggle K. (1994). Arts Marketing.
- Gómez de la Iglesia, R. (2011), *Manual práctico para la búsqueda de patrocinio*, Observatorio Cultural Atalaya
- Harvey, E. (2006). Política y financiación pública de la música.
- Informe do Consello da Cultura Galega 2017
- Juan de Andrés, A. (1993) *Mecenazgo y Patrocinio. Las claves del marketing del siglo XXI*. Madrid. Editmex.
- Kotler, P et al. (2016). Marketing 4.0.
- Kotler, P. et al. (s.f.). Marketing 5.0.
- Leal, A. y Quero, M. (2011): Manual de marketing y comunicación cultural. Observatorio de Cultura Atalaya. Universidad de Cádiz
- Loring, J. (1994). *La gestión financiera*. Bilbao. Ediciones Deusto.
- Manual Atalaya de Apoyo a la Gestión Cultural (2014). Observatorio de Cultura Atalaya. [www.atalayagestioncultural.es/](http://www.atalayagestioncultural.es/)
- Martinell, A. (s.f.). Cultura y Desarrollo. Universitat Oberta de Catalunya.
- Material aportado polo profesorado.
- Moschini, S. (2012). Claves del marketing digital. Barcelona. Ed. La Vanguardia.
- Moscoso Prado, A. y Díez Alonso, A., (2014). *Guía legal y financiera de la música en España*, Madrid:
- Página web del Ministerio de Cultura.
- Quero, M. (s.f.). Marketing de proyectos. Manual Atalaya. <http://atalayagestioncultural.es/inicio>
- Reinares, P. y Calvo, S. (1999). Gestión de la comunicación comercial. S.A. McGrawhill / Interamericana de España.
- Roger, B. (2007). Marketing estratégico.
- Rosendo, V. (2018). Investigación de mercados. Aplicación al marketing estratégico empresarial.
- Trespalacios, J.A., Bello L., Vázquez Casielles, R. (2005). Investigación de mercados, métodos de recogida y análisis de la información para la toma de decisiones en marketing, Madrid. Ed. Paraninfo.
- Weil, P. (1992). La comunicación global. Comunicación institucional y de gestión. Barcelona. Ed. Paidós Iberica.



## Programación docente de Socioloxía da Música

Ensinanzas Superiores de Música - Título Superior de Música en Producción e Xestión (ensinanzas reguladas polo Decreto 171/2016, do 24 de novembro)

### 1. Identificación e contextualización

#### DISCIPLINA SOCIOLOXÍA DA MÚSICA

<b>ESPECIALIDADE</b>	Produción e Xestión				<b>ITINERARIO</b>				Produción e Xestión	
<b>CARÁCTER</b>	Obrigatorio				<b>TIPO DE CLASES</b>				Colectiva	
<b>DEPARTAMENTO</b>	Produción e Xestión				<b>XEFE/A DO DEPARTAMENTO</b>				Oswaldo Costal	
<b>CURSOS</b>	1.º curso	2.º curso		3.º curso	4.º curso			<b>COORDINADOR/A DA DISCIPLINA</b>	Andrea González	
<b>CUADRIMESTRE</b>	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	<b>HORAS DE CLASE SEMANAIS</b>	1.5
<b>ETCS/ CUADRIMESTRE</b>	6								<b>OBSERVACIÓNS</b>	1ª e 2ª cuadrimestre
<b>DOCENTES</b>	<b>NOME E APELIDOS</b>				<b>MAIL/TEL/WEB</b>				<b>TITORÍA</b>	
	Andrea González				andrea.glez.perez@csmvigo.com				Lúns 20:30 – 21:30	
									*Solicitar cita previa	

### 2. Descritor e competencias

Ver lista e descrición de competencias nos anexos II e III do decreto 171/2016, do 24 de novembro (DOG do 12 de decembro de 2016)

<b>DESCRITOR</b>	Estudo das relacións entre música e sociedade. Estudo formal da socioloxía musical desde principios do século XX. Introducción ao uso das ferramentas da socioloxía na historia da música. Diferentes aproximacións ao feito musical entendido como fenómeno social
<b>COÑECEMENTOS PREVIOS</b>	Os requeridos na proba de acceso ao grao superior, e para cuadrimestres diferentes ao primeiro, coñecementos e habilidades adquiridas do cuadrimestre anterior
<b>RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS</b>	Materia de Comunicación, promoción e representación: Técnicas de mercado; Crítica musical; Inglés / francés; Alemán / italiano
<b>TRANSVERSAIS</b>	T2, T4, T8, T10, T11, T12, T13, T14, T15, T17
<b>XERAIS</b>	X5, X8, X10, X12, X14, X16, X17, X18
<b>ESPECÍFICAS</b>	EPX6, EPX7

### 3. Obxectivos

DESCRIPCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
1. Coñecer os principios básicos do método sociolóxico, e a historia da socioloxía como paso previo á aproximación á socioloxía da música	T2, T4, T8, T10, T11, T12, T13, T14, T15, T17, X5, X8, X10, X12, X14, X16, X17, X18, EPX6, EPX7
2. Coñecer o que foron as aproximacións á música como parte da construción de significados sociais ao longo da historia e o estado actual da disciplina	
3. Desenvolver a capacidade de observar o mercado e o público desde unha perspectiva sociolóxica	
4. Afondar nos proxectos socio-musicais existentes en España e no exterior	

### 4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
Introducción á socioloxía	A socioloxía como ciencia, breve aproximación histórica e conceptual. Fundamentos do método sociolóxico.	4
Lectura dos principais exponentes da socioloxía da música	<ul style="list-style-type: none"> <li>○ M. Weber: Os fundamentos racionais e sociolóxicos da música.</li> <li>○ Ch. Lalo: a estética musical científica.</li> <li>○ Silbermann e K. Blaukopf: a estrutura social da música. A sociología marxista e a música.</li> <li>○ Th. W. Adorno: a sociología da música como crítica social, a Escola de Frankfurt e a Escola de Birmingham.</li> <li>○ Outras aportacións desde a posmodernidade: Foucault, P. Bourdieu</li> </ul>	8
Proxectos socio-musicais	El Sistema. Música en Vena. Obra social de Abanca. Juventudes Musicales de España. Fundación Acción por la Música. Músicos Solidarios sin fronteras. Fundación Voces. REDOMI (red de organizaciones musicosociales). Outros proxectos socio-musicais investigados polo alumnado.	8
Música e Industrias culturais. Socioloxía da recepción e estudos de mercado	A música como articulador de identidades sociais. Alta cultura, cultura popular e cultura de masas. Socioloxía da comunicación de masas. A música como acción política.	4
	A música dentro do mercado: Música e capital, a industria da música, as novas tecnoloxías e o seu impacto no mercado musical: cine, radio, televisión e internet. Socioloxía do público. A socioloxía como ferramenta para o marketing: casos e experiencias.	4
Seminarios e exposicións		6
<b>Total de sesións por curso académico</b>		<b>34</b>

### 5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRIPCIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
----------------------------------	-------------------	-----------------------	-------------



Exposición maxistral	34		34
Seminarios prácticos	10		10
Exposición de traballos	9		9
Traballo persoal		48	48
Pescuda de información		47	47
Actividades complementarias		23	23
Avaliación e revisión	5		5
Titorías		4	4
Total de horas por curso académico			<b>180</b>

## 6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
<b>ORDINARIA</b>			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			
Asistencia e participación	Asistencia e participación activa nas clases presenciais e outros proxectos online e presenciais.	T2, T4, T8, T10, T11, T12, T13, T14, T15, T17, X5, X8, X10, X12, X14, X16, X17, X18, EPX6, EPX7	50%
Traballos e/ou exercicios	Avaliación do grao de elaboración e completitude dos traballos e/ou exercicios realizados ao longo do curso, e da súa presentación e defensa no seu caso	T2, T4, T8, T10, T11, T12, T13, T14, T15, T17, X5, X8, X10, X12, X14, X16, X17, X18, EPX6, EPX7	50%
*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto acontece, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada -Decembro-)			
Exame	Proba escrita que versará sobre aspectos contemplados nos contidos tratados durante o cuadrimestre	T2, T4, T8, T10, T11, T12, T13, T14, T15, T17, X5, X8, X10, X12, X14, X16, X17, X18, EPX6, EPX7	50%
Traballos e/ou exercicios	Avaliación do grao de elaboración e completitude dos traballos e/ou exercicios non realizados ao longo do curso, e da súa presentación e defensa no seu caso	T2, T4, T8, T10, T11, T12, T13, T14, T15, T17, X5, X8, X10, X12, X14, X16, X17, X18, EPX6, EPX7	50%
AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)			
Exame	Proba escrita que versará sobre aspectos contemplados nos contidos tratados durante o cuadrimestre	T2, T4, T8, T10, T11, T12, T13, T14, T15, T17, X5, X8, X10, X12, X14, X16, X17, X18, EPX6, EPX7	50%
Traballos e/ou exercicios	Avaliación do grao de elaboración e completitude dos traballos e/ou exercicios non realizados ao longo do curso, e da súa presentación e defensa no seu caso	T2, T4, T8, T10, T11, T12, T13, T14, T15, T17, X5, X8, X10, X12, X14, X16, X17, X18, EPX6, EPX7	50%
<b>EXTRAORDINARIA</b>			
Exame	Proba escrita que versará sobre aspectos contemplados nos contidos tratados durante o cuadrimestre.	T2, T4, T8, T10, T11, T12, T13, T14, T15, T17, X5, X8, X10, X12, X14, X16, X17, X18, EPX6, EPX7	50%
Traballos e/ou exercicios	Avaliación do grao de elaboración e completitude dos traballos e/ou exercicios non realizados ao longo do curso, e da súa presentación e defensa no seu caso	T2, T4, T8, T10, T11, T12, T13, T14, T15, T17, X5, X8, X10, X12, X14, X16, X17, X18, EPX6, EPX7	50%
<b>ERASMUS</b>			
Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados			
Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas			

## 7. Alumnado con necesidades educativas especiais

DESCRIPCIÓN	CRITERIOS E PAUTAS
No marco do establecido no Real decreto lexislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberán cumprirse as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade	Aqueles que establece a Consellería competente en materia de Educación

## 8. Bibliografía, materiais e documentos

- Arts Marketing. Keith Diggie
- Artist Management. Paul Alen. 2018
- Informe do Consello da Cultura Galega 2017
- Comunicación y Marketing 2.0 BIC Galicia. Manuales prácticos de xestión.
- Como elaborar un plan de marketing. BIC Galicia. Colección Manuales prácticos pyme.
- Cómo ganarse la vida con la música. David Little.
- Como dejamos de pagar por la música: el fin de una industria, el cambio de siglo y el paciente cero de piratería. Stephen Witt. 2016
- Fundamentos de gestión financiera, marketing y producción. Francisco Díez Martín. 2018



- Guide to arts Marketing. Keith Diggle.
- El mercado son personas. JOSEP CHIAS
- Marketing de las artes y la cultura. Françoise Colbert/Manuel Cuadrado y colaboradores.
- Marketing estratégico. Roger J. Best. 2007
- Marketing 4.0 Philip Kotler
- Marketing Management. Phillip Kotler.
- Xestión de proxectos e produción de espectáculos. Francisco Oti Ríos , 2006
- Política y financiación pública de la música. Edwin Harvey , 2006
- Guía do sector audiovisual. BIC Galicia.
- <https://promocionmusical.es/25-ideas-contenido-para-redes-sociales-marketing-musical/>
- <http://elnegociodelamusica.blogspot.com/2008/01/3-quin-es-que.html>
- <http://recursostic.educacion.es/artes/rem/web/index.php/es/dossier-educativo/item/226-fundamentos-de-las-tic-en-educación-musical-planteamientos-iniciales>
- E ti, de que marca es? 20 claves para xestionar a túa reputación persoal. Neus Arqués. 2019
- Recursos e materiais proporcionados polo profesorado

**Programación docente de Técnicas de Mercado I**

Ensinanzas Superiores de Música - Título Superior de Música en Producción e Xestión (ensinanzas reguladas polo Decreto 171/2016, do 24 de novembro)

**1. Identificación e contextualización:****DISCIPLINA TÉCNICAS DE MERCADO I**

<b>ESPECIALIDADE</b>	Producción e Xestión								<b>ITINERARIO</b>	Producción e Xestión
<b>CARÁCTER</b>	Obrigatorio								<b>TIPO DE CLASES</b>	Colectiva
<b>DEPARTAMENTO</b>	Producción e Xestión								<b>XEFE/A DO DEPARTAMENTO</b>	Oswaldo Costal
<b>CURSOS</b>	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso		<b>COORDINADOR/A DA DISCIPLINA</b>	Andrea González
<b>CUADRIMESTRE</b>	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	<b>HORAS DE CLASE SEMANAIS</b>	1,5
<b>ETCS/ CUADRIMESTRE</b>	2								<b>OBSERVACIÓNS</b>	
<b>DOCENTES</b>	<b>NOME E APELIDOS</b>				<b>MAIL/TEL/WEB</b>				<b>TITORÍA</b>	
	Andrea González				andrea.glez.perez@csmvigo.com				Lúns 20:30 – 21:30	
									*Solicitar cita previa	

**2. Descritor e competencias**

Ver lista e descrición de competencias nos anexos II e III do decreto 171/2016, do 24 de novembro (DOG do 12 de decembro de 2016)

<b>DESCRITOR</b>	Estratexias de promoción de artistas. Técnicas de venda. Principais axentes a nivel nacional e internacional. Estratexias de promoción, difusión e comercialización de produtos e servizos. Marketing en empresas e institucións do ámbito cultural. Emprego da tecnoloxía e as telecomunicacións en relación coa música, aprendizaxe, creación e difusión.
<b>COÑECEMENTOS PREVIOS</b>	Os requeridos na proba de acceso ao grao superior, e para cuadrimestres diferentes ao primeiro, coñecementos e habilidades adquiridas do cuadrimestre anterior
<b>RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS</b>	Materia de Comunicación, promoción e representación: Socioloxía da música; Técnicas de mercado (outros cuadrimestres); Crítica musical; Inglés / francés; Alemán / italiano
<b>TRANSVERSAIS</b>	T1, T3, T4, T5, T7, T10, T13, T15, T17
<b>XERAIS</b>	X5, X10, X11, X12, X16, X18, X19, X23, X24, X26, X27
<b>ESPECÍFICAS</b>	EPX1, EPX2, EPX3, EPX6, EPX8

**3. Obxectivos**

DESCRIPCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
1. Coñecer as principais estratexias de promoción artística	T1, T3, T4, T5, T7, T10, T13, T15, T17, X5, X10, X11, X12, X16, X18, X19, X23, X24, X26, X27, EPX1, EPX2, EPX3, EPX6, EPX8
2. Desenvolver habilidades de xestión de estratexias de promoción cultural	
3. Adquirir as ferramentas para a difusión e promoción do produto musical	
4. Profundizar na comercialización de produtos e servizos relacionados coa produción e difusión cultural	
5. Empregar as TIC na relación coa música, a creación e a difusión cultural e artística	

**4. Contidos**

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
Introducción á mercadotecnia	Historia e conceptos xerais da mercadotecnia	1
Medios de comunicación	Coñecemento dos medios de comunicación xerais e específicos de música, online e offline: televisión, radio, prensa, revistas, outros	5
	Resumen e lectura semanal de notas de prensa	17
	Técnica, lectura e elaboración de notas de prensa	4
Comunicación verbal	Cualidades da voz. Técnicas e habilidades de comunicación verbal aplicados á actividade musical	3
Comunicación non verbal	Función e tipos da comunicación non verbal. Técnicas e habilidades de comunicación non verbal aplicados á actividade musical	3
	A moda como elemento comunicador na industria musical	1
Total de sesións por cuadrimestre		17

**5. Metodoloxía e Planificación Docente**

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRIPCIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Exposición maxistral	17		17
Lectura guiada de fontes	3,5		3,5
Exposición de traballos	4		4
Traballo persoal		14	14
Pescuda de información		10	10
Actividades complementarias		8,5	8,5



Avaliación e revisión	1,5		1,5
Titorías		1,5	1,5
Total de horas por cuadrimestre			<b>60</b>

## 6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
<b>ORDINARIA</b>			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			
Asistencia e participación	Asistencia e participación activa nas clases presenciais e outros proxectos online e presenciais.	T1, T3, T4, T5, T7, T10, T13, T15, T17, EPX8	50%
Traballos e/ou exercicios	Avaliación do grao de elaboración e completitude dos traballos e/ou exercicios realizados ao longo do curso, e da súa presentación e defensa no seu caso		50%
*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada -Decembro-)			
Exame	Proba escrita que versará sobre aspectos contemplados nos contidos tratados durante o cuadrimestre	T1, T3, T4, T5, T7, T10, T13, T15, T17, EPX8	50%
Traballos e/ou exercicios	Avaliación do grao de elaboración e completitude dos traballos e/ou exercicios non realizados ao longo do curso, e da súa presentación e defensa no seu caso		50%
AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da avaliación continua)			
Exame	Proba escrita que versará sobre aspectos contemplados nos contidos tratados durante o cuadrimestre	T1, T3, T4, T5, T7, T10, T13, T15, T17, EPX8	50%
Traballos e/ou exercicios	Avaliación do grao de elaboración e completitude dos traballos e/ou exercicios non realizados ao longo do curso, e da súa presentación e defensa no seu caso		50%
<b>EXTRAORDINARIA</b>			
Exame	Proba escrita que versará sobre aspectos contemplados nos contidos tratados durante o cuadrimestre	T1, T3, T4, T5, T7, T10, T13, T15, T17, EPX8	50%
Traballos e/ou exercicios	Avaliación do grao de elaboración e completitude dos traballos e/ou exercicios non realizados ao longo do curso, e da súa presentación e defensa no seu caso		50%

### ERASMUS

Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados

Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas

## 7. Alumnado con necesidades educativas especiais

DESCRIPCIÓN	CRITERIOS E PAUTAS
No marco do establecido no Real decreto lexislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberán cumprirse as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade	Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación

## 8. Bibliografía, materiais e documentos

- Marketing 4.0 Philip Kotler
- Marketing Management. Phillip Kotler.
- Informe do Consello da Cultura Galega 2017
- Comunicación y Marketing 2.0 BIC Galicia. Manuales prácticos de xestión.
- Como elaborar un plan de marketing. BIC Galicia. Colección Manuales prácticos pyme.
- Arts Marketing. Keith Diggle
- Guide to arts Marketing. Keith Diggle.
- El mercado son personas. JOSEP CHIAS
- Marketing de las artes y la cultura. Françoise Colbert/Manuel Cuadrado y colaboradores.
- Cómo ganarse la vida con la música. David Little.
- Como dejamos de pagar por la música: el fin de una industria, el cambio de siglo y el paciente cero de piratería. Stephen Witt. 2016
- Fundamentos de gestión financiera, marketing y producción. Francisco Díez Martín. 2018
- Xestión de proxectos e produción de espectáculos. Francisco Oti Ríos, 2006
- Política y financiación pública de la música. Edwin Harvey, 2006
- Guía do sector audiovisual. BIC Galicia.
- <https://promocionmusical.es/25-ideas-contenido-para-redes-sociales-marketing-musical/>
- <http://elnegociodelamusica.blogspot.com/2008/01/3-quin-es-que.html>
- <http://recursostic.educacion.es/artes/rem/web/index.php/es/dossier-educativo/item/226-fundamentos-de-las-tic-en-educación-musical-planteamientos-iniciales>





- Recursos e materiais proporcionados polo profesorado



## Programación docente de Técnicas de Mercado II

Ensinanzas Superiores de Música - Título Superior de Música en Producción e Xestión (ensinanzas reguladas polo Decreto 171/2016, do 24 de novembro)

### 1. Identificación e contextualización

#### DISCIPLINA TÉCNICAS DE MERCADO II

ESPECIALIDADE	Producción e Xestión				ITINERARIO	Producción e Xestión				
CARÁCTER	Obrigatorio				TIPO DE CLASES	Colectiva				
DEPARTAMENTO	Producción e Xestión				XEFE/A DO DEPARTAMENTO	Oswaldo Costal				
CURSOS	1.º curso	2.º curso	3.º curso	4.º curso	COORDINADOR/A DA DISCIPLINA				Andrea González	
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	HORAS DE CLASE SEMANAIS	1,5
ETCS/ CUADRIMESTRE			2						OBSERVACIÓNS	
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TITORÍA	
	Andrea González				andrea.glez.perez@csmvigo.com				Lúns 20:30 – 21:30	
									*Solicitar cita previa	

### 2. Descritor e competencias

Ver lista e descrición de competencias nos anexos II e III do decreto 171/2016, do 24 de novembro (DOG do 12 de decembro de 2016)

DESCRITOR	Estratexias de promoción de artistas. Técnicas de venda. Principais axentes a nivel nacional e internacional. Estratexias de promoción, difusión e comercialización de produtos e servizos. Marketing en empresas e institucións do ámbito cultural. Emprego da tecnoloxía e as telecomunicacións en relación coa música, aprendizaxe, creación e difusión.
COÑECEMENTOS PREVIOS	Os requeridos na proba de acceso ao grao superior, e para cuadrimestres diferentes ao primeiro, coñecementos e habilidades adquiridas do cuadrimestre anterior
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	Materia de Comunicación, promoción e representación: Socioloxía da música; Técnicas de mercado (outros cuadrimestres); Crítica musical; Inglés / francés; Alemán / italiano
TRANSVERSAIS	T1, T3, T4, T5, T7, T10, T13, T15, T17
XERAIS	X5, X10, X11, X12, X16, X18, X19, X23, X24, X26, X27
ESPECÍFICAS	EPX1, EPX2, EPX3, EPX6, EPX8

### 3. Obxectivos

DESCRIPCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
1. Coñecer as principais estratexias de promoción artística	T1, T3, T4, T5, T7, T10, T13, T15, T17, X5, X10, X11, X12, X16, X18, X19, X23, X24, X26, X27, EPX1, EPX2, EPX3, EPX6, EPX8
2. Desenvolver habilidades de xestión de estratexias de promoción cultural	
3. Adquirir as ferramentas para a difusión e promoción do produto musical	
4. Profundizar na comercialización de produtos e servizos relacionados coa produción e difusión cultural	
5. Empregar as TIC na relación coa música, a creación e a difusión cultural e artística	

### 4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
Canais de comunicación	Áreas e funcións na comunicación. Os periodistas dos medios culturais/musicais. O ciclo da comunicación. Análise de impacto (custo-beneficio)	3
Redes sociais	Facebook. WhatsApp. Telegram. Instagram. Ticktock. Twitter. LinkedIn. Outras redes sociais.	5
	Plan de redes sociais. Aplicacións para editar e xestionar contido en RRSS.	1
Kit de medios	Planificación e xestión de campaña de comunicación dun festival	4
	Planificación e xestión de campaña de comunicación dun proxecto discográfico	4
<b>Total de sesións por cuadrimestre</b>		<b>17</b>

### 5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRIPCIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Exposición maxistral	17		17
Lectura guiada de fontes	3,5		3,5
Exposición de traballos	4		4
Traballo persoal		14	14
Pescuda de información		10	10
Actividades complementarias		8,5	8,5
Avaliación e revisión	1,5		1,5



Titorías		1,5	1,5
<b>Total de horas por cuatrimestre</b>			<b>60</b>

## 6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
<b>ORDINARIA</b>			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			
Asistencia e participación	Asistencia e participación activa nas clases presenciais e outros proxectos online e presenciais.	T1, T3, T4, T5, T7, T10, T13, T15, T17, EPX8	50%
Traballos e/ou exercicios	Avaliación do grao de elaboración e completitude dos traballos e/ou exercicios realizados ao longo do curso, e da súa presentación e defensa no seu caso		50%
*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada -Decembro-)			
Exame	Proba escrita que versará sobre aspectos contemplados nos contidos tratados durante o cuatrimestre.	T1, T3, T4, T5, T7, T10, T13, T15, T17, EPX8	50%
Traballos e/ou exercicios	Avaliación do grao de elaboración e completitude dos traballos e/ou exercicios non realizados ao longo do curso, e da súa presentación e defensa no seu caso.		50%
AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)			
Exame	Proba escrita que versará sobre aspectos contemplados nos contidos tratados durante o cuatrimestre.	T1, T3, T4, T5, T7, T10, T13, T15, T17, EPX8	50%
Traballos e/ou exercicios	Avaliación do grao de elaboración e completitude dos traballos e/ou exercicios non realizados ao longo do curso, e da súa presentación e defensa no seu caso.		50%
<b>EXTRAORDINARIA</b>			
Exame	Proba escrita que versará sobre aspectos contemplados nos contidos tratados durante o cuatrimestre.	T1, T3, T4, T5, T7, T10, T13, T15, T17, EPX8	50%
Traballos e/ou exercicios	Avaliación do grao de elaboración e completitude dos traballos e/ou exercicios non realizados ao longo do curso, e da súa presentación e defensa no seu caso.		50%

### ERASMUS

Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados

Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas

## 7. Alumnado con necesidades educativas especiais

DESCRIPCIÓN	CRITERIOS E PAUTAS
No marco do establecido no Real decreto lexislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberán cumprir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade	Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación

## 8. Bibliografía, materiais e documentos

- Arts Marketing. Keith Diggle
- Artist Management. Paul Alen. 2018
- Informe do Consello da Cultura Galega 2017
- Investigación de mercados. Aplicación al marketing estratéxico empresarial. Verónica Rosendo (2018)
- Comunicación y Marketing 2.0 BIC Galicia. Manuales prácticos de xestión.
- Como elaborar un plan de marketing. BIC Galicia. Colección Manuales prácticos pyme.
- Cómo ganarse la vida con la música. David Little.
- Como deixamos de pagar por la música: el fin de una industria, el cambio de siglo y el paciente cero de piratería. Stephen Witt. 2016
- Fundamentos de gestión financiera, marketing y producción. Francisco Díez Martín. 2018
- Guide to arts Marketing. Keith Diggle.
- El mercado son personas. JOSEP CHIAS
- Marketing de las artes y la cultura. Françoise Colbert/Manuel Cuadrado y colaboradores.
- Marketing estratéxico. Roger J. Best. 2007
- Marketing 4.0 Philip Kotler
- Marketing Management. Phillip Kotler.
- Xestión de proxectos e produción de espectáculos. Francisco Oti Ríos , 2006
- Política y financiación pública de la música. Edwin Harvey , 2006
- Guía do sector audiovisual. BIC Galicia.
- <https://promocionmusical.es/25-ideas-contenido-para-redes-sociales-marketing-musical/>
- <http://elnegociodelamusica.blogspot.com/2008/01/3-quin-es-que.html>
- <http://recursosic.educacion.es/artes/rem/web/index.php/es/dossier-educativo/item/226-fundamentos-de-las-tic-en-educación-musical-planteamientos-iniciales>
- E ti, de que marca es? 20 claves para xestionar a túa reputación persoal. Neus Arqués. 2019
- Recursos e materiais proporcionados polo profesorado





## Programación docente de Técnicas de Mercado III

Ensinanzas Superiores de Música - Título Superior de Música en Producción e Xestión (ensinanzas reguladas polo Decreto 171/2016, do 24 de novembro)

### 1. Identificación e contextualización

#### DISCIPLINA TÉCNICAS DE MERCADO III

ESPECIALIDADE	Producción e Xestión				ITINERARIO	Producción e Xestión	
CARÁCTER	Obrigatorio				TIPO DE CLASES	Colectiva	
DEPARTAMENTO	Producción e Xestión				XEFE/A DO DEPARTAMENTO	Oswaldo Costal	
CURSOS	1.º curso	2.º curso	3.º curso	4.º curso	COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	Andrea González	
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII
ETCS/ CUADRIMESTRE			2				
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB		TITORÍA
	Andrea González				andrea.glez.perez@csmvigo.com		Lúns 20:30 – 21:30
							*Solicitar cita previa

### 2. Descritor e competencias

Ver lista e descrición de competencias nos anexos II e III do decreto 171/2016, do 24 de novembro (DOG do 12 de decembro de 2016)

DESCRITOR	Estratexias de promoción de artistas. Técnicas de venda. Principais axentes a nivel nacional e internacional. Estratexias de promoción, difusión e comercialización de produtos e servizos. Marketing en empresas e institucións do ámbito cultural. Emprego da tecnoloxía e as telecomunicacións en relación coa música, aprendizaxe, creación e difusión.
COÑECEMENTOS PREVIOS	Os requeridos na proba de acceso ao grao superior, e para cuadrimestres diferentes ao primeiro, coñecementos e habilidades adquiridas do cuadrimestre anterior
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	Materia de Comunicación, promoción e representación: Socioloxía da música; Técnicas de mercado (outros cuadrimestres); Crítica musical; Inglés / francés; Alemán / Italiano
TRANSVERSAIS	T1, T3, T4, T5, T7, T10, T13, T15, T17
XERAIS	X5, X10, X11, X12, X16, X18, X19, X23, X24, X26, X27
ESPECÍFICAS	EPX1, EPX2, EPX3, EPX6, EPX8

### 3. Obxectivos

DESCRIPCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
1. Coñecer as principais estratexias de promoción artística	T1, T3, T4, T5, T7, T10, T13, T15, T17, X5, X10, X11, X12, X16, X18, X19, X23, X24, X26, X27, EPX1, EPX2, EPX3, EPX6, EPX8
2. Desenvolver habilidades de xestión de estratexias de promoción cultural	
3. Adquirir as ferramentas para a difusión e promoción do produto musical	
4. Profundizar na comercialización de produtos e servizos relacionados coa produción e difusión cultural	
5. Empregar as TIC na relación coa música, a creación e a difusión cultural e artística	

#### 4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
Principios do marketing	Historia do marketing. Orixe e evolución na industria musical	2
	O marketing mix e a súa evolución	1
Técnicas de investigación do mercado	O proceso de investigación de mercado. Técnicas cuantitativas e cualitativas	2
	Estudo comparativo dos festivais de Galicia	2
	Elaboración dun análise de mercado na industria musical	3
Transformación dixital do mercado	Evolución do mercado musical coas tecnoloxías. Casos reais.	2
A música como produto	Produtos musicais no pasado e agora. Análise de experiencias	2
	Creación dun produto e estratexia de venda do mesmo	3
<b>Total de sesións por cuadrimestre</b>		<b>17</b>

### 5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRIPCIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Exposición maxistral	17		17
Lectura guiada de fontes	3,5		3,5
Exposición de traballos	4		4
Traballo persoal		14	14
Pescuda de información		10	10



Actividades complementarias		8,5	8,5
Avaliación e revisión	1,5		1,5
Titorías		1,5	1,5
<b>Total de horas por cuadrimestre</b>			<b>60</b>

## 6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
<b>ORDINARIA</b>			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			
Asistencia e participación	Asistencia e participación activa nas clases presenciais e outros proxectos online e presenciais.	T1, T3, T4, T5, T7, T10, T13, T15, T17, EPX8	50%
Traballos e/ou exercicios	Avaliación do grao de elaboración e completitude dos traballos e/ou exercicios realizados ao longo do curso, e da súa presentación e defensa no seu caso		50%
*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada -Decembro-)			
Exame	Proba escrita que versará sobre aspectos contemplados nos contidos tratados durante o cuadrimestre.	T1, T3, T4, T5, T7, T10, T13, T15, T17, EPX8	50%
Traballos e /ou exercicios	Avaliación do grao de elaboración e completitude dos traballos e/ou exercicios non realizados ao longo do curso, e da súa presentación e defensa no seu caso.		50%
AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)			
Exame	Proba escrita que versará sobre aspectos contemplados nos contidos tratados durante o cuadrimestre.	T1, T3, T4, T5, T7, T10, T13, T15, T17, EPX8	50%
Traballos e/ou exercicios	Avaliación do grao de elaboración e completitude dos traballos e/ou exercicios non realizados ao longo do curso, e da súa presentación e defensa no seu caso.		50%
<b>EXTRAORDINARIA</b>			
Exame	Proba escrita que versará sobre aspectos contemplados nos contidos tratados durante o cuadrimestre.	T1, T3, T4, T5, T7, T10, T13, T15, T17, EPX8	50%
Traballos e/ou exercicios	Avaliación do grao de elaboración e completitude dos traballos e/ou exercicios non realizados ao longo do curso, e da súa presentación e defensa no seu caso.		50%

### ERASMUS

Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados

Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas

## 7. Alumnado con necesidades educativas especiais

DESCRIPCIÓN	CRITERIOS E PAUTAS
No marco do establecido no Real decreto lexislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberán cumprirse as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade	Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación

## 8. Bibliografía, materiais e documentos

- Arts Marketing. Keith Diggle
- Artist Management. Paul Alen. 2018
- Informe do Consello da Cultura Galega 2017
- Comunicación y Marketing 2.0 BIC Galicia. Manuales prácticos de xestión.
- Como elaborar un plan de marketing. BIC Galicia. Colección Manuales prácticos pyme.
- Cómo ganarse la vida con la música. David Little.
- Como deixamos de pagar por la música: el fin de una industria, el cambio de siglo y el paciente cero de piratería. Stephen Witt. 2016
- Fundamentos de gestión financiera, marketing y producción. Francisco Díez Martín. 2018
- Guide to arts Marketing. Keith Diggle.
- El mercado son personas. JOSEP CHIAS
- Marketing de las artes y la cultura. Françoise Colbert/Manuel Cuadrado y colaboradores.
- Marketing estratégico. Roger J. Best. 2007
- Marketing 4.0 Philip Kotler
- Marketing Management. Phillip Kotler.
- Xestión de proxectos e produción de espectáculos. Francisco Oti Rios, 2006
- Política y financiación pública de la música. Edwin Harvey, 2006
- Guía do sector audiovisual. BIC Galicia.
- <https://promocionmusical.es/25-ideas-contenido-para-redes-sociales-marketing-musical/>
- <http://elnegociodelamusica.blogspot.com/2008/01/3-quin-es-que.html>
- <http://recursostic.educacion.es/artes/rem/web/index.php/es/dossier-educativo/item/226-fundamentos-de-las-tic-en-educación-musical-planteamientos-iniciales>



XUNTA DE GALICIA

CONSELLERÍA DE EDUCACIÓN, UNIVERSIDADE  
E FORMACIÓN PROFESIONAL  
Conservatorio Superior de Música de Vigo

CSMV  
CONSERVATORIO SUPERIOR  
DE MÚSICA DE VIGO

galicia

- E ti, de que marca es? 20 claves para xestionar a túa reputación persoal. Neus Arqués. 2019
- Recursos e materiais proporcionados polo profesorado





Programación Docente de Tecnologías aplicadas a la producción y difusión I											
Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro)											
1. Identificación e contextualización:											
DISCIPLINA Tecnologías aplicadas a la producción y difusión I											
ESPECIALIDADE	TECNOLOXÍA MUSICAL							ITINERARIO	-----		
CARÁCTER	OBRIGATORIA							TIPO DE CLASES	COLECTIVA		
DEPARTAMENTO	PRODUCCIÓN E XESTIÓN							XEFE/A DO DEPARTAMENTO	D.Oswaldo Costal Oro		
CURSOS	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	D.Oswaldo Costal Oro	
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII			
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase	1.5	
ETCS/ CUADRIMESTRE	2								Observacións		
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TITORÍA		
	D.Oswaldo Costal Oro				oswaldos_costal@csmvigo.com				Mércores 10:00- 11:00		
2. Descritor e competencias											
Ver lista e descrición de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016											
DESCRITOR	Estudo das novas tecnoloxías aplicadas á música. Coñecemento dos recursos técnicos que lle permitan ao alumnado manipular de forma autónoma diferentes ferramentas tecnolóxicas no eido da edición de partituras, da secuenciación musical, microfona e técnicas de gravación, procesamento e difusión do son. Busca e difusión de contidos a través de redes informáticas.										
COÑECEMENTOS PREVIOS	Os requeridos na proba de acceso ao grao superior, e para cuadrimestres diferentes ao primeiro, coñecementos e habilidades adquiridas do cuadrimestre anterior										
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	Acústica xeral; Acústica aplicada á Producción e Xestión; Análise.										
TRANSVERSAIS	T1, T3, T4, T16										
XERAIS	X5, X8, X9, X21, X22, X23										
ESPECÍFICAS	E16, EP2										
3. Obxectivos											
DESCRIPCIÓN								COMPETENCIAS RELACIONADAS			
1. Realizar edicións de todo tipo de partituras do xeito máis eficaz e abrangendo todas as posibilidades dun editor de partituras								T1, T3, T4, T16 X5, X8, X9, X21, X22, X23 E16, EP2			
2. Realizar instrumentacións virtuais de partituras empregando todas as posibilidades do audio e do MIDI								T1, T3, T4, T16 X5, X8, X9, X21, X22, X23 E16, EP2			
3. Coñecer os conceptos teóricos básicos no terreo do audio dixital.								T1, T3, T4, T16 X5, X8, X9, X21, X22, X23 E16, EP2			
4. Interacción do programa FINALE con outros programas para permitir a súa exportación noutros formatos, como pdf, XL, audio ou extracción de exemplos musicais en jpg ou tiff, a súa importación en word, e aplicación a outros campos.								T1, T3, T4, T16 X5, X8, X9, X21, X22, X23 E16, EP2			
5. Aplicar os coñecementos adquiridos na realización de traballos.								T1, T3, T4, T16 X5, X8, X9, X21, X22, X23 E16, EP2			
4. Contidos											
TEMAS				DESCRITOR SUBTEMAS				SESIÓNS			



1. A tecnoloxía dixital.	1. O ordenador, as plataformas e os sistemas operativos. A edición musical e a informática. Coñecemento do contorno da notación. Os editores de partituras. Configuración das preferencias. As ferramentas de notación.	17
2. Elementos básicos.	2. Elementos básicos da notación musical e creación de patróns de instrumentos: Figuras. Silencios. Alteracións. Ligaduras de valor e expresivas. Capas. Puntillo. Notas de adorno. Símbolos de 8ª alta e baixa. Pauta, número de liñas. Compases e números de compás. Pentagramas e grupos. Armadura, compás (metro) e clave. Características de cada instrumento: nome, clave, barrado, transporte, eliminar pausas, etc.	
3. Elementos máis complexos.	3. Elementos máis complexos da notación e adición de texto a un fragmento musical: notas dun pentagrama a outro. Divisi (escrita por capas). Enarmónicos. Grupos irregulares. Signos de articulación, expresión e repetición. Transposición diatónica e cromática. Trinos e trémolos. Notación antiga. Modificación das cabezas de nota e plicas. Escrita do texto nunha e en varias voces. Duplicación do texto no mesmo ou noutro pentagrama. Colocación do texto. Colocación individual de sílabas. Borrar sílabas. Melismas. Menús. expression, articulation, smart, special, note move, text, staff, etc.	
4. Formato e impresión.	4. Formateo e impresión da partitura: Tamaño, disposición e sangrado da páxina. Títulos. Números de páxina. Bloques de texto. Impresión. Partes extractadas.	
5. Formatos	5. Formatos de arquivo e compatibilidades: .sib, .mus, etc., exportar como gráficos, pdf. Cambio de fontes.	
6. Avaliacións	6. Avaliacións inicial e final.	
Total de sesións por cuadrimestre		17

## 5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Clases prácticas	12		12
Exposición traballos	5		5
Avaliación	1		1
Revisión do exame	1		1
Titorías	1		1
Traballo persoal		70	70
Total de horas por cuadrimestre			<b>90</b>

## 6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
<b>ORDINARIA</b>			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			
Exame escrito	Realización dunha ou varias probas teórico-prácticas, que comprendan algún dos obxectivos e Contados contemplados na programación cuadrimestral e que demostren o coñecemento teórico e práctico dos contidos aprendidos.As probas realizaranse na aula e durarán un máximo de 2 horas	T1, T3, T4, T16 X5, X8, X9, X21, X22, X23 E16, EP2	40%



Traballo persoal	Ademáis das probas obxectivas correspondentes para ter garantía de superar a materia no exame, cada cuadrimestre deberase entregar polo menos os traballos que se relacionan no apartado 9. O rendemento diario.	T1, T3, T4, T16 X5, X8, X9, X21,X22, X23 E16, EP2	40 % 20%
*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado..			
<b>AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiada-Decembro-)</b>			
Exame escrito	Realización dunha ou varias probas teórico-prácticas, que comprendan algún dos obxectivos e contidos contemplados na programación cuadrimestral e que demostren o coñecemento teórico e práctico dos contidos aprendidos.As probas realizaranse na aula e durarán un máximo de 2 horas	T1, T3, T4, T16 X5, X8, X9, X21 X22, X23 E16, EP2	40%
Traballo persoal	Ademáis das probas obxectivas correspondentes para ter garantía de superar a materia no exame, cada cuadrimestre deberase entregar polo menos os traballos que se relacionan no apartado 9. O rendemento diario.	T1, T3, T4, T16 X5, X8, X9 X21,X22, X23 E16, EP2	40% 20%
<b>AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)</b>			
Exame escrito	Realización dunha proba global cos exercicios que determine o Departamento, ou polo Profesor da materia, consistente na realización dun ou varios exercicios que comprendan os obxectivos e contidos da materia cuadrimestral, nos que o alumno demostre que está capacitado para atinxir os obxectivos e contidos establecidos na programación.	T1, T3, T4, T16 X5, X8, X9, X21 X22, X23 E16, EP2	80 %
Traballo persoal	Asemade, cada cuadrimestre entregará polo menos os traballos cuadrimestrais mencionados no apartado 9.	T1, T3, T4, T16 X5, X8, X9, X21 X22, X23 E16, EP2	20%
<b>EXTRAORDINARIA</b>			
Exame escrito	Realización dunha proba global cos exercicios que determine o Departamento, ou polo Profesor da materia, consistente na realización dun ou varios exercicios que comprendan os obxectivos e contidos da materia cuadrimestral, nos que o alumno demostre que está capacitado para atinxir os obxectivos e contidos establecidos na programación.	T1, T3, T4, T16 X5, X8, X9, X21 X22, X23 E16, EP2	80%
Traballo persoal	Asemade, cada cuadrimestre entregará polo menos os traballos cuadrimestrais mencionados no apartado 9.	T1, T3, T4, T16 X5, X8, X9, X21 X22, X23 E16, EP2	20
<b>ERASMUS</b>			
Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.			
Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.			
<b>7. Alumnado con necesidades educativas especiais</b>			
<b>DESCRIPCIÓN</b>		<b>CRITERIOS E PAUTAS</b>	



No marco do establecido no Real decreto legislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberanse cumprir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.

Aqueles que establece a Consellería competente en materia de Educación.

## 8. Bibliografía, materiais e documentos

Rasskin, Martín - Música virtual. S.G.A.E. Ed. Anaya multimedia.

Reck Miranda, E. - Música y nuevas tecnologías, Perspectivas para el siglo XXI. Ed. ACC L'Angelot.

Rumsey, Fancis & Mc Cormick, Tim - Sonido y grabación. Ediciones Omega (2008).

Supper, M.: (2004) "Música electrónica y música con ordenador". Alianza Editorial, Madrid (Spain).

Tutoriais dixitais e audiovisuais do programa Finale 2008.

Tu Bowen, Jeff - Como Convertirse en un músico informático. Ed. Anaya multimedia SGAE

Calvo-Manzano, A.: (2002) "Acústica físico-musical". Real Musical, Madrid (Spain)

De Olazábal, Tirso - Acústica musical e organoloxía. Ed. Ricordi.

Enrique, Luis L. - Acústica Musical. Ed. Fundación Calouste Gulbenkian.

Fernández de la Gándara, Gonzalo & Lorente, Miguel - Acústica musical. Ed. ICCMU colección Musica Hispana Textos. Manuales.

Núñez, A., Informática e electrónica musical. Madrid. Ed. Paraninfo 1992.  
toriais dixitais e audiovisuais do programa Sibelius 6.



Programación Docente de Tecnologías aplicadas a la producción y difusión II										
Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro)										
1. Identificación e contextualización:										
DISCIPLINA Tecnologías aplicadas a la producción y difusión II										
ESPECIALIDADE	TECNOLOXÍA MUSICAL							ITINERARIO	-----	
CARÁCTER	OBRIGATORIA							TIPO DE CLASES	COLECTIVA	
DEPARTAMENTO	PRODUCCIÓN E XESTIÓN							XEFE/A DO DEPARTAMENTO	D.Oswaldo Costal Oro	
CURSOS	1.º curso	2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	D.Oswaldo Costal Oro	
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase	1.5
ETCS/ CUADRIMESTRE	2								Observacións	
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TITORÍA	
	D.Oswaldo Costal Oro				oswaldos_costal@csmvigo.com				Mércores 10:00- 11:00	
2. Descritor e competencias										
Ver lista e descrición de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016										
DESCRITOR	Estudo das novas tecnoloxías aplicadas á música. Coñecemento dos recursos técnicos que lle permitan ao alumnado manipular de forma autónoma diferentes ferramentas tecnolóxicas no eido da edición de partituras, da secuenciación musical, microfónica e técnicas de gravación, procesamento e difusión do son. Busca e difusión de contidos a través de redes informáticas.									
COÑECEMENTOS PREVIOS	Os requeridos na proba de acceso ao grao superior, e para cuadrimestres diferentes ao primeiro, coñecementos e habilidades adquiridas do cuadrimestre anterior									
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	Acústica xeral; Acústica aplicada á Producción e Xestión; Análise.									
TRANSVERSAIS	T1, T3, T4, T16									
XERAIS	X5, X8, X9, X21, X22, X23									
ESPECÍFICAS	E16, EP2									
3. Obxectivos										
DESCRIPCIÓN							COMPETENCIAS RELACIONADAS			
1. Realizar edicións de todo tipo de partituras do xeito máis eficaz e abrangendo todas as posibilidades dun editor de partituras							T1, T3, T4, T16 X5, X8, X9, X21, X22, X23 E16, EP2			
2. Realizar instrumentacións virtuais de partituras empregando todas as posibilidades do audio e do MIDI							T1, T3, T4, T16 X5, X8, X9, X21, X22, X23 E16, EP2			
3. Coñecer os conceptos teóricos básicos no terreo do audio dixital.							T1, T3, T4, T16 X5, X8, X9, X21, X22, X23 E16, EP2			
4. Interacción do programa FINALE con outros programas para permitir a súa exportación noutros formatos, como pdf, XL, audio ou extracción de exemplos musicais en jpg ou tiff, a súa importación en word, e aplicación a outros campos.							T1, T3, T4, T16 X5, X8, X9, X21, X22, X23 E16, EP2			
5. Aplicar os coñecementos adquiridos na realización de traballos.							T1, T3, T4, T16 X5, X8, X9, X21, X22, X23 E16, EP2			



<b>4. Contidos</b>		
<b>TEMAS</b>	<b>DESCRITOR SUBTEMAS</b>	<b>SESIÓNS</b>
1. A tecnoloxía dixital.	1. O ordenador, as plataformas e os sistemas operativos. A edición musical e a informática. Coñecemento do contorno da notación. Os editores de partituras. Configuración das preferencias. As ferramentas de notación.	17
2. Elementos básicos.	2. Elementos básicos da notación musical e creación de patróns de instrumentos: Figuras. Silencios. Alteracións. Ligaduras de valor e expresivas. Capas. Puntillo. Notas de adorno. Símbolos de 8ª alta e baixa. Pauta, número de liñas. Compases e números de compás. Pentagramas e grupos. Armadura, compás (metro) e clave. Características de cada instrumento: nome, clave, barrado, transporte, eliminar pausas, etc.	
3. Elementos máis complexos.	3. Elementos máis complexos da notación e adición de texto a un fragmento musical: notas dun pentagrama a outro. Divisi (escrita por capas). Enharmónicos. Grupos irregulares. Signos de articulación, expresión e repetición. Transposición diatónica e cromática. Trinos e trémolos. Notación antiga. Modificación das cabezas de nota e plicas. Escrita do texto nunha e en varias voces. Duplicación do texto no mesmo ou noutro pentagrama. Colocación do texto. Colocación individual de sílabas. Borrar sílabas. Melismas. Menús. expression, articulation, smart, special, note move, text, staff, etc.	
4. Formato e impresión.	4. Formateo e impresión da partitura: Tamaño, disposición e sangrado da páxina. Títulos. Números de páxina. Bloques de texto. Impresión. Partes extractadas.	
5. Formatos	5. Formatos de arquivo e compatibilidades: .sib, .mus, etc., exportar como gráficos, pdf. Cambio de fontes.	
6. Avaliacións	6. Avaliacións inicial e final.	
Total de sesións por cuatrimestre		17

<b>5. Metodoloxía e Planificación Docente</b>			
<b>TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN</b>	<b>HORAS PRESENCIAIS</b>	<b>HORAS NON PRESENCIAIS</b>	<b>TOTAL HORAS</b>
Clases prácticas	12		12
Exposición traballos	5		5
Avaliación	1		1
Revisión do exame	1		1
Titorías	1		1
Traballo persoal		70	70
Total de horas por cuatrimestre			<b>90</b>

<b>6. Avaliación</b>			
<b>FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN</b>	<b>CRITERIOS DE AVALIACIÓN</b>	<b>COMPETENCIAS AVALIADAS</b>	<b>PONDERACIÓN</b>
<b>ORDINARIA</b>			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			
Exame escrito	Realización dunha ou varias probas teórico-prácticas, que comprendan algún dos obxectivos e Contados contemplados na programación cuatrimestral e que demostren o coñecemento	T1, T3, T4, T16 X5, X8, X9, X21, X22, X23	40%



	teórico e práctico dos contidos aprendidos.As probas realizaranse na aula e durarán un máximo de 2 horas	EI6, EP2	
Traballo persoal	Ademáis das probas obxectivas correspondentes para ter garantía de superar a materia no exame, cada cuadrimestre deberase entregar polo menos os traballos que se relacionan no apartado 9. O rendemento diario.		40 % 20%
*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado..			
<b>AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro-)</b>			
Exame escrito	Realización dunha ou varias probas teórico-prácticas, que comprendan algún dos obxectivos e contidos contemplados na programación cuadrimestral e que demostren o coñecemento teórico e práctico dos contidos aprendidos.As probas realizaranse na aula e durarán un máximo de 2 horas	T1, T3, T4, T16 X5, X8, X9, X21, X22, X23 EI6, EP2	40%
Traballo persoal	Ademáis das probas obxectivas correspondentes para ter garantía de superar a materia no exame, cada cuadrimestre deberase entregar polo menos os traballos que se relacionan no apartado 9. O rendemento diario.	T1, T3, T4, T16 X5, X8, X9, X21, X22, X23 EI6, EP2	40% 20%
<b>AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continúa)</b>			
Exame escrito	Realización dunha proba global cos exercicios que determine o Departamento, ou polo Profesor da materia, consistente na realización dun ou varios exercicios que comprendan os obxectivos e contidos da materia cuadrimestral, nos que o alumno demostre que está capacitado para atinxir os abxectivos e contidos establecidos na programación.	T1, T3, T4, T16 X5, X8, X9, X21, X22, X23 EI6, EP2	80 %
Traballo persoal	Asemade, cada cuadrimestre entregará polo menos os traballos cuadrimestrais mencionados no apartado 9.	T1, T3, T4, T16 X5, X8, X9, X21, X22, X23 EI6, EP2	20%
<b>EXTRAORDINARIA</b>			
Exame escrito	Realización dunha proba global cos exercicios que determine o Departamento, ou polo Profesor da materia, consistente na realización dun ou varios exercicios que comprendan os obxectivos e contidos da materia cuadrimestral, nos que o alumno demostre que está capacitado para atinxir os abxectivos e contidos establecidos na programación.	T1, T3, T4, T16 X5, X8, X9, X21, X22, X23 EI6, EP2	80%
Traballo persoal	Asemade, cada cuadrimestre entregará polo menos os traballos cuadrimestrais mencionados no apartado 9.	T1, T3, T4, T16 X5, X8, X9, X21, X22, X23 EI6, EP2	20
<b>ERASMUS</b>			
Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.			
Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.			
<b>7. Alumnado con necesidades educativas especiais</b>			
<b>DESCRIPCIÓN</b>		<b>CRITERIOS E PAUTAS</b>	





No marco do establecido no Real decreto legislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e a súa inclusión social, deberanse cumprir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.

Aqueles que establece a Consellería competente en materia de Educación.

## 8. Bibliografía, materiais e documentos

Rasskin, Martín - Música virtual. S.G.A.E. Ed. Anaya multimedia.

Reck Miranda, E. - Música y nuevas tecnologías, Perspectivas para el siglo XXI. Ed. ACC L'Angelot.

Rumsey, Fancis & Mc Cormick, Tim - Sonido y grabación. Ediciones Omega (2008).

Supper, M.: (2004) "Música electrónica y música con ordenador". Alianza Editorial, Madrid (Spain).

Tutoriais dixitais e audiovisuais do programa Finale 2008.

Tu Bowen, Jeff - Como Convertirse en un músico informático. Ed. Anaya multimedia SGAE

Calvo-Manzano, A.: (2002) "Acústica físico-musical". Real Musical, Madrid (Spain)

De Olazábal, Tirso - Acústica musical e organoloxía. Ed. Ricordi.

Enrique, Luis L. - Acústica Musical. Ed. Fundación Calouste Gulbenkian.

Fernández de la Gándara, Gonzalo & Lorente, Miguel - Acústica musical. Ed. ICCMU colección Musica Hispana Textos. Manuales.

Núñez, A., Informática e electrónica musical. Madrid. Ed. Paraninfo 1992.  
toriais dixitais e audiovisuais do programa Sibelius 6.



Programación Docente de Tecnologías aplicadas a la producción y difusión III										
Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro)										
1. Identificación e contextualización:										
DISCIPLINA Tecnologías aplicadas a la producción y difusión III										
ESPECIALIDADE	TECNOLOXÍA MUSICAL							ITINERARIO	-----	
CARÁCTER	OBRIGATORIA							TIPO DE CLASES	COLECTIVA	
DEPARTAMENTO	PRODUCCIÓN E XESTIÓN							XEFE/A DO DEPARTAMENTO	D.Oswaldo Costal Oro	
CURSOS	1.º curso	2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	D.Oswaldo Costal Oro	
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase	1.5
ETCS/ CUADRIMESTRE			2						Observacións	
DOCENTES	NOME E APELIDOS			MAIL/TEL/WEB				TITORÍA		
	D.Oswaldo Costal Oro			oswaldos_costal@csmvigo.com				Mércores 10:00- 11:00		
2. Descritor e competencias										
Ver lista e descrición de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016										
DESCRITOR	Estudo das novas tecnoloxías aplicadas á música. Coñecemento dos recursos técnicos que lle permitan ao alumnado manipular de forma autónoma diferentes ferramentas tecnolóxicas no eido da edición de partituras, da secuenciación musical, microfónica e técnicas de gravación, procesamento e difusión do son. Busca e difusión de contidos a través de redes informáticas.									
COÑECEMENTOS PREVIOS	Os requeridos na proba de acceso ao grao superior, e para cuadrimestres diferentes ao primeiro, coñecementos e habilidades adquiridas do cuadrimestre anterior									
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	Acústica xeral; Acústica aplicada á Producción e Xestión; Análise.									
TRANSVERSAIS	T1, T3, T4, T16									
XERAIS	X5, X8, X9, X21, X22, X23									
ESPECÍFICAS	E16, EP2									
3. Obxectivos										
DESCRIPCIÓN							COMPETENCIAS RELACIONADAS			
1. Aprender os conceptos básicos de conexión dos aparatos electrónicos fundamentais para crear un estudio persoal de informática musical							T1, T3, T4, T16 X5, X8, X9, X21, X22, X23 E16, EP2			
2. Capacitar ó alumno nos procesos de gravación, mestura e posproducción musical.							T1, T3, T4, T16 X5, X8, X9, X21, X22, X23 E16, EP2			
3. Capacitar o alumno no proceso de sincronía de vídeo e audio.							T1, T3, T4, T16 X5, X8, X9, X21, X22, X23 E16, EP2			
4. Elaborar guiñón (score) e particellas con calidade a partir dunha partitura proposta do século XX-XXI, levando así á práctica os coñecementos adquiridos.							T1, T3, T4, T16 X5, X8, X9, X21, X22, X23 E16, EP2			
4. Contidos										
TEMAS			DESCRITOR SUBTEMAS				SESIÓNS			
1. Actividades introdutorias			.				17			
2. Novas técnicas			2. Edición de partituras do século XX, cuxa dificultade técnica será aquela que as partituras propoñan.							



3. Elementos máis complexos.	3. Sincronización dunha pista de vídeo con audio: arquivos de vídeo: AVI, mpeg-1, mpeg-2, etc.,. Arquivos de audio: wav, mp3, etc.	
4. Introducción a gravación	4. Introducción a gravación en Cubase ou Reaper. Conceptos básicos..	
Total de sesións por cuadrimestre		17

### 5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Clases prácticas	12		12
Exposición traballos	5		5
Avaliación	1		1
Revisión do exame	1		1
Titorías	1		1
Traballo persoal		70	70
Total de horas por cuadrimestre			<b>90</b>

### 6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
<b>ORDINARIA</b>			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			
Exame escrito	Realización dunha ou varias probas teórico-prácticas, que comprendan algún dos obxectivos e Contados contemplados na programación cuadrimestral e que demostren o coñecemento teórico e práctico dos contidos aprendidos.As probas realizaranse na aula e durarán un máximo de 2 horas	T1, T3, T4, T16 X5, X8, X9, X21,X22, X23 E16, EP2	40%
Traballo persoal	Ademáis das probas obxectivas correspondentes para ter garantía de superar a materia no exame, cada cuadrimestre deberase entregar polo menos os traballos que se relacionan no apartado 9. O rendemento diario.		40 % 20%
*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado..			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro-)			
Exame escrito	Realización dunha ou varias probas teórico-prácticas, que comprendan algún dos obxectivos e contidos contemplados na programación cuadrimestral e que demostren o coñecemento teórico e práctico dos contidos aprendidos.As probas realizaranse na aula e durarán un máximo de 2 horas	T1, T3, T4, T16 X5, X8, X9, X21, X22, X23 E16, EP2	40%
Traballo persoal	Ademáis das probas obxectivas correspondentes para ter garantía de superar a materia no exame, cada cuadrimestre deberase entregar polo menos os traballos que se relacionan no apartado 9. O rendemento diario.		40% 20%
AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)			
Exame escrito	Realización dunha proba global cos exercicios que determine o Departamento, ou polo Profesor da materia, consistente na realización dun ou varios exercicios que comprendan os obxectivos e contidos da materia cuadrimestral, nos que o alumno demostre que está capacitado para atinxir os obxectivos e contidos establecidos na programación.	T1, T3, T4, T16 X5, X8, X9, X21, X22, X23 E16, EP2	80 %



Traballo persoal	Asemade, cada cuadrimestre entregará polo menos os traballos cuadrimestrais mencionados no apartado 9.	T1, T3, T4, T16 X5, X8, X9, X21, X22, X23 E16, EP2	20%
<b>EXTRAORDINARIA</b>			
Exame escrito	Realización dunha proba global cos exercicios que determine o Departamento, ou polo Profesor da materia, consistente na realización dun ou varios exercicios que comprendan os obxectivos e contidos da materia cuadrimestral, nos que o alumno demostre que está capacitado para atinxir os obxectivos e contidos establecidos na programación.	T1, T3, T4, T16 X5, X8, X9, X21, X22, X23 E16, EP2	80%
Traballo persoal	Asemade, cada cuadrimestre entregará polo menos os traballos cuadrimestrais mencionados no apartado 9.	T1, T3, T4, T16 X5, X8, X9, X21, X22, X23 E16, EP2	20
<b>ERASMUS</b>			
Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.			
Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.			
<b>7. Alumnado con necesidades educativas especiais</b>			
<b>DESCRIPCIÓN</b>	<b>CRITERIOS E PAUTAS</b>		
No marco do establecido no Real decreto legislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberánse cumprir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.	Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.		
<b>8. Bibliografía, materiais e documentos</b>			
<p>Rasskin, Martín - Música virtual. S.G.A.E. Ed. Anaya multimedia.</p> <p>Reck Miranda, E. - Música y nuevas tecnologías, Perspectivas para el siglo XXI. Ed. ACC L'Angelot.</p> <p>Rumsey, Fancis &amp; Mc Cormick, Tim - Sonido y grabación. Ediciones Omega (2008).</p> <p>Supper, M.: (2004) "Música electrónica y música con ordenador". Alianza Editorial, Madrid (Spain).</p> <p>Tutoriais dixitais e audiovisuais do programa Finale 2008.</p> <p>Tu Bowen, Jeff - Como Convertirse en un músico informático. Ed. Anaya multimedia SGAE</p> <p>Calvo-Manzano, A.: (2002) "Acústica físico-musical". Real Musical, Madrid (Spain)</p> <p>De Olazábal, Tirso - Acústica musical e organoloxía. Ed. Ricordi.</p> <p>Enrique, Luis L. - Acústica Musical. Ed. Fundación Calouste Gulbenkian.</p> <p>Fernández de la Gándara, Gonzalo &amp; Lorente, Miguel - Acústica musical. Ed. ICCMU colección Musica Hispana Textos. Manuales.</p> <p>Núñez, A., Informática e electrónica musical. Madrid. Ed. Paraninfo 1992.</p> <p>toriais dixitais e audiovisuais do programa Sibelius 6.</p>			



## Programación Docente de Tecnologías aplicadas a la producción y difusión IV

Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro)

### 1. Identificación e contextualización:

**DISCIPLINA** Tecnologías aplicadas a la producción y difusión IV

<b>ESPECIALIDADE</b>	TECNOLOXÍA MUSICAL				<b>ITINERARIO</b>	-----				
<b>CARÁCTER</b>	OBRIGATORIA				<b>TIPO DE CLASES</b>	COLECTIVA				
<b>DEPARTAMENTO</b>	PRODUCCIÓN E XESTIÓN				<b>XEFE/A DO DEPARTAMENTO</b>	D.Oswaldo Costal Oro				
<b>CURSOS</b>	1.º curso	2.º curso	3.º curso	4.º curso	<b>COORDINADOR/A DA DISCIPLINA</b>	D.Oswaldo Costal Oro				
<b>CUADRIMESTRE</b>	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	<b>Horas de clase</b>	1.5
<b>ETCS/ CUADRIMESTRE</b>				2					<b>Observacións</b>	
<b>DOCENTES</b>	<b>NOME E APELIDOS</b>				<b>MAIL/TEL/WEB</b>				<b>TITORÍA</b>	
	D.Oswaldo Costal Oro				oswaldos_costal@csmvigo.com				Mércores 10:00- 11:00	

### 2. Descritor e competencias

Ver lista e descrición de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

<b>DESCRITOR</b>	Coñecemento teórico.práctico das diferentes técnicas e procedementos de xeración, manipulación e procesado dixital do son aplicando as súas posibilidades na creación e composición. Estudo da edición de partituras con diferente software. Coñecemento e uso das aplicacións midi e audio na composición. Uso da tecnoloxías musical en distintos contornos de programación de síntese de son. Microfonía e técnicas de gravación, procesado masterizado e difusión do son. Busca e difusión de contidos a través de redes informáticas.
<b>COÑECEMENTOS PREVIOS</b>	Os requeridos na proba de acceso ao grao superior, e para cuatrimestres diferentes ao primeiro, coñecementos e habilidades adquiridas do cuatrimestre anterior
<b>RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS</b>	Acústica xeral; Acústica aplicada á Producción e Xestión; Análise, Composición para a imaxe
<b>TRANSVERSAIS</b>	T2, T4, T8, T13
<b>XERAIS</b>	X4, X5, X7, X10, X23
<b>ESPECÍFICAS</b>	EC4, EC6, EC7, EC8, EC11

### 3. Obxectivos

DESCRIPCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
1.- Estudar os conceptos informáticos básicos de son dentro do computador.	T2, T4, T8, T13 X4, X5, X7, X10, X23 EC4, EC6, EC7, EC8, EC11
2.-Aprender os conceptos básicos de conexión dos diferentes aparatos electrónicos fundamentais para a creación dun estudio persoal de informática musical.	T2, T4, T8, T13 X4, X5, X7, X10, X23 EC4, EC6, EC7, EC8, EC11
3.- Coñecer as diferentes aplicacións informáticas relacionadas coa edición de partituras.	T2, T4, T8, T13 X4, X5, X7, X10, X23 EC4, EC6, EC7, EC8, EC11
4.-Realizar edicións de partituras en diferentes orgánicos instrumentais, abrangendo todas as posibilidades dun editor de partituras do xeito máis eficaz.	T2, T4, T8, T13 X4, X5, X7, X10, X23 EC4, EC6, EC7, EC8, EC11
5.- Estudar en profundidade todas as funcións e características esenciais dun editor de partituras de xeito teórico e práctico	T2, T4, T8, T13 X4, X5, X7, X10, X23 EC4, EC6, EC7, EC8, EC11
6.- Comprender todos os arquivos relacionados ca edición dixital, así como as súas posibilidades de conversión, importación e exportación hacia outras aplicacións informáticas	T2, T4, T8, T13 X4, X5, X7, X10, X23 EC4, EC6, EC7, EC8, EC11



7.- Empregar o uso dos instrumentos virtuais dentro do interior dun editor de partituras.		T2, T4, T8, T13 X4, X5, X7, X10, X23 EC4, EC6, EC7, EC8, EC11
<b>4. Contidos</b>		
TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
1.- A tecnoloxía dixital:	1. O ordenador, plataformas e diferentes sistemas operativos. Elementos de hardware básicos e necesarios para a confección dun estudo persoal de informática musical. Conexións concepto on off e in out. Altosfalantes externos no computador, tipos de conexións, salidas e entradas. A tarxeta de son: configuración no ordenador e nos programas de edición de partituras; tipos de tarxetas, externas ou internas, salidas e entradas usb firewire, tipos de drivers. Introducción a mesa de mixturas. Instrumentos virtuais internos ou externos. Conexión de instrumentos a través do protocolo midi.	2
2.- A edición musical e a informática:	2. Coñecemento do contorno da notación. Os editores de partituras nos entornos de software máis coñecidos coma encore, finale e sibelius e outros, configuración das preferencias, as ferramentas de notación. Elementos básicos da notación musical: Figuras, silencios, alteracións, tipos de ligaduras, puntillo, notas de adorno, símbolos de 8ª alta	1
3.- Funcións e características esenciais dun editor de partituras.	3. Creación de patróns de instrumentos: pauta, número de liñas, compases e números de compás, pentagramas e grupos, armadura, compás (metro) e clave, características de cada instrumento coma nome, clave, barrado, transporte, eliminar pausas, etc. Elementos máis complexos da notación: mostrar e ocultar elementos da notación, harmónicos, articulacións e calderóns, cifrados, cruce de notas dun pentagrama a outro, divisi (escrita por capas), enharmónicos, grupos irregulares, signos de articulación, expresión e repetición, transposición diatónica e cromática, trinos e trémolos, notación antiga, modificación das cabezas de nota e plicas, modificación das cabezas de nota e plicas. Diferentes métodos de introducción do texto musical nos programas de edición: O teclado do computador, o teclado midi. Adición de texto a un fragmento musical: Escribir o texto nunha e en varias voces, duplicación do texto no mesmo ou noutro pentagrama, colocación do texto, colocación individual de sílabas, borrar sílabas, melismas. Formateo e impresión da partitura: tamaño, disposición e sangrado da páxina, títulos, números de páxina, bloques de texto, impresión, partes extractadas. Creación de elementos: matices, símbolos, debuxos, etc Instrumentos virtuais dentro dos programas de edición: recursos, instalación e uso. Formatos de arquivo e compatibilidades: .sib, .mus, enc, etc. exportar como gráficos, pdf.	11
4. Introducción a gravación	4. Introducción a gravación en Cubase ou Reaper. Conceptos básicos..	3
Total de sesións por cuadrimestre		17



5. Metodoloxía e Planificación Docente			
TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Clases prácticas	12		12
Exposición traballos	5		5
Avaliación	1		1
Revisión do exame	1		1
Titorías	1		1
Traballo persoal		70	70
Total de horas por cuadrimestre			<b>90</b>

  

6. Avaliación			
FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
<b>ORDINARIA</b>			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			
Exame escrito	Realización dunha ou varias probas teórico-prácticas, que comprendan algún dos obxectivos e Contados contemplados na programación cuadrimestral e que demostren o coñecemento teórico e práctico dos contidos aprendidos.As probas realizaranse na aula e durarán un máximo de 2 horas	T2, T4, T8, T13 X4, X5, X7, X10,X23	40%
Traballo persoal	Ademáis das probas obxectivas correspondentes para ter garantía de superar a materia no exame, cada cuadrimestre deberase entregar polo menos os traballos que se relacionan no apartado 9. O rendemento diario.	EC4,EC6,EC7, EC8, EC11	40 % 20%
*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado..			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro-)			
Exame escrito	Realización dunha ou varias probas teórico-prácticas, que comprendan algún dos obxectivos e contidos contemplados na programación cuadrimestral e que demostren o coñecemento teórico e práctico dos contidos aprendidos.As probas realizaranse na aula e durarán un máximo de 2 horas	T2, T4, T8, T13 X4, X5, X7, X10, X23 EC4, EC6, EC7, EC8, EC11	40%
Traballo persoal	Ademáis das probas obxectivas correspondentes para ter garantía de superar a materia no exame, cada cuadrimestre deberase entregar polo menos os traballos que se relacionan no apartado 9. O rendemento diario.	T2, T4, T8, T13 X4, X5, X7, X10, X23 EC4, EC6, EC7, EC8, EC11	40% 20%
AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)			
Exame escrito	Realización dunha proba global cos exercicios que determine o Departamento, ou polo Profesor da materia, consistente na realización dun ou varios eercicios que comprendan os obxectivos e contidos da materia cuadrimestral, nos que o alumno demostre que está capacitado para atinxir os abxectivos e contidos establecidos na programación.	T2, T4, T8, T13 X4, X5, X7, X10, X23 EC4, EC6, EC7, EC8, EC11	80 %
Traballo persoal	Asemade, cada cuadrimestre entregará polo menos os traballos cuadrimestrais mencionados no apartado 9.	T2, T4, T8, T13 X4, X5, X7, X10, X23 EC4, EC6, EC7, EC8, EC11	20%
<b>EXTRAORDINARIA</b>			





Exame escrito	Realización dunha proba global cos exercicios que determine o Departamento, ou polo Profesor da materia, consistente na realización dun ou varios exercicios que comprendan os obxectivos e contidos da materia cuadrimestral, nos que o alumno demostre que está capacitado para atinxir os obxectivos e contidos establecidos na programación.	T2, T4, T8, T13 X4, X5, X7, X10, X23 EC4, EC6, EC7, EC8, EC11	80%
Traballo persoal	Asemade, cada cuadrimestre entregará polo menos os traballos cuadrimestrais mencionados no apartado 9.	T2, T4, T8, T13 X4, X5, X7, X10, X23 EC4, EC6, EC7, EC8, EC11	20

**ERASMUS**

Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.

Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.

**7. Alumnado con necesidades educativas especiais**

DESCRIPCIÓN	CRITERIOS E PAUTAS
No marco do establecido no Real decreto legislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberánse cumprir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.	Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.

**8. Bibliografía, materiais e documentos**

- Midi , multimedia e sistemas de control
- Roland, Guía MIDI. Roland Corporation, 1987.
- Bernd Enders and Wolfgang Klemme, MIDI and Sound Book for the Atari ST M&T Publishing, 1989.
- Hecquet, A: Entorno MIDI e as súas aplicacións. Madrid. Ed. Ra-ma 1990.
- Eiche, J. F., ¿Qué é MIDI? Barcelona. Ed. Music Distribution 1990.
- Rumsey, Francis, MIDI Systems and Control. Ed. Focal Press 1990.
- Rothstein, J., MIDI: A Comprehensive Introduction, A-R Editions, 1991.
- Penfold, R.A. , MIDI Avanzado . Madrid. Ed. Ra-ma 1992.
- Busquets, F.-Ordinas, J.: Curs d'Informàtica i Educació Musical. Barcelona. Generalitat de Catalunya. Departament d'Ensenyament. PIE 1992 .
- Pressing, J. Synthesizer Performance and Real-Time Techniques, A-R Editions, 1992.
- Rowe, R., Interactive Music Systems, MIT Press, 1992 (con CD-ROM).
- Tarabella, L., Man-Machine Interaction in live performance. Numero especial de Interface - Journal of New Music Research, 22(3), 1993.
- Burger, J., The desktop multimedia bible. New York: Addison-Wesley 1993. (Existe traducción en castelán: A Biblia de Multimedia). (B/T).
- Bustos Martín, I. de Multimedia. Madrid. Ed. Anaya Multimedia. 1994.
- Perotti, G., MIDI computer imagine e suono, Jackson, 1998.
- Técnicas de Gravación e Post-Producción
- Acústica e psicoacústica
- Roederer, J. (1997) Acústica y Psicoacústica de la Música, Buenos Aires, Ricordi Americana.
- Moore, B., An Introduction to the Psychology of Hearing, Academic Press, 1982 (nueva edición 1997).
- Morse, P., e K. Ingard, Theoretical Acoustics, Princeton University Press, 1987.
- Benade, A. H., Fundamentals of Musical Acoustics, Dover, 1990.
- Bregman, A., Auditory Scene Analysis: the Perceptual Organization of Sound, MIT Press, 1990.
- Sundberg, J., The Science of Musical Sounds, Academic Press, 1992.
- Páxina 4 de 4 Programacións Docentes
- Conservatorio Superior de Música de Vigo
- McAdams, S., e E. Bigand, Thinking in sound. The cognitive psychology of human audition, Oxford Univ. Press, 1993.
- Leman, M., Auditory Models of Music Research (1-2). Número especial de Journal of New Music Research, 23(1) e 23(2), 1994.
- Hartmann, W., Signals, Sound, and Sensation, Springer Verlag, 1996.
- Cook, P., Music, Cognition, and Computerized Sound. An Introduction to Psychoacoustics, MIT Press, 1999.
- Análise e representación da estrutura musical
- Baroni, M. e Callegari, L., Musical Grammars and Computer Analysis. Olschki, 1984.
- Cope, D., Computers and Musical Style, A-R Editions, 1991.



- Howell, R. e West, R. and Cross, I., Representing Musical Structure, Academic Press, 1991.
- Valière, J.C., La restauration des enregistrements anciens par traitement numeriques, tesi di dottorato, Università di Maine, 1991.
- Cappé, O., Techniques de réduction de bruit pour la restauration d'enregistrements musicaux, tesi di dottorato, Ecole Nationale Supérieure des Télécommunications, Parigi, 1993.
- Atti del XII Colloquio di Informatica Musicale (sessione speciale su Restoration of Audio Documents), AIMI e Università di Udine e Gorizia, 1998.
- Godsill, J. e Rayner, P., Digital audio restoration: a statistical model based approach, Springer, 1998.
- Boulanger, R., The Csound Book. Perspectives in Software Synthesis, Sound Design, Signal Processing and Programming Ed. MIT Press, 1999.
- Acústica musical Gonzalo Fernández de la Gándara y Miguel Lorente, Ed. ICCMU colección Musica Hispana Textos. Manuales.
- Acustica Físico-Musical de Antonio Calvo-Manzano, Ed. Real Musical.
- Acústica Musical de Luís L. Enrique, editado por la Fundación Calouste Gulbenkian.
- Winkler, T., Composing Interactive Music: Techniques and Ideas Using Max, MIT Press, 1998 (con CD-ROM).
- Informática y electrónica musical de Adolfo Nuñez, Ed. Paraninfo.
- Como Convertirse en un músico informático de Jeff Bowen, Ed. Anaya multimedia SGAE, (con CD-ROM).
- Música y nuevas tecnologías, Perspectivas para el siglo XXI de Eduardo Reck Miranda, Ed. ACC L'Angelot
- Guía profesional de laboratorios de música electroacústica de Gabriele Brncic, Ed. Fundación Autor SGAE.
- Teoría de la composición J Pedro de Oliveira.
- Tratado de los objetos musicales Schaefer.
- Acústica e Psicoacústica da Música de Juan G. Roederer, Ed. Ricordi.
- Afinación e temperamento na música occidental de J. Javier Goldáraz, Ed. Alianza Música.
- Música virtual de Martín Rasskin/S.G.A.E. Ed. Anaya multimedia.
- Núñez, A., Informática e electrónica musical. Madrid. Ed. Paraninfo 1992.
- El lenguaje de Csound de Pablo Di Liscia.
- Acústica musical e organoloxía de Tirso de Olazábal, Ed. Ricordi.
- Colasanto F., Max/MSP Guía de Programación para Artistas Centro Mexicano para la música y las artes sonoras. 2010.
- Manual de Csound



<b>Programación Docente de Tecnoloxía para la Música III</b>										
Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro)										
<b>1. Identificación e contextualización:</b>										
DISCIPLINA TECNOLOXÍA PARA LA MÚSICA III										
ESPECIALIDADE	TECNOLOXÍA MUSICAL						ITINERARIO	-----		
CARÁCTER	OBRIGATORIA						TIPO DE CLASES	COLECTIVA		
DEPARTAMENTO	PRODUCCIÓN E XESTIÓN						XEFE/A DO DEPARTAMENTO	D.Oswaldo Costal Oro		
CURSOS	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	D.Oswaldo Costal Oro
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII		
CUADRIMESTRE									Horas de clase	2
ETCS/ CUADRIMESTRE			2						Observacións	
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TITORÍA	
	D.Oswaldo Costal Oro				oswaldo_costal@csmvigo.com				Mércores 10:00- 11:00	
<b>2. Descriptor e competencias</b>										
Ver lista e descrición de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016										
DESCRITOR	Coñecemento teórico.práctico das diferentes técnicas e procedementos de xeración, manipulación e procesado dixital do son aplicando as súas posibilidades na creación e composición. Estudo da edición de partituras con diferente software. Coñecemento e uso das aplicacións midi e audio na composición. Uso da tecnoloxías musical en distintos contornos de programación de síntese de son. Microfonía e técnicas de gravación, procesado masterizado e difusión do son. Busca e difusión de contidos a través de redes informáticas.									
COÑECEMENTOS PREVIOS	Os requeridos na proba de acceso ao grao superior, e para cuadrimestres diferentes ao primeiro, coñecementos e habilidades adquiridas do cuadrimestre anterior									
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	Composición; Acústica aplicada; Acústica Xeral; Composición para a imaxe									
TRANSVERSAIS	T2, T4, T8, T13									
XERAIS	X4, X5, X7, X10, X23									
ESPECÍFICAS	EC4, EC6, EC7, EC8, EC11									
<b>3. Obxectivos</b>										
DESCRICIÓN						COMPETENCIAS RELACIONADAS				
<p>1.- Estudar os procedementos no terreo da secuenciación de audio dixital, a través das aplicacións informáticas máis representativas do panorama tecnolóxico musical, coa finalidade de obter ferramentas e medios necesarios para desenvolverlas no mundo da composición actual.</p> <p>2.- Capacitar ó alumno nos procesos de gravación, edición, mestura e postproducción musical.</p> <p>3.- Coñecer todos os arquivos relacionados cá secuenciación do audio dixital, así como as súas posibilidades de conversión, importación e exportación.</p> <p>4.- Comprender e empregar en profundidade as ferramentas informáticas e electrónicas de edición, montaxe e procesado do audio dixital, como o uso de plug-ins, samplers, e instrumentos virtuais internos ou externos, e o uso do teclado midi.</p> <p>5.- Aprender a integrar o material dun seito creativo procedente de distintas fontes, nun medio homoxeneo, nun secuenciador realizando proxectos de midi-audio dixital diferentes.</p> <p>6.- Estudar os conceptos básicos do uso da microfonía coa finalidade de realizar gravacións.</p> <p>7.- Profundizar nos fundamentos físicos e musicais da Acústica.</p>						<p>T2, T4, T8, T13  X4, X5, X7, X10, X23  EC4, EC6, EC7, EC8, EC11</p>				



4. Contidos		
TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
1. Actividades introductorias. 2. Novas técnicas. 3. Sincronía de audio e vídeo. 4. Introducción a gravación.	1. 1. Repaso dos contidos anteriores e avaliación inicial. 2. Edición de partituras do século XX, cuxa dificultade técnica será aquela que as partituras propoñan. 3. Sincronización dunha pista de vídeo con audio: arquivos de vídeo: AVI, mpeg-1, mpeg-2, etc.,. Arquivos de audio: wav, mp3, etc. 4. Introducción a gravación en Cubase ou Reaper. Conceptos básicos.	17
Total de sesións por cuadrimestre		17

5. Metodoloxía e Planificación Docente			
TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Clases prácticas	17		17
Titorías	1		1
Actividades introductorias	1,5		1,5
Exposición traballos	6		6
Avaliación	2		2
Revisión	2		2
Busca de información		20,5	20,5
Traballo individual		40	40
Total de horas por cuadrimestre			90

6. Avaliación			
FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
<b>ORDINARIA</b>			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			
Exame escrito	Realización dunha ou varias probas teórico-prácticas, que comprendan algún dos obxectivos e Contados contemplados na programación cuadrimestral e que demostren o coñecemento teórico e práctico dos contidos aprendidos.As probas realizaranse na aula e durarán un máximo de 2 horas	T2, T4, T8, T13 X4, X5, X7, X10, X23	40%
Traballo persoal	Ademáis das probas obxectivas correspondentes para ter garantía de superar a materia no exame, cada cuadrimestre deberase entregar polo menos os traballos que se relacionan no apartado 9. O rendemento diario.	EC4, EC6, EC7, EC8, EC11	40 % 20%
*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado..			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro-)			
Exame escrito	Realización dunha ou varias probas teórico-prácticas, que comprendan algún dos obxectivos e contidos contemplados na programación cuadrimestral e que demostren o coñecemento teórico e práctico dos contidos aprendidos.As probas realizaranse na aula e durarán un máximo de 2 horas	T2, T4, T8, T13 X4, X5, X7, X10, X23 EC4, EC6, EC7, EC8, EC11	40%



Traballo persoal	Ademáis das probas obxectivas correspondentes para ter garantía de superar a materia no exame, cada cuadrimestre deberase entregar polo menos os traballos que se relacionan no apartado 9. O rendemento diario.	T2, T4, T8, T13 X4, X5, X7, X10, X23 EC4, EC6, EC7, EC8, EC11	40% 20%
<b>AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)</b>			
Exame escrito	Realización dunha proba global cos exercicios que determine o Departamento, ou polo Profesor da materia, consistente na realización dun ou varios exercicios que comprendan os obxectivos e contidos da materia cuadrimestral, nos que o alumno demostre que está capacitado para atinxir os obxectivos e contidos establecidos na programación.	T2, T4, T8, T13 X4, X5, X7, X10, X23 EC4, EC6, EC7, EC8, EC11	80 %
Traballo persoal	Asemade, cada cuadrimestre entregará polo menos os traballos cuadrimestrais mencionados no apartado 9.	T2, T4, T8, T13 X4, X5, X7, X10, X23 EC4, EC6, EC7, EC8, EC11	20%
<b>EXTRAORDINARIA</b>			
Exame escrito	Realización dunha proba global cos exercicios que determine o Departamento, ou polo Profesor da materia, consistente na realización dun ou varios exercicios que comprendan os obxectivos e contidos da materia cuadrimestral, nos que o alumno demostre que está capacitado para atinxir os obxectivos e contidos establecidos na programación.	T2, T4, T8, T13 X4, X5, X7, X10, X23 EC4, EC6, EC7, EC8, EC11	80%
Traballo persoal	Asemade, cada cuadrimestre entregará polo menos os traballos cuadrimestrais mencionados no apartado 9.	T2, T4, T8, T13 X4, X5, X7, X10, X23 EC4, EC6, EC7, EC8, EC11	20
<b>ERASMUS</b>			
Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.			
Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.			
<b>7. Alumnado con necesidades educativas especiais</b>			
<b>DESCRIPCIÓN</b>	<b>CRITERIOS E PAUTAS</b>		
No marco do establecido no Real decreto lexislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberanse cumprir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.	Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.		
<b>8. Bibliografía, materiais e documentos</b>			
<ul style="list-style-type: none"> <li>• Música y nuevas tecnologías, Perspectivas para el siglo XXI de Eduardo Reck Miranda, Ed. ACC L'Angelot</li> <li>• Guía profesional de laboratorios de música electroacústica de Gabriele Brncic, Ed. Fundación Autor SGAE.</li> <li>• Teoría de la composición J Pedro de Oliveira.</li> <li>• Tratado de los objetos musicales Schaefer.</li> <li>• Acústica e Psicoacústica da Música de Juan G. Roederer, Ed. Ricordi.</li> <li>• Afinación e temperamento na música occidental de J. Javier Goldáraz, Ed. Alianza Música.</li> <li>• Música virtual de Martín Rasskin/S.G.A.E. Ed. Anaya Multimedia.</li> <li>• Núñez, A., Informática e electrónica musical. Madrid. Ed. Paraninfo 1992.</li> <li>• El lenguaje de Csound de Pablo Di Liscia.</li> <li>• Acústica musical e organoloxía de Tirso de Olazábal, Ed. Ricordi.</li> <li>• ColaMidi , multimedia e sistemas de control</li> <li>• Roland, Guía MIDI. Roland Corporation, 1987.</li> <li>• Bernd Enders and Wolfgang Klemme, MIDI and Sound Book for the Atari ST M&amp;T Publishing, 1989.</li> </ul>			



- Hecquet, A: Entorno MIDI e as súas aplicacións. Madrid. Ed. Ra-ma 1990.
- Eiche, J. F., ¿Qué é MIDI? Barcelona. Ed. Music Distribution 1990.
- Rumsey, Francis, MIDI Systems and Control. Ed. Focal Press 1990.
- Rothstein, J., MIDI: A Comprehensive Introduction, A-R Editions, 1991.
- Penfold, R.A. , MIDI Avanzado . Madrid. Ed. Ra-ma 1992.
- Busquets, F.-Ordinas, J.: Curs d'Informàtica i Educació Musical.Barcelona. Generalitat de Catalunya. Departament d'Ensenyament. PIE 1992 .
- Pressing, J. Synthesizer Performance and Real-Time Techniques, A-R Editions, 1992.
- Rowe, R., Interactive Music Systems, MIT Press, 1992 (con CD-ROM).
- Tarabella, L., Man-Machine Interaction in live performance. Numero especial de Interface - Journal of New Music Research, 22(3), 1993.
- Burger, J., The desktop multimedia bible. New York: Addison-Wesley 1993. (Existe traducción en castelán: A Biblia de Multimedia). (B/T).
- Bustos Martín, I. de Multimedia. Madrid. Ed. Anaya Multimedia. 1994.
- Perotti, G., MIDI computer imagine e suono, Jackson, 1998.
- Técnicas de Gravación e Post-Producciónsanto F., Max/MSP Guía de Programación paraArtistas Centro Mexicano para la música y las artes sonoras. 2010.
- O audio dixital e a súa restauración
- Alten. Audio in media. 4ª edition. Belmont, CA: Wadsworth Publishing Co.1994
- Burger, J. The desktop multimedia bible. New York: Addison-Wesley 1993. (Existe traducción o castelán: La Biblia de Multimedia).
- Chion, M. O Son. Barcelona: Paidós 1999.
- Jordà, S., Audio dixital e MIDI. Madrid. Ed. Anaya Multimedia 1997.
- Nisbett, A., The sound studio. London. Ed. Focal Press 1995.
- Rumsey, F., Digital audio operations. Oxford. Ed. Focal Press 1991.
- Rumsey, F., The audio workstation handbook. Oxford. Ed. Focal Press 1996.
- Rumsey & McCormick, Sound and recording: an introduction, 2ª edition 1994. (Existe traducción o castelán da primeira edición, editada por o IORTV).
- Zaza, T., Audio design. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall 1991. (Ultima revisión: 01 / 02 / 2001).
- Veldhuis, R., Restoration of lost samples in digital signals, Prentice-Hall, 1990.
- Valière, J.C., La restauration des enregistrements anciens par traitement numeriques, tesi di dottorato, Università di Maine, 1991.
- Cappé, O., Techniques de réduction de bruit pour la restauration d'enregistrements musicaux, tesi di dottorato, Ecole Nationale Supérieure des Télécommunications, Parigi, 1993.
- Atti del XII Colloquio di Informatica Musicale (sessione speciale su Restoration of Audio Documents), AIMI e Università di Udine e Gorizia, 1998.
- Godsill, J. e Rayner, P., Digital audio restoration: a statistical model based approach, Springer, 1998.
- Boulanger, R., The Csound Book. Perspectives in Software Synthesis, Sound Design, Signal Processing and Programming Ed. MIT Press, 1999





## Programación Docente de Tecnoloxías aplicadas á composición III

Ensinanzas Superiores de Música Título Superior de Música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro e 171/2016, do 24 de novembro)

### 1. Identificación e contextualización

#### DISCIPLINA COMPOSICIÓN E INSTRUMENTACIÓN

ESPECIALIDADE	COMPOSICIÓN								ITINERARIO	COMPOSICIÓN
CARÁCTER	B) Obrigatoria								TIPO DE CLASES	Colectiva
DEPARTAMENTO	COMPOSICIÓN								XEFE/A DO DEPARTAMENTO	D. José Antonio Cantal Mariño
CURSOS	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	D.Oswaldo Costal Oro
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase	1,5
ETCS/ CUADRIMESTRE			3						Observacións	
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TITORÍA	
	D.Oswaldo Costal Oro				oswaldo_costal@csmvigo.com				Mércres 10-11h	

### 2. Descritor e competencias

Ver lista e descrición de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Coñecemento teórico.práctico das diferentes técnicas e procedementos de xeración, manipulación e procesado dixital do son aplicando as súas posibilidades na creación e composición. Estudo da edición de partituras con diferente software. Coñecemento e uso das aplicacións midi e audio na composición. Uso da tecnoloxías musical en distintos contornos de programación de síntese de son. Microfonía e técnicas de gravación, procesado masterizado e difusión do son. Busca e difusión de contidos a través de redes informáticas.
COÑECEMENTOS PREVIOS	Os requeridos na proba de acceso ao grao superior, e para cuatrimestres diferentes ao primeiro, coñecementos e habilidades adquiridas do cuatrimestre anterior.
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	Composición; Acústica aplicada; Acústica Xeral; Composición para a imaxe
TRANSVERSAIS	T2, T4, T8, T13
XERAIS	X4, X5, X7, X10, X23
ESPECÍFICAS	EC4, EC6, EC7, EC8, EC11

### 3. Obxectivos

DESCRIPCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
1.- Estudar os procedementos no terreo da secuenciación de audio dixital, a través das aplicacións informáticas máis representativas do panorama tecnolóxico musical, coa finalidade de obter ferramentas e medios necesarios para desenvolverlas no mundo da composición actual. 2.- Capacitar ó alumno nos procesos de gravación, edición, mestura e postproducción musical. 3.- Coñecer todos os arquivos relacionados cá secuenciación do audio dixital, así como as súas posibilidades de conversión, importación e exportación. 4.- Comprender e empregar en profundidade as ferramentas informáticas e electrónicas de edición, montaxe e procesado do audio dixital, como o uso de plug-ins, samplers, e instrumentos virtuais internos ou externos, e o uso do teclado midi. 5.- Aprender a integrar o material dun seito creativo procedente de distintas fontes, nun medio homoxeneo, nun secuenciador realizando proxectos de midi-audio dixital diferentes. 6.- Estudar os conceptos básicos do uso da microfonía coa finalidade de realizar gravacións. 7.- Profundizar nos fundamentos físicos e musicais da Acústica.	T2, 4, 8, 13 X4, 5, 7, 10, 23 EC 4, 6, 7, 8, 11

### 4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
1.- O audio dixital. 2.- Física do son.	Son analóxico, son dixital Procesado e uso de sinal, conversión analóxica-dixital Formatos de arquivo de audio: o wave. Frecuencia de mostraxe e profundidade de bits. Teorema de Nyquist, Aliasing, dither, mostraxe a baixas frecuencias, resolución (bits). Rango dinámico. Relación sinal – ruído. Concepto de db. Espacio en memoria y grabación digital. Compresión de audio. Diferenzas entre hardware e software, analóxico e dixital . Optimización de sistemas informáticos. Que é o son: volume, ton e timbre, como se crea, transforma ou destrúe o son, cales son as súas características e como as medimos, frecuencia, amplitude, lonxitude de onda, o decibelio, concepto e uso, introdución á acústica.	2
3.- Micrófonos e altafalantes 4.- A Tarxeta de son e a mesa de mesturas.	Descrición e uso. Tipos e diferentes. Diagrama polar. Altavoces. Amplificadores. Cables e conectores. Liñas balanceadas e non balanceadas. Preparación dos sistemas. Material a gravar e acústica da sala. Prácticas de gravación. Tipos e características, drivers e configuración ASIO. Selección da frecuencia de mostraxe e profundidade de bits, conexións e controis, ruteo e envío de sinais.	2
5.- A gravación dixital. 6.- Edición.	Secuenciador de audio, entorno de traballo, creación e configuración dun proxecto, configuración ASIO, creación de conexións e asignación de canais, creación, orde e nomeado de pistas. Ruteo, colocación da microfonía e cableado, probas de son: monitorización, problemas de ruído, ganancias, recollida do material. Estudio no programa Cubase SX3, Nuendo, Protools, e/ou outros. Entorno de traballo. Continuación e profundización no estudo do manexo e coñecemento das ferramentas dos	5





	secuenciadores Cubase ou Nuendo etc. Edición destructiva e non-destructiva. Procesado sobor da amplitude. Normalización. Envoltentes. Modulación de amplitude. Portas de ruído. DC Bias Offset Fundidos. Limpeza xeral e de pistas. Ferramentas: seleccionar, borrar e cortar. DC-offset e normalización de pistas. Ferramentas de edición: lapis, goma, fade-in e fade-out. Uso de Plug-ins como insertos e envíos. O concepto prefader, postfader. Ferramentas de análise. Estatísticas e PAZ-Analyzer. O RMS. Eliminación de ruidos: X-click, X-crackle, X-hum, X-noise. Dibuxar a onda. Edición e gravación de audio en cubase. Alikeirar o proxecto, render e conxelado de instrumentos de audio. Combinar gravacións con música xenerada. humanizando a secuencia cuantizada. Loops. A piscina de audio. Como detectar o tempo orixinal. Como sincronizar ca partitura. O sampler (Halion e/ou outros. Unindo tratamento de audio y midi. Alternativas VST gratuítas. Exportar como arquivo de audio (render) Edición de mostrás (Uso doutras aplicacións coma Soundforge, Adobe Audition, para a edición de mostrás audio)	
7.-Mestura 8.- Efectos e procesamento do sinal.	Entorno de traballo. Niveis de volume e reparto do estéreo. Canais de subgrupo e auxiliares. Insercións envíos e plugins. Exportación da mestura de audio. Función de transferencia. Limitador e expander. Compresor. Compresor por bandas. De-esser. Portas de ruído. Visualización del sonido en el dominio de la frecuencia. Filtros. O ecualizador. Impulsos. Reverb, Echo e Delay, Delay sincronizado no tempo, retardos, efectos de retardo con variación en el tiempo. Flanger/Phaser. Wha-wha. Chorus. Convulsión, redución de ruído, time stretch, loops. Vocoder, efectos que se asocian comúnmente a certos instrumentos. Modos de automatización. A pista de tempo variable. A mesa de mesturas. Surround e Video en Cubase SX3. Retoques finais.	5
9.- Masterización. 10.- Introducción a síntese e xeración dixital do son.	Entorno de traballo. Edición do wave final. Masterización. Gravación do CD. Uso da aplicación Wavelab. Conceptos da síntese dixital, a envolvente, a modulación de baixa frecuencia, filtros, control MIDI, técnicas da síntese dixital: síntese aditiva, modulación de frecuencia, síntese por tabla de ondas, etc. Conceptos da síntese dixital, a envolvente, a modulación de baixa frecuencia, filtros, control MIDI, técnicas da síntese dixital: síntese aditiva, modulación de frecuencia, síntese por tabla de ondas, etc.	2
11.- Sincronía dunha pista de vídeo dixital co audio. 12.- Introducción a sonorización de salas.	Arquivos de vídeo: AVI, Mpeg-1, Mpeg-2, Vob, etc. Arquivos de audio: Wav, Mp3, Acc, Ogg, Real audio, WMA, Flac, Aiff, etc. Conversión de arquivos audio e vídeo. Extracción do audio dun arquivo de vídeo ou dun DVD.	1
Total de sesións por cuadrimestre		17

## 5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Clases prácticas	17		17
Titorías	1		1
Actividades introdutorias	1,5		1,5
Exposición traballos	6		6
Avaliación	2		2
Revisión	2		2
Busca de información		20,5	20,5
Traballo individual		40	40
Total de horas por cuadrimestre			90

### Avaliación inicial

A avaliación inicial realizarase durante a primeira semana do curso escolar co fin de identificar as dificultades do alumnado, así como as súas necesidades de atención educativa: a) análise dos informes de avaliación individualizados do curso anterior; b) detección das aprendizaxes imprescindibles non adquiridas no curso 20-21; c) coñecemento personalizado do alumnado e da súa situación emocional co fin de tomar as decisións profesionais de actuación por parte do profesorado.

Se a situación sanitaria o requirise, as clases teórico-prácticas poderán ser substituídas na totalidade por sesións telemáticas non presenciais.

## 6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
<b>ORDINARIA</b>			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			
Exame escrito	Realización dunha ou varias probas teórico-prácticas, que comprendan algún dos obxectivos e contidos contemplados na programación cuadrimestral e que demostren o coñecemento teórico e práctico dos contidos pretendidos As probas realizaranse na aula e durarán un máximo de 2 horas	T2, 4, 8, 13 X4, 5, 7, 10, 23 EC 4, 6, 7, 8, 11	50%
Traballo persoal	Ademais das probas obxectivas correspondentes para ter garantía de superar a materia no exame, cada cuadrimestre deberase entregar polo menos os traballos que se relacionan no apartado 9. O rendemento diario.	T2, 4, 8, 13 X4, 5, 7, 10, 23 EC 4, 6, 7, 8, 11	40% 10%
*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado..			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro-)			
Exame escrito	Realización dunha ou varias probas teórico-prácticas, que comprendan algún dos obxectivos e contidos contemplados na programación cuadrimestral e que demostren o coñecemento teórico e práctico dos contidos pretendidos As probas realizaranse na aula e durarán un máximo de 2 horas	T2, 4, 8, 13 X4, 5, 7, 10, 23 EC 4, 6, 7, 8, 11	50%



Traballo persoal	Ademáis das probas obxectivas correspondentes para ter garantía de superar a materia no exame, cada cuadrimestre deberase entregar polo menos os traballos que se relacionan no apartado 9. O rendemento diario.	T2, 4, 8, 13 X4, 5, 7, 10, 23 EC 4, 6, 7, 8, 11	40%  10%
<b>AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)</b>			
Exame escrito	Realización dunha proba global cos exercicios que determine o Departamento, ou polo Profesor da materia, consistente na realización dun ou varios exercicios que comprendan os obxectivos e contidos da materia cuadrimestral, nos que o alumno demostre que está capacitado para atinxir os obxectivos e contidos establecidos na programación.	T2, 4, 8, 13 X4, 5, 7, 10, 23 EC 4, 6, 7, 8, 11	80%
Traballo persoal	Asemade, cada cuadrimestre entregará polo menos os traballos cuadrimestrais mencionados no apartado 9.	T2, 4, 8, 13 X4, 5, 7, 10, 23 EC 4, 6, 7, 8, 11	20%
<b>EXTRAORDINARIA</b>			
Exame escrito	Realización dunha proba global cos exercicios que determine o Departamento, ou polo Profesor da materia, consistente na realización dun ou varios exercicios que comprendan os obxectivos e contidos da materia cuadrimestral, nos que o alumno demostre que está capacitado para atinxir os obxectivos e contidos establecidos na programación.	T2, 4, 8, 13 X4, 5, 7, 10, 23 EC 4, 6, 7, 8, 11	80%
Traballo persoal	Asemade, cada cuadrimestre entregará polo menos os traballos cuadrimestrais mencionados no apartado 9.	T2, 4, 8, 13 X4, 5, 7, 10, 23 EC 4, 6, 7, 8, 11	20%

\* Soamente se fai a ponderación final se o alumno supera as dúas partes (tanto na avaliación ordinaria como na extraordinaria).

**Se a situación sanitaria o requirise, a porcentaxe do exame substituirase pola entrega dos traballos que determine o profesor. Os traballos mínimos están expresados no apartado 9 de Observacións. Polo tanto a porcentaxe do exame engadíriase a do rendemento do traballo persoal.**

#### ERASMUS

Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.

Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.

### 7. Alumnado con necesidades educativas especiais

DESCRIPCIÓN	CRITERIOS E PAUTAS
No marco do establecido no Real decreto lexislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberanse cumprir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.	Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.

### 8. Bibliografía, materiais e documentos

Material curricular básico:

- Acústica musical Gonzalo Fernández de la Gándara y Miguel Lorente, Ed. ICCMU colección Musica Hispana Textos. Manuales.
- Acustica Físico-Musical de Antonio Calvo-Manzano, Ed. Real Musical.
- Acústica Musical de Luís L. Enrique, editado por la Fundación Calouste Gulbenkian.
- Winkler, T., Composing Interactive Music: Techniques and Ideas Using Max, MIT Press, 1998 (con CD-ROM).
- Informática y electrónica musical de Adolfo Nuñez, Ed. Paraninfo.
- Como Convertirse en un músico informático de Jeff Bowen, Ed. Anaya multimedia SGAE, (con CD-ROM).
- Música y nuevas tecnologías, Perspectivas para el siglo XXI de Eduardo Reck Miranda, Ed. ACC L'Angelot
- Guía profesional de laboratorios de música electroacústica de Gabriele Brncic, Ed. Fundación Autor SGAE.
- Teoría de la composición J Pedro de Oliveira.
- Tratado de los objetos musicales Schaefer.
- Acústica e Psicoacústica da Música de Juan G. Roederer, Ed. Ricordi.
- Afinación e temperamento na música occidental de J. Javier Goldáraz, Ed. Alianza Música.
- Música virtual de Martín Rasskin/S.G.A.E. Ed. Anaya multimedia.
- Núñez, A., Informática e electrónica musical. Madrid. Ed. Paraninfo 1992.
- El lenguaje de Csound de Pablo Di Liscia.
- Acústica musical e organoloxía de Tirso de Olazábal, Ed. Ricordi.
- Colasanto F., Max/MSP Guía de Programación para Artistas Centro Mexicano para la música y las artes sonoras. 2010.
- Manual de Csound

2 Bibliografía Complementaria

- Midi , multimedia e sistemas de control
- Roland, Guía MIDI. Roland Corporation, 1987.
- Bernd Enders and Wolfgang Klemme, MIDI and Sound Book for the Atari ST M&T Publishing, 1989.
- Hecquet, A: Entorno MIDI e as súas aplicacións. Madrid. Ed. Ra-ma 1990.
- Eiche, J. F., ¿Qué é MIDI? Barcelona. Ed. Music Distribution 1990.
- Rumsey, Francis, MIDI Systems and Control. Ed. Focal Press 1990.
- Rothstein, J., MIDI: A Comprehensive Introduction, A-R Editions, 1991.
- Penfold, R.A. , MIDI Avanzado . Madrid. Ed. Ra-ma 1992.



- Busquets, F.-Ordinas, J.: Curs d'Informàtica i Educació Musical. Barcelona. Generalitat de Catalunya. Departament d'Ensenyament. PIE 1992 .  
Pressing, J. Synthesizer Performance and Real-Time Techniques, A-R Editions, 1992.  
Rowe, R., Interactive Music Systems, MIT Press, 1992 (con CD-ROM).  
Tarabella, L., Man-Machine Interaction in live performance. Numero especial de Interface - Journal of New Music Research, 22(3), 1993.  
Burger, J., The desktop multimedia bible. New York: Addison-Wesley 1993. (Existe traducción en castellán: A Biblia de Multimedia). (B/T).  
Bustos Martín, I. de Multimedia. Madrid. Ed. Anaya Multimedia. 1994.  
Perotti, G., MIDI computer imagine e suono, Jackson, 1998.

## Técnicas de Gravación e Post-Producción

## Acústica e psicoacústica

- Roederer, J. (1997) Acústica y Psicoacústica de la Música, Buenos Aires, Ricordi Americana.  
Moore, B., An Introduction to the Psychology of Hearing, Academic Press, 1982 (nueva edición 1997).  
Morse, P., e K. Ingard, Theoretical Acoustics, Princeton University Press, 1987.  
Benade, A. H., Fundamentals of Musical Acoustics, Dover, 1990.  
Bregman, A., Auditory Scene Analysis: the Perceptual Organization of Sound, MIT Press, 1990.  
Sundberg, J., The Science of Musical Sounds, Academic Press, 1992.  
McAdams, S., e E. Bigand, Thinking in sound. The cognitive psychology of human audition, Oxford Univ. Press, 1993.  
Leman, M., Auditory Models of Music Research (1-2). Número especial de Journal of New Music Research, 23(1) e 23(2), 1994.  
Hartmann, W., Signals, Sound, and Sensation, Springer Verlag, 1996.  
Cook, P., Music, Cognition, and Computerized Sound. An Introduction to Psychoacoustics, MIT Press, 1999.

## Análise e representación da estrutura musical

- Baroni, M. e Callegari, L., Musical Grammars and Computer Analysis. Olschki, 1984.  
Cope, D., Computers and Musical Style, A-R Editions, 1991.  
Howell, R. e West, R. and Cross, I., Representing Musical Structure, Academic Press, 1991.  
Marsden, A. e Pople, A., Computer Representations and Models in Music, Academic Press, 1992.  
Music Representation and Scoring (1-2-3). Número especial de Computer Music Journal, 17(3), 17(4), 1993; 18(1)

## O audio dixital e a súa restauración

- Alten. Audio in media. 4ª edición. Belmont, CA: Wadsworth Publishing Co. 1994  
Burger, J. The desktop multimedia bible. New York: Addison-Wesley 1993. (Existe traducción o castellán: La Biblia de Multimedia).  
Chion, M. O Son. Barcelona: Paidós 1999.  
Jordà, S., Audio dixital e MIDI. Madrid. Ed. Anaya Multimedia 1997.  
Nisbett, A., The sound studio. London. Ed. Focal Press 1995.  
Rumsey, F., Digital audio operations. Oxford. Ed. Focal Press 1991.  
Rumsey, F., The audio workstation handbook. Oxford. Ed. Focal Press 1996.  
Rumsey & McCormick, Sound and recording: an introduction, 2ª edición 1994. (Existe traducción o castellán da primeira edición, editada por o IORTV).  
Zaza, T., Audio design. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall 1991. (Última revisión: 01 / 02 / 2001).  
Veldhuis, R., Restoration of lost samples in digital signals, Prentice-Hall, 1990.  
Valière, J.C., La restauration des enregistrements anciens par traitement numeriques, tesi di dottorato, Università di Maine, 1991.  
Cappé, O., Techniques de réduction de bruit pour la restauration d'enregistrements musicaux, tesi di dottorato, Ecole Nationale Supérieure des Télécommunications, Parigi, 1993.  
Atti del XII Colloquio di Informatica Musicale (sessione speciale su Restoration of Audio Documents), AIMI e Università di Udine e Gorizia, 1998.  
Godsill, J. e Rayner, P., Digital audio restoration: a statistical model based approach, Springer, 1998.  
Boulanger, R., The Csound Book. Perspectives in Software Synthesis, Sound Design, Signal Processing and Programming Ed. MIT Press, 1999.

**9. Observacións**

## CONTIDOS DO TRABALLO PERSOAL PARA A AVALIACIÓN CUADRIMESTRAL

Ademais das probas obxectivas correspondentes para ter garantía de superar a materia no exame, deberán entregarse polo menos os traballos que se relacionan a continuación:  
- Dous proxectos midi- audio ou audio a partir de gravacións feitas ou dadas polo profesor. Farase todo o proceso de edición e masterización, nunha aplicación coma cubase, nuendo, ou protocols, etc explicando o proceso entregando o resultado final nun CD.



## Programación Docente de Tecnoloxías aplicadas á composición IV

Ensinanzas Superiores de Música Título Superior de Música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro e 171/2016, do 24 de novembro)

### 1. Identificación e contextualización

#### DISCIPLINA COMPOSICIÓN E INSTRUMENTACIÓN

ESPECIALIDADE	COMPOSICIÓN							ITINERARIO	COMPOSICIÓN	
CARÁCTER	B) Obrigatoria							TIPO DE CLASES	Colectiva	
DEPARTAMENTO	COMPOSICIÓN							XEFE/A DO DEPARTAMENTO	D. José Antonio Cantal Mariño	
CURSOS	1.º curso	2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	D. Oswaldo Costal Oro	
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase	1,5
ETCS/ CUADRIMESTRE				3					Observacións	
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TITORÍA	
	D.Oswaldo Costal Oro				oswaldo_costal@csmvigo.com				Mércores 10-11h	

### 2. Descritor e competencias

Ver lista e descrición de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Cofecemento teórico.práctico das diferentes técnicas e procedementos de xeración, manipulación e procesado dixital do son aplicando as súas posibilidades na creación e composición. Estudo da edición de partituras con diferente software. Cofecemento e uso das aplicacións midi e audio na composición. Uso da tecnoloxías musical en distintos contornos de programación de síntese de son. Microfonía e técnicas de gravación, procesado masterizado e difusión do son. Busca e difusión de contidos a través de redes informáticas.
COÑECEMENTOS PREVIOS	Os requeridos na proba de acceso ao grao superior, e para cuatrimestres diferentes ao primeiro, coñecementos e habilidades adquiridas do cuatrimestre anterior.
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	Composición; Acústica aplicada; Acústica Xeral; Composición para a imaxe
TRANSVERSAIS	T2, T4, T8, T13
XERAIS	X4, X5, X7, X10, X23
ESPECÍFICAS	EC4, EC6, EC7, EC8, EC11

### 3. Obxectivos

DESCRIPCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
<p>1.- Estudar e practicar as técnicas e procedementos máis usuais para a síntese de son e composición alorítmica na composición, a través de software e hardware concreto realizando traballos compositivos.</p> <p>2.- Aprender a integrar o material compositivo sonoro dun xeito creativo procedente de distintas fontes, nun medio homoxeneo.</p> <p>3.-Saber aplicar e aproveitar as novas tecnoloxías no ámbito da creación musical contemporánea nunha variedade ampla de contextos e formatos, incluíndo as colaboracións con outros campos artísticos.</p> <p>4.- Entender e profundizar nos fundamentos físicos e musicais da acústica e psicoacústica.</p> <p>5.-Coñecer analiticamente a escritura musical avanzada no panorama da historia e do repertorio da música electroacústica e da música coas novas tecnoloxías contemporáneas.</p> <p>6.- Coñecer auditivamente as obras musicais máis importantes e representativas da historia do repertorio da música electroacústica e da música coas novas tecnoloxías contemporáneas.</p> <p>7.- Dotar ó alumnado de composición dunha valoración e postura aberta, e visión actualizada, ante a importante problemática da composición actual relacionada coas novas tecnoloxías e os seus procedementos no panorama musical de oxe na súa estética e estilos propios.</p>	T2, 4, 8, 13 X4, 5, 7, 10, 23 EC 4, 6, 7, 8, 11

### 4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
1.- Acústica física e musical.	Estudio dos parámetros e características fundamentais do son para a súa manipulación compositiva a través das aplicacións informáticas de síntese. Estudo práctico dos movementos vibratorios simples e complexos, cualidades e parámetros fundamentais das ondas sonoras e as súas características e fenómenos típicos, tipos de ondas. Análise de sons. Introducción ós instrumentos musicais. Intervalos e afinacións. Escalas e temperamentos.	1
2.- O proceso de síntese do son.	Estudo introdutorio do entorno de programación de Csound: conceptos básicos da programación en Csound; arquitectura da linguaxe, concepto de opcode, a orquesta (.orc), e a partitura (.sco); manexo dos parámetros ou elementos básicos e constitutivos da síntese do son e a súa interrelación coa estrutura musical: frecuencia, amplitude, tablas, tempo, ritmo, dinámica, timbre, traxectoria, unidades melódicas, complexos armónicos, texturas e densidades, espacialización, entrada e saída, a xeración de arquivos de audio (traballo coa linguaxe en diferido); a envolvente de amplitude: atac, decay, sustain e release; estudo dos parámetros de control-rate, conversiones de nota, panorámica fixa e a panorámica variable, glissando, vibrato de frecuencia amplitude e panorámica, reberveración, introducción de arquivos de audio en Csound e algunhas manipulacións dos mesmos. Estudo inicial da aplicación Cscorer para xerar partitura dentro de Csound que serve no proceso compositivo para crear unha estrutura musical, e se é necesario, modificar o mecanismo ata acadar os resultados musicalmente desexados. Tipos e características, drivers e configuración ASIO. Selección da frecuencia de mostraxe e profundidade de bits, conexións e controis, ruteo e envío de sinais.	9
3.- Continuación no estudo do manexo e	Continuación no estudo do manexo e cofecemento das ferramentas informáticas e electrónicas para a edición,	3



coñecemento das ferramentas informáticas e electrónicas para a edición, procesado, montaxe, grabación e secuenciación de audio.	procesado, montaxe, grabación e secuenciación de audio que están a disposición nun laboratorio electroacústico nos entornos (PC, Mac) coma, Pro-tools, Cubase, Nuendo, Logic, Adobe audition, Reaper, etc, como entornos posibles da montaxe na composición electroacústica, aprendendo a integrar e manipular dun xeito creativo o material grabado procedente de distintas fontes, nun medio homoxeneo.	
4.- Profundización no emprego e manexo dos procesos básicos da edición dixital.	Uso de programas coma Soundforge 8.0, e Adobe Audition 3.0, Spear, e outros.	2
5.- Coñecemento analítico e auditivo das obras máis importantes do repertorio electroacústico e mixto.	Estudo dos autores máis importantes, e a súa evolución e historia o longo do século XX (preferentemente desde os anos 60 ata os nosos días), coa finalidade de aprender as diferentes técnicas compositivas e de instrumentación, así como, o de adquirir un criterio auditivo sobre os materiais empregados, e as estruturas do son electrónico na actualidade. Estudo da labor nos laboratorios de Schaeffer e Eimert e a súa evolución no tempo. Stockhausen e Cage.	1
6.- Estudo da relación das técnicas de composición tradicionais, relaciónándoas cos medios electroacústicos e da tecnoloxía actual.	Estudo da relación das técnicas de composición tradicionais, relaciónándoas cos medios electroacústicos e da tecnoloxía actual, e observando as súas propias posibilidades gramaticais intrínsecas, dotando ó alumnado de composición dunha valoración e visión actualizada do panorama musical tecnolóxico e os seus procedementos.	1
Total de sesións por cuatrimestre		17

## 5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Clases prácticas	17		17
Titorías	1		1
Actividades introdutorias	1,5		1,5
Exposición traballos	6		6
Avaliación	2		2
Revisión	2		2
Busca de información		20,5	20,5
Traballo individual		40	40
Total de horas por cuatrimestre			90

### Avaliación inicial

A avaliación inicial realizarase durante a primeira semana do curso escolar co fin de identificar as dificultades do alumnado, así como as súas necesidades de atención educativa: a) análise dos informes de avaliación individualizados do curso anterior; b) detección das aprendizaxes imprescindibles non adquiridas no curso 20-21; c) coñecemento personalizado do alumnado e da súa situación emocional co fin de tomar as decisións profesionais de actuación por parte do profesorado.

Se a situación sanitaria o requirise, as clases teórico-prácticas poderán ser substituídas na totalidade por sesións telemáticas non presenciais.

## 6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
<b>ORDINARIA</b>			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			
Exame escrito	Realización dunha ou varias probas teórico-prácticas, que comprendan algún dos obxectivos e contidos contemplados na programación cuatrimestral e que demostren o coñecemento teórico e práctico dos contidos pendidos As probas realizaranse na aula e durarán un máximo de 2 horas	T2, 4, 8, 13 X4, 5, 7, 10, 23 EC 4, 6, 7, 8, 11	50%
Traballo persoal	Ademais das probas obxectivas correspondentes para ter garantía de superar a materia no exame, cada cuatrimestre deberase entregar polo menos os traballos que se relacionan no apartado 9. O rendemento diario.	T2, 4, 8, 13 X4, 5, 7, 10, 23 EC 4, 6, 7, 8, 11	40%
			10%
*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado..			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro-)			
Exame escrito	Realización dunha ou varias probas teórico-prácticas, que comprendan algún dos obxectivos e contidos contemplados na programación cuatrimestral e que demostren o coñecemento teórico e práctico dos contidos pendidos As probas realizaranse na aula e durarán un máximo de 2 horas	T2, 4, 8, 13 X4, 5, 7, 10, 23 EC 4, 6, 7, 8, 11	50%
Traballo persoal	Ademais das probas obxectivas correspondentes para ter garantía de superar a materia no exame, cada cuatrimestre deberase entregar polo menos os traballos que se relacionan no apartado 9. O rendemento diario.	T2, 4, 8, 13 X4, 5, 7, 10, 23 EC 4, 6, 7, 8, 11	40%
			10%
AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)			
Exame escrito	Realización dunha proba global cos exercicios que determine o Departamento, ou polo Profesor da materia, consistente na realización dun ou varios exercicios que comprendan os obxectivos e contidos da materia cuatrimestral, nos que o alumno demostre que está capacitado para atinxir os obxectivos e contidos establecidos na programación.	T2, 4, 8, 13 X4, 5, 7, 10, 23 EC 4, 6, 7, 8, 11	80%
Traballo persoal	Asemade, cada cuatrimestre entregará polo menos os traballos cuatrimestrais mencionados no apartado 9.	T2, 4, 8, 13 X4, 5, 7, 10, 23	20%





		EC 4, 6, 7, 8, 11	
<b>EXTRAORDINARIA</b>			
Exame escrito	Realización dunha proba global cos exercicios que determine o Departamento, ou polo Profesor da materia, consistente na realización dun ou varios exercicios que comprendan os obxectivos e contidos da materia cuadrimestral, nos que o alumno demostre que está capacitado para atinxir os obxectivos e contidos establecidos na programación.	T2, 4, 8, 13 X4, 5, 7, 10, 23 EC 4, 6, 7, 8, 11	80%
Traballo persoal	Asemade, cada cuadrimestre entregará polo menos os traballos cuadrimestrais mencionados no apartado 9.	T2, 4, 8, 13 X4, 5, 7, 10, 23 EC 4, 6, 7, 8, 11	20%

\* Soamente se fai a ponderación final se o alumno realiza as dúas partes (tanto na avaliación ordinaria como na extraordinaria).

**Se a situación sanitaria o requirise, a porcentaxe do exame substituirase pola entrega dos traballos que determine o profesor. Os traballos mínimos están expresados no apartado 9 de Observacións. Polo tanto a porcentaxe do exame engadírase a do rendemento do traballo persoal.**

#### ERASMUS

Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.

Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.

### 7. Alumnado con necesidades educativas especiais

DESCRIPCIÓN	CRITERIOS E PAUTAS
No marco do establecido no Real decreto lexislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e a súa inclusión social, deberán cumprir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.	Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.

### 8. Bibliografía, materiais e documentos

#### 1 Material curricular básico:

- Acústica musical Gonzalo Fernández de la Gándara y Miguel Lorente, Ed. ICCMU colección Musica Hispana Textos. Manuales.
- Acustica Físico-Musical de Antonio Calvo-Manzano, Ed. Real Musical.
- Acústica Musical de Luís L. Enrique, editado por la Fundación Calouste Gulbenkian.
- Winkler, T., Composing Interactive Music: Techniques and Ideas Using Max, MIT Press, 1998 (con CD-ROM).
- Informática y electrónica musical de Adolfo Nuñez, Ed. Paraninfo.
- Como Convertirse en un músico informático de Jeff Bowen, Ed. Anaya multimedia SGAE, (con CD-ROM).
- Música y nuevas tecnologías, Perspectivas para el siglo XXI de Eduardo Reck Miranda, Ed. ACC L'Angelot
- Guía profesional de laboratorios de música electroacústica de Gabriele Brncic, Ed. Fundación Autor SGAE.
- Teoría de la composición J Pedro de Oliveira.
- Tratado de los objetos musicales Schaefer.
- Acústica e Psicoacústica da Música de Juan G. Roederer, Ed. Ricordi.
- Afinación e temperamento na música occidental de J. Javier Goldáraz, Ed. Alianza Música.
- Música virtual de Martín Rasskin/S.G.A.E. Ed. Anaya multimedia.
- Núñez, A., Informática e electrónica musical. Madrid. Ed. Paraninfo 1992.
- El lenguaje de Csound de Pablo Di Liscia.
- Acústica musical e organoloxía de Tirso de Olazábal, Ed. Ricordi.
- Colasanto F., Max/MSP Guía de Programación para Artistas Centro Mexicano para la música y las artes sonoras. 2010.
- Manual de Csound

#### 2 Bibliografía Complementaria

##### Midi, multimedia e sistemas de control

- Roland, Guía MIDI. Roland Corporation, 1987.
- Bernd Enders and Wolfgang Klemme, MIDI and Sound Book for the Atari ST M&T Publishing, 1989.
- Hecquet, A: Entorno MIDI e as súas aplicacións. Madrid. Ed. Ra-ma 1990.
- Eiche, J. F., ¿Qué é MIDI? Barcelona. Ed. Music Distribution 1990.
- Rumsey, Francis, MIDI Systems and Control. Ed. Focal Press 1990.
- Rothstein, J., MIDI: A Comprehensive Introduction, A-R Editions, 1991.
- Penfold, R.A., MIDI Avanzado. Madrid. Ed. Ra-ma 1992.
- Busquets, F.-Ordinas, J.: Curs d'Informàtica i Educació Musical. Barcelona. Generalitat de Catalunya. Departament d'Ensenyament. PIE 1992.
- Pressing, J. Synthesizer Performance and Real-Time Techniques, A-R Editions, 1992.
- Rowe, R., Interactive Music Systems, MIT Press, 1992 (con CD-ROM).
- Tarabella, L., Man-Machine Interaction in live performance. Numero especial de Interface - Journal of New Music Research, 22(3), 1993.
- Burger, J., The desktop multimedia bible. New York: Addison-Wesley 1993. (Existe traducción en castelán: A Biblia de Multimedia). (B/T).
- Bustos Martín, I. de Multimedia. Madrid. Ed. Anaya Multimedia. 1994.
- Perotti, G., MIDI computer immagine e suono, Jackson, 1998.

##### Técnicas de Gravación e Post-Producción

- Acústica e psicoacústica
- Roederer, J. (1997) Acústica y Psicoacústica de la Música, Buenos Aires, Ricordi Americana.
- Moore, B., An Introduction to the Psychology of Hearing, Academic Press, 1982 (nueva edición 1997).



- Morse, P., e K. Ingard, *Theoretical Acoustics*, Princeton University Press, 1987.  
 Benade, A. H., *Fundamentals of Musical Acoustics*, Dover, 1990.  
 Bregman, A., *Auditory Scene Analysis: the Perceptual Organization of Sound*, MIT Press, 1990.  
 Sundberg, J., *The Science of Musical Sounds*, Academic Press, 1992.  
 McAdams, S., e E. Bigand, *Thinking in sound. The cognitive psychology of human audition*, Oxford Univ. Press, 1993.  
 Leman, M., *Auditory Models of Music Research (1-2)*. Número especial de *Journal of New Music Research*, 23(1) e 23(2), 1994.  
 Hartmann, W., *Signals, Sound, and Sensation*, Springer Verlag, 1996.  
 Cook, P., *Music, Cognition, and Computerized Sound. An Introduction to Psychoacoustics*, MIT Press, 1999.

#### Análise e representación da estrutura musical

- Baroni, M. e Callegari, L., *Musical Grammars and Computer Analysis*. Olschki, 1984.  
 Cope, D., *Computers and Musical Style*, A-R Editions, 1991.  
 Howell, R. e West, R. and Cross, I., *Representing Musical Structure*, Academic Press, 1991.  
 Marsden, A. e Pople, A., *Computer Representations and Models in Music*, Academic Press, 1992.  
 Music Representation and Scoring (1-2-3). Número especial de *Computer Music Journal*, 17(3), 17(4), 1993; 18(1)

#### O audio dixital e a súa restauración

- Alten. *Audio in media*. 4ª edition. Belmont, CA: Wadsworth Publishing Co. 1994  
 Burger, J. *The desktop multimedia bible*. New York: Addison-Wesley 1993. (Existe traducción o castelán: La Biblia de Multimedia).  
 Chion, M. *O Son*. Barcelona: Paidós 1999.  
 Jordà, S., *Audio dixital e MIDI*. Madrid. Ed. Anaya Multimedia 1997.  
 Nisbett, A., *The sound studio*. London. Ed. Focal Press 1995.  
 Rumsey, F., *Digital audio operations*. Oxford. Ed. Focal Press 1991.  
 Rumsey, F., *The audio workstation handbook*. Oxford. Ed. Focal Press 1996.  
 Rumsey & McCormick, *Sound and recording: an introduction*, 2ª edition 1994. (Existe traducción o castelán da primeira edición, editada por o IORTV).  
 Zaza, T., *Audio design*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall 1991. (Última revisión: 01 / 02 / 2001).  
 Veldhuis, R., *Restoration of lost samples in digital signals*, Prentice-Hall, 1990.  
 Valière, J.C., *La restauration des enregistrements anciens par traitement numeriques*, tesi di dottorato, Università di Maine, 1991.  
 Cappé, O., *Techniques de réduction de bruit pour la restauration d'enregistrements musicaux*, tesi di dottorato, Ecole Nationale Supérieure des Télécommunications, Parigi, 1993.  
 Atti del XII Colloquio di Informatica Musicale (sessione speciale su Restoration of Audio Documents), AIMI e Università di Udine e Gorizia, 1998.  
 Godsill, J. e Rayner, P., *Digital audio restoration: a statistical model based approach*, Springer, 1998.  
 Boulanger, R., *The Csound Book. Perspectives in Software Synthesis, Sound Design, Signal Processing and Programming* Ed. MIT Press, 1999.

## 9. Observacións

### CONTIDOS DO TRABALLO PERSOAL PARAA AVALIACIÓN CUADRIMESTRAL

- Ademais das probas obxectivas correspondentes para ter garantía de superar a materia no exame, deberán entregarse polo menos os traballos que se relacionan a continuación:  
 - Un traballo ou proxecto compositivo electroacústico pechado ou mixto, cunha explicación dos materiais e procedementos empregados, e partitura do mesmo, que será guiado polo profesor. O traballo realizado deberá mostrar as posibilidades de integralos nun entorno coma cubase, nuendo logic, protocols ou adobe audition, e/ou outros. A duración mínima do traballo e as linguaxes utilizadas nos seus materiais básicos serán:  
 Duración mínima: 3 minutos. Linguaxes: Csound e outros.



**Programación Docente de Tecnoloxías aplicadas á composición VI**

Ensinanzas Superiores de Música Título Superior de Música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro e 171/2016, do 24 de novembro)

**1. Identificación e contextualización****DISCIPLINA COMPOSICIÓN E INSTRUMENTACIÓN**

<b>ESPECIALIDADE</b>	COMPOSICIÓN								<b>ITINERARIO</b>	COMPOSICIÓN
<b>CARÁCTER</b>	B) Obrigatoria								<b>TIPO DE CLASES</b>	Colectiva
<b>DEPARTAMENTO</b>	COMPOSICIÓN								<b>XEFE/A DO DEPARTAMENTO</b>	D. José Antonio Cantal Mariño
<b>CURSOS</b>	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso		<b>COORDINADOR/A DA DISCIPLINA</b>	D.Oswaldo Costal Oro
<b>CUADRIMESTRE</b>	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	<b>Horas de clase</b>	1,5
<b>ETCS/ CUADRIMESTRE</b>						3			<b>Observacións</b>	
<b>DOCENTES</b>	<b>NOME E APELIDOS</b>				<b>MAIL/TEL/WEB</b>				<b>TITORÍA</b>	
	D.Oswaldo Costal Oro				oswaldo_costal@csmvigo.com				Mércores 10-11h	

**2. Descritor e competencias**

Ver lista e descrición de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

<b>DESCRITOR</b>	Coñecemento teórico.práctico das diferentes técnicas e procedementos de xeración, manipulación e procesado dixital do son aplicando as súas posibilidades na creación e composición. Estudo da edición de partituras con diferente software. Coñecemento e uso das aplicacións midi e audio na composición. Uso da tecnoloxías musical en distintos contornos de programación de síntese de son. Microfonía e técnicas de gravación, procesado masterizado e difusión do son. Busca e difusión de contidos a través de redes informáticas.
<b>COÑECEMENTOS PREVIOS</b>	Os requeridos na proba de acceso ao grao superior, e para cuadrimestres diferentes ao primeiro, coñecementos e habilidades adquiridas do cuadrimestre anterior.
<b>RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS</b>	Composición; Acústica aplicada; Acústica Xeral; Composición para a imaxe
<b>TRANSVERSAIS</b>	T2, T4, T8, T13
<b>XERAIS</b>	X4, X5, X7, X10, X23
<b>ESPECÍFICAS</b>	EC4, EC6, EC7, EC8, EC11

**3. Obxectivos**

DESCRIPCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
1.- Estudar e practicar as técnicas e procedementos máis usuais para a síntese de son e composición alóritmica na composición, a través de software e hardware concreto realizando traballos compositivos. 2.- Aprender a integrar o material compositivo sonoro dun xeito creativo procedente de distintas fontes, nun medio homoxeneo. 3.-Saber aplicar e aproveitar as novas tecnoloxías no ámbito da creación musical contemporánea nunha variedade ampla de contextos e formatos, incluíndo as colaboracións con outros campos artísticos. 4.- Entender e profundizar nos fundamentos físicos e musicais da acústica e psicoacústica. 5.-Coñecer analiticamente a escritura musical avanzada no panorama da historia e do repertorio da música electroacústica e da música coas novas tecnoloxías contemporáneas. 6.- Coñecer auditivamente as obras musicais máis importantes e representativas da historia do repertorio da música electroacústica e da música coas novas tecnoloxías contemporáneas. 7.- Dotar ó alumnado de composición dunha valoración e postura aberta, e visión actualizada, ante a importante problemática da composición actual relacionada coas novas tecnoloxías e os seus procedementos no panorama musical de oxe na súa estética e estilos propios.	T2, 4, 8, 13 X4, 5, 7, 10, 23 EC 4, 6, 7, 8, 11

**4. Contidos**

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
1.- Acústica física e musical.	Profundización nos fundamentos físicos e musicais da Acústica física e musical.	1
2.- O proceso de síntese do son.	Profundización do estudo do entorno de programación en Csound: continuación da síntese granular, síntese por modelos físicos, filtros pasa baixos, pasa altos, pasa banda, efectos dos son: flanger, delay, etc.; estudio dos formantes en Csound, contour unha ferramenta gráfica, estudio dos widgets e a automatización en Csound, o procesamento a tempo real en Csound, Csound e o Lformato vst, o manexo da axuda en Csound. Introducción a Integra Live. Continuación do software ableton live. Introducción a kontakt.	10
3.- Continuación no estudo do manexo e coñecemento das ferramentas informáticas e electrónicas para a edición, procesado, montaxe, grabación e secuenciación de audio.	Continuación no estudo do manexo e coñecemento das ferramentas informáticas e electrónicas para a edición, procesado, montaxe, grabación e secuenciación de audio que están a disposición nun laboratorio electroacústico nos entornos (PC, Mac) coma, Pro-tools, Cubase, Nuendo, Logic, Adobe audition, Reaper, etc, como entornos posibles da montaxe na composición electroacústica, aprendendo a integrar e manipular dun xeito creativo o material grabado procedente de distintas fontes, nun medio homoxeneo.Concepto de electrónica a tempo real.A estrutura na obra live, estrutura e aleatoriedade.	3
4.- Continuación e profundización no emprego e manexo dos procesos básicos da edición dixital.	Uso de programas coma Soundforge 8.0, e Adobe Audition 3.0, Spear,e outros.	1



5.- Coñecemento analítico e auditivo das obras máis importantes do repertorio electroacústico e mixto.	Estudo dos autores máis importantes, e a súa evolución e historia o longo do século XX (preferentemente desde os anos 60 ata os nosos días), coa finalidade de aprende-las diferentes técnicas compositivas e de instrumentación, así como, o de adquirir un criterio auditivo sobor dos materiais empregados, e as estruturas do son electrónico na actualidade.	1
6.- Estudo da relación das técnicas de composición tradicionais, relacioándoas cós medios electroacústicos e da tecnoloxía actual.	Estudo da relación das técnicas de composición tradicionais, relacioándoas cós medios electroacústicos e da tecnoloxía actual, e observando as súas propias posibilidades gramaticais intrínsecas, dotando ó alumnado de composición dunha valoración e visión actualizada do panorama musical tecnolóxico e os seus procedementos.	1
Total de sesións por cuadrimestre		17

## 5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Clases prácticas	17		17
Titorías	1		1
Actividades introdutorias	1,5		1,5
Exposición traballos	6		6
Avaliación	2		2
Revisión	2		2
Busca de información		20,5	20,5
Traballo individual		40	40
Total de horas por cuadrimestre			90

### Avaliación inicial

A avaliación inicial realizarase durante a primeira semana do curso escolar co fin de identificar as dificultades do alumnado, así como as súas necesidades de atención educativa: a) análise dos informes de avaliación individualizados do curso anterior; b) detección das aprendizaxes imprescindibles non adquiridas no curso 19-20; c) coñecemento personalizado do alumnado e da súa situación emocional co fin de tomar as decisións profesionais de actuación por parte do profesorado.

Se a situación sanitaria o requirise, as clases teórico-prácticas poderán ser substituídas na totalidade por sesións telemáticas non presenciais.

## 6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
<b>ORDINARIA</b>			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			
Exame escrito	Realización dunha ou varias probas teórico-prácticas, que comprendan algún dos obxectivos e contidos contemplados na programación cuadrimestral e que demostren o coñecemento teórico e práctico dos contidos pendidos As probas realizaranse na aula e durarán un máximo de 2 horas	T2, 4, 8, 13 X4, 5, 7, 10, 23 EC 4, 6, 7, 8, 11	40%
Traballo persoal	Ademáis das probas obxectivas correspondentes para ter garantía de superar a materia no exame, cada cuadrimestre deberase entregar polo menos os traballos que se relacionan no apartado 9. O rendemento diario.	T2, 4, 8, 13 X4, 5, 7, 10, 23	40%
		EC 4, 6, 7, 8, 11	20%
*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado..			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro-)			
Exame escrito	Realización dunha ou varias probas teórico-prácticas, que comprendan algún dos obxectivos e contidos contemplados na programación cuadrimestral e que demostren o coñecemento teórico e práctico dos contidos pendidos As probas realizaranse na aula e durarán un máximo de 2 horas	T2, 4, 8, 13 X4, 5, 7, 10, 23 EC 4, 6, 7, 8, 11	40%
Traballo persoal	Ademáis das probas obxectivas correspondentes para ter garantía de superar a materia no exame, cada cuadrimestre deberase entregar polo menos os traballos que se relacionan no apartado 9. O rendemento diario.	T2, 4, 8, 13 X4, 5, 7, 10, 23	40%
		EC 4, 6, 7, 8, 11	20%
AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)			
Exame escrito	Realización dunha proba global cos exercicios que determine o Departamento, ou polo Profesor da materia, consistente na realización dun ou varios exercicios que comprendan os obxectivos e contidos da materia cuadrimestral, nos que o alumno demostre que está capacitado para atinxir os obxectivos e contidos establecidos na programación.	T2, 4, 8, 13 X4, 5, 7, 10, 23 EC 4, 6, 7, 8, 11	80%
Traballo persoal	Asemade, cada cuadrimestre entregará polo menos os traballos cuadrimestrais mencionados no apartado 9.	T2, 4, 8, 13 X4, 5, 7, 10, 23 EC 4, 6, 7, 8, 11	20%
<b>EXTRAORDINARIA</b>			
Exame escrito	Realización dunha proba global cos exercicios que determine o Departamento, ou polo Profesor da materia, consistente na realización dun ou varios exercicios que comprendan os obxectivos e contidos da materia cuadrimestral, nos que o alumno demostre que está capacitado para atinxir os obxectivos e contidos establecidos na programación.	T2, 4, 8, 13 X4, 5, 7, 10, 23 EC 4, 6, 7, 8, 11	80%



Traballo persoal	Asemade, cada cuadrimestre entregará polo menos os traballos cuadrimestrais mencionados no apartado 9.	T2, 4, 8, 13 X4, 5, 7, 10, 23 EC 4, 6, 7, 8, 11	20
------------------	--------------------------------------------------------------------------------------------------------	-------------------------------------------------------	----

\* Soamente se fai a ponderación final se o alumno realiza as dúas partes (tanto na avaliación ordinaria como na extraordinaria).

Se a situación sanitaria o requirise, a porcentaxe do exame substituirase pola entrega dos traballos que determine o profesor. Os traballos mínimos están expresados no apartado 9 de Observacións. Polo tanto a porcentaxe do exame engadiríase a do rendemento do traballo persoal.

#### ERASMUS

Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.

Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.

### 7. Alumnado con necesidades educativas especiais

DESCRIPCIÓN	CRITERIOS E PAUTAS
No marco do establecido no Real decreto lexislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e a súa inclusión social, deberán cumprirse as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.	Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.

### 8. Bibliografía, materiais e documentos

#### 1 Material curricular básico:

Acústica musical Gonzalo Fernández de la Gándara y Miguel Lorente, Ed. ICCMU colección Musica Hispana Textos. Manuales.

Acustica Físico-Musical de Antonio Calvo-Manzano, Ed. Real Musical.

Acústica Musical de Luís L. Enrique, editado por la Fundación Calouste Gulbenkian.

Winkler, T., Composing Interactive Music: Techniques and Ideas Using Max, MIT Press, 1998 (con CD-ROM).

Informática y electrónica musical de Adolfo Nuñez, Ed. Paraninfo.

Como Convertirse en un músico informático de Jeff Bowen, Ed. Anaya multimedia SGAE, (con CD-ROM).

Música y nuevas tecnologías, Perspectivas para el siglo XXI de Eduardo Reck Miranda, Ed. ACC L'Angelot

Guía profesional de laboratorios de música electroacústica de Gabriele Brncic, Ed. Fundación Autor SGAE.

Teoría de la composición J Pedro de Oliveira.

Tratado de los objetos musicales Schaefer.

Acústica e Psicoacústica da Música de Juan G. Roederer, Ed. Ricordi.

Afinación e temperamento na música occidental de J. Javier Goldáraz, Ed. Alianza Música.

Música virtual de Martín Rasskin/S.G.A.E. Ed. Anaya multimedia.

Núñez, A., Informática e electrónica musical. Madrid. Ed. Paraninfo 1992.

El lenguaje de Csound de Pablo Di Liscia.

Acústica musical e organoloxía de Tirso de Olazábal, Ed. Ricordi.

Colasanto F., Max/MSP Guía de Programación para Artistas Centro Mexicano para la música y las artes sonoras. 2010.

Manual de Csound

#### 2 Bibliografía Complementaria

##### Midi, multimedia e sistemas de control

Roland, Guía MIDI. Roland Corporation, 1987.

Bernd Enders and Wolfgang Klemme, MIDI and Sound Book for the Atari ST M&T Publishing, 1989.

Hecquet, A: Entorno MIDI e as súas aplicacións. Madrid. Ed. Ra-ma 1990.

Eiche, J. F., ¿Qué é MIDI? Barcelona. Ed. Music Distribution 1990.

Rumsey, Francis, MIDI Systems and Control. Ed. Focal Press 1990.

Rothstein, J., MIDI: A Comprehensive Introduction, A-R Editions, 1991.

Penfold, R.A., MIDI Avanzado. Madrid. Ed. Ra-ma 1992.

Busquets, F.-Ordinas, J.: Curs d'Informàtica i Educació Musical. Barcelona. Generalitat de Catalunya. Departament d'Ensenyament. PIE 1992.

Pressing, J. Synthesizer Performance and Real-Time Techniques, A-R Editions, 1992.

Rowe, R., Interactive Music Systems, MIT Press, 1992 (con CD-ROM).

Tarabella, L., Man-Machine Interaction in live performance. Numero especial de Interface - Journal of New Music Research, 22(3), 1993.

Burger, J., The desktop multimedia bible. New York: Addison-Wesley 1993. (Existe traducción en castelán: A Biblia de Multimedia). (B/T).

Bustos Martín, I. de Multimedia. Madrid. Ed. Anaya Multimedia. 1994.

Perotti, G., MIDI computer imagine e suono, Jackson, 1998.

##### Técnicas de Gravación e Post-Producción

###### Acústica e psicoacústica

Roederer, J. (1997) Acústica y Psicoacústica de la Música, Buenos Aires, Ricordi Americana.

Moore, B., An Introduction to the Psychology of Hearing, Academic Press, 1982 (nueva edición 1997).

Morse, P., e K. Ingard, Theoretical Acoustics, Princeton University Press, 1987.

Benade, A. H., Fundamentals of Musical Acoustics, Dover, 1990.

Bregman, A., Auditory Scene Analysis: the Perceptual Organization of Sound, MIT Press, 1990.

Sundberg, J., The Science of Musical Sounds, Academic Press, 1992.

McAdams, S., e E. Bigand, Thinking in sound. The cognitive psychology of human audition, Oxford Univ. Press, 1993.

Leman, M., Auditory Models of Music Research (1-2). Número especial de Journal of New Music Research, 23(1) e 23(2), 1994.



Hartmann, W., Signals, Sound, and Sensation, Springer Verlag, 1996.  
Cook, P., Music, Cognition, and Computerized Sound. An Introduction to Psychoacoustics, MIT Press, 1999.

#### Análise e representación da estrutura musical

Baroni, M. e Callegari, L., Musical Grammars and Computer Analysis. Olschki, 1984.  
Cope, D., Computers and Musical Style, A-R Editions, 1991.  
Howell, R. e West, R. and Cross, I., Representing Musical Structure, Academic Press, 1991.  
Marsden, A. e Pople, A., Computer Representations and Models in Music, Academic Press, 1992.  
Music Representation and Scoring (1-2-3). Número especial de Computer Music Journal, 17(3), 17(4), 1993; 18(1)

#### O audio dixital e a súa restauración

Alten. Audio in media. 4ª edition. Belmont, CA: Wadsworth Publishing Co.1994  
Burger, J. The desktop multimedia bible. New York: Addison-Wesley 1993. (Existe traducción o castelán: La Biblia de Multimedia).  
Chion, M. O Son. Barcelona: Paidós 1999.  
Jordà, S., Audio dixital e MIDI. Madrid. Ed. Anaya Multimedia 1997.  
Nisbett, A., The sound studio. London. Ed. Focal Press 1995.  
Rumsey, F., Digital audio operations. Oxford. Ed. Focal Press 1991.  
Rumsey, F., The audio workstation handbook. Oxford. Ed. Focal Press 1996.  
Rumsey & McCormick, Sound and recording: an introduction, 2ª edition 1994. (Existe traducción o castelán da primeira edición, editada por o IORTV).  
Zaza, T., Audio design. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall 1991. (Ultima revisión: 01 / 02 / 2001).  
Veldhuis, R., Restoration of lost samples in digital signals, Prentice-Hall, 1990.  
Valière, J.C., La restauration des enregistrements anciens par traitement numeriques, tesi di dottorato, Università di Maine, 1991.  
Cappé, O., Techniques de réduction de bruit pour la restauration d'enregistrements musicaux, tesi di dottorato, Ecole Nationale Supérieure des Télécommunications, Parigi, 1993.  
Atti del XII Colloquio di Informatica Musicale (sessione speciale su Restoration of Audio Documents), AIMI e Università di Udine e Gorizia, 1998.  
Godsill, J. e Rayner, P., Digital audio restoration: a statistical model based approach, Springer, 1998.  
Boullanger, R., The Csound Book. Perspectives in Software Synthesis, Sound Design, Signal Processing and Programming Ed. MIT Press, 1999.

## 9. Observacións

### CONTIDOS DO TRABALLO PERSOAL PARA A AVALIACIÓN CUADRIMESTRAL

Ademais das probas obxectivas correspondentes para ter garantía de superar a materia no exame, deberán entregarse polo menos os traballos que se relacionan a continuación:  
- Un traballo ou proxecto compositivo electroacústico con interacción a tempo real (obra de carácter aberto), cunha explicación dos materiais e procedementos empregados, e partitura do mesmo, que será guiado polo profesor. O traballo realizado deberá mostrar as posibilidades de integrais nun entorno coma cubase, nuendo logic, protocols ou adobe audition, e/ou outros. A duración mínima do traballo e as linguaxes utilizadas nos seus materiais básicos serán:  
Duración mínima: 6 minutos. Linguaxes: Csound, e/ou outros.



## Programación Docente de Tecnoloxías aplicadas á composición V

Ensinanzas Superiores de Música Título Superior de Música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro e 171/2016, do 24 de novembro)

### 1. Identificación e contextualización

#### DISCIPLINA COMPOSICIÓN E INSTRUMENTACIÓN

ESPECIALIDADE	COMPOSICIÓN								ITINERARIO	COMPOSICIÓN
CARÁCTER	B) Obrigatoria								TIPO DE CLASES	Colectiva
DEPARTAMENTO	COMPOSICIÓN								XEFE/A DO DEPARTAMENTO	D. José Antonio Cantal Mariño
CURSOS	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	D. Oswaldo Costal Oro
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase	1,5
ETCS/ CUADRIMESTRE					3				Observacións	
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TITORÍA	
	D. Oswaldo Costal Oro				oswaldo_costal@csmvigo.com				Mércres 10-11h	

### 2. Descritor e competencias

Ver lista e descrición de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Coñecemento teórico.práctico das diferentes técnicas e procedementos de xeración, manipulación e procesado dixital do son aplicando as súas posibilidades na creación e composición. Estudo da edición de partituras con diferente software. Coñecemento e uso das aplicacións midi e audio na composición. Uso da tecnoloxías musical en distintos contornos de programación de síntese de son. Microfonía e técnicas de gravación, procesado masterizado e difusión do son. Busca e difusión de contidos a través de redes informáticas.
COÑECEMENTOS PREVIOS	Os requeridos na proba de acceso ao grao superior, e para cuadrimestres diferentes ao primeiro, coñecementos e habilidades adquiridas do cuadrimestre anterior.
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	Composición; Acústica aplicada; Acústica Xeral; Composición para a imaxe
TRANSVERSAIS	T2, T4, T8, T13
XERAIS	X4, X5, X7, X10, X23
ESPECÍFICAS	EC4, EC6, EC7, EC8, EC11

### 3. Obxectivos

DESCRIPCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
<p>1.- Estudar e practicar as técnicas e procedementos máis usuais para a síntese de son e composición alorítmica na composición, a través de software e hardware concreto realizando traballos compositivos.</p> <p>2.- Aprender a integrar o material compositivo sonoro dun xeito creativo procedente de distintas fontes, nun medio homoxeneo.</p> <p>3.-Saber aplicar e aproveitar as novas tecnoloxías no ámbito da creación musical contemporánea nunha variedade ampla de contextos e formatos, incluíndo as colaboracións con outros campos artísticos.</p> <p>4.- Entender e profundizar nos fundamentos físicos e musicais da acústica e psicoacústica.</p> <p>5.-Coñecer analiticamente a escritura musical avanzada no panorama da historia e do repertorio da música electroacústica e da música coas novas tecnoloxías contemporáneas.</p> <p>6.- Coñecer auditivamente as obras musicais máis importantes e representativas da historia do repertorio da música electroacústica e da música coas novas tecnoloxías contemporáneas.</p> <p>7.- Dotar ó alumnado de composición dunha valoración e postura aberta, e visión actualizada, ante a importante problemática da composición actual relacionada coas novas tecnoloxías e os seus procedementos no panorama musical de oxe na súa estética e estilos propios.</p>	T2, 4, 8, 13 X4, 5, 7, 10, 23 EC 4, 6, 7, 8, 11

### 4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
1.- Acústica física e musical.	Continuación do estudo dos parámetros e características fundamentais do son para a súa manipulación compositiva a través das aplicacións informáticas de síntese. Estudo práctico dos movementos vibratorios simples e complexos, cualidades e parámetros fundamentais das ondas sonoras e as súas características e fenómenos típicos, tipos de ondas. Análise de sons. Introducción ós instrumentos musicais. Intervalos e afinacións. Escalas e temperamentos.	1
2.- O proceso de síntese do son.	Continuación do estudo do entorno de programación en Csound: a síntese aditiva: son harmónico e son inarmónico, aleatoriedade, síntese de FM, síntese de AM (Modulación en anillo), continuación e profundización do estudo da aplicación Cscorer para xerar partitura dentro de Csound que serve no proceso compositivo para crear unha estrutura musical, e se é necesario, modificar o mecanismo ata acadar os resultados musicalmente desexados, síntese substractiva, granular, lectura de arquivos de audio e algunhas estratexias de manipulación dos mesmos como o cambio de velocidade, de altura, tamaño, desfases, vibrato, distorsión, etc.; estratexias compositivas. Introducción ó software ableton live.	10
3.- Continuación no estudo do manexo e coñecemento das ferramentas informáticas e electrónicas para a edición, procesado, montaxe, grabación e secuenciación de audio.	Continuación no estudo do manexo e coñecemento das ferramentas informáticas e electrónicas para a edición, procesado, montaxe, grabación e secuenciación de audio que están a disposición nun laboratorio electroacústico nos entornos (PC, Mac) coma, Pro-tools, Cubase, Nuendo, Logic, Adobe audition, Reaper, etc, como entornos posibles da montaxe na composición electroacústica, aprendendo a integrar e manipular dun xeito creativo o material grabado procedente de distintas fontes, nun medio homoxeneo.	3





4.- Profundización no emprego e manexo dos procesos básicos da edición dixital.	Uso de programas coma Soundforge 8.0, e Adobe Audition 3.0, Spear, e outros.	1
5.- Coñecemento analítico e auditivo das obras máis importantes do repertorio electroacústico e mixto.	Estudo dos autores máis importantes, e a súa evolución e historia o longo do século XX (preferentemente desde os anos 60 ata os nosos días), coa finalidade de aprender as diferentes técnicas compositivas e de instrumentación, así como, o de adquirir un criterio auditivo sobre dos materiais empregados, e as estruturas do son electrónico na actualidade.	1
6.- Estudo da relación das técnicas de composición tradicionais, relaciónándoas cos medios electroacústicos e da tecnoloxía actual.	Estudo da relación das técnicas de composición tradicionais, relaciónándoas cos medios electroacústicos e da tecnoloxía actual, e observando as súas propias posibilidades gramaticais intrínsecas, dotando ó alumnado de composición dunha valoración e visión actualizada do panorama musical tecnolóxico e os seus procedementos.	1
Total de sesións por cuadrimestre		17

## 5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Clases prácticas	17		17
Titorías	1		1
Actividades introdutorias	1,5		1,5
Exposición traballos	6		6
Avaliación	2		2
Revisión	2		2
Busca de información		20,5	20,5
Traballo individual		40	40
Total de horas por cuadrimestre			90

### Avaliación inicial

A avaliación inicial realizarase durante a primeira semana do curso escolar co fin de identificar as dificultades do alumnado, así como as súas necesidades de atención educativa: a) análise dos informes de avaliación individualizados do curso anterior; b) detección das aprendizaxes imprescindibles non adquiridas no curso 20-21; c) coñecemento personalizado do alumnado e da súa situación emocional co fin de tomar as decisións profesionais de actuación por parte do profesorado.

Se a situación sanitaria o require, as clases teórico-prácticas poderán ser substituídas na totalidade por sesións telemáticas non presenciais.

## 6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
<b>ORDINARIA</b>			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			
Exame escrito	Realización dunha ou varias probas teórico-prácticas, que comprendan algún dos obxectivos e contidos contemplados na programación cuadrimestral e que demostren o coñecemento teórico e práctico dos contidos pendidos As probas realizaranse na aula e durarán un máximo de 2 horas	T2, 4, 8, 13 X4, 5, 7, 10, 23 EC 4, 6, 7, 8, 11	50%
Traballo persoal	Ademais das probas obxectivas correspondentes para ter garantía de superar a materia no exame, cada cuadrimestre deberase entregar polo menos os traballos que se relacionan no apartado 9. O rendemento diario.	T2, 4, 8, 13 X4, 5, 7, 10, 23	40%
		EC 4, 6, 7, 8, 11	10%
*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado..			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro-)			
Exame escrito	Realización dunha ou varias probas teórico-prácticas, que comprendan algún dos obxectivos e contidos contemplados na programación cuadrimestral e que demostren o coñecemento teórico e práctico dos contidos pendidos As probas realizaranse na aula e durarán un máximo de 2 horas	T2, 4, 8, 13 X4, 5, 7, 10, 23 EC 4, 6, 7, 8, 11	50%
Traballo persoal	Ademais das probas obxectivas correspondentes para ter garantía de superar a materia no exame, cada cuadrimestre deberase entregar polo menos os traballos que se relacionan no apartado 9. O rendemento diario.	T2, 4, 8, 13 X4, 5, 7, 10, 23	40%
		EC 4, 6, 7, 8, 11	10%
AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)			
Exame escrito	Realización dunha proba global cos exercicios que determine o Departamento, ou polo Profesor da materia, consistente na realización dun ou varios exercicios que comprendan os obxectivos e contidos da materia cuadrimestral, nos que o alumno demostre que está capacitado para atinxir os obxectivos e contidos establecidos na programación.	T2, 4, 8, 13 X4, 5, 7, 10, 23 EC 4, 6, 7, 8, 11	80%
Traballo persoal	Asemade, cada cuadrimestre entregará polo menos os traballos cuadrimestrais mencionados no apartado 9.	T2, 4, 8, 13 X4, 5, 7, 10, 23 EC 4, 6, 7, 8, 11	20%
<b>EXTRAORDINARIA</b>			
Exame escrito	Realización dunha proba global cos exercicios que determine o Departamento, ou polo Profesor da materia, consistente na realización dun ou varios exercicios que comprendan os obxectivos e	T2, 4, 8, 13 X4, 5, 7, 10, 23	80%



	contidos da materia cuatrimestral, nos que o alumno demostre que está capacitado para atinxir os obxectivos e contidos establecidos na programación.	EC 4, 6, 7, 8, 11	
Traballo persoal	Asemade, cada cuatrimestre entregará polo menos os traballos cuatrimestrais mencionados no apartado 9.	T2, 4, 8, 13 X4, 5, 7, 10, 23 EC 4, 6, 7, 8, 11	20%

\* Soamente se fai a ponderación final se o alumno realiza as dúas partes (tanto na avaliación ordinaria como na extraordinaria).

**Se a situación sanitaria o requirise, a porcentaxe do exame substituirase pola entrega dos traballos que determine o profesor. Os traballos mínimos están expresados no apartado 9 de Observacións. Polo tanto a porcentaxe do exame engadíriase a do rendemento do traballo persoal.**

#### ERASMUS

Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.

Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.

### 7. Alumnado con necesidades educativas especiais

DESCRIPCIÓN	CRITERIOS E PAUTAS
No marco do establecido no Real decreto lexislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberán cumprir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.	Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.

### 8. Bibliografía, materiais e documentos

#### 1 Material curricular básico:

- Acústica musical Gonzalo Fernández de la Gándara y Miguel Lorente, Ed. ICCMU colección Musica Hispana Textos. Manuales.
- Acustica Físico-Musical de Antonio Calvo-Manzano, Ed. Real Musical.
- Acústica Musical de Luis L. Enrique, editado por la Fundación Calouste Gulbenkian.
- Winkler, T., Composing Interactive Music: Techniques and Ideas Using Max, MIT Press, 1998 (con CD-ROM).
- Informática y electrónica musical de Adolfo Nuñez, Ed. Paraninfo.
- Como Convertirse en un músico informático de Jeff Bowen, Ed. Anaya multimedia SGAE, (con CD-ROM).
- Música y nuevas tecnologías, Perspectivas para el siglo XXI de Eduardo Reck Miranda, Ed. ACC L'Angelot
- Guía profesional de laboratorios de música electroacústica de Gabriel Brncic, Ed. Fundación Autor SGAE.
- Teoría de la composición J Pedro de Oliveira.
- Tratado de los objetos musicales Schaefer.
- Acústica e Psicoacústica da Música de Juan G. Roederer, Ed. Ricordi.
- Afinación e temperamento na música occidental de J. Javier Goldáraz, Ed. Alianza Música.
- Música virtual de Martín Rasskin/S.G.A.E. Ed. Anaya multimedia.
- Núñez, A., Informática e electrónica musical. Madrid. Ed. Paraninfo 1992.
- El lenguaje de Csound de Pablo Di Liscia.
- Acústica musical e organoloxía de Tirso de Olazábal, Ed. Ricordi.
- Colasanto F., Max/MSP Guía de Programación para Artistas Centro Mexicano para la música y las artes sonoras. 2010.
- Manual de Csound

#### 2 Bibliografía Complementaria

##### Midi, multimedia e sistemas de control

- Roland, Guía MIDI. Roland Corporation, 1987.
- Bernd Enders and Wolfgang Klemme, MIDI and Sound Book for the Atari ST M&T Publishing, 1989.
- Hecquet, A: Entorno MIDI e as súas aplicacións. Madrid. Ed. Ra-ma 1990.
- Eiche, J. F., ¿Qué é MIDI? Barcelona. Ed. Music Distribution 1990.
- Rumsey, Francis, MIDI Systems and Control. Ed. Focal Press 1990.
- Rothstein, J., MIDI: A Comprehensive Introduction, A-R Editions, 1991.
- Penfold, R.A., MIDI Avanzado. Madrid. Ed. Ra-ma 1992.
- Busquets, F.-Ordinas, J.: Curs d'Informàtica i Educació Musical. Barcelona. Generalitat de Catalunya. Departament d'Ensenyament. PIE 1992.
- Pressing, J. Synthesizer Performance and Real-Time Techniques, A-R Editions, 1992.
- Rowe, R., Interactive Music Systems, MIT Press, 1992 (con CD-ROM).
- Tarabella, L., Man-Machine Interaction in live performance. Numero especial de Interface - Journal of New Music Research, 22(3), 1993.
- Burger, J., The desktop multimedia bible. New York: Addison-Wesley 1993. (Existe traducción en castelán: A Biblia de Multimedia). (B/T).
- Bustos Martín, I. de Multimedia. Madrid. Ed. Anaya Multimedia. 1994.
- Perotti, G., MIDI computer imagine e suono, Jackson, 1998.

##### Técnicas de Gravación e Post-Producción

- Acústica e psicoacústica
- Roederer, J. (1997) Acústica y Psicoacústica de la Música, Buenos Aires, Ricordi Americana.
- Moore, B., An Introduction to the Psychology of Hearing, Academic Press, 1982 (nueva edición 1997).
- Morse, P., e K. Ingard, Theoretical Acoustics, Princeton University Press, 1987.
- Benade, A. H., Fundamentals of Musical Acoustics, Dover, 1990.
- Bregman, A., Auditory Scene Analysis: the Perceptual Organization of Sound, MIT Press, 1990.
- Sundberg, J., The Science of Musical Sounds, Academic Press, 1992.





- McAdams, S., e E. Bigand, Thinking in sound. The cognitive psychology of human audition, Oxford Univ. Press, 1993.  
Leman, M., Auditory Models of Music Research (1-2). Número especial de Journal of New Music Research, 23(1) e 23(2), 1994.  
Hartmann, W., Signals, Sound, and Sensation, Springer Verlag, 1996.  
Cook, P., Music, Cognition, and Computerized Sound. An Introduction to Psychoacoustics, MIT Press, 1999.

#### Análise e representación da estrutura musical

- Baroni, M. e Callegari, L., Musical Grammars and Computer Analysis. Olschki, 1984.  
Cope, D., Computers and Musical Style, A-R Editions, 1991.  
Howell, R. e West, R. and Cross, I., Representing Musical Structure, Academic Press, 1991.  
Marsden, A. e Pople, A., Computer Representations and Models in Music, Academic Press, 1992.  
Music Representation and Scoring (1-2-3). Número especial de Computer Music Journal, 17(3), 17(4), 1993; 18(1)

#### O audio dixital e a súa restauración

- Alten. Audio in media. 4ª edition. Belmont, CA: Wadsworth Publishing Co. 1994  
Burger, J. The desktop multimedia bible. New York: Addison-Wesley 1993. (Existe traducción o castelán: La Biblia de Multimedia).  
Chion, M. O Son. Barcelona: Paidós 1999.  
Jordà, S., Audio dixital e MIDI. Madrid. Ed. Anaya Multimedia 1997.  
Nisbett, A., The sound studio. London. Ed. Focal Press 1995.  
Rumsey, F., Digital audio operations. Oxford. Ed. Focal Press 1991.  
Rumsey, F., The audio workstation handbook. Oxford. Ed. Focal Press 1996.  
Rumsey & McCormick, Sound and recording: an introduction, 2ª edition 1994. (Existe traducción o castelán da primeira edición, editada por o IORTV).  
Zaza, T., Audio design. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall 1991. (Última revisión: 01 / 02 / 2001).  
Veldhuis, R., Restoration of lost samples in digital signals, Prentice-Hall, 1990.  
Valière, J.C., La restauration des enregistrements anciens par traitement numériques, tesi di dottorato, Università di Maine, 1991.  
Cappé, O., Techniques de réduction de bruit pour la restauration d'enregistrements musicaux, tesi di dottorato, Ecole Nationale Supérieure des Télécommunications, Parigi, 1993.  
Atti del XII Colloquio di Informatica Musicale (sessione speciale su Restoration of Audio Documents), AIMI e Università di Udine e Gorizia, 1998.  
Godsill, J. e Rayner, P., Digital audio restoration: a statistical model based approach, Springer, 1998.  
Boulanger, R., The Csound Book. Perspectives in Software Synthesis, Sound Design, Signal Processing and Programming Ed. MIT Press, 1999.

## 9. Observacións

### CONTIDOS DO TRABALLO PERSOAL PARA A AVALIACIÓN CUADRIMESTRAL

- Ademais das probas obxectivas correspondentes para ter garantía de superar a materia no exame, deberán entregarse polo menos os traballos que se relacionan a continuación:
- Un traballo ou proxecto compositivo electroacústico pechado ou mixto, cunha explicación dos materiais e procedementos empregados, e partitura do mesmo, que será guiado polo profesor. O traballo realizado deberá mostrar as posibilidades de integralos nun entorno coma cubase, nuendo logic, protocols ou adobe audition, e/ou outros. A duración mínima do traballo e as linguaxes utilizadas nos seus materiais básicos serán:
- Duración mínima: 5 minutos. Linguaxes: Csound e outros.



## Programación Docente de Técnicas de grabación y postproducción I

Enseñanzas Superiores de Música Título superior de música (enseñanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro)

### 1. Identificación e contextualización:

**DISCIPLINA** Técnicas de grabación y postproducción I

<b>ESPECIALIDADE</b>	TECNOLOXÍA MUSICAL								<b>ITINERARIO</b>	-----
<b>CARÁCTER</b>	OBRIGATORIA								<b>TIPO DE CLASES</b>	COLECTIVA
<b>DEPARTAMENTO</b>	PRODUCCIÓN E XESTIÓN								<b>XEFE/A DO DEPARTAMENTO</b>	D.Oswaldo Costal Oro
<b>CURSOS</b>	<b>1.º curso</b>	<b>2.º curso</b>	<b>3.º curso</b>	<b>4.º curso</b>				<b>COORDINADOR/A DA DISCIPLINA</b>	D.Oswaldo Costal Oro	
<b>CUADRIMESTRE</b>	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	<b>Horas de clase</b>	1.5
<b>ETCS/ CUADRIMESTRE</b>					2				<b>Observacións</b>	
<b>DOCENTES</b>	<b>NOME E APELLIDOS</b>				<b>MAIL/TEL/WEB</b>				<b>TITORÍA</b>	
	D.Oswaldo Costal Oro				oswaldo_costal@csmvigo.com				Mércores 10:00- 11:00	

### 2. Descritor e competencias

Ver lista e descrición de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

<b>DESCRITOR</b>	Coñecemento teórico.práctico das diferentes técnicas e procedementos de xeración, manipulación e procesado dixital do son aplicando as súas posibilidades na creación e composición. Coñecemento e uso das aplicacións midi e audio na composición. Uso da tecnoloxías musical en distintos contornos de programación de síntese de son. Microfonía e técnicas de gravación, procesado masterizado e difusión do son. Busca e difusión de contidos a través de redes informáticas.
<b>COÑECEMENTOS PREVIOS</b>	Os requeridos na proba de acceso ao grao superior, e para cuatrimestres diferentes ao primeiro, coñecementos e habilidades adquiridas do cuatrimestre anterior
<b>RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS</b>	Acústica xeral; Acústica aplicada á Producción e Xestión; Análise, Composición para a imaxe
<b>TRANSVERSAIS</b>	T2, T4, T8, T13
<b>XERAIS</b>	X4, X5, X7, X10, X23
<b>ESPECÍFICAS</b>	EC4, EC6, EC7, EC8, EC11

### 3. Obxectivos

DESCRIPCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
1.- Estudar os procedementos no terreo da secuenciación de audio dixital, a través das aplicacións informáticas máis representativas do panorama tecnolóxico musical, coa finalidade de obter ferramentas e medios necesarios para desenvolvelas no mundo da composición actual. 2.- Capacitar ó alumno nos procesos de gravación, edición, mestura e postproducción musical. 3.- Coñecer todos os arquivos relacionados cá secuenciación do audio dixital, así como as súas posibilidades de conversión, importación e exportación. 4.- Comprender e empregar en profundidade as ferramentas informáticas e electrónicas de edición, montaxe e procesado do audio dixital, como o uso de plug-ins, samplers, e instrumentos virtuais internos ou externos, e o uso do teclado midi. 5.- Aprender a integrar o material dun seito creativo procedente de distintas fontes, nun medio homoxeneo, nun secuenciador realizando proxectos de midi-audio dixital diferentes. 6.- Estudar os conceptos básicos do uso da microfonía coa finalidade de realizar gravacións. 7.- Profundizar nos fundamentos físicos e musicais da Acústica.	T2, T4, T8, T13 X4, X5, X7, X10, X23 EC4, EC6, EC7, EC8, EC11

### 4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
1.- O audio dixital. 2.- Física do son.	Son analóxico, son dixital Procesado e uso de sinal, conversión analóxica-dixital Formatos de arquivo de audio: o	2



	<p>wave. Frecuencia de mostraxe e profundidade de bits. Teorema de Nyquist, Aliasing, dither, mostraxe a baixas frecuencias, resolución (bits). Rango dinámico. Relación sinal – ruído. Concepto de dbs. Espacio en memoria y grabación digital. Compresión de audio. Diferenzas entre hardware e software, analóxico e dixital . Optimización de sistemas informáticos. Que é o son: volume, ton e timbre, como se crea, transforma ou destrúe o son, cales son as súas características e como as medimos, frecuencia, amplitude, lonxitude de onda, o decibelio, concepto e uso, introdución á acústica.</p>	
<p>3.- Micrófonos e altofalantes</p> <p>4.- A Tarxeta de son e a mesa de mesturas.</p>	<p>Descrición e uso. Tipos e diferentes. Diagrama polar. Altavoces. Amplificadores. Cables e conectores. Liñas balanceadas e non balanceadas. Preparación dos sistemas. Material a gravar e acústica da sala. Prácticas de gravación.</p> <p>Tipos e características, drivers e configuración ASIO. Selección da frecuencia de mostraxe e profundidade de bits, conexións e controis, ruteo e envío de sinais.</p>	2
<p>5.- A gravación dixital.</p> <p>6.- Edición</p>	<p>Secuenciador de audio, entorno de traballo, creación e configuración dun proxecto, configuración ASIO, creación de conexións e asignación de canais, creación, orde e nomeado de pistas. Ruteo, colocación da microfónica e cableado, probas de son: monitorización, problemas de ruído, ganancias, recollida do material. Estudio no programa Cubase SX3, Nuendo, Protools, e/ou outros.</p> <p>Entorno de traballo. Continuación e profundización no estudo do manexo e coñecemento das ferramentas dos secuenciadores Cubase ou Nuendo etc. Edición destructiva e non-destructiva. Procesado sobor da amplitud. Normalización. Envoltentes. Modulacion de amplitud.. Portas de ruído. DC Bias Offset Fundidos. Limpeza xeral e de pistas. Ferramentas: seleccionar, borrar e cortar. DC-offset e normalización de pistas. Ferramentas de edición: lapis, goma, fade-in e fade-out. Uso de Plugins como insertos e envíos. O concepto prefader, postfader. Ferramentas de análise. Estatísticas e PAZ-Analyzer. O RMS. Eliminación de rúidos: X-click, X-crackle, X-hum, Xnoise. Dibuxar a onda. Edición e gravación de audio en cubase. Alixeirar o proxecto, render e conxelado de instrumentos de audio. Combinar gravacions con musica xenerada. humanizando a secuencia cuantizada. Loops. A piscina de audio. Como detectar o tempo orixinal. Como sincronizar ca partitura. O sampler (Halion e/ou outros. Unindo tratamento de audio y midi. Alternativas VST gratuitas. Exportar como arquivo de audio (render) Edición de muestras (Uso doutras aplicacións coma Soundforge, Adobe Audition, para a edición de mostras audio)</p>	5
<p>7.-Mestura</p> <p>8.- Efectos e procesamento do sinal.</p>	<p>Entorno de traballo. Niveis de volume e reparto do estéreo. Canais de subgrupo e auxiliares. Insercións envíos e plugins. Exportación da mestura de audio. Función de transferencia. Limitador e expander. Compresor. Compresor por bandas. De-esser. Portas de ruído. Visualización del sonido en el dominio de la frecuencia. Filtros. O ecualizador. Impulsos. Reverb, Echo e Delay,</p>	5



	Delay sincronizado no tempo, retardos, efectos de retardo con variación en el tiempo. Flanger/Phaser. Wha-wha. Chorus. Convolución, reducción de ruido, time stretch, loops. Vocoder, efectos que se asocian comúnmente a ciertos instrumentos. Modos de automatización. A pista de tempo variable. A mesa de mesturas. Sorround e Video en Cubase SX3. Retoques finais.	
9.- Masterización. 10.- Introducción a síntese e xeración dixital do son.	Entorno de traballo. Edición do wave final. Masterización. Gravación do CD. Uso da aplicación Wavelab. Conceptos da síntese dixital, a envolvente, a modulación de baixa frecuencia, filtros, control MIDI, técnicas da síntese dixital: síntese aditiva, modulación de frecuencia, síntese por tabla de ondas, etc. Conceptos da síntese dixital, a envolvente, a modulación de baixa frecuencia, filtros, control MIDI, técnicas da síntese dixital: síntese aditiva, modulación de frecuencia, síntese por tabla de ondas, etc.	2
11.- Sincronía dunha pista de video dixital co audio. 12.- Introducción a sonorización de salas.	Arquivos de video: AVI, Mpeg-1, Mpeg-2, Vob, etc. Arquivos de audio: Wav, Mp3, Acc, Ogg, Real audio, WMA, Flac, Aiff, etc. Conversión de arquivos audio e video. Extracción do audio dun arquivo de video ou dun DVD.	1
Total de sesións por cuadrimestre		17

## 5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Clases prácticas	12		12
Exposición traballos	5		5
Avaliación	1		1
Revisión do exame	1		1
Titorías	1		1
Traballo persoal		70	70
Total de horas por cuadrimestre			<b>90</b>

## 6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
<b>ORDINARIA</b>			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			
Exame escrito	Realización dunha ou varias probas teórico-prácticas, que comprendan algún dos obxectivos e Contados contemplados na programación cuadrimestral e que demostren o coñecemento teórico e práctico dos contidos aprendidos.As probas realizaranse na aula e durarán un máximo de 2 horas	T2, T4, T8, T13 X4, X5, X7, X10, X23	40%
Traballo persoal	Ademáis das probas obxectivas correspondentes para ter garantía de superar a materia no exame, cada cuadrimestre deberase entregar polo menos os traballos que se relacionan no apartado 9. O rendemento diario.	EC4,EC6,EC7,EC8, EC11	40% 20%
*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado..			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiandada-Decembro-)			



Exame escrito	Realización dunha ou varias probas teórico-prácticas, que comprendan algún dos obxectivos e contidos contemplados na programación cuadrimestral e que demostren o coñecemento teórico e práctico dos contidos aprendidos. As probas realizaranse na aula e durarán un máximo de 2 horas	T2, T4, T8, T13 X4, X5, X7, X10, X23 EC4,EC6,EC7,EC8,EC11	40%
Traballo persoal	Ademais das probas obxectivas correspondentes para ter garantía de superar a materia no exame, cada cuadrimestre deberase entregar polo menos os traballos que se relacionan no apartado 9. O rendemento diario.	T2, T4, T8, T13 X4, X5, X7, X10, X23 EC4,EC6,EC7,EC8, EC11	40% 20%

**AVALIACIÓN ALTERNATIVA (\*Para alumnado con perda da Avaliación continúa)**

Exame escrito	Realización dunha proba global cos exercicios que determine o Departamento, ou polo Profesor da materia, consistente na realización dun ou varios exercicios que comprendan os obxectivos e contidos da materia cuadrimestral, nos que o alumno demostre que está capacitado para atinxir os obxectivos e contidos establecidos na programación.	T2, T4, T8, T13 X4, X5, X7, X10, X23 EC4,EC6,EC7,EC8, EC11	80 %
Traballo persoal	Asemade, cada cuadrimestre entregará polo menos os traballos cuadrimestrais mencionados no apartado 9.	T2, T4, T8, T13 X4, X5, X7, X10, X23 EC4,EC6,EC7,EC8, EC11	20%

**EXTRAORDINARIA**

Exame escrito	Realización dunha proba global cos exercicios que determine o Departamento, ou polo Profesor da materia, consistente na realización dun ou varios exercicios que comprendan os obxectivos e contidos da materia cuadrimestral, nos que o alumno demostre que está capacitado para atinxir os obxectivos e contidos establecidos na programación.	T2, T4, T8, T13 X4, X5, X7, X10, X23 EC4,EC6,EC7,EC8, EC11	80%
Traballo persoal	Asemade, cada cuadrimestre entregará polo menos os traballos cuadrimestrais mencionados no apartado 9.	T2, T4, T8, T13 X4, X5, X7, X10, X23 EC4,EC6,EC7,EC8, EC11	20

**ERASMUS**

Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.

Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.

**7. Alumnado con necesidades educativas especiais**

DESCRIPCIÓN	CRITERIOS E PAUTAS
No marco do establecido no Real decreto legislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberanse cumprir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.	Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.

**8. Bibliografía, materiais e documentos**

- Música y nuevas tecnologías, Perspectivas para el siglo XXI de Eduardo Reck Miranda, Ed. ACC L'Angelot
- Guía profesional de laboratorios de música electroacústica de Gabriele Brncic, Ed. Fundación Autor SGAE.
- Teoría de la composición J Pedro de Oliveira.
- Tratado de los objetos musicales Schaefer.
- Acústica e Psicoacústica da Música de Juan G. Roederer, Ed. Ricordi.



- Afinación e temperamento na música occidental de J. Javier Goldáraz, Ed. Alianza Música.
- Música virtual de Martín Rasskin/S.G.A.E. Ed. Anaya multimedia.
- Núñez, A., Informática e electrónica musical. Madrid. Ed. Paraninfo 1992.
- El lenguaje de Csound de Pablo Di Liscia.
- Acústica musical e organoloxía de Tirso de Olazábal, Ed. Ricordi.
- Colasanto F., Max/MSP Guía de Programación para Artistas Centro Mexicano para la música y las artes sonoras. 2010.
- Manual de Csound
- Acústica musical Gonzalo Fernández de la Gándara y Miguel Lorente, Ed. ICCMU colección Musica Hispana Textos. Manuales.
- Acústica Físico-Musical de Antonio Calvo-Manzano, Ed. Real Musical.
- Acústica Musical de Luís L. Enrique, editado por la Fundación Calouste Gulbenkian.
- Winkler, T., Composing Interactive Music: Techniques and Ideas Using Max, MIT Press, 1998 (con CD-ROM).
- Informá Midi , multimedia e sistemas de control
- Roland, Guía MIDI. Roland Corporation, 1987.
- Bernd Enders and Wolfgang Klemme, MIDI and Sound Book for the Atari ST M&T Publishing, 1989.
- Hecquet, A: Entorno MIDI e as súas aplicacións. Madrid. Ed. Ra-ma 1990.
- Eiche, J. F., ¿Qué é MIDI? Barcelona. Ed. Music Distribution 1990.
- Rumsey, Francis, MIDI Systems and Control. Ed. Focal Press 1990.
- Rothstein, J., MIDI: A Comprehensive Introduction, A-R Editions, 1991.
- Penfold, R.A. , MIDI Avanzado . Madrid. Ed. Ra-ma 1992.
- Busquets, F.-Ordinas, J.: Curs d'Informàtica i Educació Musical. Barcelona. Generalitat de Catalunya. Departament d'Ensenyament. PIE 1992 .
- Pressing, J. Synthesizer Performance and Real-Time Techniques, A-R Editions, 1992.
- Rowe, R., Interactive Music Systems, MIT Press, 1992 (con CD-ROM). tica y electrónica musical de Adolfo Nuñez, Ed. Paraninfo.



Programación Docente de Técnicas de grabación y postproducción II										
Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro)										
1. Identificación e contextualización:										
DISCIPLINA Técnicas de grabación y postproducción II										
ESPECIALIDADE	TECNOLOXÍA MUSICAL						ITINERARIO	-----		
CARÁCTER	OBRIGATORIA						TIPO DE CLASES	COLECTIVA		
DEPARTAMENTO	PRODUCCIÓN E XESTIÓN						XEFE/A DO DEPARTAMENTO	D.Oswaldo Costal Oro		
CURSOS	1.º curso	2.º curso	3.º curso	4.º curso			COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	D.Oswaldo Costal Oro		
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase	1.5
ETCS/ CUADRIMESTRE						2			Observacións	
DOCENTES	NOME E APELIDOS			MAIL/TEL/WEB				TITORÍA		
	D.Oswaldo Costal Oro			oswaldos_costal@csmvigo.com				Mércores 10:00- 11:00		
2. Descritor e competencias										
Ver lista e descrición de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016										
DESCRITOR	Coñecemento teórico.práctico das diferentes técnicas e procedementos de xeración, manipulación e procesado dixital do son aplicando as súas posibilidades na creación e composición. Coñecemento e uso das aplicacións midi e audio na composición. Uso da tecnoloxías musical en distintos contornos de programación de síntese de son. Microfonía e técnicas de gravación, procesado masterizado e difusión do son. Busca e difusión de contidos a través de redes informáticas.									
COÑECEMENTOS PREVIOS	Os requeridos na proba de acceso ao grao superior, e para cuadrimestres diferentes ao primeiro, coñecementos e habilidades adquiridas do cuadrimestre anterior									
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	Acústica xeral; Acústica aplicada á Producción e Xestión; Análise, Composición para a imaxe									
TRANSVERSAIS	T2, T4, T8, T13									
XERAIS	X4, X5, X7, X10, X23									
ESPECÍFICAS	EC4, EC6, EC7, EC8, EC11									
3. Obxectivos										
DESCRIPCIÓN							COMPETENCIAS RELACIONADAS			
<p>1.- Estudar os procedementos no terreo da secuenciación de audio dixital, a través das aplicacións informáticas máis representativas do panorama tecnolóxico musical, coa finalidade de obter ferramentas e medios necesarios para desenvolverlas no mundo da composición actual.</p> <p>2.- Capacitar ó alumno nos procesos de gravación, edición, mestura e postproducción musical.</p> <p>3.- Coñecer todos os arquivos relacionados cá secuenciación do audio dixital, así como as súas posibilidades de conversión, importación e exportación.</p> <p>4.- Comprender e empregar en profundidade as ferramentas informáticas e electrónicas de edición, montaxe e procesado do audio dixital, como o uso de plug-ins, samplers, e instrumentos virtuais internos ou externos, e o uso do teclado midi.</p> <p>5.- Aprender a integrar o material dun seito creativo procedente de distintas fontes, nun medio homoxeneo, nun secuenciador realizando proxectos de midi-audio dixital diferentes.</p> <p>6.- Estudar os conceptos básicos do uso da microfonía coa finalidade de realizar gravacións.</p> <p>7.- Profundizar nos fundamentos físicos e musicais da Acústica.</p>							<p>T2, T4, T8, T13 X4, X5, X7, X10, X23 EC4, EC6, EC7, EC8, EC11</p>			
4. Contidos										
TEMAS			DESCRITOR SUBTEMAS				SESIÓNS			
1.- O audio dixital. 2.- Física do son.			Son analóxico, son dixital Procesado e uso de sinal, conversión analóxica-dixital Formatos de arquivo de audio: o wave. Frecuencia de mostraxe e profundidade de bits. Teorema de Nyquist, Aliasing, dither,				2			





	<p>mostraxe a baixas frecuencias, resolución (bits). Rango dinámico. Relación sinal – ruído. Concepto de dbs. Espacio en memoria y grabación digital. Compresión de audio. Diferenzas entre hardware e software, analóxico e dixital . Optimización de sistemas informáticos. Que é o son: volume, ton e timbre, como se crea, transforma ou destrúe o son, cales son as súas características e como as medimos, frecuencia, amplitude, lonxitude de onda, o decibelio, concepto e uso, introdución á acústica.</p>	
<p>3.- Micrófonos e altosfalantes</p> <p>4.- A Tarxeta de son e a mesa de mesturas.</p>	<p>Descrición e uso. Tipos e diferentes. Diagrama polar. Altavoces. Amplificadores. Cables e conectores. Liñas balanceadas e non balanceadas. Preparación dos sistemas. Material a gravar e acústica da sala. Prácticas de gravación.</p> <p>Tipos e características, drivers e configuración ASIO. Selección da frecuencia de mostraxe e profundidade de bits, conexións e controis, ruteo e envío de sinais.</p>	2
<p>5.- A gravación dixital.</p> <p>6.- Edición</p>	<p>Secuenciador de audio, entorno de traballo, creación e configuración dun proxecto, configuración ASIO, creación de conexións e asignación de canais, creación, orde e nomeado de pistas. Ruteo, colocación da microfona e cableado, probas de son: monitorización, problemas de ruído, ganancias, recollida do material. Estudio no programa Cubase SX3, Nuendo, Protools, e/ou outros.</p> <p>Entorno de traballo. Continuación e profundización no estudo do manexo e coñecemento das ferramentas dos secuenciadores Cubase ou Nuendo etc. Edición destructiva e non-destructiva. Procesado sobor da amplitude. Normalización. Envoltentes. Modulacion de amplitude.. Portas de ruído. DC Bias Offset Fundidos. Limpeza xeral e de pistas. Ferramentas: seleccionar, borrar e cortar. DC-offset e normalización de pistas. Ferramentas de edición: lapis, goma, fade-in e fade-out. Uso de Plugins como insertos e envíos. O concepto prefader, postfader.</p> <p>Ferramentas de análise. Estadísticas e PAZ-Analyzer. O RMS. Eliminación de ruídos: X-click, X-crackle, X-hum, Xnoise. Dibuxar a onda. Edición e gravación de audio en cubase. Alixeirar o proxecto, render e conxelado de instrumentos de audio. Combinar gravacions con musica xenerada. humanizando a secuencia cuantizada. Loops. A piscina de audio. Como detectar o tempo orixinal. Como sincronizar ca partitura. O sampler (Halion e/ou outros.</p> <p>Unindo tratamento de audio y midi. Alternativas VST gratuitas.Exportar como arquivo de audio (render) Edición de muestras (Uso doutras aplicacións coma Soundforge, Adobe Audition, para a edición de mostrax audio)</p>	5
<p>7.-Mestura</p> <p>8.- Efectos e procesamento do sinal.</p>	<p>Entorno de traballo. Niveis de volume e reparto do estéreo. Canais de subgrupo e auxiliares. Insercións envíos e plugins. Exportación da mestura de audio. Función de transferencia. Limitador e expander. Compresor. Compresor por bandas. De-esser. Portas de ruído. Visualización del sonido en el dominio de la frecuencia. Filtros. O ecualizador. Impulsos. Reverb, Echo e Delay, Delay sincronizado no tempo, retardos, efectos de retardo con variación en el tiempo. Flanger/Phaser. Wha-wha.</p>	5



	Chorus. Convolución, redución de ruído, time stretch, loops. Vocoder, efectos que se asocian comúnmente a certos instrumentos. Modos de automatización. A pista de tempo variable. A mesa de mesturas. Surround e Vídeo en Cubase SX3. Retoques finais.	
9.- Masterización. 10.- Introducción a síntese e xeración dixital do son.	Entorno de traballo. Edición do wave final. Masterización. Gravación do CD. Uso da aplicación Wavelab. Conceptos da síntese dixital, a envolvente, a modulación de baixa frecuencia, filtros, control MIDI, técnicas da síntese dixital: síntese aditiva, modulación de frecuencia, síntese por tabla de ondas, etc. Conceptos da síntese dixital, a envolvente, a modulación de baixa frecuencia, filtros, control MIDI, técnicas da síntese dixital: síntese aditiva, modulación de frecuencia, síntese por tabla de ondas, etc.	2
11.- Sincronía dunha pista de vídeo dixital co audio. 12.- Introducción a sonorización de salas.	Arquivos de vídeo: AVI, Mpeg-1, Mpeg-2, Vob, etc. Arquivos de audio: Wav, Mp3, Acc, Ogg, Real audio, WMA, Flac, Aiff, etc. Conversión de arquivos audio e vídeo. Extracción do audio dun arquivo de vídeo ou dun DVD.	1
Total de sesións por cuadrimestre		17

## 5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Clases prácticas	12		12
Exposición traballos	5		5
Avaliación	1		1
Revisión do exame	1		1
Titorías	1		1
Traballo persoal		70	70
Total de horas por cuadrimestre			<b>90</b>

## 6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
<b>ORDINARIA</b>			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			
Exame escrito	Realización dunha ou varias probas teórico-prácticas, que comprendan algún dos obxectivos e Contados contemplados na programación cuadrimestral e que demostren o coñecemento teórico e práctico dos contidos aprendidos. As probas realizaranse na aula e durarán un máximo de 2 horas	T2, T4, T8, T13 X4, X5, X7, X10 X23	40%
Traballo persoal	Ademais das probas obxectivas correspondentes para ter garantía de superar a materia no exame, cada cuadrimestre deberase entregar polo menos os traballos que se relacionan no apartado 9. O rendemento diario.	EC4, EC6, EC7 EC8, EC11	40 % 20%
*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado..			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro-)			
Exame escrito	Realización dunha ou varias probas teórico-prácticas, que comprendan algún dos obxectivos e	T2, T4, T8, T13 X4, X5, X7, X10 X23 EC4, EC6, EC7 EC8,	40%



	contidos contemplados na programación cuadrimestral e que demostren o coñecemento teórico e práctico dos contidos aprendidos. As probas realizaranse na aula e durarán un máximo de 2 horas	EC11	
Traballo persoal	Ademais das probas obxectivas correspondentes para ter garantía de superar a materia no exame, cada cuadrimestre deberase entregar polo menos os traballos que se relacionan no apartado 9. O rendemento diario.	T2, T4, T8, T13 X4, X5, X7, X10 X23 EC4,EC6,EC7 EC8, EC11	40% 20%
<b>AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continúa)</b>			
Exame escrito	Realización dunha proba global cos exercicios que determine o Departamento, ou polo Profesor da materia, consistente na realización dun ou varios exercicios que comprendan os obxectivos e contidos da materia cuadrimestral, nos que o alumno demostre que está capacitado para atinxir os obxectivos e contidos establecidos na programación.	T2, T4, T8, T13 X4, X5, X7, X10 X23 EC4,EC6,EC7 EC8, EC11	80 %
Traballo persoal	Asemade, cada cuadrimestre entregará polo menos os traballos cuadrimestrais mencionados no apartado 9.	T2, T4, T8, T13 X4, X5, X7, X10 X23 EC4,EC6,EC7 EC8, EC11	20%
<b>EXTRAORDINARIA</b>			
Exame escrito	Realización dunha proba global cos exercicios que determine o Departamento, ou polo Profesor da materia, consistente na realización dun ou varios exercicios que comprendan os obxectivos e contidos da materia cuadrimestral, nos que o alumno demostre que está capacitado para atinxir os obxectivos e contidos establecidos na programación.	T2, T4, T8, T13 X4, X5, X7, X10 X23 EC4,EC6,EC7 EC8, EC11	80%
Traballo persoal	Asemade, cada cuadrimestre entregará polo menos os traballos cuadrimestrais mencionados no apartado 9.	T2, T4, T8, T13 X4, X5, X7, X10 X23 EC4,EC6,EC7 EC8, EC11	20
<b>ERASMUS</b>			
Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.			
Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.			
<b>7. Alumnado con necesidades educativas especiais</b>			
<b>DESCRIPCIÓN</b>	<b>CRITERIOS E PAUTAS</b>		
No marco do establecido no Real decreto legislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberanse cumprir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.	Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.		
<b>8. Bibliografía, materiais e documentos</b>			
<ul style="list-style-type: none"> <li>• Música y nuevas tecnologías, Persepectivas para el siglo XXI de Eduardo Reck Miranda, Ed. ACC L' Angelot</li> <li>• Guía profesional de laboratorios de música electroacústica de Gabrie Brncic, Ed. Fundación Autor SGAE.</li> <li>• Teoría de la composición J Pedro de Oliveira.</li> <li>• Tratado de los objetos musicales Schaefer.</li> <li>• Acústica e Psicoacústica da Música de Juan G. Roederer, Ed. Ricordi.</li> <li>• Afinación e temperamento na música occidental de J. Javier Goldáraz, Ed. Alianza Música.</li> <li>• Música virtual de Martín Rasskin/S.G.A.E. Ed. Anaya multimedia.</li> <li>• Núñez, A., Informática e electrónica musical. Madrid. Ed. Paraninfo 1992.</li> </ul>			



- El lenguaje de Csound de Pablo Di Liscia.
- Acústica musical e organoloxía de Tirso de Olazábal, Ed. Ricordi.
- Colasanto F., Max/MSP Guía de Programación para Artistas Centro Mexicano para la música y las artes sonoras. 2010.
- Manual de Csound
- Acústica musical Gonzalo Fernández de la Gándara y Miguel Lorente, Ed. ICCMU colección Musica Hispana Textos. Manuales.
- Acústica Físico-Musical de Antonio Calvo-Manzano, Ed. Real Musical.
- Acústica Musical de Luís L. Enrique, editado por la Fundación Calouste Gulbenkian.
- Winkler, T., Composing Interactive Music: Techniques and Ideas Using Max, MIT Press, 1998 (con CD-ROM).
- Informá Midi , multimedia e sistemas de control
- Roland, Guía MIDI. Roland Corporation, 1987.
- Bernd Enders and Wolfgang Klemme, MIDI and Sound Book for the Atari ST M&T Publishing, 1989.
- Hecquet, A: Entorno MIDI e as súas aplicacións. Madrid. Ed. Ra-ma 1990.
- Eiche, J. F., ¿Qué é MIDI? Barcelona. Ed. Music Distribution 1990.
- Rumsey, Francis, MIDI Systems and Control. Ed. Focal Press 1990.
- Rothstein, J., MIDI: A Comprehensive Introduction, A-R Editions, 1991.
- Penfold, R.A. , MIDI Avanzado . Madrid. Ed. Ra-ma 1992.
- Busquets, F.-Ordinas, J.: Curs d'Informàtica i Educació Musical. Barcelona. Generalitat de Catalunya. Departament d'Ensenyament. PIE 1992 .
- Pressing, J. Synthesizer Performance and Real-Time Techniques, A-R Editions, 1992.
- Rowe, R., Interactive Music Systems, MIT Press, 1992 (con CD-ROM). tica y electrónica musical de Adolfo Nuñez, Ed. Paraninfo.



Programación Docente de Técnicas de grabación y postproducción III											
Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro)											
1. Identificación e contextualización:											
DISCIPLINA Técnicas de grabación y postproducción III											
ESPECIALIDADE	TECNOLOXÍA MUSICAL							ITINERARIO	-----		
CARÁCTER	OBRIGATORIA							TIPO DE CLASES	COLECTIVA		
DEPARTAMENTO	PRODUCCIÓN E XESTIÓN							XEFE/A DO DEPARTAMENTO	D.Oswaldo Costal Oro		
CURSOS	1.º curso	2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	D.Oswaldo Costal Oro		
	I	II	III	IV	V	VI	VII				VIII
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase	1.5	
ETCS/ CUADRIMESTRE							2		Observacións		
DOCENTES	NOME E APELLIDOS			MAIL/TEL/WEB				TITORÍA			
	D.Oswaldo Costal Oro			oswaldo_costal@csmvigo.com				Mércores 10:00- 11:00			
2. Descritor e competencias											
Ver lista e descrición de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016											
DESCRITOR	Coñecemento teórico.práctico das diferentes técnicas e procedementos de xeración, manipulación e procesado dixital do son aplicando as súas posibilidades na creación e composición. Coñecemento e uso das aplicacións midi e audio na composición. Uso da tecnoloxías musical en distintos contornos de programación de síntese de son. Microfonía e técnicas de gravación, procesado masterizado e difusión do son. Busca e difusión de contidos a través de redes informáticas.										
COÑECEMENTOS PREVIOS	Os requeridos na proba de acceso ao grao superior, e para cuadrimestres diferentes ao primeiro, coñecementos e habilidades adquiridas do cuadrimestre anterior										
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	Acústica xeral; Acústica aplicada á Producción e Xestión; Análise, Composición para a imaxe										
TRANSVERSAIS	T2, T4, T8, T13										
XERAIS	X4, X5, X7, X10, X23										
ESPECÍFICAS	EC4, EC6, EC7, EC8, EC11										
3. Obxectivos											
DESCRIPCIÓN								COMPETENCIAS RELACIONADAS			
<p>1.- Estudar os procedementos no terreo da secuenciación de audio dixital, a través das aplicacións informáticas máis representativas do panorama tecnolóxico musical, coa finalidade de obter ferramentas e medios necesarios para desenvolvelas no mundo da composición actual.</p> <p>2.- Capacitar ó alumno nos procesos de gravación, edición, mestura e postproducción musical.</p> <p>3.- Coñecer todos os arquivos relacionados cá secuenciación do audio dixital, así como as súas posibilidades de conversión, importación e exportación.</p> <p>4.- Comprender e empregar en profundidade as ferramentas informáticas e electrónicas de edición, montaxe e procesado do audio dixital, como o uso de plug-ins, samplers, e instrumentos virtuais internos ou externos, e o uso do teclado midi.</p> <p>5.- Aprender a integrar o material dun seito creativo procedente de distintas fontes, nun medio homoxeneo, nun secuenciador realizando proxectos de midi-audio dixital diferentes.</p> <p>6.- Estudar os conceptos básicos do uso da microfonía coa finalidade de realizar gravacións.</p> <p>7.- Profundizar nos fundamentos físicos e musicais da Acústica.</p>								<p>T2, T4, T8, T13 X4, X5, X7, X10, X23 EC4, EC6, EC7, EC8, EC11</p>			
4. Contidos											
TEMAS			DESCRITOR SUBTEMAS					SESIÓNS			
1.- O audio dixital. 2.- Física do son.			Son analóxico, son dixital Procesado e uso de sinal, conversión analóxica-dixital Formatos de arquivo de audio: o					2			



	<p>wave. Frecuencia de mostraxe e profundidade de bits. Teorema de Nyquist, Aliasing, dither, mostraxe a baixas frecuencias, resolución (bits). Rango dinámico. Relación sinal – ruído. Concepto de dbs. Espacio en memoria y grabación digital. Compresión de audio. Diferenzas entre hardware e software, analóxico e dixital . Optimización de sistemas informáticos. Que é o son: volume, ton e timbre, como se crea, transforma ou destrúe o son, cales son as súas características e como as medimos, frecuencia, amplitude, lonxitude de onda, o decibelio, concepto e uso, introdución á acústica.</p>	
<p>3.- Micrófonos e altosfalantes</p> <p>4.- A Tarxeta de son e a mesa de mesturas.</p>	<p>Descrición e uso. Tipos e diferentes. Diagrama polar. Altavoces. Amplificadores. Cables e conectores. Liñas balanceadas e non balanceadas. Preparación dos sistemas. Material a gravar e acústica da sala. Prácticas de gravación.</p> <p>Tipos e características, drivers e configuración ASIO. Selección da frecuencia de mostraxe e profundidade de bits, conexións e controis, ruteo e envío de sinais.</p>	2
<p>5.- A gravación dixital.</p> <p>6.- Edición</p>	<p>Secuenciador de audio, entorno de traballo, creación e configuración dun proxecto, configuración ASIO, creación de conexións e asignación de canais, creación, orde e nomeado de pistas. Ruteo, colocación da microfonía e cableado, probas de son: monitorización, problemas de ruído, ganancias, recollida do material. Estudio no programa Cubase SX3, Nuendo, Protools, e/ou outros.</p> <p>Entorno de traballo. Continuación e profundización no estudo do manexo e coñecemento das ferramentas dos secuenciadores Cubase ou Nuendo etc. Edición destructiva e non-destructiva. Procesado sobor da amplitud. Normalización. Envoltentes. Modulacion de amplitud.. Portas de ruído. DC Bias Offset Fundidos. Limpeza xeral e de pistas. Ferramentas: seleccionar, borrar e cortar. DC-offset e normalización de pistas. Ferramentas de edición: lapis, goma, fade-in e fade-out. Uso de Plugins como insertos e envíos. O concepto prefader, postfader.</p> <p>Ferramentas de análise. Estatísticas e PAZ-Analyzer. O RMS. Eliminación de ruídos: X-click, X-crackle, X-hum, Xnoise. Dibuxar a onda. Edición e gravación de audio en cubase. Alixeirar o proxecto, render e conxelado de instrumentos de audio. Combinar gravacions con musica xenerada. humanizando a secuencia cuantizada. Loops. A piscina de audio. Como detectar o tempo orixinal. Como sincronizar ca partitura. O sampler (Halion e/ou outros. Unindo tratamento de audio y midi. Alternativas VST gratuitas. Exportar como arquivo de audio (render) Edición de muestras (Uso doutras aplicacións coma Soundforge, Adobe Audition, para a edición de mostras audio)</p>	5
<p>7.-Mestura</p> <p>8.- Efectos e procesamento do sinal.</p>	<p>Entorno de traballo. Niveis de volume e reparto do estéreo. Canais de subgrupo e auxiliares. Insercións envíos e plugins. Exportación da mestura de audio. Función de transferencia. Limitador e expander. Compresor. Compresor por bandas. De-esser. Portas de ruído. Visualización del sonido en el dominio de la frecuencia. Filtros. O ecualizador. Impulsos. Reverb, Echo e Delay,</p>	5



	Delay sincronizado no tempo, retardos, efectos de retardo con variación en el tiempo. Flanger/Phaser. Wha-wha. Chorus. Convolución, reducción de ruido, time stretch, loops. Vocoder, efectos que se asocian comúnmente a ciertos instrumentos. Modos de automatización. A pista de tempo variable. A mesa de mesturas. Sorround e Video en Cubase SX3. Retoques finais.	
9.- Masterización. 10.- Introducción a síntese e xeración dixital do son.	Entorno de traballo. Edición do wave final. Masterización. Gravación do CD. Uso da aplicación Wavelab. Conceptos da síntese dixital, a envolvente, a modulación de baixa frecuencia, filtros, control MIDI, técnicas da síntese dixital: síntese aditiva, modulación de frecuencia, síntese por tabla de ondas, etc. Conceptos da síntese dixital, a envolvente, a modulación de baixa frecuencia, filtros, control MIDI, técnicas da síntese dixital: síntese aditiva, modulación de frecuencia, síntese por tabla de ondas, etc.	2
11.- Sincronía dunha pista de video dixital co audio. 12.- Introducción a sonorización de salas.	Arquivos de video: AVI, Mpeg-1, Mpeg-2, Vob, etc. Arquivos de audio: Wav, Mp3, Acc, Ogg, Real audio, WMA, Flac, Aiff, etc. Conversión de arquivos audio e video. Extracción do audio dun arquivo de video ou dun DVD.	1
Total de sesións por cuadrimestre		17

## 5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Clases prácticas	12		12
Exposición traballos	5		5
Avaliación	1		1
Revisión do exame	1		1
Titorías	1		1
Traballo persoal		70	70
Total de horas por cuadrimestre			<b>90</b>

## 6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
<b>ORDINARIA</b>			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			
Exame escrito	Realización dunha ou varias probas teórico-prácticas, que comprendan algún dos obxectivos e Contados contemplados na programación cuadrimestral e que demostren o coñecemento teórico e práctico dos contidos aprendidos.As probas realizaranse na aula e durarán un máximo de 2 horas	T2, T4, T8, T13	40%
Traballo persoal	Ademáis das probas obxectivas correspondentes para ter garantía de superar a materia no exame, cada cuadrimestre deberase entregar polo menos os traballos que se relacionan no apartado 9. O rendemento diario.	X4, X5, X7, X10,X23 EC4,EC6,EC7,EC8, EC11	40 % 20%
*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado..			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiada-December)			





Exame escrito	Realización dunha ou varias probas teórico-prácticas, que comprendan algún dos obxectivos e contidos contemplados na programación cuadrimestral e que demostren o coñecemento teórico e práctico dos contidos aprendidos. As probas realizaranse na aula e durarán un máximo de 2 horas	T2, T4, T8, T13 X4, X5, X7, X10, X23 EC4, EC6, EC7, EC8, EC11	40%
Traballo persoal	Ademais das probas obxectivas correspondentes para ter garantía de superar a materia no exame, cada cuadrimestre deberase entregar polo menos os traballos que se relacionan no apartado 9. O rendemento diario.	T2, T4, T8, T13 X4, X5, X7, X10, X23 EC4, EC6, EC7, EC8, EC11	40% 20%

**AVALIACIÓN ALTERNATIVA (\*Para alumnado con perda da Avaliación continúa)**

Exame escrito	Realización dunha proba global cos exercicios que determine o Departamento, ou polo Profesor da materia, consistente na realización dun ou varios exercicios que comprendan os obxectivos e contidos da materia cuadrimestral, nos que o alumno demostre que está capacitado para atinxir os obxectivos e contidos establecidos na programación.	T2, T4, T8, T13 X4, X5, X7, X10, X23 EC4, EC6, EC7, EC8, EC11	80 %
Traballo persoal	Asemade, cada cuadrimestre entregará polo menos os traballos cuadrimestrais mencionados no apartado 9.	T2, T4, T8, T13 X4, X5, X7, X10, X23 EC4, EC6, EC7, EC8, EC1	20%

**EXTRAORDINARIA**

Exame escrito	Realización dunha proba global cos exercicios que determine o Departamento, ou polo Profesor da materia, consistente na realización dun ou varios exercicios que comprendan os obxectivos e contidos da materia cuadrimestral, nos que o alumno demostre que está capacitado para atinxir os obxectivos e contidos establecidos na programación.	T2, T4, T8, T13 X4, X5, X7, X10, X23 EC4, EC6, EC7, EC8, EC11	80%
Traballo persoal	Asemade, cada cuadrimestre entregará polo menos os traballos cuadrimestrais mencionados no apartado 9.	T2, T4, T8, T13 X4, X5, X7, X10, X23 EC4, EC6, EC7, EC8, EC11	20

**ERASMUS**

Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.

Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.

**7. Alumnado con necesidades educativas especiais**

DESCRIPCIÓN	CRITERIOS E PAUTAS
No marco do establecido no Real decreto lexislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberanse cumprir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.	Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.

**8. Bibliografía, materiais e documentos**

- Música y nuevas tecnologías, Perspectivas para el siglo XXI de Eduardo Reck Miranda, Ed. ACC L'Angelot
- Guía profesional de laboratorios de música electroacústica de Gabriele Brncic, Ed. Fundación Autor SGAE.
- Teoría de la composición J Pedro de Oliveira.
- Tratado de los objetos musicales Schaefer.
- Acústica e Psicoacústica da Música de Juan G. Roederer, Ed. Ricordi.



- Afinación e temperamento na música occidental de J. Javier Goldáraz, Ed. Alianza Música.
- Música virtual de Martín Rasskin/S.G.A.E. Ed. Anaya multimedia.
- Núñez, A., Informática e electrónica musical. Madrid. Ed. Paraninfo 1992.
- El lenguaje de Csound de Pablo Di Liscia.
- Acústica musical e organoloxía de Tirso de Olazábal, Ed. Ricordi.
- Colasanto F., Max/MSP Guía de Programación para Artistas Centro Mexicano para la música y las artes sonoras. 2010.
- Manual de Csound
- Acústica musical Gonzalo Fernández de la Gándara y Miguel Lorente, Ed. ICCMU colección Musica Hispana Textos. Manuales.
- Acústica Físico-Musical de Antonio Calvo-Manzano, Ed. Real Musical.
- Acústica Musical de Luís L. Enrique, editado por la Fundación Calouste Gulbenkian.
- Winkler, T., Composing Interactive Music: Techniques and Ideas Using Max, MIT Press, 1998 (con CD-ROM).
- Informá Midi , multimedia e sistemas de control
- Roland, Guía MIDI. Roland Corporation, 1987.
- Bernd Enders and Wolfgang Klemme, MIDI and Sound Book for the Atari ST M&T Publishing, 1989.
- Hecquet, A: Entorno MIDI e as súas aplicacións. Madrid. Ed. Ra-ma 1990.
- Eiche, J. F., ¿Qué é MIDI? Barcelona. Ed. Music Distribution 1990.
- Rumsey, Francis, MIDI Systems and Control. Ed. Focal Press 1990.
- Rothstein, J., MIDI: A Comprehensive Introduction, A-R Editions, 1991.
- Penfold, R.A. , MIDI Avanzado . Madrid. Ed. Ra-ma 1992.
- Busquets, F.-Ordinas, J.: Curs d'Informàtica i Educació Musical. Barcelona. Generalitat de Catalunya. Departament d'Ensenyament. PIE 1992 .
- Pressing, J. Synthesizer Performance and Real-Time Techniques, A-R Editions, 1992.
- Rowe, R., Interactive Music Systems, MIT Press, 1992 (con CD-ROM). tica y electrónica musical de Adolfo Nuñez, Ed. Paraninfo.



Programación Docente de Técnicas de grabación y postproducción IV											
Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro)											
1. Identificación e contextualización:											
DISCIPLINA Técnicas de grabación y postproducción IV											
ESPECIALIDADE	TECNOLOXÍA MUSICAL							ITINERARIO	-----		
CARÁCTER	OBRIGATORIA							TIPO DE CLASES	COLECTIVA		
DEPARTAMENTO	PRODUCCIÓN E XESTIÓN							XEFE/A DO DEPARTAMENTO	D.Oswaldo Costal Oro		
CURSOS	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	D.Oswaldo Costal Oro	
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII			
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase	1.5	
ETCS/ CUADRIMESTRE								2	Observacións		
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TITORÍA		
	D.Oswaldo Costal Oro				oswaldo_costal@csmvigo.com				Mércores 10:00- 11:00		
2. Descritor e competencias											
Ver lista e descrición de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016											
DESCRITOR	Coñecemento teórico.práctico das diferentes técnicas e procedementos de xeración, manipulación e procesado dixital do son aplicando as súas posibilidades na creación e composición. Coñecemento e uso das aplicacións midi e audio na composición. Uso da tecnoloxías musical en distintos contornos de programación de síntese de son. Microfonía e técnicas de gravación, procesado masterizado e difusión do son. Busca e difusión de contidos a través de redes informáticas.										
COÑECEMENTOS PREVIOS	Os requeridos na proba de acceso ao grao superior, e para cuadrimestres diferentes ao primeiro, coñecementos e habilidades adquiridas do cuadrimestre anterior										
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	Acústica xeral; Acústica aplicada á Producción e Xestión; Análise, Composición para a imaxe										
TRANSVERSAIS	T2, T4, T8, T13										
XERAIS	X4, X5, X7, X10, X23										
ESPECÍFICAS	EC4, EC6, EC7, EC8, EC11										
3. Obxectivos											
DESCRIPCIÓN								COMPETENCIAS RELACIONADAS			
<p>1.- Estudar os procedementos no terreo da secuenciación de audio dixital, a través das aplicacións informáticas máis representativas do panorama tecnolóxico musical, coa finalidade de obter ferramentas e medios necesarios para desenvolverlas no mundo da composición actual.</p> <p>2.- Capacitar ó alumno nos procesos de gravación, edición, mestura e postproducción musical.</p> <p>3.- Coñecer todos os arquivos relacionados cá secuenciación do audio dixital, así como as súas posibilidades de conversión, importación e exportación.</p> <p>4.- Comprender e empregar en profundidade as ferramentas informáticas e electrónicas de edición, montaxe e procesado do audio dixital, como o uso de plug-ins, samplers, e instrumentos virtuais internos ou externos, e o uso do teclado midi.</p> <p>5.- Aprender a integrar o material dun seito creativo procedente de distintas fontes, nun medio homoxeneo, nun secuenciador realizando proxectos de midi-audio dixital diferentes.</p> <p>6.- Estudar os conceptos básicos do uso da microfonía coa finalidade de realizar gravacións.</p> <p>7.- Profundizar nos fundamentos físicos e musicais da Acústica.</p>								<p>T2, T4, T8, T13</p> <p>X4, X5, X7, X10, X23</p> <p>EC4, EC6, EC7, EC8, EC11</p>			
4. Contidos											
TEMAS				DESCRITOR SUBTEMAS				SESIÓNS			
1.- O audio dixital. 2.- Física do son.				Son analóxico, son dixital Procesado e uso de sinal, conversión analóxica-dixital Formatos de arquivo de audio: o wave. Frecuencia de mostraxe e profundidade de bits. Teorema de Nyquist, Aliasing, dither,				2			



	<p>mostraxe a baixas frecuencias, resolución (bits). Rango dinámico. Relación sinal – ruído. Concepto de dbs. Espacio en memoria y grabación digital. Compresión de audio. Diferenzas entre hardware e software, analóxico e dixital . Optimización de sistemas informáticos. Que é o son: volume, ton e timbre, como se crea, transforma ou destrúe o son, cales son as súas características e como as medimos, frecuencia, amplitude, lonxitude de onda, o decibelio, concepto e uso, introdución á acústica.</p>	
<p>3.- Micrófonos e altosfalantes</p> <p>4.- A Tarxeta de son e a mesa de mesturas.</p>	<p>Descrición e uso. Tipos e diferentes. Diagrama polar. Altavoces. Amplificadores. Cables e conectores. Liñas balanceadas e non balanceadas. Preparación dos sistemas. Material a gravar e acústica da sala. Prácticas de gravación.</p> <p>Tipos e características, drivers e configuración ASIO. Selección da frecuencia de mostraxe e profundidade de bits, conexións e controis, ruteo e envío de sinais.</p>	2
<p>5.- A gravación dixital.</p> <p>6.- Edición</p>	<p>Secuenciador de audio, entorno de traballo, creación e configuración dun proxecto, configuración ASIO, creación de conexións e asignación de canais, creación, orde e nomeado de pistas. Ruteo, colocación da microfona e cableado, probas de son: monitorización, problemas de ruído, ganancias, recollida do material. Estudio no programa Cubase SX3, Nuendo, Protools, e/ou outros.</p> <p>Entorno de traballo. Continuación e profundización no estudo do manexo e coñecemento das ferramentas dos secuenciadores Cubase ou Nuendo etc. Edición destructiva e non-destructiva. Procesado sobor da amplitud. Normalización. Envolventes. Modulacion de amplitude.. Portas de ruído. DC Bias Offset Fundidos. Limpeza xeral e de pistas. Ferramentas: seleccionar, borrar e cortar. DC-offset e normalización de pistas. Ferramentas de edición: lapis, goma, fade-in e fade-out. Uso de Plugins como insertos e envíos. O concepto prefader, postfader. Ferramentas de análise. Estatísticas e PAZ-Analyzer. O RMS. Eliminación de ruidos: X-click, X-crackle, X-hum, Xnoise. Dibuxar a onda. Edición e gravación de audio en cubase. Alixeirar o proxecto, render e conxelado de instrumentos de audio. Combinar gravacions con musica xenerada. humanizando a secuencia cuantizada. Loops. A piscina de audio. Como detectar o tempo orixinal. Como sincronizar ca partitura. O sampler (Halion e/ou outros. Unindo tratamento de audio y midi. Alternativas VST gratuitas.Exportar como arquivo de audio (render) Edición de muestras (Uso doutras aplicacións coma Soundforge, Adobe Audition, para a edición de mostras audio)</p>	5
<p>7.-Mestura</p> <p>8.- Efectos e procesamento do sinal.</p>	<p>Entorno de traballo. Niveis de volume e reparto do estéreo. Canais de subgrupo e auxiliares. Insercións envíos e plugins. Exportación da mestura de audio. Función de transferencia. Limitador e expander. Compresor. Compresor por bandas. De-esser. Portas de ruído. Visualización del sonido en el dominio de la frecuencia. Filtros. O ecualizador. Impulsos. Reverb, Echo e Delay, Delay sincronizado no tempo, retardos, efectos de retardo con variación en el tiempo. Flanger/Phaser. Wha-wha.</p>	5



	Chorus. Convolución, redución de ruído, time stretch, loops. Vocoder, efectos que se asocian comúnmente a certos instrumentos. Modos de automatización. A pista de tempo variable. A mesa de mesturas. Surround e Video en Cubase SX3. Retoques finais.	
9.- Masterización. 10.- Introducción a síntese e xeración dixital do son.	Entorno de traballo. Edición do wave final. Masterización. Gravación do CD. Uso da aplicación Wavelab. Conceptos da síntese dixital, a envolvente, a modulación de baixa frecuencia, filtros, control MIDI, técnicas da síntese dixital: síntese aditiva, modulación de frecuencia, síntese por tabla de ondas, etc. Conceptos da síntese dixital, a envolvente, a modulación de baixa frecuencia, filtros, control MIDI, técnicas da síntese dixital: síntese aditiva, modulación de frecuencia, síntese por tabla de ondas, etc.	2
11.- Sincronía dunha pista de vídeo dixital co audio. 12.- Introducción a sonorización de salas.	Arquivos de vídeo: AVI, Mpeg-1, Mpeg-2, Vob, etc. Arquivos de audio: Wav, Mp3, Acc, Ogg, Real audio, WMA, Flac, Aiff, etc. Conversión de arquivos audio e vídeo. Extracción do audio dun arquivo de vídeo ou dun DVD.	1
Total de sesións por cuadrimestre		17

## 5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Clases prácticas	12		12
Exposición traballos	5		5
Avaliación	1		1
Revisión do exame	1		1
Titorías	1		1
Traballo persoal		70	70
Total de horas por cuadrimestre			<b>90</b>

## 6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
<b>ORDINARIA</b>			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			
Exame escrito	Realización dunha ou varias probas teórico-prácticas, que comprendan algún dos obxectivos e Contados contemplados na programación cuadrimestral e que demostren o coñecemento teórico e práctico dos contidos aprendidos.As probas realizaranse na aula e durarán un máximo de 2 horas	T2, T4, T8, T13 X4, X5, X7, X10 X23	40%
Traballo persoal	Ademais das probas obxectivas correspondentes para ter garantía de superar a materia no exame, cada cuadrimestre deberase entregar polo menos os traballos que se relacionan no apartado 9. O rendemento diario.	EC4, EC6, EC7,EC8, EC11	40 % 20%
*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado..			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro-)			
Exame escrito	Realización dunha ou varias probas teórico-prácticas, que comprendan algún dos obxectivos e	T2, T4, T8, T13 X4, X5, X7, X10 X23	40%



	contidos contemplados na programación cuatrimestral e que demostren o coñecemento teórico e práctico dos contidos aprendidos.As probas realizaranse na aula e durarán un máximo de 2 horas	EC4, EC6, EC7 EC8, EC11	
Traballo persoal	Ademais das probas obxectivas correspondentes para ter garantía de superar a materia no exame, cada cuatrimestre deberase entregar polo menos os traballos que se relacionan no apartado 9. O rendemento diario.	T2, T4, T8, T13 X4, X5, X7, X10 X23 EC4, EC6, EC7 EC8, EC11	40% 20%

**AVALIACIÓN ALTERNATIVA (\*Para alumnado con perda da Avaliación continúa)**

Exame escrito	Realización dunha proba global cos exercicios que determine o Departamento, ou polo Profesor da materia, consistente na realización dun ou varios exercicios que comprendan os obxectivos e contidos da materia cuatrimestral, nos que o alumno demostre que está capacitado para atinxir os abxectivos e contidos establecidos na programación.	T2, T4, T8, T13 X4, X5, X7, X10 X23 EC4, EC6, EC7,EC8, EC11	80 %
Traballo persoal	Asemade, cada cuatrimestre entregará polo menos os traballos cuatrimestrais mencionados no apartado 9.	T2, T4, T8, T13 X4, X5, X7 X10,X23 EC4, EC6, EC7 EC8, EC11	20%

**EXTRAORDINARIA**

Exame escrito	Realización dunha proba global cos exercicios que determine o Departamento, ou polo Profesor da materia, consistente na realización dun ou varios exercicios que comprendan os obxectivos e contidos da materia cuatrimestral, nos que o alumno demostre que está capacitado para atinxir os abxectivos e contidos establecidos na programación.	T2, T4, T8, T13 X4, X5, X7, X10 X23 EC4, EC6, EC7,EC8, EC11	80%
Traballo persoal	Asemade, cada cuatrimestre entregará polo menos os traballos cuatrimestrais mencionados no apartado 9.	T2, T4, T8, T13 X4, X5, X7, X10 X23 EC4, EC6, EC7 EC8, EC11	20

**ERASMUS**

Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.

Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.

**7. Alumnado con necesidades educativas especiais**

DESCRIPCIÓN	CRITERIOS E PAUTAS
No marco do establecido no Real decreto legislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade eda súa inclusión social, deberanse cumprir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.	Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.

**8. Bibliografía, materiais e documentos**

- Música y nuevas tecnologías, Persepectivas para el siglo XXI de Eduardo Reck Miranda, Ed. ACC L'Angelot
- Guía profesional de laboratorios de música electroacústica de Gabrie Brncic, Ed. Fundación Autor SGAE.
- Teoría de la composición J Pedro de Oliveira.
- Tratado de los objetos musicales Schaefer.
- Acústica e Psicoacústica da Música de Juan G. Roederer, Ed. Ricordi.
- Afinación e temperamento na música occidental de J. Javier Goldáraz, Ed. Alianza Música.



- Música virtual de Martín Rasskin/S.G.A.E. Ed. Anaya multimedia.
- Núñez, A., Informática e electrónica musical. Madrid. Ed. Paraninfo 1992.
- El lenguaje de Csound de Pablo Di Liscia.
- Acústica musical e organoloxía de Tirso de Olazábal, Ed. Ricordi.
- Colasanto F., Max/MSP Guía de Programación para Artistas Centro Mexicano para la música y las artes sonoras. 2010.
- Manual de Csound
- Acústica musical Gonzalo Fernández de la Gándara y Miguel Lorente, Ed. ICCMU colección Musica Hispana Textos. Manuales.
- Acústica Físico-Musical de Antonio Calvo-Manzano, Ed. Real Musical.
- Acústica Musical de Luís L. Enrique, editado por la Fundación Calouste Gulbenkian.
- Winkler, T., Composing Interactive Music: Techniques and Ideas Using Max, MIT Press, 1998 (con CD-ROM).
- Informática MIDI, multimedia e sistemas de control
- Roland, Guía MIDI. Roland Corporation, 1987.
- Bernd Enders and Wolfgang Klemme, MIDI and Sound Book for the Atari ST M&T Publishing, 1989.
- Hecquet, A: Entorno MIDI e as súas aplicacións. Madrid. Ed. Ra-ma 1990.
- Eiche, J. F., ¿Qué é MIDI? Barcelona. Ed. Music Distribution 1990.
- Rumsey, Francis, MIDI Systems and Control. Ed. Focal Press 1990.
- Rothstein, J., MIDI: A Comprehensive Introduction, A-R Editions, 1991.
- Penfold, R.A., MIDI Avanzado. Madrid. Ed. Ra-ma 1992.
- Busquets, F.-Ordinas, J.: Curs d'Informàtica i Educació Musical. Barcelona. Generalitat de Catalunya. Departament d'Ensenyament. PIE 1992.
- Pressing, J. Synthesizer Performance and Real-Time Techniques, A-R Editions, 1992.
- Rowe, R., Interactive Music Systems, MIT Press, 1992 (con CD-ROM). Informática y electrónica musical de Adolfo Nuñez, Ed. Paraninfo.





## TFE- Trabajo final de estudos

Ensinanzas Superiores de Música - Título Superior de Música en Producción e Xestión (ensinanzas reguladas polo Decreto 171/2016, do 24 de novembro)

### 1. Identificación e contextualización

#### DISCIPLINA TFE

ESPECIALIDADE	Produción e xestión								ITINERARIO	
CARÁCTER									TIPO DE CLASES	Titorías online/presenciais
DEPARTAMENTO	Produción e xestión								XEFE/A DO DEPARTAMENTO	OSWALDO COSTAL ORO
CURSOS	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	OSWALDO COSTAL ORO
CUATRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII		
ETCS/ CUATRIMESTRE							10		Observacións	
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TITORÍA	
	OSWALDO COSTAL ORO				oswaldo_costal@csmvigo.com				Con cita previa por mail presencial ou telemática	
	MARÍA FERNÁNDEZ TRILLO				maria.fernandez.trillo@csmvigo.com				Con cita previa por mail presencial ou telemática	
	ANDREA GONZÁLEZ PÉREZ				andrea.glez.perez@csmvigo.com				Con cita previa por mail presencial ou telemática	

### 2. Descritor e competencias

Ver lista e descrición de competencias no anexo II e III do decreto 171/2016, do 24 de novembro (DOG do 12 de decembro de 2016)

DESCRITOR	Elaboración e defensa dun traballo académico que estea directamente vinculado con algún dos seguintes supostos ou calquera outra temática relacionada coa especialidade: un proxecto de organización dun espectáculo musical, un proxecto de management musical o un proxecto de asesoramento técnico para institucións musicais. Elaboración dunha memoria crítica e razoada que relacione directamente o proxecto elixido coa actual normativa sobre os dereitos de autor/a.
COÑECEMENTOS PREVIOS	Todos os propios da especialidade.
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	A disciplina ten relación directa cos contidos das disciplinas do itinerario.
TRANSVERSAIS	T1, T2, T3, T4, T5, T8, T14, T16
XERAIS	X5, X8, X10, X12, X14, X15, X16, X17, X18, X21, X23, X27
ESPECÍFICAS	EPX1, EPX2, EPX3, EPX4, EPX6, EPX8

### 3. Obxectivos



### DESCRIPCIÓN

- Elaborar e defender un traballo académico de investigación que integre, sintetice e aplique os coñecementos teóricos adquiridos o longo dos cursos.
- Buscar, seleccionar información, analizar datos e extraer conclusións de xeito crítico.
- Manifestar un espírito emprendedor e autónomo na elaboración do TFE.
- Usar as ferramentas necesarias con sensibilidade cara ao patrimonio cultural e ambiental.
- Aplicar metodoloxías de estudo e investigación para o desenvolvemento e innovación da actividade musical.
- Demostrar coñecementos do feito musical e a súa evolución, dun repertorio amplo e dos axentes culturais.
- Aplicar a lexislación vixente, nacional e internacional, en materias artísticas, de espectáculos e de dereitos de autor/a.
- Dinamizar o uso das tecnoloxías no desenvolvemento de proxectos artísticos nas fases de creación, produción e xestión.
- Empregar estudos da economía, xestión, contabilidade, estratexias de mercado e recursos humanos.
- Argumentar por escrito e verbalmente con capacidade crítica e fundamentada.
- Desenvolver proxectos situándoos nun contexto histórico-musical, social e cultural con atención ao seu contorno máis inmediato e á súa dimensión global.

### 4. Contidos

Traballo académico e defensa:

O traballo poderá versar sobre diversos aspectos relacionados coa especialidade, ou calquera temática aprobada polo departamento. Deberá estar debidamente presentado e encadernado, para o seu posterior arquivo na biblioteca do centro.

Dito traballo deberá conter un resumo en galego, castelán e inglés, hasta 400 palabras.

### 5. Metodoloxía e Planificación Docente

#### TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRIPCIÓN

- Elixir o tema do traballo de forma razoada e relacionada co presente ou futuro profesional:

O alumnado poderá aproveitar unha das dúas opcións que se contemplan a continuación, segundo das especificacións que o departamento aproba ao respecto. Os estudantes poden escoller calquera das dúas opcións ou modalidades, pero será un requisito esencial que tanto o tema como o deseño da obra escollida aproveiten a adquisición de competencias e contidos da especialidade correspondente:

- MODALIDADE A: traballo teórico-práctico de carácter profesional

Esta modalidade incluíra o proxecto, deseño, composición, creación ou interpretación artística aplicada orixinal dun repertorio de dificultade segundo o nivel de estudos (montaxes, interpretacións musicais, coreográficas ou escénicas, entre outras), e terá que estar conectado indivisiblemente coa parte teórica do traballo. Os traballos deberán estar debidamente desenvolvidos e cumprir coa existencia de solvencia investigativa, orixinalidade e novidade, se non, poden ser rexeitados. Especificque que será necesario no deseño e desenvolvemento desta modalidade, o rexistro do proceso de creación da proposta para presentar en Defensa (gravación, audio, fotografías, follas de traballo, etc.), servindo de todo isto como base á hora de fundamentar e demostrar a devandita creación propia. Todo este material debe ser editado e acompañado co TFE, como ficheiros multimedia indispensables para a avaliación do proxecto no seu conxunto.

- MODALIDADE B: traballo documental de investigación teórica

Esta modalidade dirixirase á análise e comentario científico-crítico sobre unha materia relacionada co campo de coñecemento da docencia correspondente. Os traballos presentados dentro desta modalidade deberán estar solidamente xustificadas para ser admitidos na especialidade de Produción e Xestión.

- Preparación e aprobación da proposta de traballo de fin de estudos. Estrutura:

- Título do proxecto
- Índice Xeral
- Xustificación do traballo
- Descrición breve do contido y máximo de cinco palabras clave

- Axuste da extensión do proxecto. O formato específico en cada caso será o seguinte:

- MODALIDADE A: Traballo teórico-práctico de carácter profesional

- O Proxecto Fin de Estudos, debe ter un mínimo de 60 páxinas e un máximo de 90 páxinas (sen incluír portadas, contraportadas, índices, referencias, referencias e anexos).

- MODALIDADE B: Traballo documental de investigación teórica

- O Traballo Fin de Estudos, debe ter un mínimo de 70 páxinas e un máximo de 100 páxinas (sen incluír portadas, contraportadas, índices, referencias, referencias e anexos).



Estrutura da parte escrita do TFE, tanto para a modalidade A como para a modalidade B, debe conter as seguintes seccións:

- Portada
- Índice xeral
- Índice de imaxes ou gráficos (se os hai)
- Índice de táboas (se os hai)
- Resumo en castellano
- Resumo
- Abstract
- 1. Introducción
- 2. Xustificación
- 3. Hipótese
- 4. Obxectivos
- 5. Estado da cuestión ou revisión da literatura
- 6. Metodoloxía / Marco metodolóxico
- 7. Marco teórico / Contexto
- 8. Desenvolvemento
- 9. Conclusións
- 10. Traballo futuro
- 11. Referencias
- 12. Anexos (se os hai)

## 6. Avaliación

### ORDINARIA Y EXTRAORDINARIA

- O alumno/a disporá de dúas convocatorias, ordinaria e extraordinaria respectivamente, para a superación desta disciplina.
- A avaliación e cualificación correspondente á convocatoria ordinaria realizarase ao remate do segundo cuadrimestre de cada ano académico, e a correspondente á convocatoria extraordinaria realizarase no mes de xullo.
- De ser o caso, o alumnado que non supere ou non presente o traballo fin de estudos (TFE) no curso escolar en que finaliza os estudos, terá dereito a utilizar as convocatorias correspondentes durante o primeiro cuadrimestre do seguinte ano académico.
- Ao longo do curso, o titor/a orientará ao alumnado sobre as distintas actividades a avaliar polo tribunal na Defensa, co fin de informar o alumnado sobre o proceso de avaliación.
- O alumno/a disporá dun máximo de 30 minutos para a defensa do seu traballo académico. A continuación, o tribunal abrirá un proceso de debate onde haberá unha rolda de preguntas, cun máximo de 20 minutos para dita parte.

Criterios específicos de avaliación:

- Coñecer as implicacións escénicas que implica a actividade profesional e ser capaz de desenvolver as súas aplicacións prácticas
- Argumentar e expresar verbalmente proxectos musicais ben estruturados, concretos e globais, de carácter teórico, analítico, estético e crítico.
- Aposar capacidade de desenvolverse en distintos campos de acción, como a economía, a comunicación e a organización de recursos humanos e materiais, a xestión lóxística e a planificación estratéxica.
- Comprender e relacionar as condicións artísticas, históricas e sociais en que se desenvolveu a creación musical e a práctica interpretativa.
- Coñecer e aplicar as novas tecnoloxías necesarias na gravación, reprodución e difusión de documentos sonoros de diferentes formatos, incluíndo as colaboracións con outros campos artísticos.
- Dominar a informática musical, a ofimática e as redes de comunicación.
- Coñecer profundamente a lexislación vixente, nacional e internacional, en materias artísticas, de espectáculos e de dereitos de autor/a.
- Coñecer os fundamentos de acústica musical, as características acústicas dos instrumentos, así como as particularidades acústicas relacionadas coas características estruturais dos espazos culturais, cunha especial atención á acústica de salas e a lóxística de grupos musicais de diferentes formatos, as súas posibilidades técnicas, sonoras e expresivas, así como as súas posibles combinacións.

As actividades avaliadas serán:

- Proxecto (80%)
- Defensa (20%)



## 7. Alumnado con necesidades educativas especiais

DESCRIPCIÓN	CRITERIOS E PAUTAS
No marco do establecido no Real decreto lexislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberanse cumprir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.	Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.

## 8. Bibliografía, materiais e documentos

- Cameron, J., (1992). *The Artist's Way*. Nueva York: Estados Unidos, Penguin Random House.
- Chiantore, L., Domínguez, Á., Martínez, S., (2018). *Escribir sobre música*. Barcelona: Musikeon Books.
- Eco, U., (1977). *Cómo se hace una tesis*. Barcelona: Gedisa editorial.
- Elbow, P., (1981). *Writing with power. Techniques for Mastering the Writing Process*. Oxford: Oxford University Press.
- Hernández, F. (2006). Campos, temas y metodologías para la investigación relacionada con las artes. *Revista Aragonesa de Musicología*.
- López Cano, R. (2013). La investigación artística en los conservatorios del espacio educativo europeo. *Discusiones, modelos y propuestas*.
- Pascual, F., (2014). *Word 2013: Manual básico*. Recuperado de <https://ebookcentral.proquest.com>
- Real Academia Española y Asociación de Academias de la Lengua Española, (2018). *Libro de estilo de la lengua española según la norma panhispánica*. Madrid: Espasa.
- Reynolds, G. (2010). *Presentation Zen. Simple ideas on Presentation design and Delivery*. Berkeley, Pearson Education.
- Roselló, D. (2004). *Diseño y evaluación de proyectos culturales*. Editorial Ariel.
- Roselló, D. (2017). *Diseño y evaluación de proyectos culturales*. Editorial Ariel.
- Roselló, D. y Colombo A. (2008). *Gestión cultural*. Editorial Ariel.
- ORDE do 21 de novembro de 2016 pola que se regula a ordenación das ensinanzas artísticas superiores de Música en desenvolvemento do Decreto 163/2015, do 29 de outubro, polo que se establece o plan de estudos das ensinanzas artísticas superiores de Música, nas especialidades de Composición, Interpretación, Musicoloxía e Pedagogía na Comunidade Autónoma de Galicia (dog do 1 de decembro de 2016).
- Código de las Artes Escénicas y de la Música
- Manual de estilo para o traballo académico:
  - Tipo páxina: DIN A-4
  - Fonte: Times New Roman
  - Tamaño de letra: 12 puntos para o corpo principal do texto. 11 puntos para citacións literais largas en texto aparte (considéranse citacións largas as que excedan de 40 palabras). 10 puntos para notas a pé de páxina con interlineado sencillo.
  - Alineamento: xustifico
  - Interlineado general: 1,5 puntos
  - Espazamento anterior e posterior: 6 puntos
  - Marxe esquerda e dereita: 2,5 puntos
  - Cabeceira: 10 puntos. Nome do centro, acrónimo TFE e nome do alumno/a.
  - Pé de páxina: 10 puntos. Número de páxina e título da obra. Posición do texto no centro.
  - Numeración páxinas: A páxina 1 será a primeira páxina da Introducción con números arábigos. As páxinas anteriores deberán ir numeradas con números romanos en minúscula.
  - Capítulos: comezan en folia a parte.
  - Títulos dos capítulos: 16 puntos en negra. Deben incluír os números referenciales do índice.
  - Títulos dos apartados: 14 puntos en negra e cursiva. Deben incluír os números referenciales do índice.
  - Títulos dos subapartados: 12 puntos en negra. Deben incluír os números referenciales do índice.
  - Párrafo: despois do último párrafo dun apartado ou subapartado deixárase unha liña extra.
  - Portada: debe figurar en diferentes liñas: "Conservatorio Superior de Música de Vigo". Título do traballo, nome e apelidos do/a estudante que presenta o traballo. Nome da especialidade. Nome e apelidos do/a titor/a. O título do traballo en maiúsculas e negra cunha medida de 18 puntos. Se o traballo ten subtítulo, escríbese baixo o título, en minúsculas e cunha medida de 16 puntos. Recoméndase elaborar unha portada visual con imaxe ou deseño.
  - Imaxes, gráficos ou táboas: deben ter un título inserido en 9 puntos en negra. Indicar a fonte (autoría ou elaboración propia) na parte inferior da imaxe gráfico ou táboas. As imaxes, gráficos ou táboas empregadas deben inserirse entre o texto se teñen unha conexión inmediata co seu contido e aclaran a súa comprensión ou ilustran o concepto presentado. Se non, pódense achegar como anexos.
  - Referencias bibliográficas, citas de calquera tipo, notas a pé de páxina, etc. faranse seguindo as normas de estilo acordadas.
  - Haberá que respetar os criterios de estilo ao longo do traballo e non se poderá misturar diferentes normas

## INFORME DE PRÁCTICAS DE PRODUCCIÓN E XESTIÓN DE MÚSICA E ARTES ESCÉNICAS DO CONSERVATORIO SUPERIOR DE MÚSICA DE VIGO

### Primeiro. Obxecto.

O obxectivo deste informe é determinar aspectos relacionados coa organización de prácticas externas para estudantes de ensinanza artística superior que constitúen unha actividade formativa do mesmo en centros, empresas ou entidades colaboradoras, tanto públicas como privadas, a nivel nacional e internacional, e nas condicións específicas establecidas nos convenios de colaboración, de acordo co establecido neste informe.

### Segundo. Definicións.

- **Prácticas externas:** son aquelas actividades académicas integradas como tales no plan de estudos correspondente a cada ensinanza realizada en centros, empresas ou entidades colaboradoras, en situacións asimiladas a situacións laborais reais.
- **Centro, empresa ou entidade colaboradora:** poden ser empresas, grupos ou asociacións de empresas, centros educativos, institucións ou organizacións públicas ou privadas.
- **Coordinador académico ou coordinadora de prácticas externas:** persoa designada pola dirección do centro educativo cuxas funcións están definidas na sección oitava deste informe.
- **Titor ou titora académica de prácticas externas:** persoa designada pola dirección do centro que controla as prácticas externas do alumnado e cuxas funcións están definidas no noveno apartado.
- **Titor ou titora da entidade colaboradora:** persoa designada polas entidades onde se realizan prácticas externas que realiza o seguimento no centro ou entidade dos estudantes.

### Terceiro. Finalidade das prácticas externas.

As prácticas externas contribuirán á formación integral dos estudantes complementando a súa aprendizaxe teórica e práctica; facilitarán o coñecemento da metodoloxía de traballo adecuada á realidade profesional dos estudantes, contrastando e aplicando os coñecementos adquiridos; favorecerán o desenvolvemento de competencias técnicas metodolóxicas e participativas; permitiránlles obter unha experiencia práctica que facilite a súa inserción no mercado de traballo e mellore a súa empregabilidade futura; así mesmo, favorecerán os valores de innovación, creatividade e emprendemento.

### Cuarto. Requisitos para a realización de prácticas externas.

Os estudantes aos que se dirixen as prácticas externas deben cumprir os seguintes requisitos:

- Ter formalizada a matrícula na materia de prácticas externas.

### Quinto. Duración e calendario académico de prácticas externas.

A duración das prácticas externas e o período da súa realización axustaranse ao establecido no correspondente plan de estudos.

- Prácticas de produción escénica: 300 horas por curso académico.
- Prácticas de xestión escénica: 240 horas por curso académico.

As horas de prácticas de produción e xestión escénicas repartiranse da seguinte maneira durante o curso académico:

	EMPRESAS/INSTITUCIÓNS EXTERNAS	CONSERVATORIO SUPERIOR DE MÚSICA DE VIGO	ELABORACIÓN DE MEMORIA	TITORÍAS	TOTAL HORAS
PRÁCTICAS DE PRODUCCIÓN ESCÉNICA	200 horas	60 horas	20 horas	20 horas	300 horas
PRÁCTICAS DE XESTIÓN ESCÉNICA	160 horas	40 horas	20 horas	20 horas	240 horas

As horas de prácticas externas serán, como máximo, iguais ás horas de traballo do centro, empresa ou entidade colaboradora, non podendo superar en ningún caso a duración máxima da xornada ordinaria legalmente establecida. Cando o centro, empresa ou entidade colaboradora estableza quendas de traballo, o horario do alumnado adaptárase a esas quendas. Os períodos e horarios destas prácticas, en todo caso, serán compatibles coa actividade académica e a representación e participación desenvolvida polos alumnos no centro educativo.

Durante o período das prácticas externas, o horario regular do profesorado que exerce as funcións de titoría académica destas prácticas será segundo a dispoñibilidade persoal e material do centro.

### Sexto. Proxecto de formación.

O proxecto formativo desenvolverase segundo o formulario incluído no anexo I e, de acordo coa guía didáctica, incluírá o conxunto de actividades que os estudantes deben realizar durante o período no que realizan as prácticas externas e o transversal, xeral e / ou específico que vai adquirir; así como un plan de seguimento para verificar a consecución dos resultados de aprendizaxe de prácticas externas.

### Sétimo. Relación do alumnado co centro, empresa ou entidade colaboradora.

Os estudantes quedarán excluídos da participación no acordo nos seguintes casos:

- Ausencias reiteradas de asistencia ou puntualidade inustificada, logo de escoitar o interesado.
- Actitude incorrecta ou falta de uso no centro onde se realizan as prácticas externas, logo de escoitar ao

interesado.

- Incumplimento do proxecto formativo no centro de traballo para as prácticas externas.

#### **Oitava. Coordinador ou coordinadora no centro docente de prácticas externas.**

Para realizar as prácticas externas, as persoas que leven a cabo a xestión dos centros educativos que imparten ensinanzas artísticas superiores nomearán un coordinador ou coordinadora de prácticas externas, que terá as seguintes funcións:

- Asesorar aos titores académicos na preparación de guías docentes para prácticas externas.
- Garantir o bo desenvolvemento do proxecto formativo.
- Manter e actualizar contactos con centros, empresas ou entidades colaboradoras, en colaboración co titor académico.
- Acordar, xunto co titor académico, a posibilidade de cambiar de centro, empresa ou entidade colaboradora no caso de que non se cumpran as condicións establecidas no proxecto formativo do alumno.

#### **Noveno. Tutoría académica de prácticas externas.**

O titor ou titora académica estará baixo a dirección do coordinador ou coordinadora de prácticas externas do centro educativo. O titor ou titora académico terá as seguintes funcións:

- Elaborar a guía docente en colaboración co seu coordinador.
- Realizar un seguimento de prácticas externas en coordinación co titor ou titora da entidade colaboradora.
- Exercer tutorías sobre o alumnado en prácticas externas.
- Avaliar prácticas externas.

#### **Décimo. Avaliación de prácticas externas.**

Para a avaliación de prácticas externas teranse en conta os seguintes instrumentos:

- Informe final do titor ou titora da entidade colaboradora.
- Informe final de prácticas externas elaborado polo alumnado.
- Informe de avaliación final do titor ou titora académica do centro educativo.

O informe final do titor ou titora da entidade colaboradora enviarase ao titor ou titora académico para a avaliación global das prácticas externas e recollerá a avaliación sobre a adquisición de habilidades.

#### **Informe final do alumnado.**



Os estudantes que realicen prácticas externas en centros, empresas ou entidades colaboradoras entregarán ao titor ou titora académica, nas datas establecidas nas convocatorias de avaliación, un informe final no que figurarán os seguintes aspectos:

- Datos académicos.
- Datos identificativos do centro, empresa ou entidade colaboradora onde se realizaron as prácticas externas.
- Descrición das tarefas e traballos realizados, así como dos departamentos do centro, empresa ou entidade colaboradora aos que foi adscrito. Para o control e avaliación destas actividades formativas utilizarase a folla de seguimento semanal, que se facilitará a cada alumno, e na que recollerá as actividades realizadas no centro asignado e o tempo dedicado a elas. O titor ou titora académica será o responsable do correcto cumprimento do formulario polos alumnos. Os devanditos ficheiros deberán contar co visto e prace do titor ou titora da entidade colaboradora.
- Avaliación do seguimento de prácticas externas por parte do titor ou titora académica e do titor ou titora da entidade colaboradora.
- A extensión da memoria será dun mínimo de 12 páxinas e un máximo de 15 páxinas. Fonte Arial 12. Espazamento entre liñas 1,5.
- Aqueles traballos que non se axusten ás pautas dadas serán cualificados negativamente. Aqueles traballos literalmente copiados ou non feitos por devandito alumno cualificaranse como 0.

## ANEXO I: PROXECTO FORMATIVO

CENTRO DOCENTE: ..... PROFESOR/A TITOR/A DE PRÁCTICAS: ..... .....		CENTRO DE PRÁCTICAS: ..... TITOR/A DA EMPRESA OU ENTIDADE COLABORADORA: ..... .....	FOLLA Nº
ENSINANZA ARTÍSTICA SUPERIOR DE: ..... ESPECIALIDADE: .....			
COMPETENCIAS TRANSVERSAIS, XERAIS E/OU ESPECÍFICAS		ACTIVIDADES FORMATIVAS	
COMPETENCIAS TRANSVERSAIS: T1, T2, T3, T4, T5, T8, T13 y T17.  COMPETENCIAS XERAIS: G12, G14, G16, G17, G18, G24, G25 y G27.  COMPETENCIAS ESPECÍFICAS: EPG1, EPG 2, EPG 3, EPG 4, EPG 5, EPG 6, EPG 7, EPG 8.  (Ver o DECRETO 171/2016 do 24 de novembro)		PRÁCTICAS DE XESTIÓN ESCÉNICA: <ul style="list-style-type: none"> <li>• Supervisión e realización da parte contable da empresa.</li> <li>• Tarefas de comunicación e difusión.</li> <li>• Investigación de mercados e desenvolvemento de estratexias.</li> <li>• Actividades centradas na computación musical.</li> <li>• Deseño de proxectos culturais.</li> <li>• Estudo dos espazos escénicos.</li> <li>• Preparación de contratos.</li> <li>• Xeración de follas de ruta.</li> <li>• Outros.</li> </ul> PRÁCTICAS DE PRODUCCIÓN ESCÉNICA: <ul style="list-style-type: none"> <li>• Recollida de información sobre a fase de produción.</li> <li>• Supervisión de raiders técnicos.</li> <li>• Elaboración de informes de produción.</li> <li>• Seguimento e supervisión do cumprimento das follas de ruta dunha produción.</li> <li>• Compra e venda de billetes.</li> <li>• Outros.</li> </ul>	



## ANEXO II: FICHA SEMANAL E INFORME

### FICHA SEMANAL DO ALUMNADO

(Folla ... de ....)

SEMANA DO ..... AO ..... DE..... DE 20 .....	
CENTRO DOCENTE: .....	EMPRESA OU ENTIDADE COLABORADORA: .....
PROFESOR/ PROFESORA RESPONSABLE DO SEGUIMENTO: .....	TITOR/TITORA DA ENTIDADE COLABORADORA: .....
ALUMNO / ALUMNA: .....	ENSINANZA ARTÍSTICA SUPERIOR DE: ..... ESPECIALIDADE: .....

DÍA	ACTIVIDADE DESENVOLVIDA / POSTO FORMATIVO	TEMPO EMPREGADO	OBSERVACIÓNS
LUNS			
MARTES			
MÉRCORES			
XOVES			
VENRES			
SÁBADO			
DOMINGO			

O/A ALUMNO/A

Vº Bº O/A PROFESOR/A RESPONSABLE DO SEGUIMENTO

Vº Bº O/A TUTOR/A DA EMPRESA OU ENTIDADE COLABORADORA

Fdo: .....

Fdo: .....

Fdo: .....



## PRÁCTICAS EXTERNAS ESPECIALIDADE: PRODUCCIÓN E XESTIÓN DE MÚSICA E ARTES ESCÉNICAS

### INFORME FINAL DO ALUMNADO

#### 1. Datos académicos:

- 1.1. Nome e apelidos do alumno:
- 1.2. Centro de estudos, especialidade e curso:
- 1.3. Titor ou titora académica:

#### 2. Datos identificativos da entidade ou entidades colaboradoras nas que se realizou a práctica externa:

- 2.1. Institución en prácticas:
- 2.2. Departamento:
- 2.3. Titor ou titora da entidade colaboradora:
- 2.4. Duración das prácticas (data de inicio e fin e horas realizadas):

3. Descrición das tarefas e traballos realizados, así como dos departamentos da entidade á que foi adscrito. Para o control e avaliación destas actividades formativas xuntarase como anexo o rexistro semanal de seguimento de cada alumno e no que se recollerán as actividades realizadas no posto de traballo e o tempo dedicado a elas. Os devanditos ficheiros deberán contar co visto e prace do titor da entidade colaboradora.

- 3.1. Describe brevemente as actividades e tarefas realizadas durante o período de prácticas.
- 3.2. Grao de cumprimento dos obxectivos fixados.
- 3.3. Describir as competencias e habilidades adquiridas a través da práctica.
- 3.4. Valoración do papel de acompañamento-guía do titor ou titora da entidade colaboradora.
- 3.5. Avaliación global de prácticas.

#### 4. Autoavaliación de prácticas externas e suxestións de mellora.

- 4.1. Autoavaliación das tarefas realizadas e coñecementos e habilidades adquiridas durante as prácticas.
- 4.2. Suxestións de mellora.

#### 5. Data de entrega e sinatura do alumno/a:

En Vigo, a ..... de ..... de .....

Firmado:

